

**UNIVERSITATEA PENTRU ȘTIINȚELE VIETII
„ION IONESCU DE LA BRAD” DIN IAȘI
FACULTATEA DE AGRICULTURĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ ÎN ȘTIINȚE INGINEREȘTI
DOMENIUL: INGINERIE ȘI MANAGEMENT ÎN
AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ
SPECIALIZAREA: MANAGEMENTUL FERMEI**

TEZĂ DE DOCTORAT

**Conducător de doctorat,
Prof. dr. Stejărel BREZULEANU**

**Doctorand,
Ing. Mintenica Mariana CIUȘTEA (BUTNARU)**

2022

**„ION IONESCU DE LA BRAD”
IAȘI UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES
FACULTY OF AGRICULTURE
DOCTORAL SCHOOL OF ENGINEERING SCIENCES
DOCTORAL FIELD: ENGINEERING AND MANAGEMENT IN
AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIALIZATION: FARM MANAGEMENT**

PhD THESIS

**PhD Coordinator,
Prof. Stejărel BREZULEANU, PhD**

**PhD Student,
Eng. Mintenica Mariana CIUȘTEA (BUTNARU)**

2022

**UNIVERSITATEA PENTRU ȘTIINȚELE VIETII
„ION IONESCU DE LA BRAD” DIN IAȘI
FACULTATEA DE AGRICULTURĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ ÎN ȘTIINȚE INGINEREȘTI
DOMENIUL: INGINERIE ȘI MANAGEMENT ÎN
AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ
SPECIALIZAREA: MANAGEMENTUL FERMEI**

TEZĂ DE DOCTORAT

**STUDII PRIVIND MANAGEMENTUL
MODERN AL SISTEMELOR AGRICOLE SI
DEZVOLTAREA RURALĂ SUSTENABILĂ
ÎN CONTEXTUL STRATEGIEI DE
DEZVOLTARE REGIONALE 2014-2020**

**Conducător de doctorat,
Prof. dr. Stejărel BREZULEANU**

**Doctorand,
Ing. Mintenica Mariana CIUȘTEA (BUTNARU)**

2022

**„ION IONESCU DE LA BRAD”
IAȘI UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES
FACULTY OF AGRICULTURE
DOCTORAL SCHOOL OF ENGINEERING SCIENCES
DOCTORAL FIELD: ENGINEERING AND MANAGEMENT IN
AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIALIZATION: FARM MANAGEMENT**

PhD THESIS

STUDIES ON THE MODERN MANAGEMENT OF AGRICULTURAL SYSTEMS AND SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF THE REGIONAL DEVELOPMENT STRATEGY 2014-2020

**PhD Coordinator,
Prof. Stejărel BREZULEANU, PhD**

**PhD Student,
Eng. Mintenica Mariana CIUȘTEA (BUTNARU)**

2022

CUPRINS

INTRODUCERE	10
REZUMAT.....	16
PARTEA I. STADIUL CUNOAȘTERII	30
CAPITOLUL I. STADIUL CERCETĂRIILOR DIN LITERATURA DE SPECIALITATE DIN ȚARĂ ȘI DIN STRĂINĂTATE PRIVIND MANAGEMENTUL SISTEMELOR AGRICOLE ȘI DEZVOLTĂRII RURALE ÎN CONTEXT STRATEGIC	31
1.1. Elemente de management al sistemelor agricole cu implicații în dezvoltarea rurală sustenabilă.....	31
1.2. Aspecte privind istoricul dezvoltării rurale durabile	33
1.3. Cercetări din țară și străinătate privind dezvoltarea sustenabilă	39
1.4. Sistemele agricole și dezvoltarea rurală sustenabilă	43
1.5. Dezvoltarea sustenabilă pe plan mondial	47
1.6. Dezvoltarea sustenabilă la nivel European.....	49
1.7. Dezvoltarea sustenabilă la nivel național	50
CAPITOLUL II. ANALIZA DEZVOLTĂRII SUSTENABILE ȘI DEZVOLTĂRII RURALE ÎN CONTEXT STRATEGIC.....	52
2.1 Fundamentarea necesității de cercetare suplimentară în domeniul managementului modern al sistemelor agricole și dezvoltării rurale sustenabile.....	52
2.2. Spațiul rural în contextul Strategiei de dezvoltare sustenabilă a UE.....	53
2.3. Dezvoltarea rurală în contextul integrării dezvoltării sustenabile în documentele strategice din România.....	57
2.3.1 Principalele priorități de dezvoltare rurală pentru perioada de programare financiară 2014-2020	57
2.3.2 Impactul măsurii 4.1 a PNDR asupra exploatațiilor agricole	58
PARTEA A II A: CERCETĂRI PROPRII.....	60
CAPITOLUL III. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII	61
3.1 Scopul cercetărilor	61
3.2. Obiectivele specifice ale cercetării.....	62
3.3. Structura tezei de doctorat.....	63
CAPITOLUL IV METODOLOGIA CERCETĂRII, MATERIALELE ȘI METODELE DE LUCRU	65
4.1. Procedura de cercetare	65
4.2. Metodele de lucru utilizate	66

CAPITOLUL V ANALIZA DIAGNOSTIC A AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE SUSTENABILE ÎN PERIOADA 2014-2020 ÎN ROMÂNIA.....	68
5.1. Analiza diagnostic a agriculturii românești în perioada 2014-2020.....	68
5.2 Analiza diagnostic a alocărilor financiare aferente PAC-PILON 1 ȘI PILON 2 în perioada 2014-2020.....	72
5.3 Scheme și măsuri de sprijin pentru agricultura României în perioada 2014-2020...	83
5.4 Analiza performanțelor economice a exploatațiilor agricole în România.....	101
 CAPITOLUL VI. ANALIZA DIAGNOSTIC A AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE SUSTENABILE ÎN PERIOADA 2014-2020 ÎN REGIUNEA NORD-EST	112
6.1 Contribuția agriculturii la dezvoltarea economiei Regiunii N-E.....	112
6.2 Caracteristici socio-economice a Regiunii N-E în perioada 2014-2020	118
6.3. Analiza diagnostic a evoluției sectorului agricol în perioada 2014-2020	123
6.3.1 Evoluția fondului funciar și a resursele de muncă în Regiunea N-E	123
6.3.2 Analiza valorii producției agricole în Regiunea N-E.....	126
6.4. Indicatori de rezultate și eficiență a exploatațiilor individuale de diferite dimensiuni	130
 CAPITOLUL VII. CERCETĂRI PRIVIND MANAGEMENTUL MODERN AL EXPLOATAȚIILOR AGRICOLE DIN REGIUNEA NORD-EST ÎN CONTEXTUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2014-2020	141
7.1 Studiu de caz privind sprijinul pentru fermierii din Regiunea Nord-Est.....	141
7.2. Analiza implicațiilor comunitare asupra a exploatațiilor agricole din Regiunea Nord-Est.....	144
7.3. Analiza performanțelor exploatațiilor agricole din regiunea Nord-Est (studii de caz).....	152
7.3.1. Exploatații agricole între 100 și 500 ha (S.C AGROMAX DELENI S.R.L.)	152
7.3.2 Exploatații agricole între 500-1000 hectare (S.C CLOROFILA S.R.L.).....	160
7.3.3. Exploatații agricole între 1.000 -1500 ha (S.C. CDM AGRO S.R.L.).....	165
7.3.4. Exploatații între 1.500 - 2000 ha (S.C. AGRICOLA BEERSARSEN S.R.L.)	172
7.3.5. Exploatații agricole peste 2000 ha (SC AGROIULIA S.R.L.)	180
 CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	192
 BIBLIOGRAFIE	194
 ANEXA 1. LISTA FIGURILOR	201
ANEXA 2. LISTA TABELELOR	202

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	10
ABSTRACT	16
PART I. STAGE OF KNOWLEDGE.....	30
CHAPTER I. THE STATUS OF RESEARCHERS FROM THE SPECIALTY LITERATURE IN THE COUNTRY AND ABROAD REGARDING THE MANAGEMENT OF AGRICULTURAL SYSTEMS AND RURAL DEVELOPMENT IN A STRATEGIC CONTEXT	31
1.1. Management elements of agricultural systems with implications for sustainable rural development	31
1.2. Aspects regarding the history of sustainable rural development.....	33
1.3. Research from the country and abroad regarding sustainable development	39
1.4. Agricultural systems and sustainable rural development	43
1.5. Sustainable development worldwide.....	47
1.6. Sustainable development at the European level	49
1.7. Sustainable development at the national level	50
CHAPTER II. ANALYSIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND RURAL DEVELOPMENT IN A STRATEGIC CONTEXT	52
2.1 Substantiating the need for additional research in the field of modern management of agricultural systems and sustainable rural development	52
2.2. Rural space in the context of the EU Sustainable Development Strategy.....	53
2.3. Rural development in the context of the integration of sustainable development in strategic documents from Romania.....	57
2.3.1 The main rural development priorities for the 2014-2020 financial programming period	57
2.3.2 The impact of measure 4.1 of the PNDR on agricultural holdings.....	58
SECOND PART: OWN RESEARCH	60
CHAPTER III. THE PURPOSE AND OBJECTIVES OF THE RESEARCH.....	61
3.1. Purpose of research	61
3.2. The specific objectives of the research	62
3.3. Research structure	63
CHAPTER IV. RESEARCH METHODOLOGY, MATERIALS AND WORKING METHODS.....	65
4.1. Research procedure	65
4.2. The working methods used	66

CHAPTER V. DIAGNOSTIC ANALYSIS OF AGRICULTURE AND SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT IN THE PERIOD 2014-2020 IN ROMANIA	68
5.1. Diagnostic analysis of Romanian agriculture in the period 2014-2020	68
5.2. Diagnostic analysis of financial allocations related to PAC-PILLOR 1 AND PILLOR 2 in the period 2014-2020	72
5.3. Support schemes and measures for Romanian agriculture in the period 2014-2020	83
5.4. Analysis of the economic performance of agricultural holdings in Romania	101
CHAPTER VI. DIAGNOSTIC ANALYSIS OF AGRICULTURE AND SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT IN THE 2014-2020 PERIOD IN THE NORTH-EAST REGION	112
6.1. The contribution of agriculture to the economy development of the N-E Region	112
6.2. Socio-economic characteristics of the N-E Region in the period 2014-2020	118
6.3. Diagnostic analysis of the evolution of the agricultural sector in the period 2014-2020	123
6.3.1. The evolution of land and labor resources in the N-E Region.....	123
6.3.2. Analysis of the value of agricultural production in the N-E Region.....	126
6.4. Indicators of results and efficiency of individual holdings of different sizes	130
CHAPTER VII. RESEARCH ON THE MODERN MANAGEMENT OF AGRICULTURAL FARMINGS IN THE NORTH-EAST REGION IN THE CONTEXT OF THE REGIONAL DEVELOPMENT STRATEGY 2014-2020	141
7.1. Case study on support for farmers in the North-East Region.....	141
7.2. Analysis of community implications on agricultural holdings in the North-East Region	144
7.3. Analysis of the performances of agricultural holdings in the North-East region (case studies)	152
7.3.1. Agricultural holdings between 100 and 500 ha (S.C. AGROMAX DELENI S.R.L.).....	152
7.3.2 Agricultural holdings between 500-1000 ha (S.C CLOROFILA S.R.L.).....	160
7.3.3. Agricultural holdings between 1,000-1,500 ha (S.C. CDM AGRO S.R.L.)..	165
7.3.4. Farms between 1,500 - 2,000 ha (S.C. AGRICOLA BEERSARSEN S.R.L.)	172
7.3.5. Agricultural holdings over 2000 ha (SC AGROIULIA S.R.L.)	180
CCONCLUSIONS AND PROPOSALS	192
BIBLIOGRAPHY.....	194
ANNEX 1. LIST OF FIGURES	201
ANNEX 2. LIST OF TABLES.....	202

LISTA ABREVIERILOR

1. AWU- Anual Work Units (Unități de muncă anuale)
2. CEA - Conturile economice pentru agricultură
3. CSC - Cadrul Strategic Comun
4. FAO - Food și Agriculture Organization (Organizația pentru Alimente și Agricultură)
5. FC - Fondul de Coeziune
6. FEAD - Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane
7. FEADR - Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
8. FEGA - Fondul European de Garantare Agricolă
9. FEMP - Fondul European Maritim și de Pescuit
10. FESI - Fondurile Europene Structurale și de Investiții
11. FNI - Farm Net Income (Venitul net al fermei)
12. FSE - Fondul Social European
13. GAL - Grup de Acțiune Locală
14. IUCN - International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources (Uniunea Mondială pentru Conservarea Naturii și Resurselor Naturale)
15. MADR - Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
16. NUTS - Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice
17. OECD - The Organisation for Economic Cooperation and Development (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică)
18. OMS - Organizația Mondială a Sănătății
19. ONU – Organizația Națiunilor Unite
20. PAC - Politica Agricolă Comună
21. PNDR - Programul Național de Dezvoltare Rurală
22. RICA - Rețeaua de Informații Contabile Agricole
23. SAU/UAA - Suprafața Agricolă Utilizată (Utilized Agricultural Area)
24. SDD – Strategii de dezvoltare durabilă
25. UE – Uniunea Europeană
26. VNAF - Valoarea adăugată netă a fermei
27. WCED - World Commission on Environment and Development (Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare)

INTRODUCERE

Dezvoltarea sustenabilă sau durabilă este un concept apărut relativ recent în cadrul științelor economice, la nivelul anilor '50-'60 ale secolului trecut. Ca și principiu, aceasta poate fi interpretată ca un nou tip de creștere economică, opusă tipului dominant al economiei din secolele XIX - XX, a cărei cea mai importantă trăsătură era caracterul său unde protejarea mediului înconjurător nu era atât de importantă. Privit în esență, termenul de durabil, trimite la înțelesul de durată, la dimensiunea temporală, de întindere în timp a procesului, care să asigure în final ascendența calității în defavoarea cantității bunurilor produse și consumate, calitate ce trebuie să converge spre o dezvoltare umană durabilă, orientată prioritar spre calitatea vieții și a mediului. În literatura de specialitate regăsim o multitudine de lucrări care abordează direct sau indirect problematica dezvoltării durabile, punctele de vedere fiind variate.

Lucrarea a avut drept scop identificarea modului de abordare a dezvoltării durabile în cadrul strategiilor de dezvoltare regională, având ca studiu de caz Regiunea Nord-Est, și evaluarea modului de implementare a obiectivelor strategice, la nivel regional și în mediul rural. Lucrarea își propune astfel să identifice noi propuneri strategice pentru asigurarea unei dezvoltări durabile a arealelor rurale, prin utilizarea unui sistem de indicatori specifici, cuantificabili și reprezentativi care să permită, prin intermediul analizelor econometrice, evaluarea rezultatelor și proiecția evoluției fenomenului de dezvoltare durabilă.

În condițiile intensificării, a creșterii producției vegetale, dar și a dezvoltării rurale, ca verigi de bază ale progresului socio-economic, se pune problema realizării și menținerii creșterii producției agro-zootehnice fără a aduce prejudicii majore mediului înconjurător și respectiv sănătății oamenilor și celorlalte viețuitoare ale lanțului trofic. Această sarcină prioritară trebuie abordată prin prisma conceptului dezvoltării sustenabile a agriculturii. Dezvoltarea durabilă este concepută ca o necesitate a reconcilierii dintre economie și mediul înconjurător, pe o nouă cale de dezvoltare care să susțină progresul uman, nu numai în câteva locuri și pentru câțiva ani, ci pretutindeni și pentru un viitor îndelungat. Aceasta constituie de fapt singura alternativă pe termen lung la criza mediului înconjurător generată de societatea umană.

Fermele mici și mijlocii reprezintă catalizatorul principal al creșterii economice. Importanța acordată acestor „mici afaceri” derivă din faptul că acestea aduc un aport substanțial în cadrul economiei naționale. Programele guvernamentale de mediu trebuie să includă soluții ce pot fi utilizate în planurile manageriale prin: reglementări, cercetare aplicată, realizarea de noi infrastructuri, planificare, etc. Cunoașterea disponibilităților de resurse naturale reprezintă o cerință majoră pentru gospodărirea adecvată a acestora.

Agricultura ecologică a fost definită de Organizația pentru Alimente și Agricultură FAO și de către Organizația Mondială a Sănătății OMS, în “Codex Alimentarius”, ca fiind un „sistem integral de gestionare a procesului de producție, care contribuie la sprijinirea și consolidarea rezistenței agroecosistemului”.

Directivele Uniunii Europene prevăd, pentru politica agrară, importanța și necesitatea ca utilizarea terenurilor și activitățile în fiecare exploatare agricolă să fie compatibile cu protejarea și conservarea ecosistemelor naturale. De aceea în elaborarea strategiilor pentru promovarea agriculturii sustenabile trebuie să se înceapă de la nivelul producătorului agricol și al gospodăriei țărănești individuale.

Agricultura biologică (ecologică, organică, bio-organică sau biodinamică) este mediu intensivă și astfel, în raport cu factorii de mediu, nu este atât de agresivă, iar produsele agricole, din punct de vedere economic pe termen scurt sunt mai puțin competitive, dar din punct de vedere calitativ, sunt considerate superioare. Dacă punem agricultura ecologică în raport cu mediul înconjurător, sistemul agricol este mult mai bine armonizat. Tratamentele efectuate pentru a putea combate bolile și dăunătorii sunt de preferință biologice, dar uneori se acceptă și îngrășăminte minerale și pesticide, acestea fiind utilizate în doze foarte mici. În ce privește organizarea fermei, trebuie avut în vedere să fie protejate ecosistemele locale, a biodiversitatea speciilor, protejarea apelor și a solului, a elementelor mediului înconjurător, în strânsă legătură atât cu condițiile sociale, cât și cu cele economice ale zonelor rurale. Fertilizarea trebuie efectuată în regim controlat, punându-se accent pe protecția calității apei, astfel încât să se asigure utilizarea optimă de către plante a nutrienților.

La nivel european, preocupările de înglobare a principiilor de dezvoltare durabilă în strategiile de dezvoltare a statelor membre au apărut odată cu Agenda 21, dar abordarea a fost fragmentată, iar implementarea politicilor a fost lipsită de coerență în domeniul comerțului, investițiilor, tehnologiei și dezvoltării durabile. În prezent însă, țările europene sunt considerate a fi pe primele locuri în formularea și implementarea strategiilor de dezvoltare durabilă (SDD), acestea concentrându-se pe obiectivele Strategiei Europene de Dezvoltare Durabilă, respectiv: schimbare climatică și energii curate; transportul durabil; consumul și producția durabilă; conservarea și managementul resurselor naturale; sănătate publică; incluziune socială, demografie și migrație; sărăcie globală și provocări pentru dezvoltarea durabilă.

În prezent Strategia 2020 integrează în prioritățile generale dezvoltarea durabilă (creștere inteligentă, creștere durabilă și creștere favorabilă incluziunii) propunând următoarele obiective:

- Ocuparea forței de muncă – creșterea ratei de ocupare de la 68,4% în 2017 la 75 % (în ceea ce privește populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani);
- Cercetare și dezvoltare – atingerea unui nivel de 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare;
- Educație - rată de părăsire timpurie a școlii sub 10%, creșterea ponderii absolvenților de studii superioare (populația 30-34 de ani) la peste 40%;
- Schimbările climatice și utilizarea durabilă a energiei - reducerea cu 20% a emisiilor de dioxid de carbon (față de 1990), creșterea ponderii surselor de energie regenerabile și a eficienței energetice cu până la 20%;

- Lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale - reducerea numărului persoanelor care suferă/ riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale cu 20 de milioane persoane.

În strategia 2014-2020, Uniunea Europeană a intenționat să investească o sumă de aproape 100 de miliarde de euro, bani ce s-au dorit a fi folosiți pentru politica de dezvoltare rurală prin intermediul Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR). Unul dintre principalele obiective a cadrului strategic al Uniunii Europene pentru perioada 2014-2020 a fost acela de a pune accent pe obținerea de rezultate. Toate eforturile ce au stat la baza îndeplinirii acestui obiectiv s-au lovit de eterna problemă legată de faptul că se ia în calcul planificarea unei noi perioade de programare, dar fără a avea disponibile toate datele relevante despre cheltuielile și rezultatele din perioada precedentă.

INTRODUCTION

Sustainable or durable development is a concept that appeared relatively recently in economic sciences, at the level of the 50s-60s of the last century. As a principle, this can be interpreted as a new type of economic growth, opposed to the dominant type of economy in the 19th - 20th centuries, whose most important feature was its character where protecting the environment was not so important. Viewed in its essence, the term sustainable refers to the meaning of duration, to the temporal dimension, to the extent of the process over time, which in the end ensures the ascendancy of quality in favour of the quantity of goods produced and consumed, a quality that must converge towards a sustainable human development, primarily oriented towards the quality of life and the environment. In the specialized literature we find a multitude of works that directly or indirectly address the issue of sustainable development, the points of view being varied.

The aim of the paper was to identify the way to approach sustainable development within regional development strategies, with the North-Eastern region as a case study, and to evaluate the way to implement strategic objectives, at the regional level and in the rural environment. The work thus aims to identify new strategic proposals for ensuring a sustainable development of rural areas, by using a system of specific, quantifiable and representative indicators that allow, through econometric analyses, the evaluation of results and the projection of the evolution of the phenomenon of sustainable development.

In the conditions of the intensification, the growth of vegetable production, but also of rural development, as the basic links of socio-economic progress, the problem arises of achieving and maintaining the increase of agro-zootechnical production without causing major damage to the environment and, respectively, to the health of people and other living things of the food chain. This priority task must be approached through the lens of the concept of sustainable agricultural development. Sustainable development is conceived as a necessity of reconciliation between the economy and the environment, on a new development path that supports human progress, not only in a few places and for a few years, but everywhere and for a long future. This is actually the only long-term alternative to the environmental crisis generated by human society.

Small and medium-sized farms are the main catalyst of economic growth. The importance given to these "small businesses" derives from the fact that they bring a substantial contribution to the national economy. Government environmental programs must include solutions that can be used in management plans through: regulations, applied research, the creation of new infrastructures, planning, etc. Knowing the availability of natural resources is a major requirement for its proper management.

Organic agriculture has been defined by the Food and Agriculture Organization FAO and by the World Health Organization WHO, in the "Codex Alimentarius", as an "integral system for managing the production process, which contributes to supporting and strengthening the resilience of the agro-ecosystem".

The directives of the European Union provide, for the agrarian policy, the importance and the need for the use of land and the activities in each agricultural holding to be compatible with the protection and conservation of natural ecosystems. That is why the development of strategies for the promotion of sustainable agriculture must begin at the level of the agricultural producer and the individual peasant household.

Biological agriculture (ecological, organic, bio-organic or biodynamic) is environmentally intensive and thus, in relation to environmental factors, it is not so aggressive, and agricultural products, from an economic point of view in the short term, are less competitive, but from a qualitative point of view, they are considered superior. If we put organic farming in relation to the environment, the agricultural system is much better harmonized. The treatments carried out to combat diseases and pests are preferably biological, but sometimes mineral fertilizers and pesticides are also accepted, these being used in very small doses. Regarding the organization of the farm, it must be taken into account to protect the local ecosystems, the biodiversity of species, the protection of water and soil, the elements of the environment, in close connection with both the social and economic conditions of rural areas. Fertilization must be carried out in a controlled manner, emphasizing the protection of water quality, so as to ensure optimal use of nutrients by plants.

At the European level, the concerns of incorporating the principles of sustainable development into the development strategies of the member states appeared with Agenda 21, but the approach was fragmented and the implementation of the policies lacked coherence in the field of trade, investments, technology and sustainable development. Currently, however, European countries are considered to be in the first place in the formulation and implementation of sustainable development strategies (SDD), focusing on the objectives of the European Sustainable Development Strategy, respectively: climate change and clean energies; sustainable transport; sustainable consumption and production; conservation and management of natural resources; public health; social inclusion, demography and migration; global poverty and challenges for sustainable development.

Currently, the 2020 Strategy integrates sustainable development (smart growth, sustainable growth and inclusive growth) into the general priorities, proposing the following objectives:

- Employment – the increase in the employment rate from 68.4% in 2017 to 75% (with regard to the population aged between 20 and 64);
- Research and development – reaching a level of 3% of EU GDP for research and development;
- Education - early school leaving rate below 10%, increasing the share of higher education graduates (30–34-year-old population) to over 40%;
- Climate change and sustainable energy use - 20% reduction in carbon dioxide emissions (compared to 1990), increasing the share of renewable energy sources and energy efficiency by up to 20%;
- The fight against poverty and social exclusion - reducing the number of people suffering/at risk of suffering from poverty and social exclusion by 20 million people.

In the 2014-2020 strategy, the European Union intended to invest an amount of almost 100 billion euros, money that was intended to be used for rural development policy through the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD). One of the main objectives of the strategic framework of the European Union for the period 2014-2020 was to emphasize the achievement of results. All the efforts that have been the basis of the achievement of this objective have been hit by the eternal problem related to the fact that the planning of a new programming period is taken into account, but without having available all the relevant data about the expenses and results of the previous period.

REZUMAT

Teza de doctorat, intitulată: **Studii privind managementul modern al sistemelor agricole și dezvoltarea rurală sustenabilă în contextul strategiei de dezvoltare regionale 2014-2020** este structurată în două părți și cuprinde 7 capitole, fiind precedate de o introducere și încheiate cu concluzii.

Lucrarea a avut drept scop identificarea modului de abordare a dezvoltării durabile în cadrul strategiilor de dezvoltare regională, având ca studiu de caz Regiunea Nord-Est și evaluarea modului de implementare a obiectivelor strategice, la nivel regional și în mediul rural. Lucrarea își propune astfel să identifice noi propuneri strategice pentru asigurarea unei dezvoltări durabile a arealelor rurale, prin utilizarea unui sistem de indicatori specifici, cuantificabili și reprezentativi care să permită, prin intermediul analizelor econometrice, evaluarea rezultatelor și proiecția evoluției fenomenului de dezvoltare durabilă.

La nivel european, preocupările de înglobare a principiilor de dezvoltare durabilă în strategiile de dezvoltare a statelor membre au apărut odată cu Agenda 21, dar abordarea a fost fragmentată, iar implementarea politicilor a fost lipsită de coerență în domeniul comerțului, investițiilor, tehnologiei și dezvoltării durabile. În prezent însă, țările europene sunt considerate a fi pe primele locuri în formularea și implementarea strategiilor de dezvoltare durabilă (SDD), acestea concentrându-se pe obiectivele Strategiei Europene de Dezvoltare Durabilă, respectiv: schimbare climatică și energii curate; transportul durabil; consumul și producția durabilă; conservarea și managementul resurselor naturale; sănătate publică; incluziune socială, demografie și migrație; sărăcie globală și provocări pentru dezvoltarea durabilă.

Prima parte a tezei de doctorat, **stadiul actual al cunoașterii** privind managementul modern al sistemelor agricole în contextual diferitelor strategii de dezvoltare rurală sustenabilă, este alcătuită din două capitole și cuprinde informații generale din literatura de specialitate.

Obiectivul principal al acestei prime părți este constituit de prezentarea și evidențierea principalelor cercetări din țară și străinătate privind dezvoltarea sustenabilă și legătura dintre sistemele agricole și dezvoltarea rurală sustenabilă.

În primul capitol al lucrării de doctorat, denumit „**Stadiul cercetărilor din literatura de specialitate din țară și din străinătate privind managementul sistemelor agricole și dezvoltării rurale în context strategic**” sunt prezentate date generale cu privire la managementul sistemelor agricole și al dezvoltării rurale în context strategic.

Acest capitol este structurat în 7 subcapitole în care sunt prezentate noțiuni introductive privind elemente de management al sistemelor agricole cu implicații în dezvoltarea rurală sustenabilă, istoricul dezvoltării rurale durabile. Tot în acest capitol au fost prezentate și o serie de cercetări din țară și străinătate privind dezvoltarea sustenabilă și legătura dintre sistemele agricole și dezvoltarea rurală sustenabilă. De asemenea este prezentată și o evoluție a dezvoltării sustenabile pe plan mondial, național și regional.

Managementul exploatațiilor agricole are un rol important în dezvoltarea rurală sustenabilă fiind un element esențial în asigurarea acelui echilibru dorit între eficiența economică și utilizarea rațională a factorilor de producție în concordanță cu cerințele de mediu.

Din cercetările efectuate de specialiștii unor reputeate instituții economice și financiare rezultă o concluzie foarte importantă pentru dezvoltarea economică generală a oricărei țări, inclusiv a României: cu cât gradul de dezvoltare rurală este mai ridicat și mai echilibrat repartizat teritorial, cu atât gradul general de dezvoltare economică este mai înalt. Între dezvoltarea rurală și dezvoltarea economică generală, între economia rurală și economia generală a unei țări (regiuni, județ, zone, localități) există o relație biunivocă de condiționare.

În condițiile actuale, când conservarea și protecția naturii au căpătat o importanță tot mai mare, o semnificație profundă și cuprinzătoare este realizarea unui dublu obiectiv: protecția naturii față de aspectele nefaste ale evoluției societății, care au determinat un proces intens de distrugere a mediului înconjurător, și conservarea aceluiași cadru natural pentru a-l pune la dispoziția oamenilor pentru odihnă și recreare.

După integrarea în Uniunea Europeană, România a adoptat o strategie națională de dezvoltare durabilă cu obiectivele 2013-2020-2030 și a stabilit obiective pentru implementarea unui model propriu de dezvoltare durabilă care să genereze o valoare adăugată ridicată, să aducă cunoaștere și inovație în intervalul de timp pentru a menține îmbunătățirea continuă a calității vieții.

În cel de-al doilea capitol „**Analiza dezvoltării sustenabile și dezvoltării rurale în context strategic**”, au fost efectuate cercetări cu privire la tema abordată luând în analiză dezvoltarea sustenabilă și dezvoltarea rurală în context strategic.

Astfel, a fost realizată o analiză privind fundamentarea necesității de cercetare suplimentară în domeniul managementului modern al sistemelor agricole și dezvoltării rurale sustenabile în strânsă legătură cu caracteristicile spațiului rural în contextul Strategiei de dezvoltare sustenabilă a UE.

Fondurile europene alocate suplimentar agriculturii și dezvoltării rurale din țara noastră, situate la un nivel consistent, vor avea o serie de efecte favorabile pentru fermierii români, dintre care cele mai importante ar fi: creșterea competitivității producătorilor agricoli care dețin ferme de dimensiuni mijlocii și mari, în special în sectorul vegetal (plățile directe fiind pe suprafață); reducerea eforturilor financiare ale fermierilor în procesul de înființare a culturilor, cu scăderea dependenței de creditele bancare costisitoare; consolidarea viabilității economice a fermelor, cu posibilitatea aplicării inovării și tehnologiilor moderne, mai durabile, cu impact redus de mediu și al gradului dependenței producției de schimbările climatice.

Deasemenea a fost analizată dezvoltarea rurală în contextul integrării dezvoltării sustenabile în documentele strategice din România și s-a făcut referire la principalele priorități de dezvoltare rurală pentru perioada de programare financiară 2014-2020. Agricultură este sectorul economic care a beneficiat cel mai mult de intrarea României în Uniunea Europeană, în special prin programul PNDR 2014-2020, care s-a bazat pe

furnizarea de fonduri nerambursabile fermierilor români în vederea modernizării și extinderii exploatațiilor agricole.

Un aspect deosebit de important al acestui capitol face referire la impactul măsurii 4.1 a PNDR asupra exploatațiilor agricole.

A doua parte a tezei de doctorat, rezultatele **cercetărilor proprii**, este cea mai amplă și este împărțită în cinci capitole.

În capitolul III „**Scopul și obiectivele cercetării**” au fost prezentate aspecte cu privire la scopul cercetărilor, obiectivele specifice ale cercetării precum și structura cercetărilor.

Scopul principal al lucrării este reprezentat de abordarea dezvoltării durabile sau sustenabile și dezvoltării rurale în context strategic aplicând principiile managementului modern, utilizând dimensiunea dezvoltării durabile sau sustenabile la nivel mondiale, european și românesc prin surprinderea evoluției principalilor indicatori tehnico-economici.

În acest context, scopul secundar al lucrării este de a identifica care sunt implicațiile susținerii comunitare asupra rezultatelor, performanțelor și eficienței tehnice a exploatațiilor agricole din România, cu accent deosebit pe Regiunea NE. Rezultatele obținute vor sta la baza înțelegerii modului în care suportul financiar comunitar influențează la nivel macro și micro performanța sectorului și vor permite identificarea modului în care suportul necesită a fi orientat astfel încât să conducă la dezvoltarea pe termen lung a agriculturii românești.

De asemenea am identificat noi propuneri strategice pentru asigurarea unei dezvoltări durabile a arealelor rurale, prin utilizarea unui sistem de indicatori specifici, cuantificabili și reprezentativi care să permită, prin interspațiul analizelor econometrice, evaluarea rezultatelor și proiecția evoluției fenomenului de dezvoltare durabilă sau sustenabilă.

Lucrarea de față are ca obiective să ofere instrumente viabile pentru evaluarea implicațiilor mecanismelor de sprijin comunitare la nivel regional și la nivelul exploatațiilor agricole prin delimitarea ansamblului de indicatori necesari și a metodelor necesare cuantificării acestei influențe.

Pentru a răspunde scopului menționat în cadrul prezentei lucrări ne-am propus: evaluarea evoluției agriculturii și alocărilor comunitare în contextul macro și micro economic; evaluarea surselor de venit pentru estimarea influenței subvenționării prin Pilonul I; evaluarea la nivel de studii de caz a activității exploatațiilor agricole ce au accesat fonduri prin Pilonul II prin evidențierea evoluției activității acestora și evaluarea eficienței tehnice și de scală a exploatațiilor agricole luate ca studiu de caz în contextul subvențiilor alocate și fondurilor accesate.

Studiul a luat în considerare analiza documentelor de raportare privind aplicarea schemelor și măsurilor de sprijin pentru agricultori - rapoarte statistice și comunicări ale APIA către Comisia UE, referitor la cererile de plată pe suprafață, controlul eligibilității, suprafața determinată la plată, rezultatele controlului privind respectarea normelor de ecocondiționalitate, neconformitățile constatate și sancțiunile aplicate.

În capitolul IV intitulat „**Metodologia cercetării, materialele și metodele de lucru**” sunt prezentate procedura de cercetare și metodele de lucru utilizate.

Procedura de cercetare a constat în parcurgerea mai multor etape aferente atingerii obiectivelor propuse, utilizând instrumente și metode specifice cercetării economice și managementului agricol. Etapele cercetărilor se referă la următoarele aspecte:

- studiul bibliografiei din literatura de specialitate internă și internațională;
- culegerea informațiilor concrete din cadrul arealului cercetat;
- ordonarea, prelucrarea și prezentarea rezultatelor într-o formă sintetică (tabele, figuri, scheme);
- analiza și interpretarea rezultatelor;
- interpretarea logică, rațională a conceptelor, fenomenelor și proceselor specifice politicii agricole, precum și a determinărilor și condiționărilor care au loc în cadrul acesteia;
- conturarea unor tendințe atât în agricultura europeană cât și în cea românească;
- elaborarea unui studiu de caz privind impactul integrării asupra agriculturii din regiunea NE, luând în considerare câțiva indicatori specifici, ținând cont de complexitatea și dinamica integrării europene pentru agricultura acestei regiuni.

Rezultatele obținute prin cercetările întreprinse pot constitui modele pentru fermieri pentru a-și dezvolta activitatea agricolă și a-și perfecționa tehnologiile folosite, atât în producția vegetală, cât și în creșterea animalelor

De asemenea, pentru realizarea obiectivelor stabilite s-au stabilit o serie de indicatori prin a căror asociere să se poată evidenția direcții de impact ale procesului de integrare asupra agriculturii. Ansamblul de indicatori a fost selectat pornind de la identificarea și inventarierea acelor elemente cuantificabile ce pot surprinde impactul integrării. Aceste elemente cuantificabile au particularități diferite la nivel macroeconomic decât la nivel microeconomic și necesită clasificări după criterii diferite.

În capitolul V, intitulat „**Analiza diagnostic a agriculturii și dezvoltării rurale sustenabile în perioada 2014-2020 în România**” în care s-au realizat Analiza diagnostic a agriculturii românești în perioada 2014-2020, Analiza diagnostic a agriculturii românești în perioada 2014-2020, Scheme și măsuri de sprijin pentru agricultura României în perioada 2014-2020, Analiza performanțelor economice a exploatațiilor agricole în România.

Analizând dimensiunile și structura fondului funciar agricol pe categorii de folosință în context central și est-european apreciem că România ocupă locul doi după Polonia, respectiv deține cca $\frac{1}{4}$ din suprafața agricolă totală a țărilor central și est-europene și 23% din suprafața arabilă. În contextul Uniunii Europene, România este în primele 6 locuri, ocupând 11,3% din suprafața agricolă (locul 6) și 12,6% din suprafața arabilă (locul 4). Un indicator sintetic care exprimă cel mai bine potențialul agricol românesc este suprafața agricolă/locuitor. Din acest punct de vedere România cu 0,43 ha/loc. are un potențial agricol superior Poloniei (0,23), Germaniei (0,14 ha/loc.), Franței (0,30 ha/loc.) și Spaniei (0,38).

În viziunea noii Politici Agricole Comune, îndeplinirea unor obiective precum dezvoltarea durabilă a sectorului agricol, menținerea activității în zonele defavorizate și furnizarea de bunuri de interes public (motivarea susținerii financiare) se realizează prin aplicarea sistemului de condiționalități la unele scheme și măsuri de sprijin pentru fermieri. În viziunea noii politici agricole comune, îndeplinirea unor obiective precum dezvoltarea

durabilă a sectorului agricol, menținerea activității în zonele defavorizate și furnizarea de bunuri de interes public (motivarea susținerii financiare) se realizează prin aplicarea sistemului de condiționalități la unele scheme și măsuri de sprijin pentru fermieri.

PNDR 2014-2020 ea fost o oportunitate de a aborda punctele slabe, bazându-se pe punctele forte și utilizând oportunități, pe baza lecțiilor învățate și a progreselor din PNDR 2007-2014. Obiectivele PNDR sunt în conformitate cu prioritățile PAC și ale strategiei Europa 2020, cu accent pe creșterea competitivității și diversificarea locurilor de muncă în zonele rurale. Măsurile propuse pentru atingerea obiectivelor sunt supuse principiilor și obiectivelor stabilite în convențiile internaționale relevante, legislația europeană / națională, pentru conservarea biodiversității, a habitatelor naturale și a speciilor faunei și florei sălbatice, protecția împotriva poluării cu nitrați, gestionarea apei, utilizarea pesticidelor, menținerea calității aerului și a solului, precum și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea la efectele schimbărilor climatice.

În capitolul VI intitulat **„Analiza diagnostic a agriculturii și dezvoltării rurale sustenabile în perioada 2014-2020 în regiunea nord-est”** este prezentată Contribuția agriculturii la dezvoltarea economiei Regiunii N-E, Caracteristici socio-economice a Regiunii N-E în perioada 2014-2020, Analiza diagnostic a evoluției sectorului agricol în perioada 2014-2020, Evoluția fondului funciar și a resursele de muncă în Regiunea N-E, analiza valorii producției agricole în Regiunea N-E, Indicatori de rezultate și eficiență a exploatațiilor individuale de diferite dimensiuni.

Deși regiunea Nord-Est deține o mare suprafață de teren agricol – 14.30% din suprafața agricolă totală a țării, această resursă nu poate fi eficient valorificată, productivitatea fiind scăzută la toate tipurile de culturi, datorită influenței următorilor factori: relieful, gradul de capitalizare scăzut al proprietarilor de teren și fărâmițarea excesivă a terenurilor productive.

Fondul funciar agricol, la nivelul anului 2019, pentru regiune Nord-Est avea o suprafață de 2132400 ha, iar dacă analizăm categoriile de folosință a terenului agricol putem observa că terenul agricol cu suprafața cea mai mare se înregistrează la județul Vaslui cu peste 402 mii ha, iar cea mai mică la județul Neamț, cu aproximativ 284 mii ha. Livezile ocupă suprafețe mai mari doar în județul Iași (5980 ha), dar din analiza pe ani a suprafeței alocate livezilor în județul amintit se remarcă o scădere de 26%.

La nivelul anului 2019 contribuția agriculturii la PIB-ul regional este de 16% valoare superioară celei la nivel național (10,60%). Se observă că la nivelul anului 2019, regiunea Nord Est contribuie la nivelul producției agricole naționale în cea mai mare pondere (18,10%) exprimând caracterul încă agricol al economiei regionale. Producția totală realizată la principalele culturi în Regiunea de dezvoltare N-E evidențiază variații ale producției totale realizate, fapt determinat de condiții climatice diferite de la an la an sau de modificări în suprafețele cultivate. Producția medie obținută la unitatea de suprafață reprezintă indicatorul care reflectă nivelul tehnologiilor aplicate, capacitatea de producție a soiului sau hibridului folosit, precum și influența factorilor pedoclimatici, care în regiunea de NE a României reprezintă unul dintre factorii hotărâtori ai realizării producțiilor agricole. Scăderile mari ale suprafețelor cultivate cu plante pentru industrializare, sfeclă de zahăr,

cartofi timpurii și porumb se datorează în mare parte lipsei de măsuri stimulative pentru producătorii agricoli, dar și populației îmbătrânite pentru a cultiva plante agricole pretențioase. În anul 2020, caracteristic pentru regiunea NE este faptul că suprafața agricolă utilizată este distribuită între cele trei tipuri de ferme: *fermele "familiale"* și *fermele comerciale* (care utilizează 73,74 % în regiunea NE a României și 57,15 % în regiunea NE a României) și *fermele de subsistență* (care utilizează 20,26 % în regiunea NE a României și 26,48 % în regiunea NE a României).

Capitolul VII denumit **„Cercetări privind managementul modern al exploatațiilor agricole din regiunea nord-est în contextul strategiei de dezvoltare regională 2014-2020”**, structurat pe 3 subcapitole prezintă pentru început un studiu de caz privind sprijinul pentru fermierii din Regiunea Nord-Est. În cel de-al doilea subcapitol se face referire la analiza implicațiilor comunitare asupra exploatațiilor agricole din Regiunea Nord-Est. În ultimul subcapitol este prezentată analiza performanțelor exploatațiilor agricole din regiunea Nord-Est (studii de caz) pentru exploatații agricole între 100 și 500 ha (S.C. AGROMAX DELENI S.R.L.), exploatații agricole între 500-1000 hectare (S.C. CLOROFILA S.R.L.), exploatații agricole între 1.000 -1500 ha (S.C. CDM AGRO S.R.L.), exploatații între 1.500 - 2000 ha (S.C. AGRICOLA BEERSARSEN S.R.L.) și exploatații agricole peste 2000 ha (S.C. AGROIULIA S.R.L.).

Studiile de caz au beneficiat pe lângă suportul specific din Pilon II (în special plăți directe) de fonduri europene finanțate din FEADR prin PNDR 2014-2019, Măsura 4.1- Modernizarea exploatațiilor agricole.

Investițiile realizate de către exploatațiile agricole luate drept studii de caz au avut în vedere dezvoltarea și re tehnologizarea sectorului de mecanizare a activității, prin dotarea cu utilaje agricole de mare capacitate, cu un nivel tehnic ridicat, caracterizate printr-o productivitate marită și un randament superior Investițiile efectuate prin Măsura 4.1 au avut la bază în principal necesitatea îmbunătățirii activității economico-financiare a societății, natura evolutivă a proceselor economice presupunând înnoirea permanentă a mijloacelor fixe astfel încât activitatea curentă să aibă un randament crescut și costuri scăzute. Totodată s-a urmărit și asigurarea unui grad de tehnologizare cu mașini și utilaje agricole la standardele Uniunii Europene, pentru a se oferi societăților șanse reale de concurență în piața produselor agricole.

Studiile de caz utilizate în vederea analizării implicațiilor comunitare asupra agriculturii, pot fi împărțite în trei categorii de exploatații agricole, după dimensiunea suprafeței utilizate astfel: exploatații agricole cu suprafață sub 500 hectare, exploatații agricole cu suprafață cuprinsă între 500-1000 hectare; exploatații agricole cu suprafață peste cu suprafață cuprinsă între 1000-1500 hectare, exploatații agricole cu suprafață peste cu suprafață cuprinsă între 1500-2000 hectare și exploatații agricole cu suprafață peste cu suprafață peste 2000 hectare.

Ultimul capitol **„Concluzii și propuneri”** prezintă sintetic aspecte referitoare la dezvoltarea rurală sustenabilă, care constituie o direcție foarte importantă în contextul strategiei de dezvoltare regionale 2014-2020 și alinierea României la această orientarea aduce beneficii atât uniunii europene ca organism colectiv cât și țării noastre ca entitate de

sine stătătoare în vederea dezvoltării economice responsabile și pretecției mediului ambiant.

Managementul modern al sistemelor agricole și abordarea strategică a organizării activităților specifice reprezintă elemente concret de abordare a acestui sector de activitate reprezentând un factor esențial în creșterea performanței unităților agricole și în crearea unei structuri agricole solide la nivel regional și național.

Sunt relevante concret implicațiile susținerii comunitare asupra rezultatelor, performanțelor și eficienței tehnice a exploatațiilor agricole din România, și în mod deosebit asupra Regiunii Nord-Est. Instrumentele de sprijin influențează la nivel macroeconomic și microeconomic performanța sectorului și permite orientarea resurselor astfel încât să conducă la dezvoltarea pe termen lung a agriculturii românești.

Ca urmare a studiului realizat se recomandă:

- analiza continuă a corelației dintre sprijinul acordat prin intermediul instrumentelor PAC asupra rezultatelor fermelor la nivel regional și local
- încurajarea susținerii micilor fermieri prin acordarea unui nivel minim al sprijinului: lucru esențial și foarte important pentru România
- pledarea pentru simplificarea unor reguli, ca de pildă cele privind eco-condiționalitatea pentru facilitarea activității producătorilor
- susținerea menținerii plăților directe cuplate în unele sectoare sensibile pentru încurajarea activității agricole în diferite sectoare agricole.

La finalul tezei sunt prezentate bibliografia, ce cuprinde un număr de 94 de referințe bibliografice, atât din România, cât și din străinătate precum și lista lucrărilor științifice publicate.

ABSTRACT

The PhD thesis, "Studies on the modern management of agricultural systems and sustainable rural development in the context of the regional development strategy 2014-2020", is divided into two sections and contains seven chapters. An introduction and conclusions are included at the beginning of each section.

The aim of the paper was to identify the way to approach sustainable development within regional development strategies, with the North-Eastern region as a case study, and to evaluate the way to implement strategic objectives, at the regional level and in the rural environment. The work thus focuses to identify new strategic proposals for ensuring a sustainable development of rural areas, by using a system of specific, quantifiable and representative indicators that allow, through econometric analyses, the evaluation of results and the projection of the evolution of the phenomenon of sustainable development.

At the European level, the concerns of incorporating the principles of sustainable development into the development strategies of the member states appeared with Agenda 21, but the approach was fragmented and the implementation of the policies lacked coherence in the field of trade, investments, technology and sustainable development. Currently, however, European countries are considered to be in the first place in the formulation and implementation of sustainable development strategies (SDD), focusing on the objectives of the European Sustainable Development Strategy, respectively: climate change and clean energies; sustainable transport; sustainable consumption and production; conservation and management of natural resources; public health; social inclusion, demography and migration; global poverty and challenges for sustainable development.

The first part of the PhD, the current state of knowledge regarding the modern management of agricultural systems in the context of different sustainable rural development strategies, is made up of two chapters and includes general information from the specialized literature.

The main objective of this first part is to present and highlight the main research from the country and abroad regarding sustainable development, along with the link between agricultural systems and sustainable rural development.

In the first chapter of the doctoral thesis, called "**The stage of research from the specialty literature from the country and abroad regarding the management of agricultural systems and rural development in a strategic context**", general data on the management of agricultural systems and rural development in a strategic context are presented.

This chapter is structured in 7 subchapters in which introductory notions are presented regarding management elements of agricultural systems with implications for sustainable rural development and the history of sustainable rural development. Also in this chapter, a series of research studies from the country and abroad regarding sustainable development and the connection between agricultural systems and sustainable rural

development were presented. Also presented is an evolution of sustainable development on a global, national, and regional level.

The management of agricultural holdings has an important role in sustainable rural development, being an essential element in ensuring the desired balance between economic efficiency and the rational use of production factors in accordance with environmental requirements.

From the research carried out by the specialists of some reputable economic and financial institutions, a very important conclusion for the general economic development of any country, including Romania, emerges: the higher the degree of rural development and the more balanced territorial distribution, the greater the general degree of economic development is higher. Between rural development and general economic development, between the rural economy and the general economy of a country (regions, counties, zones, localities) there is a biunivocal conditioning relationship.

In the current conditions, when the conservation and protection of nature have gained increasing importance, a deep and comprehensive meaning is the achievement of a double objective: the protection of nature against the harmful aspects of the evolution of society, which have determined an intense process of destruction of the environment, and preserving the same natural setting to make it available to people for rest and recreation.

After the integration into the European Union, Romania adopted a national sustainable development strategy with 2013-2020-2030 objectives and established goals for the implementation of its own model of sustainable development that would generate high added value, bring knowledge and innovation in the range of time to maintain continuous improvement in quality of life.

In the second chapter "**Analysis of sustainable development and rural development in a strategic context**", research was carried out on the topic addressed by analyzing sustainable development and rural development in a strategic context.

Therefore, in the context of the EU Sustainable Development Strategy, an analysis was conducted to support the need for more research in the areas of contemporary management of agricultural systems and sustainable rural development in close relation to the characteristics of rural space.

The European funds additionally allocated to agriculture and rural development in our country, located at a consistent level, will have a series of favorable effects for Romanian farmers, the most important of which would be: increasing the competitiveness of agricultural producers who own medium and large farms, especially in the vegetable sector (direct payments being on the surface); reducing the financial efforts of farmers in the process of establishing crops, with a decrease in dependence on expensive bank loans; strengthening the economic viability of farms, with the possibility of applying innovation and modern, more sustainable technologies, with reduced environmental impact and the degree of production dependence on climate change.

Rural development was also analyzed in the context of the integration of sustainable development in strategic documents in Romania and reference was made to the main rural development priorities for the 2014-2020 financial programming period. Agriculture is the

economic sector that benefited the most from Romania's entry into the European Union, especially through the PNDR 2014-2020 program, which was based on the provision of non-reimbursable funds to Romanian farmers in order to modernize and expand agricultural holdings.

A particularly important aspect of this chapter refers to the impact of measure 4.1 of the PNDR on agricultural holdings.

The second part of the doctoral thesis, the results of own research, is the most extensive and is divided into five chapters.

In chapter III "**The purpose and objectives of the research**", aspects regarding the purpose of the research, the specific objectives as well as the structure of it were presented.

The main purpose of the work is represented by the approach to sustainable or durable development and rural development in a strategic context applying the principles of modern management, using the dimension of sustainable or durable development at the global, European and Romanian level by capturing the evolution of the main technical-economic indicators.

In this context, the secondary purpose of the paper is to identify the implications of community support on the results, performances and technical efficiency of agricultural holdings in Romania, with special emphasis on the NE region. The obtained results will form the basis of understanding how community financial support influences the performance of the sector at the macro and micro level and will allow the identification of the way in which the support needs to be oriented in such a way as to lead to the long-term development of Romanian agriculture.

Moreover, we have identified new strategic proposals for ensuring a sustainable development of rural areas, by using a system of specific, quantifiable and representative indicators that allow, through the interspace of econometric analyses, the evaluation of results and the projection of the evolution of the phenomenon of sustainable or sustainable development.

The objective of this work is to provide viable tools for evaluating the implications of community support mechanisms at the regional level and at the level of agricultural holdings by delimiting the set of necessary indicators and the methods necessary to quantify this influence.

In order to respond to the purpose mentioned in this work, we proposed: the evaluation of the evolution of agriculture and community allocations in the macro and micro economic context; the evaluation of the sources of income to estimate the influence of the subsidy through Pillar I; the evaluation at the level of case studies of the activity of the agricultural holdings that accessed funds through Pillar II by highlighting the evolution of their activity and the evaluation of the technical and scale efficiency of the agricultural holdings taken as a case study in the context of the subsidies allocated and the funds accessed.

The study took into account the analysis of the reporting documents regarding the application of the schemes and support measures for farmers - statistical reports and

communications of the APIA to the EU Commission, regarding the requests for payment per area, the control of eligibility, the area determined for payment, the results of the control regarding compliance with the rules of eco-conditionality, the non-conformities found and the sanctions applied.

In chapter IV entitled "**Research methodology, materials and working methods**" the research procedure and the working methods used are presented.

The research procedure consisted of going through several stages related to achieving the proposed objectives, using tools and methods specific to economic research and agricultural management. The research stages refer to the following aspects:

- the study of the bibliography from the national and international specialized literature;
- gathering concrete information from the researched area;
- ordering, processing and presenting the results in a synthetic form (tables, figures, schemes);
- analysis and interpretation of results;
- the logical, rational interpretation of the concepts, phenomena and processes specific to the agricultural policy, as well as the determinations and conditions that take place within it;
- outlining some trends in both European and Romanian agriculture;
- developing a case study on the impact of integration on agriculture in the NE region, taking into account some specific indicators, taking into account the complexity and dynamics of European integration for the agriculture of this region.

The results obtained through the research undertaken can constitute models for farmers to develop their agricultural activity and perfect their technologies used, both in plant production and in animal husbandry.

Also, in order to achieve the established objectives, a series of indicators have been established through the association of which the impact directions of the integration process on agriculture can be highlighted. The set of indicators was selected starting from the identification and inventory of those quantifiable elements that can capture the impact of integration. These quantifiable elements have different characteristics at the macroeconomic level than at the microeconomic level and require classification according to different criteria.

In chapter V, entitled "**Diagnostic analysis of agriculture and sustainable rural development during the period 2014-2020 in Romania**", we present the diagnostic analysis of Romanian agriculture in the period 2014-2020, the diagnostic analysis of Romanian agriculture in the period 2014-2020, Support schemes and measures for Romanian agriculture in the period 2014-2020, Analysis of the economic performance of agricultural holdings in Romania.

Analyzing the size and structure of the agricultural land fund by categories of use in the Central and Eastern European context, we appreciate that Romania occupies the second place after Poland, i.e., it owns about $\frac{1}{4}$ of the total agricultural area of the Central and Eastern European countries and 23% of the arable area. In the context of the European

Union, Romania is in the first 6 places, occupying 11.3% of the agricultural area (6th place) and 12.6% of the arable area (4th place). A synthetic indicator that best expresses the Romanian agricultural potential is the agricultural area/inhabitant. From this point of view, Romania with 0.43 ha/place. it has a higher agricultural potential than Poland (0.23), Germany (0.14 ha/loc.), France (0.30 ha/loc.) and Spain (0.38).

In the vision of the new Common Agricultural Policy, the fulfillment of objectives such as the sustainable development of the agricultural sector, the maintenance of activity in disadvantaged areas and the provision of goods of public interest (motivation for financial support) is achieved by applying the conditionality system to some schemes and support measures for farmers. In the vision of the new common agricultural policy, the fulfillment of objectives such as the sustainable development of the agricultural sector, the maintenance of activity in disadvantaged areas and the provision of goods of public interest (motivation for financial support) is achieved by applying the conditionality system to some schemes and support measures for farmers.

NRDP 2014-2020 was an opportunity to address weaknesses, build on strengths and use opportunities, based on lessons learned and progress from NRDP 2007-2014. The objectives of the PNRD are in line with the priorities of the CAP and the Europe 2020 strategy, with an emphasis on increasing competitiveness and diversifying jobs in rural areas. The measures proposed to achieve the objectives are subject to the principles and objectives established in the relevant international conventions, European / national legislation, for the conservation of biodiversity, natural habitats and species of wild fauna and flora, protection against nitrate pollution, water management, pesticide use, quality maintenance air and soil, as well as reducing greenhouse gas emissions and adapting to the effects of climate change.

In chapter VI entitled **"Diagnostic analysis of agriculture and sustainable rural development during the period 2014-2020 in the north-eastern region"** the contribution of agriculture to the development of the economy of the N-E Region, socio-economic characteristics of the N-E Region in the period 2014-2020, the diagnostic analysis of the evolution of the agricultural sector in the period 2014-2020, the evolution of land and labor resources in the N-E Region, the analysis of the value of agricultural production in the N-E Region, indicators of results and efficiency of individual holdings of different sizes.

Although the North-Eastern region has a large area of agricultural land - 14.30% of the total agricultural area of the country, this resource cannot be effectively exploited, the productivity being low for all types of crops, due to the influence of the following factors: the relief, the low degree of capitalization of landowners and excessive fragmentation of productive land.

The agricultural land fund, at the level of 2019, for the North-Eastern region had an area of 2132400 ha, and if we analyze the categories of agricultural land use, we can see that the agricultural land with the largest area is registered in Vaslui county with over 402 thousand ha, and the smallest in Neamț county, with approximately 284 thousand ha. Orchards occupy larger areas only in Iași county (5980 ha), but from the annual analysis of the area allocated to orchards in the mentioned county, a decrease of 26% is noted.

At the level of 2019, the contribution of agriculture to the regional GDP is 16%, higher than the national level (10.60%). It is observed that in 2019, the North East region contributes to the level of national agricultural production in the largest proportion (18.10%), still expressing the agricultural character of the regional economy. The total production achieved for the main crops in the N-E development region highlights variations in the total production achieved, a fact determined by different climatic conditions from year to year or changes in cultivated areas. The average production obtained per surface unit represents the indicator that reflects the level of applied technologies, the production capacity of the variety or hybrid used, as well as the influence of pedoclimatic factors, which in the NE region of Romania is one of the decisive factors in the realization of agricultural productions. The large decreases in the areas cultivated with plants for industrialization, sugar beet, early potatoes and corn are largely due to the lack of incentive measures for agricultural producers, but also to the aging population to cultivate demanding agricultural plants. In 2020, characteristic for the NE region is the fact that the agricultural area used is distributed between the three types of farms: "family" farms and commercial farms (which use 73.74% in the NE region of Romania and 57.15% in the NE region of Romania) and subsistence farms (which use 20.26% in the NE region of Romania and 26.48% in the NE region of Romania).

Chapter VII named **"Research on the modern management of agricultural farming in the north-east region in the context of the regional development strategy 2014-2020"** is structured in 3 sub-chapters: first presents a case study on the support for farmers in the North-East Region, the second subchapter contains a reference to the analysis of community implications on agricultural holdings in the North-Eastern region and in the last subchapter, the analysis of the performances of agricultural holdings in the North-East region (case studies) is presented, referring to agricultural holdings between 100 and 500 ha (S.C. AGROMAX DELENI S.R.L.), agricultural holdings between 500-1000 hectares (S.C. CLOROFILA S.R.L.), agricultural holdings between 1,000 -1,500 ha (S.C. CDM AGRO S.R.L.), holdings between 1,500 - 2,000 ha (S.C. AGRICOLA BEERSARSEN S.R.L.) and agricultural holdings over 2,000 ha (S.C. AGROIULIA S.R.L.).

In addition to the specific support from Pillar II (especially direct payments), the case studies benefited from European funds financed from FEADR through PNDR 2014-2019, Measure 4.1-Modernization of agricultural holdings.

The investments made by the agricultural holdings taken as case studies had, as goal, the development and modernization of the activity mechanization sector, by equipping them with high-capacity agricultural machinery, with a high technical level, characterized by increased productivity and a superior yield. Carried out through Measure 4.1, the investments were based mainly on the need to improve the economic-financial activity of the company, the evolutionary nature of economic processes presupposing the permanent renewal of fixed assets so that the current activity has an increased yield and low costs. At the same time, the aim was to ensure a 7

level of technology with agricultural machinery and equipment to the standards of the European Union, in order to offer companies real chances of competition in the market of agricultural products.

The case studies used to analyze the community implications on agriculture can be divided into three categories of agricultural holdings, according to the size of the area used as follows: agricultural holdings with an area of less than 500 hectares, agricultural holdings with an area between 500-1000 hectares; agricultural holdings with an area of more than 1000-1500 hectares, agricultural holdings with an area of more than 1500-2000 hectares and agricultural holdings with an area of more than 2000 hectares.

The last chapter "**Conclusions and proposals**" synthetically presents aspects related to sustainable rural development, which is a very important direction in the context of the regional development strategy 2014-2020 and Romania's alignment with this orientation benefits both the European Union as a collective body and our country as independent entity with a view to responsible economic development and environmental protection.

The modern management of agricultural systems and the strategic approach to the organization of specific activities represent concrete elements of approach to this sector of activity, representing an essential factor in increasing the performance of agricultural units and in creating a solid agricultural structure at the regional and national level.

The implications of community support on the results, performances and technical efficiency of agricultural holdings in Romania, and especially on the North-Eastern region, are concretely revealed. The support instruments influence the performance of the sector on a macroeconomic and microeconomic level and allow resources to be oriented in such a way as to lead to the long-term development of Romanian agriculture.

As a result of the study, it is recommended:

- continuous analysis of the correlation between the support given through the CAP instruments on the results of the farms at the regional and local level.
- encouraging the support of small farmers by providing a minimum level of support: an essential and very important fact for Romania.
- advocacy for the simplification of some rules, such as those regarding eco-conditionality to facilitate the activity of producers.
- supporting the maintenance of coupled direct payments in some sensitive sectors to encourage agricultural activity in different agricultural sectors.

At the end of the thesis, the bibliography is presented, which includes a number of 94 bibliographic references, both from Romania and abroad, as well as the list of published scientific works.

PARTEA I. STADIUL CUNOAȘTERII

PART I. STAGE OF KNOWLEDGE

CAPITOLUL I. STADIUL CERCETĂRILOR DIN LITERATURA DE SPECIALITATE DIN ȚARĂ ȘI DIN STRĂINĂTATE PRIVIND MANAGEMENTUL SISTEMELOR AGRICOLE ȘI DEZVOLTĂRII RURALE ÎN CONTEXT STRATEGIC

CHAPTER I. THE STATUS OF RESEARCHERS FROM THE SPECIALTY LITERATURE IN THE COUNTRY AND ABROAD REGARDING THE MANAGEMENT OF AGRICULTURAL SYSTEMS AND RURAL DEVELOPMENT IN A STRATEGIC CONTEXT

1.1. Elemente de management al sistemelor agricole cu implicații în dezvoltarea rurală sustenabilă

Managementul exploatațiilor agricole are un rol important în dezvoltarea rurală sustenabilă fiind un element esențial în asigurarea acelui echilibru dorit între eficiența economică și utilizarea rațională a factorilor de producție în concordanță cu cerințele de mediu.

Exploatația agricolă văzută ca un sistem agricol poate fi definită ca un grup de subsisteme de producție între care se stabilește un ansamblu de relații pentru a obține produse agricole vandabile pe piață dar și pentru a-și asigura continuitatea pe piață. (Brezuleanu S., 2008).

Numeroși specialiști susțin că țara noastră trebuie să se adapteze la modelul european de agricultură durabilă, deoarece se bazează pe competitivitate, orientarea spre piață, protejarea mediului înconjurător, integrarea agriculturii cu mediul înconjurător și cu silvicultura etc. (Pralea C., 2001, Hera, 2004; Otiman, 2014; Petrache, 2004; Toma și colab., 2015).fig 1.

În ceea ce privește agricultura românească, se pot identifica mai multe surse de poluare ale mediului înconjurător. Una din principalele surse este dezvoltarea culturilor de cereale în sistem extensiv. O altă sursă de poluare o reprezintă numărul mare al efectivelor de animale în comparație cu cantitatea de furaje disponibilă și a capacității de depozitare a dejecțiilor. Calitatea solului în România s-a deteriorat foarte mult, din totalul suprafeței agricole de aproape 15 milioane ha, aproximativ 12 milioane ha (din care 7,5 milioane ha teren arabil) sunt afectate de unul sau mai mulți factori de limitare a calității (secetă, umiditate, apă, etc.).

Figura 1.1 Dezvoltarea susținută sau durabilă (Pralea C. L., 2001)

Figure 1.1- Sustainable or durable development (Pralea C. L., 2001)

Eroziunea solului diferă și în funcție de utilizarea terenului agricol. Conform datelor prezentate în tabelul 1.1, eroziunea cea mai mare o regăsim la pășuni (necorelarea dintre numărul de animale și necesarul sau disponibilul de furaje), fiind urmată îndeaproape de terenul arabil și de terenul neproductiv.

Tabelul/Table 1.1

Eroziunea solului la nivelul României
Soil erosion in Romania

Specificare	Pierdere de sol (milioane tone pe an)	Pierdere de sol (%)
Total teren	126,0	100
Teren agricol din care:	106,6	85
– teren arabil	28	22
– pășuni	45	36
– vii	1,7	1
– livezi	2,1	2
– teren neproductiv	29,8	24
Terenuri forestiere	6,7	5
Subtotal	113,3	90
Eroziunea în bazinele râurilor și așezări umane	12,7	10

Principalele activități agricole care au un impact major asupra eroziunii solului (Moțoc, 1975) sunt următoarele:

- aratul cu mașini grele și la aceeași adâncime timp de câțiva ani consecutivi;
- aratul pe suprafețe înclinate, efect care este intensificat de ploaie;
- extragerea materialelor organice prin recoltare și eliminarea tuturilor paielor sau altor reziduuri de pe câmp;
- practici improprii de ameliorarea solului.

Succesul armonizării dezvoltării agriculturii și mediului înconjurător se poate realiza numai printr-o abordare sistemică din punct de vedere politic, social, economic și ecologic, în care cercetarea științifică trebuie să-și aducă o contribuție de seamă.

Nu trebuie uitate nici efectele benefice ale agriculturii asupra mediului. Agricultura cu timp parțial, spre exemplu, a devenit în anumite țări un mijloc care permite, în același timp, păstrarea calității peisajului și facilitarea dezvoltării turismului, a locurilor de recreere și a industriilor descentralizate din care mediul înconjurător, dar și agricultura nu au decât de câștigat.

1.2. Aspecte privind istoricul dezvoltării rurale durabile

Teoria privind dezvoltarea durabilă (sustenabilă) a apărut pe parcursul unor cercetări profunde și dezbateri științifice care s-au cristalizat într-o abordare cu conotații internaționale și politice în contextul globalizării.

Termenul de „dezvoltare durabilă” se consideră că a fost introdus pe plan mondial în 1980 (Kates R.W., Clark W.C. et al., 2001) de către Uniunea Mondială pentru Conservarea Naturii și Resurselor Naturale (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources, IUCN) în cadrul Strategiei Mondiale pentru Conservare (World Conservation Strategy, WCS), dar acesta era asimilat cu ideea de sustenabilitate ecologică (IUCN, 1980).

Expresia “dezvoltare durabilă” (Sustainable Development) a fost folosită în anul 1987 în Raportul Comisiei Mondiale cu privire la Mediu și Dezvoltare, cunoscut sub denumirea de Raport Brundtland. **Raportul definea dezvoltarea durabilă ca fiind dezvoltarea ce asigură nevoile prezentului fără a compromite capacitatea viitoarelor generații de a-și asigura propriile nevoi.**

Principalul obiectiv al dezvoltării rurale durabile este „menținerea și conservarea caracterului național al spațiului și culturii rurale, iar, acolo unde s-au produs grave distrugerii (ecologice, economice, socio-culturale) locale, regionale sau naționale (cum a fost cazul țărilor foste comuniste, inclusiv a României) se propune soluția reconstrucției sau restaurării acestor zone, în sensul readucerii lor la standardele de ruralitate.”

Din cercetările efectuate de specialiștii unor reputeate instituții economice și financiare rezultă o concluzie foarte importantă pentru dezvoltarea economică generală a oricărei țări, inclusiv a României: cu cât gradul de dezvoltare rurală este mai ridicat și mai echilibrat repartizat teritorial, cu atât gradul general de dezvoltare economică este mai înalt. Între dezvoltarea rurală și dezvoltarea economică generală, între economia rurală și economia generală a unei țări (regiuni, județ, zone, localități) există o relație biunivocă de

condiționare (Davidovici I., D. Gavrilescu, 2003). O dezvoltare economică generală atrage după sine și o dezvoltare rurală echilibrată și invers: o dezvoltare rurală înaltă poate să apară într-un spațiu economic dezvoltat (Chirică C., D.E. Tesliuc, 1999).

“Dezvoltarea rurală” poate fi considerată ca un caz particular al dezvoltării regionale. Dezvoltarea durabilă – DD – este conceptul de dezvoltare economico-socială (fig. 1.2) recomandat tuturor țărilor de către ONU, prin care se caută armonizarea a trei componente fundamentale.

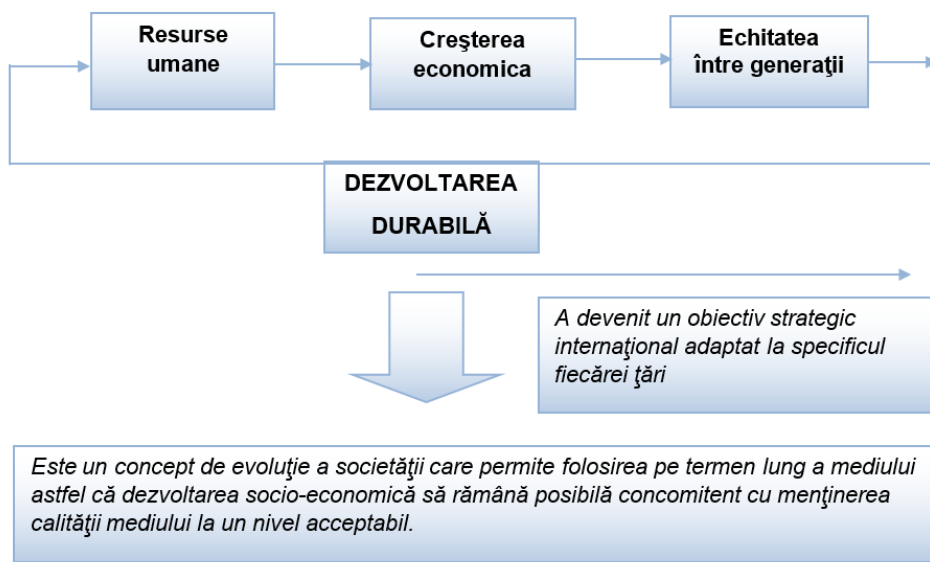

Figura 1.2. Definirea conceptului dezvoltării durabile – DD

Figure 1.2 – The definition of the durable development-DD

Sursa: (Daly H. E., 1990)

Protecția mediului înconjurător a devenit o problemă a tuturor. Unul dintre principiile generale ale strategiei protecției mediului este reprezentat de dezvoltarea durabilă. Conceptul de dezvoltare durabilă este definit ca „un proces de transformare în care exploatarea resurselor, direcția investițiilor, orientarea tehnicilor și schimbare instituțiilor se desfășoară în mod armonios” și reprezintă criteriul de selecție a politicii economice și de ajustare a structurii în general, și a politicii de mediu în special (Nistoreanu P., 2008).

O altă definiție spune că „dezvoltarea durabilă reprezintă o punte de legătură între un deziderat al dezvoltării urmărit patru decenii fără rezultate satisfăcătoare și o mișcare de salvare a naturii și a mediului ambiant (Stănciulescu Gabriela, 2004).

Sintetizând cele două definiții pot afirma că dezvoltarea durabilă reprezintă dezvoltarea economică ce asigură satisfacerea necesităților prezente fără a compromite abilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi.

În condițiile actuale, când conservarea și protecția naturii au căpătat o importanță tot mai mare, o semnificație profundă și cuprinzătoare este realizarea unui dublu obiectiv: protecția naturii față de aspectele nefaste ale evoluției societății, care au determinat un proces intens de distrugere a mediului înconjurător, și conservarea aceluiași cadru natural

pentru a-l pune la dispoziția oamenilor pentru odihnă și recreare. Politica conservării naturii, a protecției ei împotriva influențelor negative ale omului vine ca un revers al creșterii tehnologizării sociale, când nevoile umane de compensare fizică și psihică se îndreaptă spre natură, în mijlocul căreia oamenii găsesc condiții favorabile pentru menținerea sănătății și reconfortare necesare pe care și le pot satisface practicând turismul.

De asemenea, dezvoltarea durabilă reprezintă îmbinarea armonioasă a socialului, economicului și ecologicului (fig. 1.3), așa cum arată și schema următoare, mai bine zis atractivitatea zonei trebuie privită prin cele trei puncte de vedere. Cele trei domenii se bazează pe sustenabilitate și formează un tot fiind independente dezvoltării durabile.

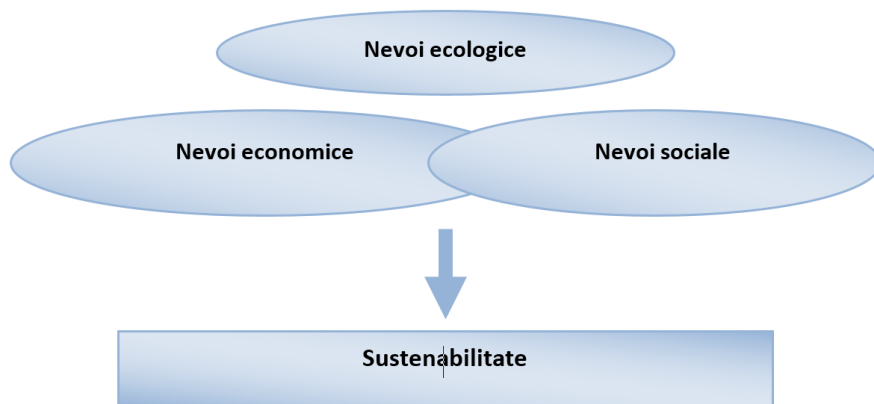

Figura 1.3 Dezvoltarea durabilă (contribuție proprie)
Figure 1.3- Durable development (personal contribution)

În România, prima Strategie de Dezvoltare Durabilă a fost realizată în perioada 1997-1999 cu asistența Programului de Dezvoltare a Națiunilor Unite (UNDP) și a presupus o abordare participativă sub coordonarea Guvernului României. Acest document a oferit cadrul metodologic pentru implementarea Agendei 21 și fost revizuită în anul 2008. În anul 2013 a fost elaborată Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională care cuprinde câteva aspecte de asigurare a dezvoltării durabile. În anul 2014 au fost aprobate Orientările Strategice pentru Dezvoltarea Durabilă a Carpaților (2014-2020).

Abordarea Leader prezintă șapte trăsături esențiale, care se completează reciproc, și interacționează în mod pozitiv, cu efecte durabile asupra dinamicii zonelor rurale. Acestea sunt: strategii de dezvoltare locală axate pe zonă, elaborarea și implementarea strategiilor “*de jos în sus*”, parteneriate locale public-private (grupuri de acțiune locală - GAL), acțiuni integrate și multisectoriale, inovație, cooperare și stabilirea de contacte în rețea (U.E., 2012; Macken, 2015).

Grupurile de Acțiune Locală (GAL) sunt parteneriate public-private, finanțate prin programul LEADER, constituite din reprezentanți ai sectorului public, privat și civil, aceștia fiind desemnați dintr-un teritoriu rural omogen și care pun în practică o strategie integrată pentru a putea dezvolta teritoriul. Acestea reprezintă motorul tuturor activităților ce se vor desfășura în cadrul unui teritoriu (Larsson și colab., 2012), cum ar fi: *elaborarea strategiilor*

locale de dezvoltare, acordarea de sprijin în elaborarea proiectelor, primirea proiectelor, selectarea proiectelor, justificarea cheltuielilor și păstrarea documentelor.

Conceptul de dezvoltare durabilă există încă de la începutul anilor 1970. În 1972, Conferința pentru Mediu de la Stockholm a discutat pentru prima dată serios problema activității lor umane care conduc la degradarea mediului și pun în pericol viitorul omenirii. Deși scopul inițial al dezvoltării durabile a fost acela de a rezolva criza ecologică cauzată de exploatarea intensivă a resurselor de către industrie și deteriorarea continuă a mediului, a fost căutată mai întâi protecția calității mediului, dar acum acest concept a fost extins în plan economic și social. Preocupările cu privire la dezvoltarea durabilă sunt acum și preocupări legate de dreptate și echitate între națiuni, nu doar între generații.

Câțiva ani mai târziu, în 1983, își începea activitatea Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED), condusă de Brundtland, după o rezoluție adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite. Apoi, în anul 1985 s-a descoperit gaura din stratul de ozon de deasupra Antarcticii. Prin Convenția de la Viena a început căutarea unor metode cu ajutorul cărora să poată fi redus consumul de substanțe care afectează stratul protector de ozon care înconjoară Planeta.

În anul 1987, la aproape un an după cel mai grav accident din istoria nucleară civilă, respectiv explozia reactorului 4 al centralei de la Cernobîl, apare Raportul Brundtland, al WCED, intitulat „Viitorul nostru comun” și care furnizează cea mai citată definiție a dezvoltării durabile: „Dezvoltarea durabilă este cea care urmărește nevoile prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface nevoile lor”. Totodată, prin acest Raport se accepta faptul că dezvoltarea economică nu poate fi oprită, doar că modul prin care aceasta are loc să nu afecteze mediul înconjurător și resursele planetei. În ultima parte a raportului, comisia susținea că este necesar să aibă loc o conferință internațională ce are ca subiect principal dezvoltarea durabilă.

Raportul Brundtland cuprindea câteva obiective potrivit cărora realizarea dezvoltării durabile înseamnă:

- Eliminarea sărăciei și să poată fi asigurate condiții bune pentru a satisface nevoile esențiale de muncă, hrană, energie, apă, locuință și sănătate;
- Orientarea proceselor de creștere economică spre nou, din punct de vedere calitativ;
- Să fie asigurată o creștere controlată a populației;
- Resursele naturale să fie conservate și valorificate, iar impactului dezvoltării economice asupra mediului să fie îndeaproape monitorizat;
- Tehnologiile de producție să fie restructurate, astfel încât riscurile să fie cât mai mici;
- Asigurarea unei abordări integrate a deciziilor privind creșterea economică, mediul înconjurător și resursele de energie.

Pentru a găsi o soluție eficientă în vederea expansiunii economice și corectării standardelor de viață, în anul 1972 Summitul de la Paris a conturat nevoia focusării atenției asupra protejării mediului în anul 1987. Actul Unic European, punct de referință al politicii europene de mediu, a fost menționat întâia oară într-un tratat al Comunității Europene în

anul 1997. Tratatul de la Maastricht a situat protecția mediului cu statul complet în cadrul politicii europene, dezvoltarea durabilă devenind obiectiv politic (Bologa C.G., 2013). Anul 1999 ne prezintă Tratatul de la Amsterdam ce a constituit fundamentul legal al politicii pentru protejarea mediului și propagarea dezvoltării durabile la nivelul U.E. În anul 2000, liderii U.E. s-au întrunit în cadrul Consiliului European ce a avut loc la Lisabona pentru a construi cea mai concurențială și energetică economic dozată pe cunoaștere din lume, până în anul 2010 (Bologa C.G., 2013).

În anul 2001 s-a adaptat Strategia de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene urmând ca în anul 2005 să se pornească un proces de corecție a acesteia (Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă).

Dezvoltarea durabilă, după mai bine de douăzeci de ani de la campania mondială de promovare a conceptului lansată la Rio, rămâne un concept care nu este pe deplin documentat științific sau unitar în discursurile politice, deoarece nu este un fenomen care poate fi observat, integrat în formule științifice și standardizat, ci evoluează permanent în funcție de noi factori, schimbări de interese și condiții instituționale.

Conceptul de dezvoltare durabilă există încă de la începutul anilor 1970. În 1972, Conferința pentru Mediu de la Stockholm a discutat pentru prima dată serios problema activității lor umane care conduc la degradarea mediului și pun în pericol viitorul omenirii (CristinaP, 2014). Deși scopul inițial al dezvoltării durabile a fost acela de a rezolva criza ecologică cauzată de exploatarea intensivă a resurselor de către industrie și deteriorarea continuă a mediului, a fost căutată mai întâi protecția calității mediului, dar acum acest concept a fost extins în plan economic și social. Preocupările cu privire la dezvoltarea durabilă sunt acum și preocupări legate de dreptate și echitate între națiuni, nu doar între generații.

Ideea de dezvoltare durabilă este extrem de nouă și cu toate acestea încă în interiorul modului de formare. Dezvoltarea durabilă a apărut într-o perioadă în care mediul înconjurător a devenit un subiect de vârf al dezbaterilor politice. Rețeaua globală a hotărât să facă față problemelor de mediu prin intermediul unei mișcări colective la nivel mondial, pe care a încercat să o contureze și să o pună în vigoare cu ajutorul unui cadru global adecvat. Acest cadru a avansat de-a lungul anilor în mod progresiv, prezentând măsuri legale obligatorii sub forma unor tratate sau convenții, ori măsuri neobligatorii, declarații, rezoluții sau seturi de linii directoare și orientări politice, măsuri instituționale și mecanisme de subvenționare fezabile.

Comunitatea informațională s-a adunat întâia oară în 1972 cu prilejul Conferinței de la Stockholm pentru a examina problema mediului global și a nevoii de dezvoltare. Efectele conferinței au fost următoarele:

- Declarația de la Stockholm - conține 26 de principii în vederea drepturilor și obligațiilor statelor față de acest domeniu, dar și modalitățile și metodele de cooperare internațională. Totodată conține Planul de Acțiune pentru Mediul Global având trei elemente structurale:

- a) Programul pentru evaluarea mediului global
- b) Activități de management de mediu
- c) Măsuri de sprijin

• Programul Națiunilor Unite pentru Mediu – Conducerea și secretariatul său au fost create la Adunarea Generală a Națiunilor Unite în luna decembrie a anului 1972. Intervenția programului este împărțită în două formații:

1. Problemele sectoriale care intervin în degradarea factorilor de mediu (poluarea mediului, solului, aerului, degradarea terenurilor).

2. Focalizarea pe problematica globală (ploi acide, strat de ozon, defrișare etc)

„Toate acestea au fost considerate a fi piatra de temelie a primului cadru internațional pentru tratarea problemelor de mediu. Ziua de 5 iunie a fost declarată Ziua Mondială a Mediului Înconjurător” (Cristina P, 2014). Încă de la adaptarea și promovarea de către comisia Brundtland a conceptului de dezvoltare durabilă, această expresie și-a făcut loc aproape în tot ceea ce scrie sau se vorbește despre viitorul nostru ecologic. A devenit sloganul mișcării ecologice de la sfârșitul secolului al XX-lea. Este o maximă aparent evidentă și autosuficientă care oferă o alternativă la urmarea neîncetată a creșterii economice. Noțiunea sa centrală este aceea de echilibru, astfel încât ea transmite o imagine puternică a capacității de a reconcilia exploatarea cu moderația și dezvoltarea economică cu protecția mediului. (WCED, 1978).

Noțiunea de echitate între generații care stă la baza sa este convingătoare și irezistibilă din punct de vedere etic. Aceasta este o doctrină a maternității de o rectitudine aparent de necontestat. Adaptarea și promovarea ei de către Comisia Brundtland a fost semnificativă din punct de vedere simbolic, deoarece comisia a adunat o gamă largă de opinii internaționale și a obținut sprijin pentru ea, pe fondul unei degradări de mediu de ultimă oră.

UNCED este organizată în conformitate cu Rezoluția Adunării Generale 64/236 adaptate în luna septembrie a anului 2009. Această conferință s-a desfășurat cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu și dezvoltare care a avut loc în anul 1992 la Rio de Janeiro, și a 10 ani de la Summitul mondial ce a avut ca scop dezvoltarea durabilă organizat la Sahannosburg. UNCSD a avut ca scop asigurarea unui angajament politic reînprospatat pentru dezvoltarea durabilă, a urmărit progresele și carențele ce au avut loc în progresul activităților puse în aplicare privind dezvoltarea durabilă.

Anul 2015 a fost prielnic obiectivelor internaționale pentru dezvoltare durabilă, un număr de 193 din guvern au semnat un set oportun de strategii favorabile dezvoltării durabile, denumit Agenda 2030. Contextul global este alcătuit din cele 17 obiective pentru dezvoltarea durabilă având 169 de sub-obiective ce au rol descriptiv pentru cele generale și un set de indicatori ai dezvoltării

Conceptul de dezvoltare durabilă (fig. 1.4) trebuie să stea la baza planificării și dezvoltării teritoriului și urbanismului luând în considerare – principii, metode de analiză și evaluare, precum și instrumente de aplicare.

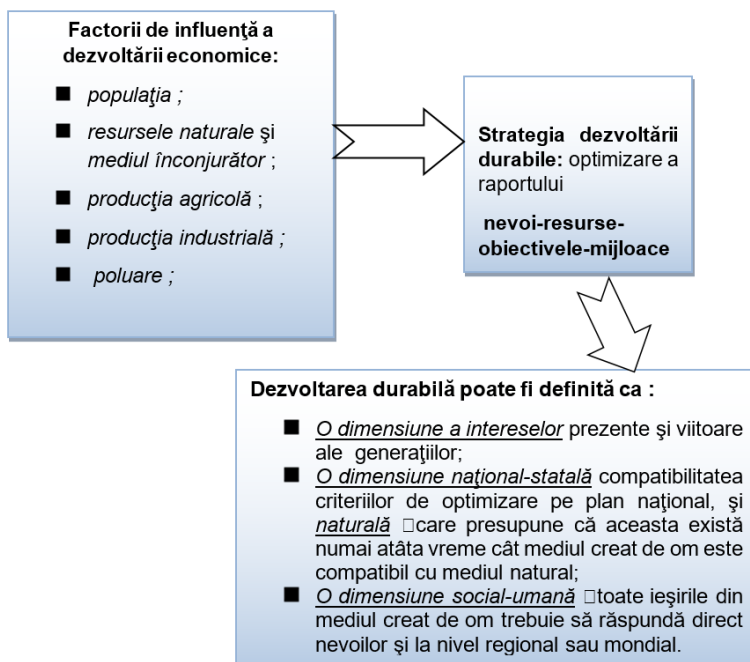

Figura 1.4 Conceptul dezvoltării durabile

Figure 1.4 The concept of durable development

Sursa: Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030

Conceptul de dezvoltare durabilă promovat în raportul ”Viitorul nostru comun” din 1987 se bazează pe unele considerații teritoriale și curente urbanistice și sociologice ce își au începuturile în primele decenii ale secolului al XX-lea și chiar în secolul al XIX-lea.

Dezvoltarea durabilă poate fi privită ca o aspirație de a integra prin cele trei dimensiuni (economic, social, mediu) toate aspectele legate de dezvoltare, fiind în prezent diseminată prin documente, convenții și programe politice, dar cu instrumente variate și interpretabile de aplicare. Cu toate acestea, viziunea asupra strategiilor de dezvoltare durabilă nu sunt unitare, în anul 2018, cerându-se la nivelul Uniunii Europene stabilirea unor modele de strategii de dezvoltare cu indicatori specifici (ESDN¹), inclusiv realizarea unei strategii de dezvoltare rurală durabilă (Comitetul Regiunilor)².

1.3. Cercetări din țară și străinătate privind dezvoltarea sustenabilă

Numeroase cercetări din țară și străinătate susțin afirmația că prin conceptul de dezvoltare durabilă pot fi desemnate toate formele de dezvoltare socio-economică axate în principal pe asigurarea echilibrului dorit de societatea contemporană între aspectele economice, sociale, ecologice și naturale.

¹ ESDN, 2013, *Quarterly Report N° 29 – National Sustainable Development Strategies in Europe 2013. Taking stock and exploring new developments*,

² Committee of the Regions, 2014 (25-26 iunie), *Proposals of the Committee of the Regions for the new European Union legislative mandate*

Dimitrie Gusti menționează că „...chiar și limbajul sugerează relația strânsă dintre diferite manifestări ale vieții sociale și diferite feluri de politică, astfel se vorbește de o politică economică (și anume de o politică agrară, financiară, comercială, a breslelor, a bursei, a impozitelor, a trusturilor), de o politică colonială, de o politică a dreptului (civil, criminal, politica de procedură civilă, de procedură penală), de o politică comunală, o politică a artelor, a cultelor, a culturii, politica școlară, de o politică socială, de o politică internă, internațională și europeană (Tănăsescu F., 2009).

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea s-au conturat câteva orientări ce au cristalizat opțiunile fundamentale existente în agricultura românească durabilă:

- **poporanismul**, având între reprezentanți pe **Constantin Stere** (1864-1936), cel care considera prioritară pentru societatea românească „problema agrară”, deoarece țărănimea era clasa majoritară sau pe **Constantin Dobrogeanu-Gherea** (1855-1920), care spunea că societatea românească a celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea era în „stare de neoibăgie” sau „starea liberală”.

Cât privește literatura străină de specialitate numeroșii autori tratează problematica din perspective diferite. O legătură stabilită între resursele naturale și procesul de creștere economică se regăsește încă în opera economistului *Malthus*. Având ca obiect de studiu economiile țărilor dezvoltate de la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XIX-lea acesta a formulat o lege a populației care poate fi sintetizată astfel: “sporirea veniturilor pe baza dezvoltării economice determină creșterea natalității, iar când această creștere devansează intensitatea dezvoltării economice are loc scăderea veniturilor (Malthus, T. R., 1992). Concluzia formulată de către *Malthus* era aceea că în cazul în care creșterea populației nu va fi stopată se va ajunge într-o situație de criză. Această creștere a populației v-a însemna o solicitare suplimentară care se va manifesta asupra tuturor sistemelor din cadrul unei economii, printre care și asupra resurselor naturale și de mediu.

Allen consideră durabilitatea ca “...o utilizare a speciilor și ecosistemelor la nivelurile și la modurile care să le permită să se reînnoiască singure pentru orice scop practic”.

După *Lynam* și *Herd*t, durabilitatea reprezintă “capacitatea unui sistem de a-și menține outputul la un nivel aproximativ egal sau mai mare decât media sa istorică”. (*Lynam, J.K.; Herdt, R.W. (1989), Sense and Sustainability: Sustainability as an Objective* – International Agricultural Research.).

Goodland și *Ledec*, consideră că “dezvoltarea durabilă este un model al transformărilor economice structurale și sociale disponibile în prezent, fără a primejdui potențialul probabil de a obține beneficii similare în viitor ...dezvoltarea durabilă implică utilizarea resurselor naturale reînnoibile în așa fel încât să nu fie epuizate sau degradate sau să nu fie diminuată utilitatea lor pentru generațiile viitoare.....implică, de asemenea, epuizarea resurselor de energie neregenerabile la o rată care să asigure o mare probabilitate tranziției spre resurse de energie regenerabile...”.

În concepția lui *Pearce* “...criteriul durabilității cere condiții necesare pentru accesul egal la resursele de bază care să fie valabile pentru fiecare generație” ceea ce presupune o serie de constrângeri prin care ratele de consum ale resurselor să nu fie mai

mari decât ratele de regenerare ale acestora, iar utilizarea mediului să constituie un spațiu de depozitare a deșeurilor, astfel încât “ratele de producere a deșeurilor să nu depășească ratele de asimilare (naturală) de către ecosistemele corespondente”(Goodland, R.; Ledec, G., 1987).

Dezvoltarea durabilă, în concepția lui *Tolba*, vizează: “...ajutor pentru cei foarte săraci, deoarece ei nu au o altă opțiune decât cea de distrugere a mediului lor; ideea unei dezvoltări sigure, în cadrul constrângerilor impuse de dezvoltarea resurselor naturale; ideea dezvoltării cost-eficientă, ce utilizează diferite creșteri economice din abordările tradiționale, ceea ce înseamnă că dezvoltarea nu trebuie nici să degradeze mediul înconjurător, nici să reducă productivitatea pe termen lung; siguranța hranei, ape curate și adăposturi pentru toți...”.

Hagendorn, considera că: “...ideea de dezvoltare sustenabilă este mai convingătoare dacă este interpretată în sensul cum o anumită rată de creștere poate fi greu de susținut, dacă mediul se degradează, dacă inechitatea crescândă a veniturilor duce la revoluție sau dacă sporul populației scapă de sub control sau terenul agricol este fragmentat și, astfel se reduce productivitatea muncii...”(Hagendorn, S.J, 1996).

Din punctul de vedere a lui *Rockelshaus* “durabilitatea este doctrina de urgență prin care dezvoltarea și progresul economic trebuie să aibă loc și să se mențină de-a lungul timpului, în limitele stabilite de ecologie în sensul cel mai larg...”.

Giliman definește durabilitatea drept “....capacitatea unei societăți, ecosistem sau orice asemenea sistem existent de a funcționa continuu într-un viitor nedefinit, fără a ajunge la epuizarea resurselor cheie”.

În opinia lui *Brown* “...perspectiva epuizării resurselor nu este nici pe departe singura problemă a gestionării resurselor. Exploatarea și utilizarea resurselor, care sunt din ce în ce mai accentuate, cauza fiind creșterea populației și a nevoilor acestora are un impact negativ puternic asupra elementelor de mediu, prin poluarea generată de resursele folosite pentru activitățile umane. Eficiența acestora asigură echilibrul între cerere și ofertă, prețurile de pe aceasta reflectând cu ușurință lipsurile, dar și abundența” (Brown, L., 2006).

În opinia lui *Doly* și *Cobb* “...tema dezvoltării nu este nouă însă în acest context, dezvoltarea și durabilitatea capătă noi valențe ce se subînscriu unei strategii prin care comunitățile caută modalități de dezvoltare și creștere economică, beneficiind de rolul mediului înconjurător ce contribuie în mod fundamental la calitatea vieții, în sensul că, acolo unde metodele tradiționale generează aglomerare, extindere, poluare și consum excesiv de resurse, dezvoltarea durabilă oferă soluții reale și de durată ce consolidează viitorul”.

Choudhury și *Jansen* definesc componenta “capital natural” în construcția factorilor determinanți ai creșterii economice astfel: “active naturale având rolul de a furniza inputuri de resurse naturale și servicii de mediu destinate producției economice” (Rojanschi, V.; Bran, F; Grigore, F; Ioan, I., 2006).

Everett, *Ishwaran*, *Paolo* și *Rubin* susțin că “influența resurselor naturale asupra procesului de creștere economică poate fi cuantificată din perspectiva a două canale principale” (i) direct – ca și input în cadrul procesului de creștere economică; (ii) indirect – având în vedere efectele asupra nivelului de productivitate a altor factori de producție.

Efectele generate de impactul utilizării resurselor asupra creșterii economice pot fi divizate în trei componente de bază: creșterea economică generată de epuizarea resurselor naturale, creșterea economică generatoare de poluare/degradare a resurselor naturale; și nu în ultimul rând comerț, dezvoltare economică și mediu. Dacă ne referim la prima componentă, contribuții relevante aparțin lui *Dasgupta și Heal* (1974), *Solow* (1974), *Stiglitz* (1974) sau *Hartwick* (1977) (Hartwick, J.M., 1977).

În cadrul acestora producția depinde în mod esențial de epuizarea resurselor naturale. Astfel *Dasgupta și Heal* în 1974 au investigat condițiile necesare unei creșteri economice sustenabile constrânsă de resurse neregenerabile. Pentru a menține creșterea economică pe termen lung este important a se lua în considerare nivelul limitat al resurselor naturale cu accent pe gestionarea corectă a resurselor neregenerabile. În ceea ce privește impactul creșterii economice asupra gradul de deteriorare a mediului exprimat prin nivelul de poluare, acesta poate fi descris cu ajutorul unei curbe cu alura de tip U - inversat, cunoscută în literatură sub denumirea de curba de tip *Kuznets*. “Aceasta arată că degradarea mediului crește odată cu nivelul venitului, iar calitatea mediului este ameliorată printr-un nivel mai ridicat al PIB/cap de locuitor” (Ciupagea, C.; Manoleli D.; Niță V.; Papatulică M.; Stănculescu M., 2006).

Grossman și Krueger (1991, 1994) au fost primii autori care au adus prin studiile efectuate curba de tip *Kuznets* în atenția economiștilor. Aceștia au studiat legătura existentă între creșterea economică și măsurile existente împotriva poluării aerului sau a apei. Având ca și punct de plecare aceste lucrări, au fost elaborate o serie de studii care tratează curba lui *Kuznets* privind mediul.

În afara teoriei formulată de *Kuznet* privind legătura ce se stabilește între creșterea economică și calitatea mediului o serie de noi teorii au avut ca și punct central de interes această conexiune. Teoria limitelor definește relația creștere economică - resurse naturale prin prisma daunelor produse mediului dincolo de care producția este atât de grav afectată încât economia nu mai poate fi redresată.

Astfel, la mijlocul secolului al XIX-lea în Anglia a existat un model culturalist, promovat de câțiva urbaniști și sociologi (Pugin, Ruskin, Morris), care conținea și următoarele sintagme privind conceptul de dezvoltare urbană: orașul este o grupare organică: fiecare individ este parte componentă a grupării urbane și entitate de neînlocuit în același timp, iregularitatea și asimetria sunt marca ordinii organice, natura trebuie conservată cât mai sălbatic.

În paralel cu conceptual sus menționat apar alte curenți influențate de antropologi, istorici, psihologi și juriști. Ideea principală este aceea că există tot atâtea așezări câte cazuri particulare sunt, în care se pune accentul pe: rolul istoriei și respectiv față de patrimoniu, necesitatea continuității spațio-temporale, relația directă între structura morfo-spațială a așezării și cea psihică a locuitorilor (la nivel de individ și de colectiv), importanța socială a spațiilor publice.

În anii 1920 ai secolului XX se menționează direct noțiunea de ecologie urbană de către școala sociologică din Chicago, în care orașul este considerat ca un “organism” în care

se pun în evidență: competiția, dezvoltarea dezordonată, echilibrul prin capacitate de autoreglare.

Mai târziu, în anii 1950 ai secolului XX, ecologia urbană este considerată ca “studioul morfologic al vieții colective în aspectele ei spațiale, statistice și dinamice, deci într-un concept sistemic”.

În anii următori, ecologia urbană este asociată conceptului de ecodezvoltare în care, pe lângă spațiul constituit, omul, respectiv colectivitatea, este integrat mediului, și care face obiectul unei discipline derivate – sociologia urbană. În această viziune, ecosistemul urban ca un ecosistem unitar urban care trebuie să fie analizat, sub aspect: biofizic și antroposocial la nivele erarhice în funcție de complexitate: comunitate unitară integrată prin diviziune structurală și funcțională; dezvoltare sub aspectul adaptării la mediu pentru menținerea echilibrului: societatea ecosistemului urban, constituită din straturi, relații de proprietate, reglementări privind producția și reproducția.

Mediul natural constituie pentru agricultură unul din factorii de producție indispensabili, de aceea trebuie bine protejat pentru că agricultorul depinde în producție de entități vii și anume animale și plante. Pentru a putea asigura continuitatea producției agricole mediul natural trebuie salvat cu orice preț.

În decursul timpului, agricultura a cunoscut creșteri cantitative spectaculoase, direct proporționale cu gradul de mecanizare, chimizare și de asigurare cu apă a culturilor agricole. Progresul tehnologic alături de cel genetic au condus spre practicarea unei agriculturi intensive cu ajutorul unor tehnologii agricole care au sporit productivitatea terenurilor agricole de 2 până la 7 ori.

După cum era de așteptat, reversul progresului nu a întârziat să apară. Primele semne negative au apărut ca urmare a folosirii îngrășămintelor chimice pentru sporirea producției cu renunțarea concomitentă la administrarea gunoierului de grajd și a altor îngrășăminte organice. Ca urmare, solul a început să-și piardă din capacitățile sale și pentru a menține recoltele la același nivel trebuiau aplicate din ce în ce mai multe îngrășăminte chimice. După cum atesta Pfeiffer (1957) între 1920 și 1953, recoltele la hectar au crescut cu 40%, îngrășămintele chimice cu 50% și pesticidele 100%. Din fericire, societatea umană a sesizat în timp util limitele propriilor acțiuni și și-a recunoscut erorile, de aceea omenirea acționează în sensul reconcilierii cu natura.

1.4. Sistemele agricole și dezvoltarea rurală sustenabilă

Sistemul de producție în agricultură reprezintă sectoare, tehnologii, mașini și agregate tehnologice, în care solul este folosit ca principală resursă de producție pentru mai multe tipuri de culturi: agricole, pomicole, viticole, legumicole, floricole. Totodată, poate fi folosit și pentru creșterea animalelor. În ce privește sectoarele, modul în care acestea sunt structurate poate fi altfel de la o fermă la alta.

Procesul dezvoltării economice a fost studiat chiar înaintea clasicilor, la începutul secolului al XVIII-lea, de fiziocrați. La ei putem regăsi semnificația actuală a conceptului de creștere economică, constând în creșterea outputului global și pe lucrător. Semnificația tezelor fiziocrate rămâne însă limitată datorită viziunii lor înguste asupra muncii productive,

a cărei sferă de cuprindere se reduce doar la agricultură. Dacă sintetizăm evoluția conceptului de dezvoltare economică, ca și a teoriei dezvoltării aceasta se prezintă astfel (fig. 1.5):

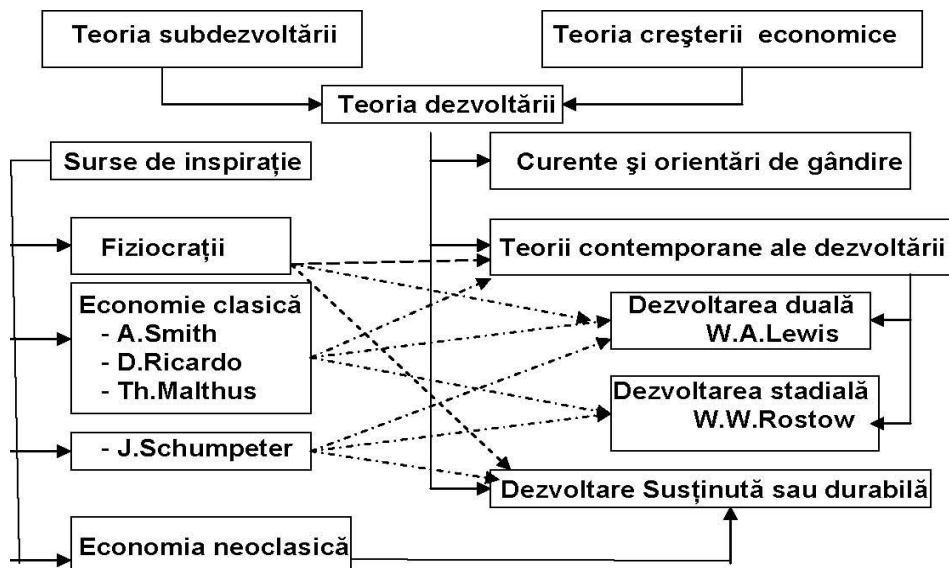

Figura 1.5 Dezvoltarea susținută sau durabilă

Figure 1.5 Sustained or durable development

Sursa: (Pralea C.L., 2001)

Trebuie subliniat că orice definiție a agriculturii sustenabile trebuie să includă pe lângă protecția mediului înconjurător, dimensiunea umană.

Un alt model al măsurării economiei și mediului a pornit de la modelul convențional al creșterii economice, în care outputul este produs din anumite cantități de inputuri de capital și muncă și este disponibil, liber pentru utilizarea ulterioară. De aceea este foarte importantă problema dezagregării variabilelor de comensurare a outputului și inputurilor (muncă, resurse naturale etc.) și diferite clase (m_1 =diferite bunuri; m_2 =diferite resurse).

În esență, se consideră că producția de output depinde de capital, muncă, inputuri în resurse, tehnologii și, deci, de „starea mediului”. Mediul, care constă în stocul de resurse S și de poluare P , poate fi agregat mai clar în multe maniere, între care: E_1 , reprezentând agregatul ambiental diferit care afectează producția și E_2 , ca agregat ambiental diferit care afectează valorile de periclitate. Mai simplu spus, dependența dintre producție și mediul înconjurător (ambiental) este denumită „productivitatea ambientală”.

Relațiile funcționale dintre diferitele variabile prin care sunt comensurate bunurile, resursele naturale, poluarea, demografia sunt sintetizate mai jos (fig. 1.6).

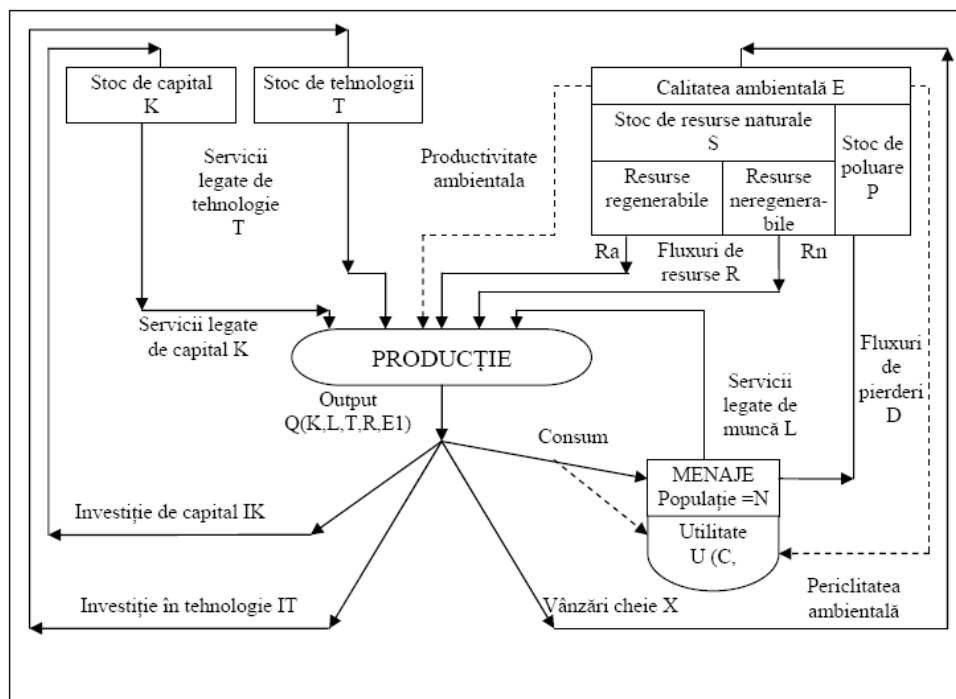

Figura 1.6 Modelul general al fluxurilor economice și de mediu
 Figure 1.6 The general model of economic and environmental fluxes
 Sursa: (Rojanschi V. et al., 2012)

În esență, se consideră că producția de output depinde de capital, muncă, inputuri în resurse, tehnologii și, deci, de „starea mediului”. Mediul, care constă în stocul de resurse S și de poluare P, poate fi agregat mai clar în multe maniere, între care: E1, reprezentând agregatul ambiental diferit care afectează producția și E2, ca agregat ambiental diferit care afectează valorile de pericolitate. Mai simplu spus, dependența dintre producție și mediul înconjurător (ambiental) este denumită „productivitatea ambientală”.

Una din manifestările grave ale crizei economice, cu care se confruntă România, în prezent este decăderea agriculturii.

Scopul agriculturii ecologice este, ca și cel al agriculturii durabile, funcțional, de tip mini–maxim, în care funcția de maxim este recolta (R), iar cea de minim efectele secundare (ES) ale activităților tehnologice (fig. 1.7).

Prin recoltă (R) se înțelege orice produs realizat într–un sistem agricol, iar prin efecte secundare (ES) orice schimbare în sens negativ a proprietăților sistemului agricol (ex. creșterea cantității de nitrați și de metale grele din sol, apă și alimente; reducerea rezervei solului de materie organică, a grosimii stratului arabil, a biodiversității, a forței de muncă etc.).

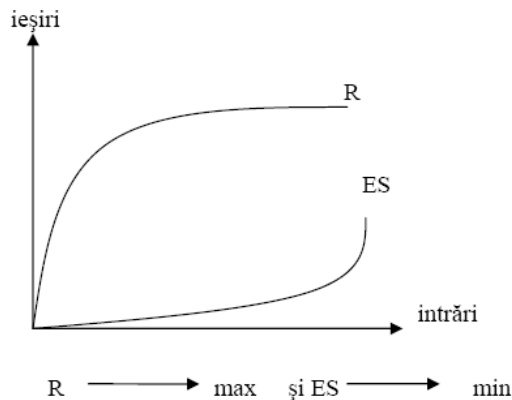

Figura 1.7 Graficul funcție scop a agriculturii ecologice
Figure 1.7 The graph function-purpose of ecological agriculture

a) Recolta trebuie să fie egală sau mai mare decât necesarul de hrană al participanților la procesul agricol: om, plante, animale și microorganisme:

$R > S (P \times CSP)$; în care:

R – recolta;

P – populația pe categorii de macro și microorganisme;

CSP – consumul specific de hrană.

b) Recolta trebuie realizată, cu precădere pe seama resurselor ecologice, economice și sociale ale sistemului:

$CI > CE$; în care:

CI – consumul de materie, energie și informație din rezervele sistemului;

CE – consumul de materie, energie și informație produse în afara sistemului.

c) Cantitatea de materie, energie și informație ieșită din sistem trebuie să fie egală sau mai mare decât cea intrată în afara sistemului și, egală sau mai mică decât cea consumată din rezervele sistemului:

$QE > CE$; $QE > CI$

în care:

QE – cantitatea de materie, energie și informație ieșită din sistem.

d) Parametrii structurali și funcționali finali ai sistemului trebuie să fie asemănători sau mai buni (în sens pozitiv sau negativ) decât cei nativi:

$PF > (<) PI$; în care:

PF – parametrul final

PI – parametrul inițial

Prin parametru înțelegem valoarea oricărei însușiri cantitative de natură ecologică, economică și socială.

e) Toate variantele sunt reale:

$R; P; CSP; CI; QE; PF; PI > 0$

Prin utilizarea acestui model matematic este atins obiectul de activitate al agriculturii ecologice: armonizarea relațiilor (legăturilor) dintre principalele componente ale sistemelor agricole (mineral – plantă – animal – om).

Modelele diferitelor fenomene economico-financiare constituie reprezentări abstracte, simplificate ale acestor fenomene economico-financiare, care sintetizează, sistematizează și simbolizează, în general sub forma unor ecuații matematice, raporturile de cauzalitate și de condiționare specifice acestor fenomene.

În contextul dezvoltării durabile, producția capătă o nouă dimensiune, atât din punct de vedere fizic cât și valoric. Analiza economică a producției, în expresie fizică o vom face prin 3 modele:

1. producție obținută ecologic-durabil;
2. producție obținută în mod convențional pe baze științifice;
3. producție obținută în mod neconvențional, când nu sunt respectate tehnologiile.

1.5. Dezvoltarea sustenabilă pe plan mondial

Preocupările specialiștilor din numeroase țări cu o economie dezvoltată referitoare la dezvoltarea durabilă sunt legate în prezent de dreptate și echitate socială între națiuni, nu doar între generații, cuprinzând toate sferile economice, sociale și umane, ca să ajungă în ziua de astăzi să fie noua cale a umanității.

Ecodezvoltarea reprezintă relația complexă între dezvoltarea economică și mediul natural, ce căută să explice legătura care există între resursele naturale necesare activităților economice, și procesul creșterii și dezvoltării sustenabile, precum și faptul că acțiunea de conservare a mediului natural reprezintă un factor ce conduce la dezechilibre economice.

Începând cu Raportul Brundtland (1987) și Conferința de la Rio (1992) în procesul de implementare și monitorizare a dezvoltării durabile s-au implicat guverne, organizații, universități, cercetători, etc. Astfel, s-au dezvoltat indicatori care să permită înțelegerea progresului implementării strategiilor de dezvoltare durabilă și principii directe pentru a evalua acest progres (OECD, Bellagio STAMP). Până prezent în inițiativa ONU de monitorizare a dezvoltării durabile s-au implicat peste 1500 de organizații din 60 de țări care au creat peste 1000 de rapoarte în domeniu (ONU, 2010).

Conceptul de dezvoltare durabilă a fost acceptat pe scară largă și s-au înregistrat reale progrese în dezvoltarea de sisteme de măsurare a acesteia. Cu toate acestea, s-a înregistrat un progres mult mai mic în implementarea reală a măsurilor de dezvoltare durabilă (Moyo D., 2009), iar integrarea celor trei piloni (economic, social, mediu) rămâne problematică deoarece întâlnirile internaționale “evită discuțiile concrete despre orientarea către o economie mondială cu emisii de carbon reduse, ... iar discuțiile internaționale au devenit deconectate de politicile lumii reale” (Hodas D., 2010). Deși guvernele naționale au dezvoltat planuri și strategii de dezvoltare durabilă, activitățile de implementare nu au produs schimbări fundamentale, aceste activități concentrându-se spre introducerea ideilor de durabilitate în societate și în câteva măsuri fiscale fără efect, rămânând o orientare doar către mediu nu și către integrare (Chasek P., Downie D., Brown J. W., 2010).

Agenda post-2015 privind ODM (ONU, 2014) urmărește integrarea dimensiunilor economice, sociale și de mediu a dezvoltării durabile, prevăzându-se de această dată 17

obiective, prin implicarea a peste 100 de țări în cadrul a 6 consultări regionale și 11 consultări tematice la nivel mondial:

- Eradicarea sărăciei în toate formele sale, de pretutindeni;
- Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare și a unei nutriții îmbunătățite și promovarea unei agriculturi durabile;
- Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării pentru toți, la toate vârstele;
- Asigurarea educației de calitate cuprinzătoare și echitabilă și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți;
- Realizarea egalității de gen și susținerea tuturor femeilor și fetelor;
- Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și canalizării pentru toți;
- Asigurarea accesului la energie la prețuri accesibile, fiabile, durabile și moderne;
- Promovarea susținută, durabilă și favorabilă a incluziunii economice, a ocupării forței de muncă depline și productive și a muncii decente pentru toți,
- Construirea unei infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și promovarea inovării;
- Reducerea inegalității în cadrul și între țări,
- Crearea de orașe și așezări umane cuprinzătoare, sigure, rezistente și durabile;
- Asigurarea sustenabilității consumului și producției;
- Măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului acestora;
- Promovarea societăți pașnice și incluzive pentru dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și construirea de instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile;
- Consolidarea mijloacelor de punere în aplicare și revitalizare a parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Dezvoltarea dezvoltării durabile la nivel mondial a avut ca fundament o serie de strategii, cocumente, dezbateri și hotărâri dintre care se enumeră:

- Agenda 21 (1992)³
- Conferința pentru Mediu și Dezvoltare (Rio de Janeiro) (1992)⁴(2);
- Convenția Aarhus (1998)⁵(3);
- Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (2000)⁶ (4);
- Planul de implementare Johannesburg (2002)⁷(5);

³ ONU, 1992, Agenda 21, accesibil online la <http://www.un.org/esa/sustdev/documents/agenda21/english/Agenda21.pdf>

⁴ ONU, 1992, *Report of the United Nations Conference on environment and development* (Rio de Janeiro), accesibil online la <http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm>

⁵ UNECE, 1998, *Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters*, accesibil online la <http://www.unece.org/env/pp/documents/cep43e.pdf>

⁶ ONU, 2000, *United Nations Millennium Declaration*, <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.pdf>

⁷ ONU, 2002, *Plan of Implementation of the World Summit on Sustainable Development*, accesibil online la http://www.un.org/esa/sustdev/documents/WSSD_POI_PD/English/WSSD_PlanImpl.pdf

- Declarația de la Johannesburg privind dezvoltarea durabilă: De la originile noastre spre viitor (2002)⁸
- Summit-ul de la Johannesburg 2002: Implementarea Națională a Agendei 21. Rezumat⁹
- Conferința pentru Dezvoltare durabilă RIO +20 (2012)¹⁰;
- Raportul OWG (Open Working group) privind Obiectivele de Dezvoltare durabilă post-2015 (10 septembrie 2014)¹¹.

1.6. Dezvoltarea sustenabilă la nivel European

Politica agricolă comună este prima politică comună a Uniunii Europene. După cum se menționează în raportul grupului de experți din 1964 (Comisia Europeană, 1964), Comisia Europeană a fost preocupată de la bun început de condițiile zonelor și grupurilor sociale defavorizate din Comunitate. Agricultură este sursa acestor preocupări. Deși veniturile din alte sectoare economice au crescut, veniturile din agricultură au stagnat. În general, sectorul agricol al Comunității Europene era subdezvoltat și nu și-a putut îmbunătăți propria eficiență. Aceasta era o preocupare la momentul respectiv.

Comisarul european Sicco Mansholt a cerut o politică agricolă bazată pe o abordare largă a dezvoltării rurale. Planul Mansholt prezentat Consiliului de Miniștri din 1968 a propus o modificare a politicii de transformare agricolă pentru a ajuta la integrarea fermelor în unități viabile. Politica include măsuri de bunăstare, planuri de pensionare anticipată și formare.

În 1972, asistența limitată pentru restructurarea fermelor a fost introdusă în secțiunea de orientare a Fondului european agricol de orientare și garantare (FEOGA). Ulterior, fondurile de orientare vor deveni parte a pachetului de finanțare structurală. În orice caz, înainte de anii 1990, nimic nu se apropia de ceea ce este descris ca o politică de dezvoltare rurală matură astăzi.

Primul element al politicii regionale a UE este Fondul social european (FSE), care își propune să creeze oportunități de angajare și mobilitatea lucrătorilor, și secțiunea de orientare FEOGA. FSE este concentrat în sudul Italiei, în timp ce Fondul agricol de orientare vizează activele comerciale din părțile mai bogate ale Europei de Nord.

Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO), care face încă parte din Comunitatea Europeană, acordă și împrumuturi preferențiale regiunilor afectate de restructurarea industriei miniere, iar Banca Europeană de Investiții (BEI) acordă

⁸ ONU, 2002, *Johannesburg Declaration on Sustainable Development: From our origins to the future*, accesibil online la <http://www.fire.uni-freiburg.de/GlobalNetworks/Africa/WSSD-Political%20Declaration.pdf>

⁹ ONU, 2002, *Johannesburg Summit 2002: National Implementation of Agenda 21. A Summary*, accesibil online la <http://www.un.org/esa/agenda21/natinfo/wssd/summarypublication.pdf>

¹⁰ ONU, 2012, Report of the United Nations Conference on Sustainable Development, Rio de Janeiro, Brazil, 20-22 June, accesibil online la <http://www.uncsd2012.org/content/documents/814UNCSD%20REPORT%20final%20revs.pdf>

¹¹ ONU, 2014, *Outcome Document - Open Working Group on Sustainable Development Goals*, accesibil online la <http://sustainabledevelopment.un.org/focussdgs.html>

împrumuturi pentru proiecte regionale specifice. În fiecare caz, fondurile pentru dezvoltarea regională sunt limitate și sunt plătite fără niciun accent strategic.

Abia în 1988 a existat o adevărată politică regională, care a pus bazele sistemului actual. Un motiv important pentru această dezvoltare este aderarea Spaniei și Portugaliei, care împreună cu Grecia, sudul Italiei și Irlanda au creat o zonă mare cu venituri semnificativ mai mici decât cele mai bogate state membre.

Acest lucru a provocat o alocare a fondurilor pe baza criteriilor de eligibilitate inconsistente, deoarece statele membre puteau modifica nivelul de sprijin primit prin modificarea parametrilor de eligibilitate națională.

În același timp, unul dintre principalele puncte slabe ale politicii de dezvoltare durabilă este unul dintre cele mai mari puncte forte ale sale: procesul de planificare și implementare depinde în mare măsură de autoritățile naționale și regionale și este cel mai potrivit pentru a determina strategia adecvată pentru realizarea creșterii sale endogene. potențial. Prin urmare, angajamentul guvernelor membre pentru succesul și calitatea intervenției este extrem de important.

Chiar dacă nu sunt perfecte, aceste schimbări sunt sănătoase. Elementele inerente de învățare ale pregătirii documentelor și planurilor strategice nu trebuie subestimate. Aceste sarcini au provocat schimbări în atitudinea administrației publice față de economie, forțându-i să devină mai proactivi. Chiar și în statele membre mai bogate, existența fondurilor regionale a promovat eliberarea regiunii guvernamentale centrale, permițându-le să își formuleze propriile strategii și să se adapteze mai bine la nevoile regionale. Cole A. (2003) a dovedit importanța acestui proces - chiar și într-o țară tradițional centralizată precum Franța. Pe lângă influența importantă a regiunii în sine, există și mari diferențe de practici între țări.

1.7. Dezvoltarea sustenabilă la nivel național

Țara noastră a fost una dintre primele țări europene care s-au implicat în sprijinirea dezvoltării durabile mai ales prin limitarea schimbărilor climatice, sprijinind ratificarea Protocolului de la Kyoto în 2001.

După integrarea în Uniunea Europeană, România a adoptat o strategie națională de dezvoltare durabilă cu obiectivele 2013-2020-2030 și a stabilit obiective pentru implementarea unui model propriu de dezvoltare durabilă care să genereze o valoare adăugată ridicată, să aducă cunoaștere și inovație în intervalul de timp pentru a menține îmbunătățirea continuă a calității vieții (Burja, 2011).

Dezvoltarea economică a fost întotdeauna o preocupare a omenirii, continuând să fie, și în prezent, o temă actuală. Trecerea spre dezvoltarea sustenabilă este un proces de amploare planetară, realizabil simultan prin cooperarea tuturor țărilor, deoarece efectele asupra mediului natural nu cunosc limite impuse de granițe. Este poate cel mai important aspect al globalizării. Suntem toți într-o singură, unică ambarcație.

Dezvoltarea durabilă este acea dezvoltare care satisface nevoile prezentului fara a compromite sansele generației viitoare de a-și satisface la randul lor aceste nevoi.” Raportul preciza de asemenea că dezvoltarea durabilă necesită schimbări politice în diferite sectoare

și coerență între acestea, deoarece trebuie să asigure balanța între obiectivele economice, sociale și ambientale ale societății (cei trei piloni ai dezvoltării durabile) și să le integreze prin practici și politici suport (fig 1.8).

Începând cu introducerea conceptului și promovarea acestuia, majoritatea autorilor din literatura de specialitate au încercat să demonstreze că dezvoltarea durabilă poate sau nu să fie realizată, luându-se în considerare diferite abordări și viziuni.

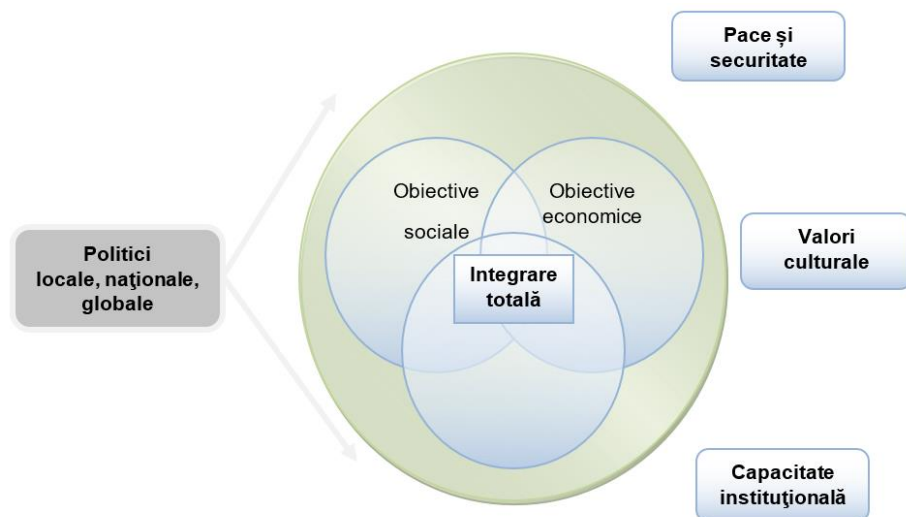

Figura 1.8 Sistemul dezvoltării durabile
Figure 1.8 Sustainable development system
Sursa: Dalal-Clayton et al¹² (17)

¹² Dalal-Clayton D. B. et al., 1994, *National Sustainable Development Strategies: Experience and Dilemmas*, Environmental Planning Issues no 6, IIED, London

CAPITOLUL II. ANALIZA DEZVOLTĂRII SUSTENABILE ȘI DEZVOLTĂRII RURALE ÎN CONTEXT STRATEGIC

CHAPTER II. ANALYSIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND RURAL DEVELOPMENT IN A STRATEGIC CONTEXT

2.1 Fundamentarea necesității de cercetare suplimentară în domeniul managementului modern al sistemelor agricole și dezvoltării rurale sustenabile

Fondurile europene alocate suplimentar agriculturii și dezvoltării rurale din țara noastră, situate la un nivel consistent, vor avea o serie de efecte favorabile pentru fermierii români, dintre care cele mai importante ar fi: creșterea competitivității producătorilor agricoli care dețin ferme de dimensiuni mijlocii și mari, în special în sectorul vegetal (plățile directe fiind pe suprafață); reducerea eforturilor financiare ale fermierilor în procesul de înființare a culturilor, cu scăderea dependenței de creditele bancare costisitoare; consolidarea viabilității economice a fermelor, cu posibilitatea aplicării inovării și tehnologiilor moderne, mai durabile, cu impact redus de mediu și al gradului dependenței producției de schimbările climatice.

Impactul financiar al aplicării noii PAC asupra sectorului agricol din țara noastră depinde foarte mult de opțiunea care a fost aprobată în final de Consiliu și Parlamentul European, din cele trei propuse de către Comisia Europeană (status quo; reformă moderată; reformă radicală).

Deși Comisia Europeană și-a precizat, de principiu, preferința pentru aplicarea opțiunii a doua, este de așteptat ca în urma negocierilor politice să rezulte o variantă a reformei PAC care să preia elemente din toate cele trei opțiuni. Așadar, deși sunt disponibile anumite informații privind abordarea Comisei Europene (propunerea de regulament specific a acesteia), totuși, nu este foarte clar cum va arăta în final regulamentul adoptat de Consiliu și Parlamentul European. Cu toate acestea, în acest context, România trebuie să-și susțină propriile interese, să negocieze inteligent pentru obținerea unor sume cât mai consistente.

Dacă pentru Pilonul II, România poate susține menținerea actualului sistem de repartizare a fondurilor europene, pe baza celor două criterii (ponderea populației ocupate în agricultură și suprafața agricolă), care ne avantajează pentru negocierea unei sume consistente, pentru Pilonul I, țara noastră trebuie să găsească argumente viabile și să formuleze poziții cu care să-și poată susține mult mai în avantaj propriile interese.

Propunerea Comisiei vizează, în principiu, alinierea plăților directe în toate statele membre la un anumit nivel, raportat la media actuală, care se cifrează la 270 euro/hectar.

România a beneficiat în urma negocierilor de aderare de o compensare a nivelului redus al plăților directe (datorat lipsei de performanță în sectorul agroalimentar) prin suplimentarea corespunzătoare a fondurilor pentru dezvoltare rurală.

Aceasta reprezintă și explicația pentru faptul că România are mai multe fonduri europene alocate pentru dezvoltare rurală **decât pentru pilonul I**.

Pentru România o astfel de decizie ar putea pune probleme datorită structurilor agrare naționale specifice, caracterizate printr-un număr foarte mare de ferme mici care produc puțin pentru piață și un număr limitat de ferme comerciale, de mari dimensiuni, care aprovizionează piața. De asemenea, ar trebui ca România să susțină acordarea **sprijinului financiar numai fermierilor activi și măsuri complementare de susținere pentru zonele defavorizate**, care să fie decise la nivel național.

Totodată, țara noastră ar trebui să pledeze pentru **menținerea plăților directe cuplate** în unele sectoare sensibile: este o măsură menită să încurajeze activitatea agricolă în sectoare românești cum ar fi cel al cărnii de ovine și caprine. Nu ar trebui omisă nici **susținerea micilor fermieri** prin acordarea unui nivel minim al sprijinului: pentru România ar fi esențial și foarte important, dar rămâne de văzut sub ce formă și prin ce va diferi de sistemul actual. Nu în ultimul rând, România ar trebui să pledeze pentru **simplificarea unor reguli, ca de pildă cele privind eco-condiționalitatea**. Acest lucru ar fi în măsură să faciliteze activitatea producătorilor și autorităților române, mai ales în ce privește birocrăția legată de control.

Cum a fost de așteptat, Comunicarea nu va face decât să indice unele linii politice orientative pentru viitorul PAC și de aceea se poate întâmpla ca varianta legislativă a reformei să se îndepărteze destul de mult de proiectul inițial. Însă admitem cu convingere că PAC a fost esențială pentru atingerea tuturor obiectivelor Strategiei 2020, acționând ca în manieră integrată cu alte politici comunitare, prin aportul pe care îl aduce să contribuie la realizarea obiectivelor comune.

2.2. Spațiul rural în contextul Strategiei de dezvoltare sustenabilă a UE

Pentru a defini noțiunea de spațiu rural se poate reproduce formularea cuprinsă în *Charta Europeană a Spațiului Rural* adoptată de Adunarea Parlamentului a Consiliului Europei (1996); Titlul I, Articolul 2: ”sensul noțiunii de spațiu rural are în vedere o zonă interioară, inclusiv satele și micile orașe, în care marea parte a terenurilor sunt utilizate pentru:

- agricultură, silvicultură, acvacultură și pescuit;
- activitățile economice și culturale a locuitorilor acestor zone (artizanat, industrie, servicii, etc.);
- zonele neurbane și de distracții utilizate (sau rezervațiile naturale);
- alte utilizări (în afara celor de locuit).”

În spațiul rural predomină profesii practice, manuale și care solicită policalificare profesională. Este o caracteristică a populației rurale să lucreze concomitent în sectoare agricole și neagricole.

Spațiul rural are o viață socială mai apropiată, iar participarea cetățeanului la problemele comunității este mai accentuată. În spațiul rural predomină, de asemenea, proprietatea privată familială. Diviziunea proprietății private și dezvoltarea simțului proprietății au consecințe pozitive asupra spiritului antreprenorial al locuitorilor rurali.

Funcțiile spațiului rural, potrivit aceluiași document sunt de natură:

✓ *economică* (promovarea unui sistem de producție care să asigure necesitățile alimentare ale populației, beneficii ale populației agricole la un nivel comparabil cu acela al altor “profesii liberale”, protecția mediului, asigurarea regenerării mijloacelor de producție și a materiilor prime necesare economiei etc);

✓ *ecologică* (conservarea resurselor naturale de viață);

✓ *socio-culturală* (spațiul rural să asigure și să extindă rolul său în viața asociativă locală, dezvoltarea relațiilor dintre populația urbană și cea rurală etc.).

În spațiul rural importante resurse, mai ales funciare și umane, precum și unele resurse naturale (inclusiv peisagistice), acesta (spațiul rural) este un mediu economic cu potențialitate ridicată de absorbție a capitalului investițional¹³ și ocupațional. Conceptul de economie rurală are o strânsă legătură cu procesul de dezvoltare rurală durabilă. Din cercetările efectuate de specialiștii unor reputeate instituții economice¹⁴ și financiare¹⁵ rezultă o concluzie foarte importantă pentru dezvoltarea economică generală a oricărei țări, inclusiv a României: cu cât gradul de dezvoltare rurală este mai ridicat și mai echilibrat repartizat teritorial, cu atât gradul general de dezvoltare economică este mai înalt. Între dezvoltarea rurală și dezvoltarea economică generală, între economia rurală și economia generală a unei țări (regiuni, județ, zone, localități) există o relație biunivocă de condiționare. O dezvoltare economică generală atrage după sine și o dezvoltare rurală echilibrată și invers: o dezvoltare rurală înaltă poate să apară într-un spațiu economic dezvoltat.

Profesorul Laurent von Depocle de la Universitatea Catolică din Leuven (Belgia), analizând Documentul UE *Viitorul societății rurale*, susține că „dacă dorim să păstrăm societatea rurală ca o parte fundamentală a mediului social european, atunci trebuie inițiate și promovate o serie de activități economice și sociale specifice zonelor rurale, altele decât agricultura și exploatarea forestieră, astfel încât acestea să contribuie la dezvoltarea rurală durabilă”.¹⁶

Dezvoltarea durabilă, după mai bine de douăzeci de ani de la campania mondială de promovare a conceptului lansată la Rio, rămâne un concept care nu este pe deplin documentat științific sau unitar în discursurile politice, deoarece nu este un fenomen care poate fi observat, integrat în formule științifice și standardizat, ci evoluează permanent în funcție de noi factori, schimbări de interese și condiții instituționale. Cu toate acestea, viziunea asupra strategiilor de dezvoltare durabilă nu sunt unitare, în anul 2018, cerându-se la nivelul Uniunii Europene stabilirea unor modele de strategii de dezvoltare cu indicatori

¹³ Gh. Zaman – Dimensiuni ale dezvoltării durabile, în vol. *Dezvoltarea economică a României*, Editura Academiei Române, 2003

¹⁴ Davidovici I, D. Gavrilăscu – *Politica agricolă și de dezvoltare rurală în dezvoltarea economică a României*, Ed. Academiei Române, 2003, p.525-545

¹⁵ C. Chirică, D.E. Tesliuc – *De la sărăcie la dezvoltarea rurală*, Studiul Băncii Mondiale și al Comisiei Naționale pentru Statistică, 1999

¹⁶ Van Zeijl-Rozema A., Cörvers R., Kemp R., Martens P., 2008, *Governance for sustainable development: a framework*, Sustainable Development 16: 410 - 421

specifici (ESDN¹⁷), inclusiv realizarea unei strategii de dezvoltare rurală durabilă (Comitetul Regiunilor)¹⁸.

Având în spațiul rural importante resurse, mai ales funciare și umane, precum și unele resurse naturale (inclusiv peisagistice), acesta (spațiul rural) **este un mediu economic cu potențialitate ridicată de absorbție a capitalului investițional¹⁹ și ocupațional**. Unul dintre punctele tari ale dezvoltării regionale constă în creșterea importanței dezvoltării Bucureștiului. Având 5,4% din populația țării, București contribuie cu 21% la PIB național, iar 20% dintre IMM-urile românești sunt înregistrate aici.

Diferențierea sferelor de cuprindere a noțiunilor de spațiu rural și spațiu agrar ne dă o imagine mai exactă asupra necesității separării și a raportului care se creează între producția agrară și cea rurală sau mai exact ponderea pe care o deține producția agrară în structura producției rurale. Acest raport s-a aflat și încă se va afla mult timp sub impactul factorului spațiu și a factorului timp. Pe cuprinsul Uniunii Europene, dar chiar și în cadrul fiecărui sistem național acest indicator ia valori care se deosebesc de la o zonă la alta mai exactă asupra căilor de dezvoltare economică, a mijloacelor necesare eradicării stării de sărăcie din spațiul rural.

În spațiul agrar se desfășoară majoritatea activităților de producție agricolă, în timp ce spațiul rural pe lângă activitățile agricole cuprinde o serie foarte largă de alte activități culturale - școli, biblioteci, cămine culturale, biserică, etc, sanitar - medicale - dispensare, spitale, clinici, comerciale, serviciile primare de deservire a populației și chiar activități industriale.

Din aceleași motive populația agrară nu trebuie confundată cu populația rurală. Pe lângă populația agrară, care activează nemijlocit în producția agricolă, populația rurală mai cuprinde și alte categorii de populație, respectiv acelea care activează în cadrul sectoarelor economice menționate anterior (fig. 2.1).

¹⁷ ESDN, 2013, *Quarterly Report N° 29 – National Sustainable Development Strategies in Europe 2013. Taking stock and exploring new developments*, accesibil online la <http://www.sd-network.eu/quarterly%20reports/report%20files/pdf/2013-July>

National Sustainable Development Strategies in Europe 2013.pdf

¹⁸ Committee of the Regions, 2014 (25-26 iunie), *Proposals of the Committee of the Regions for the new European Union legislative mandate*, accesibil online la <http://pes.cor.europa.eu/NEWS/Documents/Resolution2014-2020.pdf>

¹⁹ Gh. Zaman – Dimensiuni ale dezvoltării durabile, în vol. *Dezvoltarea economică a României*, Editura Academiei Române, 2003

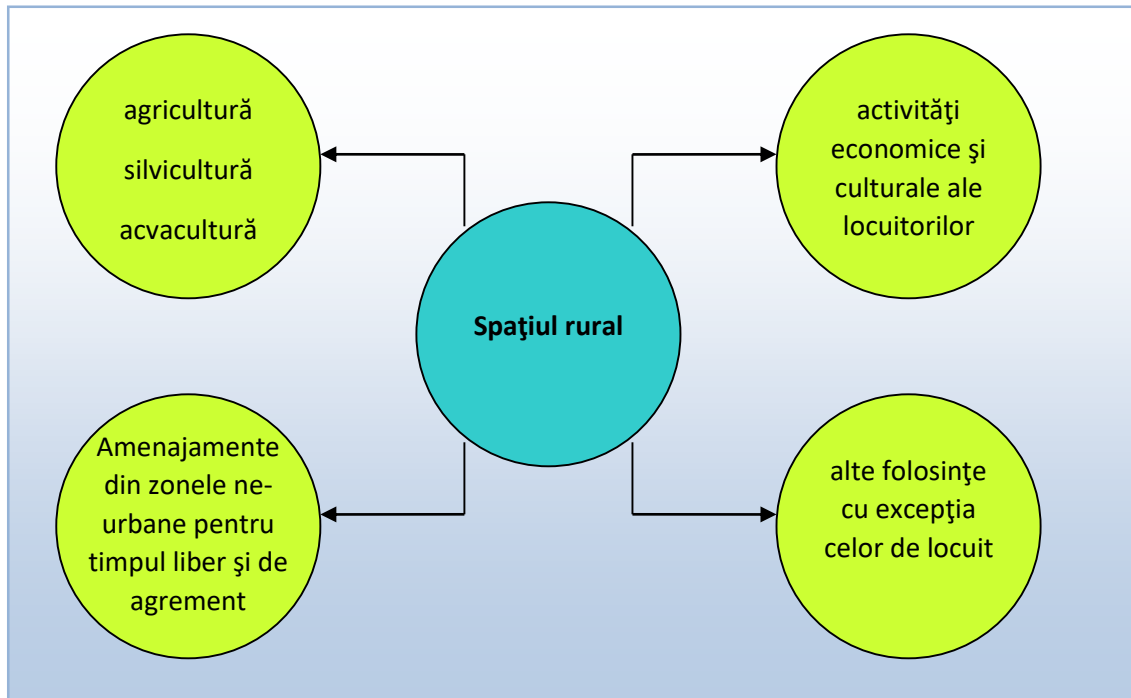

Figura 2.1 Activitățile componente ale spațiului rural²⁰

Figure 2.1 The component activities of the rural space

Sursa: Barbier E. B., 1987, *The Concept of Sustainable Economic Development*, Environmental Conservation, 14(2):101–10

Strategiile de dezvoltare durabilă includ de asemenea necesitatea unui proces strategic flexibil, bazat pe cooperare inter-sectorială, rețele de cooperare, evaluări de procese și de politici.

Deci, punctul slab este faptul că în toate regiunile există zone relativ dezvoltate, care coexistă cu cele subdezvoltate. Un alt punct slab îl reprezintă integrarea slabă a sistemelor economice la nivel regional.

Totuși, există un punct tare și anume, faptul că, în ultimul timp au început să apară sistemele locale ale pieței forței de muncă, rezultat al specializării crescute a producției prelucrătoare.

Ca puncte tari ale României, pe teritoriul țării noastre există o serie de avantaje naturale, insuficient exploatate în prezent, care, dacă sunt bine gestionate, pot constitui un mare potențial de creștere economică. Acestea includ sectorul primar (agricultura și silvicultura), industria agro-alimentară și zone de atracție turistică în mediile rural și urban.

²⁰ Barbier E. B., 1987, *The Concept of Sustainable Economic Development*, Environmental Conservation, 14(2):101–10

2.3. Dezvoltarea rurală în contextul integrării dezvoltării sustenabile în documentele strategice din România

Rezultatele politicilor definite în Programul Național de Dezvoltare Rurală pot fi cuantificate doar prin comparația cu indicatorii ex ante, respectiv cu ceea ce se așteaptă a se obține prin implementarea acestuia. Pentru a prezenta imaginea PNDR-ului în perioada 2014-2020 în România, este importantă evidențierea evoluției comparative a alocărilor financiare pe parcursul desfășurării Programului, respectiv diferențele între alocările din varianta inițială (2007-2014) și cea finală (2014) a acestuia. Dorim să prezentăm gradul de absorbție a fondurilor pe întreaga perioadă prin compararea execuției financiare cu alocările anuale pe axe și măsuri, acolo unde au fost disponibile date.

2.3.1 Principalele priorități de dezvoltare rurală pentru perioada de programare financiară 2014-2020

Analiza structurii exploatațiilor agricole este foarte importantă întrucât schimbările structurale generează, modificări ale economiei. Schimbările structurale, dacă există, se realizează cu ajutorul unor indicatori, respectiv numărul de ferme, dimensiunea fermei, nivelul investițiilor, substituția între capital și forța de muncă, deciziile de alocare a forței de muncă, etc.

Principalele priorități de dezvoltare rurală pentru perioada de programare financiară 2014-2020 au fost:

- Sprijinirea schimbului de informații și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale;
- Creșterea calității fermelor și a capacității de a face față concurenței tuturor tipurilor de agricultură, în toate zonele și promovarea măsurilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;
- Promovarea dezvoltării lanțului alimentar, inclusiv prelucrarea și vânzarea produselor agricole, a condițiilor de creștere a animalelor și gestionării riscurilor în agricultură;
- Refacerea, păstrarea și întărirea ecosistemelor care sunt în strânsă legătură cu agricultura și silvicultura;
- Sprijinirea folosirii eficiente a resurselor și sprijinirea trecerii la o economie cu emisii reduse de carbon și rezistență la schimbările climatice în sectoarele agricole, alimentare și silvice;

Agricultura este sectorul economic care a beneficiat cel mai mult de intrarea României în Uniunea Europeană, în special prin programul PNDR 2014-2020, care s-a bazat pe furnizarea de fonduri nerambursabile fermierilor români în vederea modernizării și extinderii exploatațiilor agricole.

Structura exploatațiilor agricole a României este similară cu cea la nivelul UE, unde terenul arabil deține circa 60%, pășunile și fânețele 34%, culturile permanente 6,1%, iar grădinile 0,2%.

România este în ultimii ani cel mai mare cultivator de porumb boabe și floarea soarelui din Uniunea Europeană, cu peste o pătrime din suprafața totală înregistrată la nivel

comunitar pentru fiecare cultură. Raportul Eurostat, publicat în luna iunie, anul 2019, arată că România deținea un număr mare de gospodării țărănești, de subzistență, însă este restrâns numărul fermelor, mai ales exploatațiile agricole medii și mari.

Structura exploatațiilor agricole din România, prezentată în Raportul Eurostat 2019, nu se referă doar la fermierii care solicită subvenții, dar îi include și pe fermierii care dețin mici suprafețe agricole pentru care nu necesită plăți directe.

2.3.2 Impactul măsurii 4.1 a PNDR asupra exploatațiilor agricole

Intensitatea sprijinului este diferențiată în funcție de mai multe criterii astfel:

Valoarea maximă eligibilă a unui proiect nu poate depăși 2.000.000 Euro, valoarea maximă a cofinanțării publice pentru perioada anilor 2010 – 2013 a fost în valoare de 800.000 Euro, iar ponderea sprijinului nerambursabil a fost maxim 40%, procentul acestui sprijin nerambursabil putându-se majora cu 40%, din care: 10% se acordă pentru investițiile realizate de către tinerii agricultori cu vârsta sub 40 ani, la data depunerii Cererii de Finanțare; 10% pentru investiții realizate de către agricultorii din zonele montane, din zonele nefavorabile, respectiv din ariile protejate care se încadrează în aria Natura 2000; 10% pentru investițiile cu scopul implementării noilor provocări prin următoarele tipuri 67 de operațiuni: „îmbunătățirea eficienței utilizării și depozitării îngrășămintelor cu azotat”, „instalații pentru tratamentul apelor reziduale în exploatații agricole și în cadrul proceselor de prelucrare și comercializare”, această majorare aplicându-se exclusiv părților din proiect care sunt destinate investițiilor din aceste două tipuri de operațiuni; 25% se acordă în cazul investițiilor care au drept scop protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (conform Directivei Consiliului 91/676/CEE), numai pentru tinerii fermieri.

În cazul proiectelor care includ investiții pentru producerea și utilizarea energiei regenerabile, valoarea maximă a cofinanțării publice eligibile nu poate depăși 2.000.000 euro, în cazul creșterii plafonului respectiv se acordă proporțional cu ponderea investițiilor în vederea producerii și folosirii energiei regenerabile în valoarea totală eligibilă proiectului. Ponderea fondului nerambursabil va fi de 40%, nedepășind 1.200.000 euro, în cazul proiectelor care includ și investiții destinate producerii și folosirii energiei regenerabile. Valoarea maximă a sprijinului financiar nerambursabil poate ajunge până la 1.600.000 euro, cu o pondere maximă de 40%, pentru proiectele care aparțin unei forme asociative și care deserveșc majoritatea membrilor acesteia, valoarea maximă a unui astfel de proiect va fi de 4.000.000 euro.

Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora cu 20 puncte procentuale suplimentare, dar rata sprijinului combinat nu poate depăși 90% în cazul fermelor mici și medii și pentru sectorul zootehnic, inclusiv, în cazul:

- Investiții realizate de tinerii fermieri, cu vârsta de până la 40 de ani, inclusiv;
- Investiții legate de operațiunile prevăzute la art. 28 (Agromediu și climă) și art. 29 (Agricultură ecologică) din Regulamentul (UE) nr. 1305/ 2013;

➤ Zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, menționate la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr.1305/2013.

➤ Pentru a beneficia de majorarea cu 20%, tânărul șef al exploatației trebuie să fie instalat de maxim 5 ani până la momentul depunerii proiectului și să dețină competențe adecvate în domeniu.

Se pot sprijini investițiile colective realizate de formele asociative ale fermierilor (cooperative și grupuri de producători) sau investițiile legate de operațiunile prevăzute la art. 28 (Agromediu) și art. 29 (Agricultura ecologică) din R(UE) nr. 1305/2013;

De asemenea, zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, menționate la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr.1305/2013, se acordă Ajutorul de stat regional, acesta fiind sub forma unei finanțări nerambursabile, în cadrul căruia se asigură contribuția solicitantului în concordanță cu intensitățile ajutorului de stat aprobate pentru perioada 2014-2020.

PARTEA A II A: CERCETĂRI PROPRII
SECOND PART: OWN RESEARCH

CAPITOLUL III. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII

CHAPTER III. THE PURPOSE AND OBJECTIVES OF THE RESEARCH

3.1 Scopul cercetărilor

Evaluarea implicațiilor mecanismelor de susținere comunitară asupra activității exploatațiilor din agricultură este o problemă importantă pentru elaborarea și promovarea de politici agricole eficiente. Numărul ridicat al exploatațiilor de mici dimensiuni, gradul scăzut de absorbție al fondurilor comunitare datorită slabei capitalizări și birocrăției, dependența performanțelor economice de volumul subvențiilor, productivitatea scăzută din agricultură mai ales în exploatațiile mici și mijlocii, etc. sunt doar câteva din problemele cu care se confruntă agricultura românească chiar și după aderarea la Uniunea Europeană. Deficiențele din agricultura românească, în special în ceea ce privește utilizarea suportului comunitar, creează pe termen lung efecte negative asupra performanțelor exploatațiilor agricole și asupra dezvoltării sectorului agricol.

Scopul principal al lucrării este reprezentat de abordarea dezvoltării durabile sau sustenabile și dezvoltării rurale în context strategic aplicând principiile managementului modern, utilizând dimensiunea dezvoltării durabile sau sustenabile la nivel mondial, european și românesc prin surprinderea evoluției principalilor indicatori tehnico-economici.

În acest context, scopul secundar al lucrării este de a identifica care sunt implicațiile susținerii comunitare asupra rezultatelor, performanțelor și eficienței tehnice a exploatațiilor agricole din România, cu accent deosebit pe Regiunea NE. Rezultatele obținute vor sta la baza înțelegerii modului în care suportul financiar comunitar influențează la nivel macro și micro performanța sectorului și vor permite identificarea modului în care suportul necesită a fi orientat astfel încât să conducă la dezvoltarea pe termen lung a agriculturii românești.

De asemenea am identificat noi propuneri strategice pentru asigurarea unei dezvoltări durabile a arealelor rurale, prin utilizarea unui sistem de indicatori specifici, cuantificabili și reprezentativi care să permită, prin interspațiul analizelor econometrice, evaluarea rezultatelor și proiecția evoluției fenomenului de dezvoltare durabilă sau sustenabilă.

Numărul ridicat al exploatațiilor mici ca dimensiune, gradul scăzut de absorbție al fondurilor europene datorită slabei capitalizări și birocrăției, dependența performanțelor economice de volumul subvențiilor, productivitatea scăzută din producția agricolă mai ales în exploatațiile mici și mijlocii, etc. sunt doar câteva din problemele cu care se confruntă agricultura românească.

Cercetările au vizat analiza diagnostic a rezultatelor obținute de fermele agricole și impactul fondurilor europene în contextul integrării în Uniunea Europeană. Se constată faptul că, după aderarea României la Uniunea Europeană, posibilitățile de dezvoltare a fermelor agricole au sporit, ca urmare a avantajului acestora de a accesa fonduri europene,

cu o pondere destul de mare a nerambursării acestora. În acest context, cercetările au plecat de la analiza economico-financiară a situației agriculturii din Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, în funcție de care să se procedeze la adoptarea unor măsuri care să conducă, în primul rând, la creșterea producției agricole și, în al doilea rând, la eficientizarea acesteia prin atragerea fondurilor europene.

Lucrarea de față are ca obiective să ofere instrumente viabile pentru evaluarea implicațiilor mecanismelor de sprijin comunitare la nivel regional și la nivelul exploatațiilor agricole prin delimitarea ansamblului de indicatori necesari și a metodelor necesare cuantificării acestei influențe.

Pentru a răspunde scopului menționat în cadrul prezentei lucrări ne-am propus: evaluarea evoluției agriculturii și alocărilor comunitare în contextul macro și micro economic; evaluarea surselor de venit pentru estimarea influenței subvenționării prin Pilonul I; evaluarea la nivel de studii de caz a activității exploatațiilor agricole ce au accesat fonduri prin Pilonul II prin evidențierea evoluției activității acestora și evaluarea eficienței tehnice și de scală a exploatațiilor agricole luate ca studiu de caz în contextul subvențiilor alocate și fondurilor accesate.

Studiul a luat în considerare analiza documentelor de raportare privind aplicarea schemelor și măsurilor de sprijin pentru agricultori - rapoarte statistice și comunicări ale APIA către Comisia UE, referitor la cererile de plată pe suprafață, controlul eligibilității, suprafața determinată la plată, rezultatele controlului privind respectarea normelor de ecocondiționalitate, neconformitățile constatate și sancțiunile aplicate.

Productivitatea scăzută a sectoarelor economiei rurale, scăderea populației ocupate, șomajul ridicat în rândul tinerilor, creșterea numărului persoanelor ce suferă de sărăcie și excluziune socială, lipsa locurilor de muncă, infrastructura redusă și slabă calitativ, etc. sunt doar câteva din problemele cu care se confruntă mediul rural românesc. Aceste probleme reprezintă adevărate fenomene ce caracterizează mediul rural, iar strategiile din ultimele decenii s-au concentrat spre ameliorarea acestora ca suport pentru asigurarea unei dezvoltări rurale durabile și creșterea economiilor locale.

În acest context, prezenta lucrare abordează dezvoltarea durabilă în cadrul strategiilor de dezvoltare regională, având ca studiu de caz Regiunea Nord-Est prezentând modul de implementare a obiectivelor strategice, la nivel regional și în mediul rural. Ne-am propus astfel să identificăm noi propuneri strategice pentru asigurarea unei dezvoltări durabile a arealelor rurale, prin utilizarea unui sistem de indicatori specifici, cuantificabili și reprezentativi care să permită, prin intermediul analizelor econometrice, evaluarea rezultatelor și proiecția evoluției fenomenului de dezvoltare durabilă.

3.2. Obiectivele specifice ale cercetării

În vederea realizării scopului propus și anume de a analiza și propune o strategie de dezvoltare economică sustenabilă în condițiile diversificării activităților economice, au fost stabilite următoarele obiective:

A. delimitarea conceptuală a dezvoltării durabile sau sustenabile în context mondial, european și românesc;

B. stabilirea procedurilor de evaluare și monitorizare care să permită cunoașterea evoluției sistemelor agricole și de afaceri în contextul politicilor europene;

C. studiul principalilor indicatori tehnici realizați în producția vegetală și în creșterea animalelor în cadrul Regiunii de dezvoltare N-E (studii de caz în unități specializate care au accesat fonduri europene) și recomandarea unor variante de dezvoltare și eficientizare a producției agricole prin atragerea fondurilor europene;

D. analiza situației existente și a principalilor indicatori tehnici la nivelul Regiunii de dezvoltare Nord-Est;

E. identificarea rolului pe care îl are managementul modern al sistemelor agricole în dezvoltarea rurală sustenabilă;

F. analiza condițiilor naturale și sociale ale Regiunii de dezvoltare Nord-Est;

G. analiza producțiilor, costurilor, prețurilor, veniturilor și a pierderilor la nivelul sistemelor agricole din comună și influența riscurilor asupra acestor indicatori. Evaluarea acestor indicatori se va face pe trei ani pentru a elimina erorile datorate fluctuațiilor economice conjuncturale;

H. identificarea strategiilor specifice în vederea asigurării calității produselor și a eficienței economice a fermelor agricole;

I. stabilirea corelației între sprijinul financiar și indicatorii de rezultat și de performanță și prin evaluarea eficienței tehnice și de scară a organizațiilor luate drept studiu de caz în contextul diversificării activităților economice.

3.3. Structura tezei de doctorat

Lucrarea a fost structurată pe două părți (cea teoretică referitoare la stadiul cunoașterii) și cea practică vizând cercetări proprii asupra temei tezei de doctorat.

Prima parte cuprinde un **prim capitol** cu referire la stadiul cercetărilor din literatura de specialitate din țară și din străinătate privind managementul sistemelor agricole și dezvoltării rurale în context strategic în cadrul cărui au fost abordate subiecte legate de elemente de management al sistemelor agricole cu implicații în dezvoltarea rurală sustenabilă, aspecte privind istoricul dezvoltării rurale durabile, cercetări din țară și străinătate privind dezvoltarea sustenabilă sistemele agricole și dezvoltarea rurală sustenabilă precum și dezvoltarea sustenabilă pe plan mondial, european și național.

Capitolul II cuprinde o analiză a dezvoltării sustenabile și dezvoltării rurale în context strategic, subiect ce vizează elemente privind fundamentarea necesității de cercetare suplimentară în domeniul managementului modern al sistemelor agricole și dezvoltării rurale sustenabile, date despre spațiul rural în contextul Strategiei de dezvoltare sustenabilă a UE, abordări privind dezvoltarea rurală în contextul integrării dezvoltării sustenabile în documentele strategice din România și principalele priorități de dezvoltare rurală pentru perioada de programare financiară 2014-2020

Capitolele III și IV se referă la obiectivele și metodologia de lucru utilizată în abordarea temei constituind baza fundamentării cercetării în timp ce **capitolul V** cuprinde analiza diagnostică a agriculturii și dezvoltării rurale sustenabile în perioada 2014-2020 în România studiind evoluția agriculturii românești în perioada 2014-2020, alocările

financiare aferente PAC- PILON 1 ȘI PILON 2, schemele și măsurile de sprijin pentru agricultura României precum și performanțele economice a exploatațiilor agricole în România.

Capitolul VI al cercetării aplicative se referă la analiza diagnostic a agriculturii și dezvoltării rurale sustenabile în perioada 2014-2020 în Regiunea de Nord-Est prin evidențierea contribuției agriculturii la dezvoltarea economiei regiunii, a caracteristicilor socio-economice în perioada 2014-2020, a evoluției sectorului agricol și a fondului funciar și a resurselor de muncă, precum și a valorii producției agricole în a indicatorilor de rezultate și eficiență a exploatațiilor individuale, de diferite dimensiuni în arealul analizat.

În ultimul capitol al cercetării, respectiv **capitolul VII**, intitulat ”*Cercetări privind managementul modern al exploatațiilor agricole din regiunea Nord-Est în contextul strategiei de dezvoltare regională 2014-2020*” este prezentat un studiu de caz privind sprijinul pentru fermierii din Regiunea Nord-Est, a fost efectuată o analiză a implicațiilor comunitare asupra a exploatațiilor agricole din Regiunea Nord-Est și au fost analizate performanțele exploatațiilor agricole din arealul studiat luând ca studii de caz S.C. AGROMAX DELENI S.R.L. (exploatație agricolă între 100 și 500 ha, S.C. CLOROFILA S.R.L. (exploatație agricolă între 500 și 1000 hectare), S.C. CDM AGRO S.R.L. (exploatație agricolă între 1000 și 1500 ha), S.C. AGRICOLA BEERSARSEN S.R.L. (exploatație agricolă între 1500 și 2000 ha și S.C. AGROIULIA S.R.L (exploatație agricolă peste 2000 ha).

CAPITOLUL IV METODOLOGIA CERCETĂRII, MATERIALELE ȘI METODELE DE LUCRU

CHAPTER IV. RESEARCH METHODOLOGY, MATERIALS AND WORKING METHODS

4.1. Procedura de cercetare

Procedura de cercetare a constat în parcurgerea mai multor etape aferente atingerii obiectivelor propuse, utilizând instrumente și metode specifice cercetării economice și managementului agricol. Etapele cercetărilor se referă la următoarele aspecte:

- studiul bibliografiei din literatura de specialitate internă și internațională;
- culegerea informațiilor concrete din cadrul arealului cercetat;
- ordonarea, prelucrarea și prezentarea rezultatelor într-o formă sintetică (tabele, figuri, scheme);
- analiza și interpretarea rezultatelor;
- interpretarea logică, rațională a conceptelor, fenomenelor și proceselor specifice politicii agricole, precum și a determinărilor și condiționărilor care au loc în cadrul acesteia;
- conturarea unor tendințe atât în agricultura europeană cât și în cea românească;
- elaborarea unui studiu de caz privind impactul integrării asupra agriculturii din regiunea NE, luînd în considerare câțiva indicatori specifici, ținând cont de complexitatea și dinamica integrării europene pentru agricultura acestei regiuni.

Rezultatele obținute prin cercetările întreprinse pot constitui modele pentru fermieri pentru a-și dezvolta activitatea agricolă și a-și perfecționa tehnologiile folosite, atât în producția vegetală, cât și în creșterea animalelor

De asemenea, pentru realizarea obiectivelor stabilite s-au stabilit o serie de indicatori prin a căror asociere să se poată evidenția direcții de impact ale procesului de integrare asupra agriculturii. Ansamblul de indicatori a fost selectat pornind de la identificarea și inventarierea acelor elemente cuantificabile ce pot surprinde impactul integrării. Aceste elemente cuantificabile au particularități diferite la nivel macroeconomic decât la nivel microeconomic și necesită clasificări după criterii diferite.

În literatura de specialitate găsim numeroase constatări axate pe relația dintre planificarea strategică și performanță și doar câteva studii privind relațiile dintre instrumentele și tehnicile de management general sau strategic și performanța organizațională. Prin urmare studiul se constituie într-un material util în realizarea acestei conexiuni necesare.

4.2. Metodele de lucru utilizate

Metodologia de cercetare s-a bazat pe documentare, investigarea informațiilor din documentele oficiale, dar și din analiza tehnico – economică, analiza SWOT și studiul de caz.

Documentarea științifică – s-a realizat prin culegerea informațiilor din diferite lucrări științifice, cărți și reviste de specialitate, cât și din surse electronice și alte materiale. Locația a fost reprezentată de biblioteci sau alte centre de documentare tehnică sau economico-financiară din țară. Conceptul de documentare a implicat activitatea doctorandului care a fost interesat de o anumită arie tematică și care a consultat documente aferente subiectului în cauză.

Documentarea constituie un concept cu conținut complex, care include trei forme: documentarea bibliografică, documentarea directă, consultarea specialiștilor. Procesul prin care o unitate specializată pune la dispoziția solicitanților documente pentru informare, constituie documentarea propriu-zisă. Documentarea este deci, un proces care cuprinde două componente (informarea și documentarea propriu-zisă).

Documentarea bibliografică este o componentă de bază a documentării științifice, deoarece a dat posibilitatea doctorandului ca, prin intermediul literaturii de specialitate, tipărite sau nu, să ia cunoștință cu zestrea științifică, generată de diferiți oameni de știință din cele mai vechi timpuri și până în prezent, din țară și din alte țări, în legătură cu metodele utilizate pentru explicarea fenomenelor tehnice și economico-financiare, dar și metodele de analiză și calcul, concluziile și teoriile lor științifice etc.

Documentarea directă a vizat elementele concrete, reale privind o serie de fapte empirice, având o arie destul de complexă. Documentarea directă cuprinde și o serie de studii de caz cu referire la tematicile de cercetare sau la scopul și obiectivele urmărite, fie la nivel microeconomic, sau la nivel teritorial local (regiune, zonă, comună, firmă sau companie).

De asemenea, documentarea directă a avut ca obiect, o ramură, o subramură, un sector economic sau tehnic, un grup de firme de tipul holdingurilor, trusturilor, concernelor, etc., la nivel național sau multinațional.

Documentarea a vizat analiza documentelor strategice referitoare la dezvoltarea rurală durabilă la nivel național, european sau global dar în special la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Est.

Analiza tehnico-economică a făcut referire la rezultatele fermelor agricole analizate în funcție de suprafața cultivată, necesitând analiza indicatorilor economici specifici domeniului abordat și abordarea comparativă a situațiilor evidențiate.

Analiza SWOT este un instrument al managementului strategic. Analiza SWOT începe prin efectuarea unui inventar a punctelor tari și a punctelor slabe aferente unei unități economice, unități administrative sau unui anumit sector de activitate. Principalul scop al analizei SWOT este de a identifica și de a atribui fiecare factor, pozitiv sau negativ, uneia din cele patru categorii, permițând caracterizarea dintr-un punct de vedere obiectiv. Analiza SWOT poate fi un instrument foarte util în dezvoltarea și confirmarea obiectivelor și a strategiei de dezvoltare.

Punctele tari ale unității/regiunii sunt caracteristici sau competențe distinctive pe care aceasta le posedă la un nivel superior în comparație cu alte unități/regiuni, îndeosebi față de care se realizează comparația, conferindu-i un anumit avantaj față de aceștia.

Punctele slabe ale unității/regiunii sunt caracteristici ale acestora care îi determină un nivel de performanțe inferior celor ale unităților/regiunilor față de care se realizează comparația.

Oportunitățile reprezintă factori de mediu externi pozitivi pentru unitate, cu alte cuvinte, șanse oferite de mediu, unității, pentru a putea crea o nouă strategie sau de a restabili strategia existentă pentru a putea exploata profitabil oportunitățile apărute.

Amenințările sunt factori de mediu externi negativi pentru unitate, cu alte cuvinte situații sau evenimente care pot afecta nefavorabil, în măsură semnificativă, capacitatea unității de a-și realiza integral obiectivele stabilite, determinând reducerea performanțelor de dezvoltare.

Studiul de caz poate fi definit drept o strategie de cercetare focalizată pe un caz concret care este interpretat în amănunt, adică prezentând referiri detaliate despre indivizi, grupuri, organizații, cu luarea în considerare a tuturor particularităților sale contextuale. Acesta necesită utilizarea mai multor metode complementare de culegere, analiză, prelucrare și stocare a informațiilor relevante, atât cantitative cât și calitative.

Studiile de caz reprezentative au vizat fermele agricole analizate prin prisma influenței strategiilor aferente Politicii Agricole Comune (pilon I și pilon II) asupra acestora cu accent pe cauzalitatea dintre sprijinul acordat fermierilor și performanțele economice înregistrate.

CAPITOLUL V ANALIZA DIAGNOSTIC A AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE SUSTENABILE ÎN PERIOADA 2014-2020 ÎN ROMÂNIA

CHAPTER V. DIAGNOSTIC ANALYSIS OF AGRICULTURE AND SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT IN THE PERIOD 2014-2020 IN ROMANIA

5.1. Analiza diagnostic a agriculturii românești în perioada 2014-2020

Analizând dimensiunile și structura fondului funciar agricol pe categorii de folosință în context central și est-european apreciem că România ocupă locul doi după Polonia, respectiv deține cca $\frac{1}{4}$ din suprafața agricolă totală a țărilor central și est-europene și 23% din suprafața arabilă (tab. 5.1.). În contextul Uniunii Europene, România este în primele 6 locuri (tab. 5.2.) ocupând 11,3% din suprafața agricolă (locul 6) și 12,6% din suprafața arabilă (locul 4).

Un indicator sintetic care exprimă cel mai bine potențialul agricol românesc este suprafața agricolă/locuitor. Din acest punct de vedere România cu 0,43 ha/loc. are un potențial agricol superior Poloniei (0,23), Germaniei (0,14 ha/loc.), Franței (0,30 ha/loc.) și Spaniei (0,38) (tab. 5.2).

Dimensiunea medie a exploatațiilor agricole la nivelul anilor 2019 este în România de 3,57 ha, iar în UE de 18,6 ha cu deosebiri mari între țările din nordul Europei unde predomină fermele mai mari de 20 ha și cele din sudul Europei unde predomină fermele de sub 10 ha (tab. 5.1).

Tabelul 5.1 / Table 5.1

Potențialul agricol al României în context central și est-european -2018

The agricultural potential of Romania in the Central and Eastern European context -2018

Nr. crt.	Țara	Suprafața totală mii ha	Supr.agr. utilă (SAU=supr. agricolă + culturi permanente) mii ha	Populația mii loc.	SAU/loc
1.	Bulgaria	11.099	4.511	8.329	0,54
2.	Cehia	7.886	3.331	10.307	0,32
3.	Estonia	4.522	530	1.463	0,36
4.	Letonia	6.461	820	2.472	0,33
5.	Lituania	6.530	850	3.706	0,33
6.	Polonia	31.268	14.424	38.802	0,23
7.	România	23.839	9.900	22.572	0,47
8.	Slovacia	4.903	1.605	5.404	0,29
9.	Slovenia	2.025	757	1.995	0,37
10.	Ungaria	9.303	5.047	10.157	0,49
-	Total	107.839	41.775	105.207	0,39

Sursa: Date prelucrate după Eurostat

Cea mai mare concentrare a terenului agricol pe o exploatație se găsește în Marea Britanie (69,3 ha), Danemarca (42,6 ha), Luxemburg (42,5 ha), Franța (41,3 ha) și Irlanda (29,4 ha). La polul opus sunt Grecia (4,3 ha), Italia (6,4 ha) și Portugalia (9,2 ha). Cauzele acestor disparități au ca fundament rațiuni istorice legislative și nivelul de dezvoltare economică, care polarizează forța de muncă din agricultură spre alte sectoare ale economiei. De asemenea, sistemul de transmitere a proprietății, bazat pe două izvoare de drept diferite – roman (în țările din sud, care presupune împărțirea permanentă a averii între moștenitori) și anglo-saxon (în țările din nord) a descurajat sau încurajat consolidarea exploatațiilor agricole.

În România pentru aceeași perioadă, numărul exploatațiilor agricole individuale a crescut cu 22%, iar suprafața medie a acestora sa menținut la un nivel relativ constant (tab. 5.2).

Tabelul 5.2 / Table 5.2

Potențialul agricol al României în contextul UE - 2018
Romania's agricultural potential in the context of the EU- 2018

Nr. crt.	Țara	Suprafața totală mii ha	din care:			
			agricolă		arabilă	
			mii ha	%	mii ha	%
1.	Austria	8.386	3.528	42,0	1.426	17,0
2.	Belgia	3.053	1.347	44,1	733	24,0
3.	Danemarca	4.309	2.774	64,4	2.585	60,0
4.	Finlanda	33.815	-	-	2.705	8,0
5.	Franța	54.397	30.287	55,7	17.951	33,0
6.	Germania	35.698	16.950	47,5	11.780	33,0
7.	Grecia	13.196	5.692	43,1	2.507	19,0
8.	Irlanda	7.029	4.821	46,9	1.337	13,0
9.	Italia	30.132	16.999	56,4	4.431	31,0
10.	Luxemburg	259	126	48,6	62	24,0
11.	Marea Britanie	24.411	18.498	75,8	6.103	25,0
12.	Olanda	4.153	1.993	48,0	1.121	27,0
13.	Portugalia	9.214	3.961	43,0	2.396	26,0
14.	Spania	50.599	27.015	53,4	15.180	30,0
15.	Suedia	44.996	-	-	3.150	7,0
-	Total UE	323.647	130.000	40,2	78.377	24,0
-	România	23.839	14.797	62,0	9.900	41,5

Sursa: Date prelucrate după Eurostat

În ceea ce privește domeniul privat are următoarea structură: arabil 86%, vii 80%, livezi 74% și pășuni 52%. Suprafața cultivată a înregistrat modificări față de anul 2012 atât ca volum cât și ca structură, acestea datorându-se în principal descentralizării activității din agricultură.

Fondul funciar total al României este de 23,8 milioane hectare (tab. 5.3) iar suprafața agricolă se situează la 14,7 milioane de hectare (61,8% din suprața fondului funciar).

Tabelul 5.3 / Table 5.3

Situația fondului funciar în România comparativ cu unele țări din UE –2018
The situation of the land fund in Romania compared to some EU countries -2018

Mod de folosință	România		Germania		Franța		Spania	
	mil. ha	%	mil. ha	%	mil. ha	%	mil. ha	%
Fond funciar-total	23,8	100,0	35,7	100,0	54,4	100,0	50,6	100,0
Supr. agricolă	14,7	61,8	16,9	47,3	30,2	55,5	27,0	54,0
Arabil	9,3	39,3	11,8	33,0	17,9	32,9	15,1	29,8
Vii, livezi, pășuni și fânețe	5,4	22,7	0,2	0,6	1,1	2,1	4,8	9,5
Păduri și alte terenuri	9,1	38,2	18,8	52,7	24,2	44,5	23,6	46,0
Total locuitori – mil. loc.	22,5	-	82,0	-	59,0	-	39,4	-
Suprafața agric./loc. ha/loc.	0,65	-	0,20	-	0,51	-	0,68	-
Suprafața arabilă/loc. ha/loc.	0,43	-	0,14	-	0,30	-	0,38	-
Densitate loc/km²	94	-	230	-	107	-	78	-

Sursa: Date prelucrate după Eurostat

Suprafață cultivată cu cereale a înregistrat o variație nesemnificativă (de 0,1% în anul 2018 față de 2013) în timp ce suprafață ocupată cu plante oleaginoase a crescut pentru aceiași ani cu 18,9% (tab. 5.4).

Tabelul 5.4 / Table 5.4

Evoluția suprafețelor cultivate producțiile totale obținute la culturile vegetale
The evolution of the cultivated areas, the total productions obtained from vegetable crops

Cultura	2012-2013	2014	2015	2016	2017	2018	+/- % 2018/2013
Cereale totale	Medie						
Suprafață cultivată, mii ha	6.180	6.320	5.921	5.371	5.435	6.186	0,1
din care: grâu + secară	1.956	2.424	2.033	1.687	1.945	2.543	30,0
Producția totală, mii t	16.560	22.107	15.453	17.037	10.478	18.114	9,4
din care: grâu + secară	5.200	7.186	5.208	4.682	4.464	7.920	52,3
Oleaginoase	Medie						
Suprafață cultivată, mii ha	773	872	1.156	1.244	972	919	18,9
din care: fl. soarelui	649	781	963	1.043	822	793	22,2
Producția totală, mii t	952	1.002	1.288	1.607	867	990	4,0
din care: fl. soarelui	813	858	1.073	1.415	720	811	-0,2

Sursa: MADR

În ceea ce privește sectorul zootehnic, acesta constituie o ramură importantă a economiei naționale, reprezentând 45% din volumul total al producției agricole și peste 6% din PIB.

Din cauza nearmonizării activităților dintre sectoarele de producție vegetal și animal cu sectorul de procesare și cele comerciale, sectorul zootehnic a devenit o afacere neatractivă, efectivele (tab. 5.5) fiind în continuare scădere. Ca exemplu, evoluția efectivelor de bovine, total:

Tabelul 5.5 / Table 5.5

Evoluția efectivelor de bovine total -mii capete-
The evolution of cattle herds, total thousands of heads

Specificare	2012-2013	2014	2015	2016	2017	2018	+/-%2018/ 2013
Total sectoare	3.435	3.235	3.143	3.051	2.870	2.800	-18,5
Sector public	332	237	204	122	74	47	-85,8
Sector privat	3.103	2.998	2.939	2.939	2.796	2.753	-11,3

Sursa: MADR

În baza Legii fondului funciar, a Legii 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură, precum și a altor legi în vigoare (Legea nr. 15/1990, Legea nr. 31/1990) în agricultura țării noastre sunt în prezent constituite și funcționează următoarele tipuri de exploatații agricole:

- gospodării țărănești (individuale);
- forme asociative de proprietari și gospodării;
- societăți comerciale agricole;
- regii autonome ale domeniului public.

Predominante sunt exploatațiile agricole, în special cele familiale în comparație cu exploatațiile agricole comerciale. Cum era de așteptat, exploatațiile agricole comerciale vegetale dețin o pondere de 66% în totalul exploatațiilor comerciale, în timp ce, cele zootehnice reprezintă numai 34%.

Ponderea cea mai mare în exploatațiile comerciale vegetale o dețin exploatațiile care cultivă cereale și plante tehnice 88%, în timp ce în exploatațiile comerciale zootehnice o dețin exploatațiile care se ocupă cu vaci de lapte 33%.

În ceea ce privește structura de producție aceasta a suferit transformări. A avut loc reducerea suprafețelor de cultură și a producțiilor obținute la unele plante tehnice tradiționale, în majoritatea cazurilor sub 50% din suprafața pretabilă acestor culturi cum sunt: sfecla de zahăr, rapița, in, fenomen datorat în principal imposibilității asigurării dotărilor pentru mecanizarea acestor culturi.

De asemenea, au avut loc modificări și în patrimoniul viticol și cel pomicol. În ceea ce privește sectorul zootehnic, putem spune că a avut loc o creștere a numărului de animale în gospodăriile populației, în principal ca urmare a desființării cooperativelor agricole de producție. Din păcate, structura de producție a agriculturii românești se caracterizează prin

dezechilibre între sectorul vegetal și cel animal, între diferite ramuri și culturi și accentuarea extensivității.

5.2 Analiza diagnostic a alocărilor financiare aferente PAC-PILON 1 ȘI PILON 2 în perioada 2014-2020

În perioada 2007-2014, Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) a implementat prin cei doi piloni PAC (fig. 5.1) măsuri de sprijin pentru fermieri finanțate din Fondul European pentru Garantare în Agricultură – FEAGA, ca plăți directe în cadrul Schemei de Plată Unică pe Suprafață - SAPS, precum și măsuri de sprijin finanțate din bugetul național și Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală – FEADR, ca plăți naționale directe complementare – PNDC (în 2014 ANT – ajutoare naționale tranzitorii).

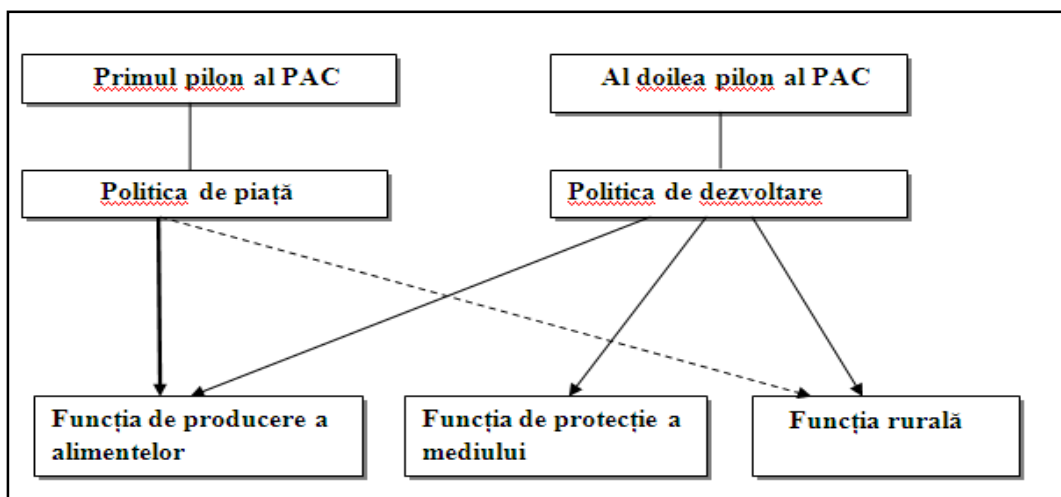

Figura 5.1. Analiza mecanismelor de susținere specifice Pilonului I și II
Figure 5.1 Analysis of the support mechanisms specific to Pillar I and II

Schemele de plăți directe acordate începând cu anul 2007, ca mecanisme de susținere a producătorilor agricoli:

- Schema de plată unică pe suprafață (SAPS);
- Schema de plată pentru culturi energetice;
- Schema de plată separată pentru zahăr;
- Plățile naționale directe complementare (PNDC) în sectorul vegetal;
- Plățile naționale directe complementare (PNDC) în sectorul zootehnic²¹.

Începând cu anul 2014 s-au acordat ANT (ajutoare naționale tranzitorii), mecanisme de susținere a producătorilor agricoli pentru cele două sectoare, vegetal și zootehnic.

Pentru a beneficia de schema unică de plată, fermierii trebuie să respecte și alte condiții față de cele enumerate anterior, dintre care amintim:

²¹ ***MADR, 2015, <http://old.madr.ro/pages/l52/plati-sector-vegetal-2011.pdf>, accesat la data 12.06.2015;

- să depună cererea de plată cu date corecte și complete, împreună cu toate documentele solicitate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură;
- să respecte normele de eco-condiționalitate;

Pentru această schemă România alocă minim 47 % din plafonul național anual FEGA.

În cazul realizării măsurilor de dezvoltare rurală care privesc investițiile, finanțarea acestora are ca sursă, pe lângă bugetul comunitar, cofinanțarea națională din bugetul național al statelor membre, precum și participarea cu fonduri proprii ale beneficiarilor proiectelor.

Principalul instrument de finanțare comunitară a bugetului agricol al Uniunii Europene până la sfârșitul anului 2016, pentru realizarea atât a acțiunilor primului pilon, “Organizările Comune de Piață”, cât și a măsurilor celui de-al doilea pilon, “Dezvoltarea Rurală”, a fost Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă, cu cele două secțiuni, Orientare și Garantare.

Politică agricolă reformată simplifică modul de alocare a plăților directe din fonduri europene sau din bugetul național, prin decuplarea acestora, fermierii primind titluri de plată pe baza producției din perioada de referință. Titlul de plată se acordă fermierilor care prezintă dovada deținerii/utilizării terenului agricol eligibil. Terenul eligibil poate fi folosit pentru orice activitate agricolă în afara cultivării legumelor, a fructelor și a cartofilor de consum.

În cazul noilor state membre, se aplică, pentru o perioadă determinată, plata unică pe suprafață și plăți naționale directe complementare (fig. 5.2). Acordarea acestor plăți nu este condiționată de realizarea producției, terenul eligibil fiind folosit în scopul producției sau, după caz, menținut în bune condiții agricole și de mediu.

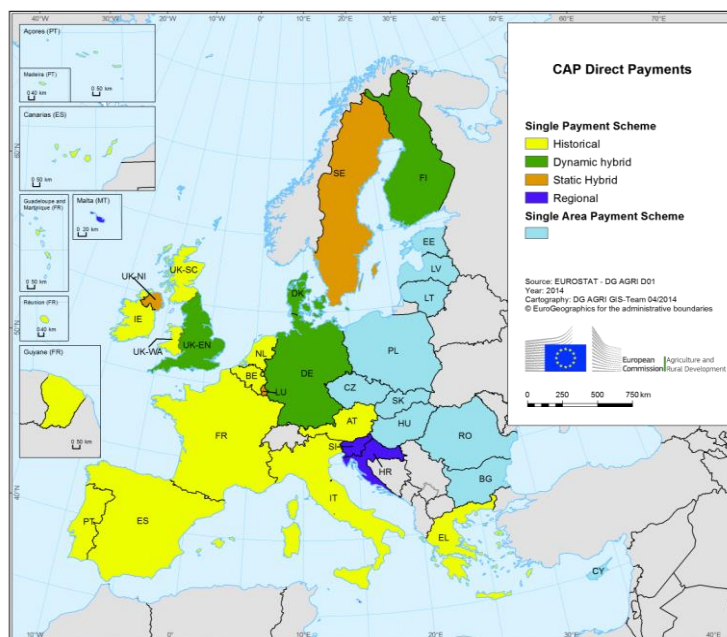

Figura 5.2. Aplicarea plăților directe pe suprafață la nivelul UE (harta SPS/SAPS)

Figure 5.2 The application of direct payments on the surface at the EU level

Principalele sisteme de ajutor direct pentru agricultori în cadrul PAC sunt:

- schema de sprijin pentru venit, denumită „schema de plată unică” - SPS;
- schema de sprijin pentru venit simplificată și tranzitorie aplicată de noile state membre, denumită „schema de plată unică pe suprafață” - SAPS;
- scheme de sprijin pentru agricultorii care cultivă orez, cartofi pentru amidon, semințe, bumbac, zahăr, fructe și legume, carne de oaie și de capră, carne de vită și mânzat;
- scheme de plăți naționale directe complementare (PNDC), de completare a plăților directe finanțate din fonduri europene.

În viziunea noii politici agricole comune, îndeplinirea unor obiective precum dezvoltarea durabilă a sectorului agricol, menținerea activității în zonele defavorizate și furnizarea de bunuri de interes public (motivarea susținerii financiare) se realizează prin aplicarea sistemului de condiționalități la unele scheme și măsuri de sprijin pentru fermieri.

În tabelul 5.6 sunt prezentate obiectivele 2020 ale Politicii Comune Agricole care se referă la: creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii sociale.

Tabelul 5.6 / Table 5.6

Obiectivele 2020 ale PAC 2020 objectives of the CAP

Creștere inteligentă	1. Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării;
	2. Îmbunătățirea accesului și a utilizării și creșterea calității TIC;
	3. Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol (în cazul FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEPAM);
Creștere durabilă	1. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele;
	2. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor;
	3. Conservarea și protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor;
	4. Promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore;
Creștere favorabilă incluziunii	1. Promovarea sustenabilității și calității locurilor de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă;
	2. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare;
	3. Investițiile în educație, formare și formare profesională pentru competențe și învățare pe tot parcursul vieții;
	4. Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și o administrație publică eficientă.

Concret, fermierii eligibili pentru plata avansului au încasat 69% din plata pe suprafață și 84% din măsura 13 - zone care se confruntă cu constrângeri naturale și specifice, zona defavorizată, cum este cunoscută măsura între agricultori. Pentru dezvoltarea rurală România a avut alocată pentru perioada 2014-2020 o sumă de 8.120 milioane euro (tab. 5.7).

Principalul impact al finanțării europene pentru perioada 2014-2020, a avut creșterea plăților directe la 100% din suma stabilită și va crește de la circa 170 euro/ha, suma plătită în prezent la 203 euro/ha; aceasta va conduce la alocarea de fonduri suplimentare de aproape 7 miliarde euro.

**Nivelul bugetului european alocat României pentru agricultură și dezvoltare rurală,
în perioada 2014-2020**

**The level of the European budget allocated to Romania for agriculture and rural
development, in the period 2014-2020**

EXPLICAȚII/ ANII	2014 (80%)	2015 (90%)	2016 (100%)	2017	2018	2019	2020	Total 2014- 2020 (mil. Euro)
Plata directă (Euro/ha)	162,2	182,5	202,8	202,8	169,70	169,70	169,70	
Suma anuală totală a plăților directe (milioane Euro)	1.576	1.774	1.971	1.971	1.971	1.971	1.971	13.205
Măsuri de piață (milioane Euro)	100	100	100	100	100	100	100	700
Dezvoltare rurală (milioane Euro)	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160	8.120
Total finanțare Politica agricolă comună 2014 – 2020 (milioane Euro)	2836	3034	3231	3231	3231	3231	3231	20.025

Sursa: Comisia Europeană

Propunerea Comisiei vizează, în principiu, alinierea plăților directe în toate statele membre la un anumit nivel, raportat la media actuală, care se cifrează la 270 euro/hectar.

O altă poziție pe care România ar trebui să o susțină se referă la **propunerea de plafonare a plăților directe**. O astfel de propunere a mai fost avansată însă de fiecare dată nu a fost adoptată. La reformele anterioare se avansase propunerea de plafonare a plăților directe care depășesc un anumit nivel, cu reducerea graduală a celor care depășesc anumite cantumuri.

Sumele rămase disponibile ca urmare a introducerii plafoanelor la plățile directe ar urma să rămână în bugetul statului membru în cauză, dar au fost transferate în pilonul II în scopul utilizării pentru aplicarea inovării (spre exemplu) sau a altor destinații propuse de Comisia Europeană și stabilite împreună cu statele membre.

Bugetul PAC în Cadrul multianual 2014-2020. Cadrul financiar multianual al Comisiei confirmă păstrarea structurii cu doi piloni ai PAC cu 277.8 miliarde euro alocați pentru plăți directe și măsuri de piață în Pilonul I, în timp ce 84.9 miliarde euro sunt desemnați cheltuielilor cu dezvoltarea rurală în cadrul Pilonului 2. Comisia propune de asemenea încă 3.5 miliarde euro pentru măsuri de gestiune a crizelor în agricultură care să fie finanțate din afara cadrului financiar multianual. Aceasta duce la stabilirea unui mecanism de urgență pentru a combate situațiile de criză pentru a putea oferi sprijin imediat fermierilor într-o procedură accelerată.

Fondurile europene alocate suplimentar agriculturii și dezvoltării rurale din țara noastră, situate la un nivel consistent, vor avea o serie de efecte favorabile pentru fermierii

români, dintre care cele mai importante ar fi: creșterea competitivității producătorilor agricoli care dețin ferme de dimensiuni mijlocii și mari, în special în sectorul vegetal (plățile directe fiind pe suprafață); reducerea eforturilor financiare ale fermierilor în procesul de înființare a culturilor, cu scăderea dependenței de creditele bancare costisitoare; consolidarea viabilității economice a fermelor, cu posibilitatea aplicării inovării și tehnologiilor moderne, mai durabile, cu impact redus de mediu și al gradului dependenței producției de schimbările climatice; creșterea numărului fermelor de dimensiuni economice viabile ca urmare a accelerării procesului de comasare a terenurilor.

Bugetul pentru perioada 2014-2020, aprobat în luna noiembrie a anului 2013 (Consiliul Uniunii Europene, 2013), relevă o reducere a cheltuielilor pentru politica agricolă în perioada următoare. Suma alocată pentru PAC a ajuns la 362.8 miliarde euro, 37.8% din bugetul total UE (o proporție mai mică decât cea de 47.1% înregistrată în 2007-2013). Astfel, în 2020, bugetul PAC reprezintă 35% din cheltuielile UE, cu 5% mai puțin decât în anul 2013 (tab. 5.8).

Tabelul 5.8 / Table 5.8

Cheltuielile PAC în perioada 2014-2020 (euro)
CAP expenses in the period 2014-2020 (euro)

Indicatorul	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total
Competitivitate pentru creștere și locuri de muncă	18.0	15.6	16.3	16.7	17.7	18.5	19.7	21.1	125.6
Coeziune economică, socială și teritorială	52.4	44.7	45.4	46.0	46.5	47.0	47.5	47.9	325.1
Creștere sustenabilă: resurse naturale	59.6	55.9	55.1	54.3	53.4	52.5	51.5	50.6	373.2
EAGF- Cheltuielile legate de piață și plăți directe	43.2	41.6	41.0	40.4	39.8	39.1	38.3	37.6	277.9
FEADR	13.9	12.9	12.6	12.4	12.1	11.9	11.7	11.4	84.9
Afaceri maritime și pescuit	0.9	1.0	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	6.6
Mediul înconjurător și acțiuni climatice (Life)	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	3.1
Agenții	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
Marjă	1.2	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.4
Securitate și cetățenie	2.5	2.1	2.1	2.2	2.2	2.3	2.4	2.5	15.7
Europa globală	9.1	7.9	8.1	8.3	8.4	8.6	8.8	8.8	58.7
Administrație	0.0	8.2	8.4	8.6	8.8	9.0	9.2	9.4	61.6
Compensație	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Total general	141.6	134.3	135.3	136.1	137.1	137.9	139.1	140.2	960.0
Cheltuieli PAC în bugetul UE - %	40.3	40.5	39.6	38.8	37.9	37.0	35.9	35.0	37.8
EAGF - %	72.4	74.4	74.4	74.5	74.5	74.5	74.4	74.4	74.5
FEADR - %	23.3	23.0	22.9	22.8	22.7	22.7	22.6	22.6	22.8

Sursa: Dona et.al, 2014, pe baza datelor Comisiei Europene

Impactul financiar al aplicării noii PAC asupra sectorului agricol din țara noastră depinde foarte mult de opțiunea care a fost aprobată în final de Consiliu și Parlamentul

European, din cele trei propuse de către Comisia Europeană (status quo; reformă moderată; reformă radicală).

Situația sprijinului cuplat. În perioada 2014-2020, au fost acordate ajutoare de stat pentru agricultură - subvenții, condiționate de obținerea și valorificarea producției agricole, finanțate din bugetul național, în conformitate cu legislația în vigoare.

În conformitate cu legislația națională privind ajutoarele de stat acordate producătorilor agricoli începând cu anul 2017, au fost acordate următoarele scheme de ajutoare de stat:

- Subvenționarea dobânzilor la creditele luate în 2017 - suma alocată pentru această schemă fiind de 35.000 mii lei;

- Subvenționarea accizei la motorina utilizată în agricultură – decontarea diferenței de acciză (1,16 lei/litru) fermierilor pe baza suprafețelor cultivate, a culturilor și a facturilor, această schemă fiind valabilă și pentru sectorul zootehnic. Suma alocată este de 750 mil lei/an;

- Subvenția pentru bunăstarea păsărilor - ajutoare de stat pentru angajamentele asumate în favoarea bunăstării păsărilor, suma alocată pentru anul 2017 fiind de 62.485 mii lei;

- Subvenția pentru bunăstarea porcilor - ajutoare de stat pentru angajamentele asumate în favoarea bunăstării porcilor, suma alocată pentru 2017 fiind de 62.474 mii lei;

- Sprijinul pentru neutralizarea deșeurilor animale - ajutor de stat pentru producătorii agricoli din sectorul creșterii animalelor, în vederea colectării cadavrelor de animale. Suma alocată acestei scheme fiind de 2.668 mii lei pentru 2017-2020;

- Sprijin pentru asigurarea producției agricole – ajutor de stat în agricultură pentru plata primelor de asigurare. Se subvenționează 50%-70% din prima de asigurare în funcție de riscurile asigurate, iar despăgubirile au fost plătite de firmele de asigurări. Suma alocată pentru anul 2017 a fost de 22.000 mii lei;

- Sprijin financiar acordat grupurilor de producători recunoscute preliminar și organizațiilor de producători în sectorul fructe și legume, pentru constituire și investiții, sprijinul fiind corelat cu valoarea producției comercializate;

- Pentru compensarea efectelor secetei din 2018-2019: sprijin de minimis.

Suma totală alocată acestor scheme pentru anul 2017, conform legislației privind aprobarea ajutoarelor de stat care se acordă producătorilor agricoli și a sumei totale alocate acestor ajutoare de stat a fost de 363.293 mii lei.

✓ Plățile naționale complementare directe (PNDC) pentru sectorul vegetal, cu o valoare totală de 223.000.000 €, ce reprezintă 36 €/ha. Putem observa că nivelul plăților la hectar este apropiat față de cel din anul 2019, respectiv 172 €/ha. Pe lângă această plată vor fi acordate și plățile complementare directe specifice pentru sfecla de zahăr, in, hamei și tutun.

✓ Plăți naționale complementare directe (PNDC) pentru sectorul animal de cca. 60 mil € pentru bovine și 34 mil € pentru ovine și caprine. Pentru **ovine**, conform legislației privind modul de implementare, condițiile specifice și criteriile de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți naționale directe complementare în sectorul zootehnic la

speciile ovine/caprine, sesiunea de depunere a cererilor de plată se încheie în luna iunie, APIA finalizează controlul în septembrie, iar plata se face în primul trimestru al anului 2018. Pentru **bovine** au fost notificate Comisiei următoarele scheme de plată:

- ✓ pentru lapte, decuplat de producție – cu o valoare a sprijinului estimată la 21 €/to, funcție de producția de lapte comercializată (livrări și vânzări directe) în anul de cotă 2016/2017;

- ✓ pentru sacrificarea animalelor, cuplat de producție – cu o valoare de 80 €/cap (pentru taurii, boii, vacile și junincile în vârstă de cel puțin opt luni) și de 50 €/cap (pentru vițeii cu vârsta de până la opt luni, a căror carcasă nu depășește greutatea de 185 kg). Animalele trebuie să fie înregistrate în Registrul național al exploatațiilor (RNE) și menținute în exploatație o perioadă de cel puțin 4 luni înainte de abatorizare; bovinele să fie sacrificate și clasificate conform Sistemului de clasificare a carcaselor **EUROP**, în abatoare cu autorizație sanitar-veterinară;

- pentru extensificare – cu o valoare a sprijinului de cca. 100 €/cap, plata se acordă în funcție de numărul de masculi din specia bovină, de vaci și de juninci care se află în exploatație în cursul anului 2017, dacă exploatația demonstrează că are un factor de densitate mai mic sau egal cu 1,4 UVM/ha).

Ajutorul de venit acordat în cadrul Politicii Agricole Comune – plăți europene 2017

- Plata unică pe suprafață în cuantum de 80,36 €/ha pentru (raportat la suprafața de referință de 8,716 mil ha). Sumele sunt din bugetul UE, iar valoarea totală pentru România este de 700,424 mil €.

- Plățile pentru zonele defavorizate (cu productivitate agricolă scăzută) se acordă fermierilor cu scopul de a se asigura o protecție a mediului prin continuarea activităților agricole. Aceste plăți constituie un supliment la plata unică pe suprafață, se acordă de către APIA din PNDR și de la bugetul de. Au fost stabilite 3 tipuri de zone defavorizate: Zona montană defavorizată, care include 657 unități administrativ-teritoriale, plata de 90 €/ha; Zone defavorizate de condiții naturale specifice - 293 unități administrativ-teritoriale, plata de 80 €/ha; Zone semnificativ defavorizate - 24 unități administrativ-teritoriale, plata de 95 €/ha.

- Pentru fermierii care respectă anumite condiții de mediu se acordă plăți suplimentare pe suprafață (plăți de agromediu), care se cumulează cu plata unică pe suprafață și cu sprijinul pentru zone defavorizate și variază între 58-209 €/ha, în funcție de pachet.

- Măsurile de investiții prevăzute în PNDR 2014-2020. Suma alocată pentru anul 2017 a fost de cca. 800 mil €. MADR a publicat calendarul sesiunilor de depunere a proiectelor, precum și sumele aferente fiecărei sesiuni.

- Pentru beneficiarii măsurilor de investiții din PNDR a fost instituită schema de garantare a creditelor pentru sectorul agricol și IMM, fiind semnată convenția de finanțare cu Fondul de Garantare a Creditului Rural. Sumele alocate prin PNDR s-au ridicat la 220 mil €, din care 190 mil € pentru garantarea creditelor pentru investiții în sectorul agricol și 30 mil € pentru garantarea creditelor pentru investiții în sectorul neagricol.

Scheme de ajutor specific cu finanțare europeană

✓ Schema de ajutor specific acordat producătorilor de lapte de vacă din zonele defavorizate, suma alocată pentru această schemă în anul 2017 a fost de 22.447.205 €.

✓ Ajutoare specifice pentru îmbunătățirea calității produselor agricole în sectorul de agricultură ecologică, suma alocată pentru anul 2017 fiind de 3.098.000 €.

✓ Sprijin pentru producătorii de lapte și produse lactate grav afectați de criza din sectorul lactatelor. Măsura a fost impusă de criza de pe piața laptelui din anul 2016 la nivelul UE, fiind alocat un sprijin financiar în valoare totală de 5 mil €, din bugetul comunitar.

✓ Plata pentru tomatele destinate procesării - schema de plată a fost implementată începând cu anul 2016, suma alocată fiind de 869.000 €.

✓ Pentru restructurarea sectorului viti-vinicol, România primește anual de la Uniunea Europeană suma de 42.000.000 €.

✓ Programul apicol, implementat din anul 2014, acordă sprijin pentru apicultori pentru finanțarea tratamentelor împotriva varoozei, suma alocată în valoare de 2.000.000 €

✓ Programul de distribuire a fructelor în școli - se acordă cate un măr fiecărui școlar cu vârsta cuprinsă între 6 și 14 ani. Pentru anul școlar 2016-2017, valoarea programului a fost de 6 mil €, din care 5 mil € din bugetul UE iar diferența de la bugetul național.

Alte măsuri/facilități de sprijin pentru fermieri:

✓ acordarea unui avans la plățile directe pe suprafață începând cu 15 octombrie a fiecărui an. Valoarea avansului fiind de până la 80%;

✓ modificarea PNDR, astfel încât plățile pentru zonele defavorizate să crească, începând cu anul 2017, de la 50 € la 90 € pentru zona montană, de la 60 € la 80 € în zonele defavorizate de condiții naturale specifice și de la 90 € la 95 € în zonele semnificativ defavorizate;

✓ proceduri de modificare a PNDR pentru introducerea unui pachet de sprijin a fermierilor din agricultura ecologică pentru acordarea de plăți compensatorii pentru suprafețe certificate. Acest sprijin a fost alocat începând cu anul 2018, solicitarea plății făcându-se odată cu depunerea cererii unice de plată pe suprafață, în perioada 1 martie – 15 mai a fiecărui an;

✓ solicitarea și aprobarea de către Comisie a posibilității acordării de avansuri de 50% pentru proiectele de investiții finanțate prin PNDR până în 2013.

Începând cu 1 ianuarie 2014 se aplică reglementările PAC 2014-2020, potrivit cărora se acordă o importanță strategică securității alimentare, mediului și echilibrului teritorial.

Situația schemelor de sprijin în sectorul zootehnic, în perioada 2014-2020

În zootehnie, cuantumul ajutoarelor naționale tranzitorii 2019, ajutor național tranzitoriu pentru vaci de lapte, ANT7 suma este de 19,2 euro/tona de lapte/an. Sumele sunt anunțate în euro, dar fermierii încasează subvențiile în lei, atât pentru vegetal, cât și pentru zootehnie. Plata este făcută de APIA la un curs de 4,4537 de lei pentru un euro. Este un curs stabilit de către Banca Centrală Europeană la data de 30 septembrie 2019.

Pentru că valorile subvenției pe suprafață, minus ANT 1, cuantumul ajutoarelor naționale tranzitorii din zootehnie sunt ANT 7 - 85,5110 lei/tona de lapte

livrată/comercializată; ANT 8 - 411,7445 lei/cap de vită de carne/an; ANT 9 - 24,8961 lei/cap de ovină sau caprină/an.

- ANTZ 7 Vaci de lapte - 24,36 euro/tona lapte (107,61 lei/tona lapte) -cuantumul pentru campania 2018.

- ANTZ 8 Vite de carne – 97,4 euro/cap de animal (430,27 lei/cap de animal) - cuantumul pentru campania 2018.

- ANTZ 9 ovine și caprine – 5,91 euro/cap de animal (26,10 lei/cap de animal) - cuantumul pentru campania din 2018.

Datele prezentate în tabelul 5.9. fac referire la cadrul financiar multianual pentru perioada 2021-2027, din care rezultă valorile pentru pilonul I și II al Politicii Agricole Comune.

Tabelul 5.9 / Table 5.9.

Cadrul financiar multianual (CFM) 2021-2027 și PAC: propuneri de negociere

The multiannual financial framework (MFF) 2021-2027 and PAC: negotiation and proposals

Credite de angajament (miliarde de EUR la prețuri constante pentru 2018)	UE-27 2014 – 2020 (1)	Propunerea CE 2021-2027 (mai 2018) (2)	% (1) / (2)	Propunerea PE 2021-2027 (noiembrie 2018) (3)	% (1) / (3)	Propunerea CE 2021-2027 (mai 2020) (4)	CFM adoptat la 17.12.2021 (5)	% (1) / (5)
A. Total credite de angajament CMF	1082,2	1 134,6	+5%	1324,1	+22%	1100	1 074,3	-1%
Ca procent din VNB al UE-27	1,16 %	1,11 %	—	1,30 %	---	nedisponibil	1,05% (estimativ)	---
B. PAC — pilonul 1 (FEGA)	286,1	254,2	-11 %	286,5	0,0%	258,2	258,6	-10%
C. PAC - dezvoltare rurală (FEADR)	96,7	70,0	-28%	96,7	0,0 %	75,0	77,8 (*)	-19%
D. TOTAL PAC (Pilonii 1 și 2) (B + C)	382,8	324,2	-15%	383,2	0,0%	333,2	336,4	-12 %
E. PAC ca procent din CFM	35,4 %	28,5 %	—	28,9 %	---	30,3 %	31,3 %	—

Sursa: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>

O mare parte din fermele din UE nu sunt capabile să acopere toate costurile economice. Deja în scenariul statu quo doar 39% din toate fermele din UE sunt pe deplin profitabile. Alte 11% din ferme acoperă cel puțin 2/3 din costurile de oportunitate pentru munca familială.

Performanța exploatațiilor agricole în funcție de sector. Performanța fermelor din sectorul culturilor de câmp, culturilor permanente animalelor erbivore și ferme mixte a

fost în creștere în perioada 2014- 2019, dar valoarea adăugată netă per hectar în sectorul vegetal a fost cea mai ridicată în sectorul horticola (tab. 5.10). Pe de altă parte însă productivitatea muncii a atins valori ridicate în sectorul avicol (cca. 118 mii euro/AWU), cu 243,5% mai mult decât în 2014, și în sectorul culturilor de câmp (cca. 16 mii euro/AWU) cu + 515,8%.

Tabelul 5.10 / Table 5.10

**Evoluția Valorii Adăugate Nete per hectar și productivitatea muncii,
pe sectoare (2014- 2019) - lei**
**Evolution of Net Added Value per hectare and labor productivity,
by sector (2014-2019) - lei**

Specificare	2014		2019		2019/ 2014 (%)	
	VAN/ha	VAN/AWU	VAN/ha	VAN/AWU	VAN/ha	VAN/AWU
Culturi de câmp	312.1	3193.4	467.7	16473.0	149.9	515.8
Horticultura	5262.8	3359.2	2426.9	2804.8	46.1	83.5
Viță de vie	1678.2	3018.7	1381.4	6041.9	82.3	200.1
Alte culturi permanente	1290.0	3853.8	1434.3	5446.6	111.2	141.3
Lapte	1023.9	2411.5	923.6	3944.1	90.2	163.6
Alte animale erbivore	565.6	1917.6	855.5	4669.4	151.3	243.5
Alte animale granivore	7774.5	5289.1	4498.7	11777.8	57.9	222.7
Mixte	499.8	1156.5	833.9	2911.7	166.9	251.8

Sursa: prelucrări după FADN (RICA)

Analiza performanțelor economice reliefează că, în anul 2014, fără primirea subvențiilor fermele din sectorul culturilor de câmp și păsărilor ar fi înregistrat pierderi, în timp ce sectorul viticol a avut o rată a venitului negativă în condițiilor climatice defavorabile (tab. 5.11).

Tabelul 5.11 / Table 5.11

Evoluția ratelor de venit, pe sectoare, în perioada 2014- 2019 %
The evolution of income rates, by sector, in the period 2014-2019 %

Specificare	2014		2019		2019/ 2014 (+/-) Puncte procentuale	
	Rata venit (%)	Rata venit fără subvenții (%)	Rata Venit (%)	Rata venit fără subvenții (%)	Rata venit	Rata venit fără subvenții
Culturi de câmp	19.0	-5.6	56.7	28.1	37.7	33.7
Horticultura	55.1	49.1	26.5	22.1	-28.6	-26.9
Viță de vie	-9.2	-12.7	40.5	26.9	49.7	39.7
Alte culturi permanente	45.7	38.8	73.0	62.6	27.3	23.8
Lapte	85.5	65.6	85.5	60.8	0.0	-4.8
Alte animale erbivore	55.8	40.2	81.3	60.6	25.6	20.5
Alte animale granivore	7.8	-12.5	64.8	44.7	56.9	57.3
Mixte	42.9	30.8	69.1	52.1	26.1	21.3

Sursa: prelucrări după FADN (RICA)

În anul 2019, rata venitului a variat între 26,5% în horticultură și 85,5% în sectorul vacilor de lapte, în timp ce fără subvenții rata venitului atinge valori de doar 22,1-62,6%.

În tabelul 5.12 sunt prezentate prioritățile de dezvoltare rurală, domeniile de intervenție și justificarea lor.

Tabelul 5.12. / Table 5.12

Priorități pentru politica de dezvoltare rurală și domeniile de intervenție asociate, în perioada 2014-2020 (I)

Priorities for the rural development policy and the associated fields of intervention, in the period 2014-2020 (I)

Prioritatea	Domeniul de intervenție	Justificare
încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale	- încurajarea inovării și a creării unei baze de cunoștințe pentru zonele rurale; - consolidarea legăturilor dintre agricultură și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte. - încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier.	- cunoștințele, abilitățile și inovarea sunt temelia indispensabilă a dezvoltării durabile. Zonele rurale au adesea nevoie de ajutor în acest sens (de exemplu, doar 20% din fermierii din UE au primit o instruire formală în agricultură) iar decalajele dintre cercetare și agricultură trebuie reduse.
creșterea competitivității tuturor tipurilor de agricultură și creșterea viabilității exploatațiilor	- facilitarea restructurării exploatațiilor care se confruntă cu probleme structurale majore, în special a celor cu un nivel redus de participare pe piață, a exploatațiilor orientate spre piață din anumite sectoare și a exploatațiilor care au nevoie să își diversifice activitățile agricole;	- forțe diverse reprezintă amenințări la adresa veniturilor agricultorilor, și, prin urmare, fermierii indiferent de tipul de agricultură practicat trebuie să devină mai competitivi. În unele cazuri este nevoie de continuarea procesului de restructurare. Având în vedere că doar 6% din managerii agricoli sunt tineri cu vârsta sub 35 de ani, aceștia trebuie încurajați să aducă energia și ideile lor în agricultură.
promovarea organizării lanțului alimentar și a gestionării riscurilor în agricultură	- o mai bună integrare a producătorilor primari în lanțul alimentar prin intermediul schemelor de calitate, a promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, a grupurilor de producători și a organizațiilor interprofesionale; - sprijinirea gestionării riscurilor la nivelul exploatațiilor.	- poziția agricultorilor în cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente poate fi relativ slabă și aceștia se pot organiza singuri pentru a îmbunătăți oportunitățile de venituri. Pentru a realiza acest lucru, o cale de urmat este accesarea piețelor locale și scurtarea lanțurilor de aprovizionare. Instrumentele de gestionare a riscurilor sunt necesare pentru a ajuta agricultorii să se descurce mai bine cu incertitudinea creată de probleme meteorologice.
refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care depind de agricultură și de silvicultură	-refacerea și conservarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene; - ameliorarea gestionării apelor; - ameliorarea gestionării solului.	- presiunile asupra mediului ambiant sunt încă foarte răspândite. De exemplu, doar 17% din habitatele UE și 11% din ecosistemele sale sunt considerate a fi într-o stare de "favorabilitate". Surplusurile de substanțe chimice persistă în unele cursuri de apă (în ciuda progreselor înregistrate), și 45% din solurile din UE suferă de probleme de calitate. Aceste provocări trebuie să fie remediate și contribuțiile pozitive ale agriculturii și silviculturii asupra mediului ar trebui să fie consolidate.
promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic	- eficientizarea utilizării apei în agricultură; - eficientizarea utilizării energiei în sectorul agroalimentar; - facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei; - reducerea emisiilor de oxizi de azot și de metan din agricultură; - promovarea sechestrării carbonului în agricultură și silvicultură.	- în toate sectoarele economice, creșterea "inteligentă" și "durabilă" trebuie să țină seama de faptul că resursele sunt limitate. Agricultura trebuie să utilizeze energia și apa în mod mai eficient (agricultura utilizează aproximativ 24% din totalul captărilor de apă din UE), și să conducă la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de carbon. Agricultură și alte sectoare din mediul rural pot furniza materii prime esențiale pentru a fi utilizate în bio-economie.

5.3 Scheme și măsuri de sprijin pentru agricultura României în perioada 2014-2020

Coordonarea politicii de dezvoltare rurală cu obiectivele “Strategiei Europa 2020” se poate realiza prin intermediul **Cadrului Strategic Comun (CSC)**. Sprijinirea zonelor rurale se va realiza prin intermediul mai multor fonduri precum: Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul Social European (FSE), Fondul de Coeziune (FC) și Fondul European Maritim și de Pescuit (FEMP) care se vor completa reciproc. Planurile naționale strategice actuale au fost înlocuite de **contractele de parteneriat** care vor stabili modalitatea de folosire și coordonare a fondurilor europene de către fiecare stat membru. Politica de dezvoltare rurală a fost pusă în aplicare prin intermediul **planurilor de dezvoltare rurală** al căror conținut a fost influențat de CSC și de contractele de parteneriat.

Propunerile Comisiei se referă la păstrarea unor măsuri care și-au dovedit valoarea în perioada curentă dar și la adoptarea unor măsuri noi astfel că numărul total al măsurilor propuse pentru perioada 2014-2020 este mai redus decât cel aferent actualei etape de programare. Un aspect important îl constituie faptul că alegerea măsurilor a fost la latitudinea statelor membre și regiunilor, un accent sporit urmând a fi pus pe utilizarea măsurilor în asociere. Cu scopul de a dezvolta un sistem agricol modern care să asigure un nivel de viață echitabil pentru populația rurală, să stabilizeze piețele și să furnizeze consumatorilor la prețuri rezonabile, PAC funcționează pe baza următoarelor principii: crearea și menținerea unei piețe unice și a prețurilor comune, respectând noțiunea de Preferința comunității și solidaritatea financiară

Îndeplinirea în prealabil a unor condiții poate conduce la mai buna funcționare a politicii de dezvoltare rurală care se va caracteriza prin flexibilitate, statele membre și regiunile urmând a avea posibilitatea de a acorda un sprijin special anumitor grupuri, zone sau obiective. Statele membre și regiunile vor avea posibilitatea elaborării unor subprograme de dezvoltare rurală.

O atenție deosebită a fost acordată tinerilor agricultori, fermelor mici, zonelor montane, lanțurilor scurte de aprovizionare și sectoarelor agricole speciale.

Spațiul rural din Regiunea Nord-Est concentra în anul 2019 cca 56,4% din populația regiunii, respectiv cca 2,1 mil locuitori (505 comune). Activitățile economice de bază din regiune sunt agricultura, exploatarea și prelucrarea lemnului și turismul rural.

Acordul de Parteneriat propus de România - asigură convergența cu strategia europeană de creștere inteligentă, durabilă și incluzivă, precum și cu scopul specific al fiecărui fond, în conformitate cu obiectivele tratatului, inclusiv coeziunea economică, socială și teritorială.

Pentru ca dezvoltarea durabilă să aibă un rezultat pozitiv în țara noastră, strategia de dezvoltare durabilă a fost construită în funcție de nevoile cetățeanului și necesității generațiilor viitoare. Grijă și respectul individului față de aproapele său, de valorile morale și culturale, în timp va dezvolta o societate durabilă.

În tabelul 5.13. sunt prezentate principalele scheme de plăți directe și măsuri de piață și comerț exterior în perioada 2014-2020.

**Scheme și măsuri de sprijin pentru agricultura Regiunii Nord-Est
în perioada 2014-2020**

**Support schemes and measures for agriculture in the North-East Region during the
period 2014-2020**

SCHEME DE PLĂȚI DIRECTE		MĂSURI DE PIAȚĂ ȘI COMERȚ EXTERIOR	
Măsura / Schema	Sursa de finanțare	Măsura / Schema	Sursa de finanțare
Schema de plată unică pe suprafață SAPS	FEGA (euro)	Reconversie / Restructurare	FEGA (euro)
Schema de plată redistributivă	FEGA (euro)	Asigurare	FEGA (euro)
Schema de plată pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu (Plata pentru înverzire)	FEGA (euro)	Distilarea subproduselor	FEGA (euro)
Schema de plată pentru tinerii fermieri	FEGA (euro)	Investiții în sectorul vitivinicol	FEGA (euro)
Sprijin cuplat - Soia	FEGA (euro)	Promovarea vinurilor	FEGA+BN (euro)
Sprijin cuplat - Lucernă	FEGA (euro)	Acțiuni de informare și promovare produse agricole pe piața internă și în țări terțe	FEGA+BN (euro)
Sprijin cuplat - Mazăre boabe pentru industrializare	FEGA (euro)	Ajutor financiar distribuție lapte în școli	FEGA (euro)
Sprijin cuplat- Fasole boabe pentru industrializare	FEGA (euro)	Ajutor financiar distribuție fructe în școli	FEGA+BN (euro)
Sprijin cuplat - Căneapă pentru ulei și fibra	FEGA (euro)	Ajutor financiar evaluare program fructe în școli	FEGA+BN (euro)
Sprijin cuplat- Orez	FEGA (euro)	Ajutor financiar măsuri adiacente fructe în școli	FEGA+BN (euro)
Sprijin cuplat -Cartof de sămânță	FEGA (euro)	Ajutor financiar Grupuri producatori sectorul legume-fructe	FEGA+BN (euro)
Sprijin cuplat - Hamei	FEGA (euro)	Ajutor financiar Organizații de producători sectorul legume fructe	FEGA+BN (euro)
Sprijin cuplat - Sfeclă de zahăr	FEGA (euro)	Ajutor financiar excepțional cu caracter temporar care se acordă producătorilor agricoli din sectorul legume fructe	FEGA (euro)
Sprijin cuplat - Tomate pentru industrializare	FEGA (euro)	Programul Național Apicol	FEGA+BN (euro)
Sprijin cuplat - Castraveți pentru industrializare	FEGA (euro)	Ajutor financiar pentru reducerea producției de lapte	FEGA (euro)
Sprijin cuplat – Culturi din sere (Tomate, castraveți, ardei și varză)	FEGA (euro)	Ajutor excepțional (porc/cota de lapte)	FEGA (euro)

http://www.apia.org.ro/files_files/Ghid_masuri_dezvoltare_rurala_versiune_1.0.pdf

Planul Național de Dezvoltare Rurală va dezvolta și aprofunda orientările din PNS și conține: lista programelor de dezvoltare rurală, care pun în aplicare PNS și repartizarea alocațiilor financiare din FEADR; elementele care asigură coordonarea cu celelalte fonduri structurale (FEADR, FSE, FC, FEP etc.); măsurile privind “Convergența PNDR” care au fost stabilite pe baza unui parteneriat extins, în conformitate cu orientările strategice și analiza SWOT a spațiului rural românesc.

Planul Național de Dezvoltare Rurală 2021-2030 se bazează pe adoptarea orientărilor strategice comunitare și pe principiile stabilite de Reglementarea Consiliului (CE) nr.1698/2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat de FEADR.

Pentru plata schemelor aferente fondurilor FEAGA și FEADR (tab. 5.14), ajutoarelor naționale tranzitorii, ajutoarelor de stat și M20 s-au efectuat următoarele alimentări, reprezentând 95,88% din totalul creditelor bugetare deschise și repartizate conform tabelului.

Tabelul 5.14 / Table 5.14

Schemele aferente fondurilor FEAGA și FEADR la nivelul României și regiunii NE
Schemes related to FEAGA and FEADR funds at the level of Romania and the NE region

Nr. crt.	Programul	Național	Regiunea NE
1	FEAGA Program 2014-2020	10.276.721.963	1496290718
2	FEADR*	2.231.149.611	335230229
3	BN1-Cofinantare FEADR*	351.161.178	51143114
4	Ajutoare de stat (Subvenții)	1.894.100.927	283849965
5	Renta viagera	51.770.455	7537778,25
6	FEAGA Program 2007-2013	485.127	74526,4226
7	PNDC/ANT VEGETAL C2007-2014 (Subvenții)	2.448.902	356658,087
8	BN2- COFINAN. MĂSURI DMP + DCEPPA	19.956.498	2909657,41
9	BN-NEELIGIBIL ALTE CAMPANII FEAGA	132.459	19901,9648
10	ASISTENȚĂ TEHNICĂ (FEADR + COFINANȚARE)	7.444.904	1158724,86
11	TOTAL	14.835.611.096	2178571273

*sumele nu sunt cuprinse în bugetul APIA

În perioada 2005 -2019, APIA a dezvoltat un sistem informatic specific activităților pe care le desfășoară în direcția gestionării fondurilor europene și naționale destinate susținerii agriculturii. Modificarea și completarea permanentă a politicilor europene și naționale care reglementează domeniul agricol și, în subsidiar, a procedurilor operaționale, fac însă necesare adaptări, modificări și dezvoltări continue ale acestui sistem informatic, astfel încât el să răspundă în permanenta nevoilor operative ale APIA.

În prezent, există un singur set de norme de reglementare a celor cinci fonduri structurale și de investiții ale UE (fondurile ESI). Aceste norme au scopul de a stabili o legătură clară cu strategia Europa 2020 pentru stimularea creșterii inteligente, durabile și

favorabile incluziunii în UE, de a îmbunătăți coordonarea, de a asigura consecvența punerii în aplicare și de a simplifica la maximum accesarea fondurilor ESI de către beneficiarii potențiali.

Datele înscrise în tabelul 5.15 se referă la totalul plăților către Comisia Europeană și tipul acestora.

Tabelul 5.15 / Table 5.15

Plățile efectuate și declarate la Comisia Europeană
Payments made and declared to the European Commission

Nr. crt.	Cod bugetar	TOTAL euro național	TOTAL euro Regiunea NE
1	050301020010034 SAPS FDF 2019	188789202	27487707,81
2	050301020010035 SAPS DF2019	541702441	81390791,76
3	050301070000011 Redistributiva FDF 2019	35362746	5150230,327
4	050301070000012 Redistributiva DF 2019	47921420	7181504,001
5	050301110000009 Pract agr. clima/mediu FDF 2019	108421825	15786217,72
6	050301110000010 Pract agr. clima/mediu DF 2019	312245632	4796795,5
7	050301130000025 Tineri fermieri FDF 2019	7414968	56086,8
8	050301130000026 Tineri fermieri DF 2019	11516299	87293,5
9	050302600001233 SC M20.1 Ovine FDF 2019	10929995	1642231,7
10	050302600001234 SC M20.1 Ovine DF 2019	38487711	5990227,3
11	050302600002233 SC M20.2 Caprine FDF 2019	1298337	129651,9
12	050302600002234 SC M20.2 Caprine DF 2019	2329350	220263,3
13	050302600000235 SCM21 Carne vita FDF 2019	1010580	1114164,5
14	050302600000236 SC M21 Carne vita DF 2019	5988113	572703,1
15	050302600000237 SC M22 Vaci lapte FDF 2019	13436823	1610537,6
16	050302600000238 SC M22 Vaci lapte DF 2019	47172994	5453198,1
17	050302600000239 SC M23 Bivolite lapte FDF 2019	693598	0

Pentru anul 2019, plățile efectuate și declarate în Declarații de cheltuieli FEAGA pentru Campania 2018 reprezintă 30%, iar pentru campania 2019 reprezintă 79% din total plafon.

Pentru Pilonul 2, România, ca și toate statele membre finanțate din FEADR a întocmit anual un raport asupra progresului care va conține următoarele elemente:

✓ Orice schimbare a condițiilor generale cu impact direct asupra condițiilor pentru implementarea programelor, precum și orice schimbare a politicilor naționale sau ale Comunității care afectează consecvența dintre FEADR și alte instrumente financiare;

✓ Progresul, în comparație cu obiectivele stabilite, pe baza indicatorilor de producție și rezultate;

- ✓ Implementarea financiară a programului prezentând, pentru fiecare măsură, o declarație a sumei plătită beneficiarilor; dacă programul vizează regiuni eligibile prin Obiectivul de Convergență, cheltuiala a fost identificată separat;
- ✓ Un rezumat al activităților de evaluare continuă;
- ✓ O declarație asupra conformității cu politicile Comunității în contextul sprijinului, incluzând identificarea problemelor întâlnite și măsurile adoptate pentru rezolvarea lor;
- ✓ Când este aplicabilă, reutilizarea ajutorului recuperat.

Pentru îmbunătățirea calității, eficienței și eficacității implementării programelor de dezvoltare rurală, în conformitate cu prevederile Reglementării Consiliului (CE) nr. 1698/2005 programele de dezvoltare rurală au fost supuse evaluărilor care pot fi anterioare, la jumătatea perioadei sau posterioare.

Pe întreaga perioadă 2007-2020, UE a alocat 9,6 miliarde de euro sub formă de ajutor specific tinerilor fermieri (fig. 5.3), cu scopul de a îmbunătăți competitivitatea fermelor și de a stimula reînnoirea generațiilor în agricultură.

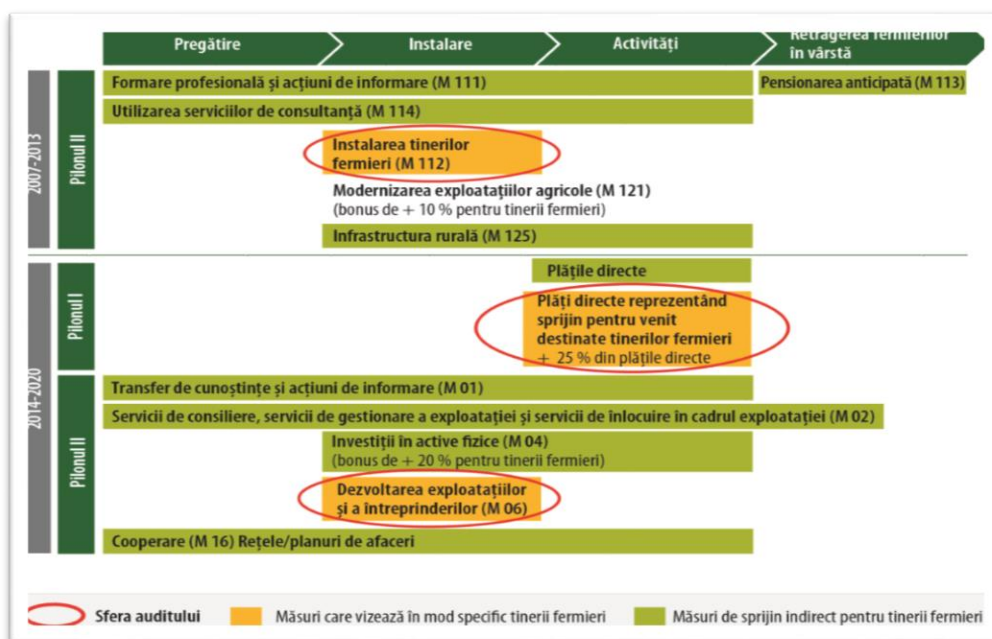

Figura 5.3 Prezentare de ansamblu a măsurilor de sprijin ale UE pentru tinerii fermieri în perioada 2007-2020
Figure 5.3 Overview of EU support measures for young farmers in the period 2007-2020

Dacă luăm în considerare și cofinanțarea pusă la dispoziție de statele membre pentru măsura referitoare la instalarea tinerilor fermieri în cadrul pilonului II, sprijinul public total se ridică la 18,3 miliarde EUR. Între 2007 și 2013, aproape 200.000 de tineri fermieri au primit ajutor UE pentru înființare. Peste 70% din finanțarea UE a fost acordată în cadrul Pilonului 2 (FEADR) pentru sprijinirea tinerilor fermieri, iar restul de 30% este asigurat în 2014-2020 sub formă de plăți directe către tinerii fermieri în cadrul pilonului 1 (FEAGA). <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/young-farmers-10-2017/ro/>

Schema de sprijin cuplat. Schema de Sprijin Cuplat se poate acorda sectoarelor și producțiilor prevăzute la art. 52, alin. (2) din Regulamentul 1307/2013, cu modificările și completările ulterioare, considerate importante din motive economice, sociale și de mediu și care sunt afectate de anumite dificultăți. Schema de sprijin cuplat se acordă în sectorul vegetal și în sectorul zootehnic.

Sprijinul cuplat pentru sectorul vegetal se acordă fermierilor activi care cultivă: soia, lucernă, mazăre sau fasole boabe pentru industrializare, orez, sămânță cartof, hamei, sfeclă de zahar, tomate pentru industrializare, castraveți pentru industrializare, legume din sere (tomate, ardei, castraveți, varză pentru consum în stare proaspătă și castraveți pentru industrializare), legume din solarii (tomate, ardei, castraveți, varza, vinete pentru consum în stare proaspătă și castraveți pentru industrializare), prune, mere, cireșe și vișine, caise și zarzăre, toate pentru industrializare, cartofi timpurii, semitimpurii și de vară pentru industrializare.

Sprijinul cuplat în sectorul zootehnic se acordă fermierilor activi, crescători de animale din următoarele categorii:

- a) bivolițe de lapte;
- b) vaci de lapte c) ovine;
- d) caprine;
- e) taurine din rase de carne și metișii acestora
- f) viermi de mătase.

Suma totală autorizată în anul calendaristic 2019 a fost de 247.733.177,98 milioane euro.

Schema simplificată pentru micii fermieri. Accesarea schemei simplificate pentru micii fermieri s-a făcut numai în anul 2015, pentru o perioadă de maxim 5 ani, cu posibilitatea retragerii în oricare dintre următorii ani, ulteriori anului depunerii cererii unice de plată.

Plata anuală în cazul fermierilor participanți în cadrul schemei simplificate pentru micii fermieri este de maximum 1.250 euro

În anii '50, când s-a elaborat Tratatul de la Roma, “cei șase” erau importatori neți de produse agricole. Exista, deci, o problemă a securității alimentare a cărei soluționare depindea de sporirea producției în interior. Totodată, relansarea creșterii economiei era condiționată și de agricultură, în calitatea sa de furnizor al unor materii prime, de furnizor al unor locuri de muncă și, nu în ultimul rând, de rolul comerțului interior cu produse agricole în situația balanței comerciale.

Acestea erau chestiuni cu o anumită specificitate pentru țările Comunității Europene. În general, însă, agricultura prezintă particularități față de industrie, cum ar fi cele referitoare la elasticitatea scăzută a cererii de preț și la venit, în cazul celor mai multe produse; veniturile mai mici ale fermierilor, în caz de recolte mari, și cheltuieli mari datorate stocării. Prețul influențează într-un mod foarte sensibil atât cantitatea de produse care ajunge la piață, cât și accesul consumatorilor la asemenea mărfuri.

Corelarea tuturor acestor dezechilibre în interiorul unei țări sau al unei zone nu se face “de la sine”, ci prin intervenții ale autorităților. Consecințele acestor intervenții se

regăsesc, însă, nu doar în interiorul țării sau zonei, ci și în comerțul mondial cu produse agricole. Atunci când este cazul unui mare producător și consumator, așa cum este Uniunea Europeană, efectele sunt de natură a provoca fricțiuni cu ceilalți participanți la comerțul mondial și la exercitarea de presiuni în direcția renunțării la intervenții. Cuantumul schemele de sprijin cuplat în sectorul vegetal aferente cererilor de plată depuse în Campania 2018 sunt prezentate în tabelul 5.16.

Tabelul 5.16 / Table 5.16

Cuantumul schemele de sprijin cuplat în sectorul vegetal aferente cererilor de plată depuse în Campania 2018

The amounts of coupled support schemes in the vegetable sector related to the payment requests submitted in Campaign from 2018

Nr. Crt.	Schema de plată	Euro/ha
1	Sprijin cuplat în sectorul vegetal – soia	206
2	Sprijin cuplat în sectorul vegetal – lucernă	95,08
3	Sprijin cuplat în sectorul vegetal leguminoase boabe pentru industrializare/procesare: mazăre boabe și fasole boabe	84
4	Sprijin cuplat în sectorul vegetal – cânepă pentru ulei și/sau fibră	87,51
5	Sprijin cuplat în sectorul vegetal – orez	659,99
6	Sprijin cuplat în sectorul vegetal – sămânță de cartof	1.900,01
7	Sprijin cuplat în sectorul vegetal – hamei	517,03
8	Sprijin cuplat în sectorul vegetal – sfeclă de zahăr	824,99
9	Sprijin cuplat în sectorul vegetal – tomate pentru industrializare cultivate în câmp	1.715
10	Sprijin cuplat în sectorul vegetal – castraveți pentru industrializare cultivați în câmp	530,03

Sursa: <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardFarmEconomyFocus/DashboardFarmEconomyFocus.html>

Stadiul absorbției pentru programele finanțate din Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI), Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane (FEAD) și al plăților efectuate din Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) la data de 2 octombrie 2020

Veniturile agricole se referă la agricultura și alte activități strâns legate de ferme. Veniturile din afara fermei nu sunt incluse. Există mai mulți indicatori de venit care permit comparații diferite. Valoarea adăugată netă a fermei (VNAF) reprezintă remunerarea factorilor de producție fixi (muncă, teren și capital), indiferent dacă sunt factori externi sau familiali. În consecință, exploatațiile pot fi comparate, indiferent de natura lor familială / non-familială a factorilor de producție angajați. VNAF este egală cu producția totală (valoarea totală a producției), plus soldul subvențiilor și impozitelor curente, inclusiv plăți directe, minus consumul intermediar (costuri specifice și cheltuielile generale ale fermei) și amortizarea. Definiția venitului agricol brut (GFI) este similară, cu excepția faptului că nu deduce amortizarea. Venitul net al fermei (FNI) sau venitul fermei familiale (FFI) în cazul exploatațiilor agricole care utilizează forța de muncă neremunerată, este egal cu FNVA minus factorii externi (costurile forței de muncă angajate, terenurile închiriate, capitalul împrumutat), plus soldul subvențiilor și impozitelor pe investiții. FNI (FFI) este suma

disponibilă pentru plata propriilor factori de producție (forță de muncă, teren și capital). Indicatorii de venit pot fi exprimați pe unitate de muncă anuală (AWU) pentru VNAF și FNI, sau pe unitate de muncă familială (FWU) pentru FFI, pentru a lua în considerare diferențele în ceea ce privește mărimea forței de muncă din exploatații. Stadiul absorbției fondurilor diferă de la program la program (tab. 5.17) și este influențat de factori variați.

Tabelul 5.17 / Table 5.17

Stadiul absorbției pentru programele finanțate din Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI), Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane (FEAD) și al plăților efectuate din Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) la data de 2 octombrie 2020

Absorption study for the programs financed from the European Structural and Investment Funds (ESIF), the European Aid Fund for the Most Disadvantaged Persons (FEAD) and payments made from the European Agricultural Guarantee Fund (FEGA) on October 2, 2020

Programe 2014-2020	Alocare	Plăți către beneficiari		Sume solicitate CE		Total sumă primită de la CE	
	2014- 2020	(UE)		în limita alocarii UE a PO (rata de absorbție curentă)			
	(UE)	Valoare	%	Valoare	%	Valoare	%
	1	2	3=(2/1)* 100	6	7=(6/1)* 100	10=4+8	11=(10/1)* 100
PO Regional	6.860	2.164	31,54%	1.944	28,34%	2.179	31,77%
PO Infrastructură Mare	8.639	2.780	32,19%	2.944	34,08%	3.398	39,34%
PO Competitivitate	1.830	569	31,10%	410	22,42%	485	26,52%
PO Capital Uman	4.362	1.876	43,01%	1.698	38,93%	1.515	34,74%
PO Capacitatea Administrativă	564	151	26,77%	151	26,74%	188	33,29%
PO Asistență Tehnică	333	178	53,39%	181	54,45%	185	55,65%
SUBTOTAL	22.586	7.718	34,17%	7.329	32,45%	7.951	35,20%
PN Dezvoltare Rurală***	8.128	5.340	65,70%	5.078	62,48%	5.382	66,22%
POPAM	168	68	40,20%	54	32,10%	66	39,16%
TOTAL FESI*	30.883	13.125	42,50%	12.461	40,35%	13.399	43,39%
POAD	441	140	31,84%	133	30,27%	169	38,31%
FEGA 2015-2020**	11.396	8.841	77,58%	8.841	77,58%	8.792	77,15%

Bugetul FEADR pentru perioada de programare 2014-20 sa ridicat la aproximativ 100 miliarde EUR. Conform regulamentului tranzitoriu al PAC (adoptat la 23 decembrie 2020), PDR-urile au fost prelungite condiționat pentru 2021 și 2022. În acești ani, PDR-urilor li se vor furniza 26,9 miliarde EUR din bugetul FEADR pentru 2021-27 și un supliment de 8,1 miliarde EUR din instrumentul de recuperare a viitoarei generații a UE. Datorită acestei extinderi, multe dintre proiectele și schemele incluse în PDR vor continua să ruleze până la sfârșitul anului 2025.

Începând cu 2023, toate acțiunile noi de dezvoltare rurală au fost încorporate în planurile strategice naționale ale PAC. Fiecare plan național a fost construit în jurul obiectivelor sociale, de mediu și economice cheie pentru agricultura, silvicultura și zonele rurale ale UE.

Sisteme și mecanisme de susținere a agriculturii în perioada 2014-2020. La nivelul Uniunii Europene, în perioada 2014-2020, România are alocată o valoare de 8.128 milioane euro, ceea ce reprezintă 8,18% din totalul fondurilor alocate prin FEADR pentru prezentul exercițiu financiar (tab. 5.18), în timp ce Bulgaria primește o sumă de aproape trei ori mai mică, o valoare de 2.366,7 milioane euro.

Tabelul 5.18 / Table 5.18

Distribuirea alocării Fondurilor Europene aferente FEADR 2014-2020, la nivelul UE**Distribution of the allocation of European Funds related to FEADR 2014-2020**

Țară	Fonduri UE în milioane EURO	% din total FEADR 2014-2020
Bulgaria	2 366.7	2,38%
Croația	2 026.2	2,04%
Cehia	2 305.7	2,32%
Germania - Baden-Württemberg	709,6	0,71%
Germania - Berlin + Brandenburg	1 050.7	1,06%
Germania - Lower Saxony + Bremen	1 119.9	1,13%
Germania - Rhineland-Palatinate	299,8	0,30%
Germania - Saarland	33,6	0,03%
Germania - Schleswig-Holstein	419,5	0,42%
Germania - Thuringia	679,7	0,68%
Irlanda	2 190.6	2,20%
Italia – Reteaua Nationala Rurala	59,7	0,06%
Italia - Bolzano	158	0,16%
Italia - Emilia-Romagna	513	0,52%
Italia - Toscana	414,7	0,42%
Italia - Veneto	510,7	0,51%
România	8 128.0	8,18%
Spania – Programul National	237,8	0,24%
Spain - Aragón	467	0,47%
Spain - La Rioja	70	0,07%
Spain - País Vasco	87,1	0,09%
Suedia	1 763.6	1,78%
Marea Britanie – Scoția	844,7	0,85%
United Kingdom – Țara Galilor	655,8	0,66%

Sursa: Prelucrare după: Rural Development 2014-2020,

<http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/country-files/>²²

²² ***Rural Development 2014-2020, 2015, <http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/country-files/>

Analiza ex-ante a Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Pilonul 2 al PAC, a relevat un număr de 6 priorități majore în dezvoltarea rurală pentru perioada 2014-2020. Acestea au fost concretizate în domenii sau arii de intervenție, subclasificate în măsuri și submăsuri.

Surse de venit suplimentare pentru fermieri prin accesarea măsurilor APIA. PNDR 2014-2020 este o oportunitate de a aborda punctele slabe, bazându-se pe punctele forte și utilizând oportunități, pe baza lecțiilor învățate și a progreselor din PNDR 2007-2014. Obiectivele PNDR sunt în conformitate cu prioritățile PAC și ale strategiei Europa 2020, cu accent pe creșterea competitivității și diversificarea locurilor de muncă în zonele rurale. Măsurile propuse pentru atingerea obiectivelor sunt supuse principiilor și obiectivelor stabilite în convențiile internaționale relevante, legislația europeană / națională, pentru conservarea biodiversității, a habitatelor naturale și a speciilor faunei și florei sălbatice, protecția împotriva poluării cu nitrați, gestionarea apei, utilizarea pesticidelor, menținerea calității aerului și a solului, precum și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea la efectele schimbărilor climatice.

În ceea ce privește Pilonul I, România primește în perioada 2015-2020 un total de 10.965.341 mii euro (fig. 5.4).

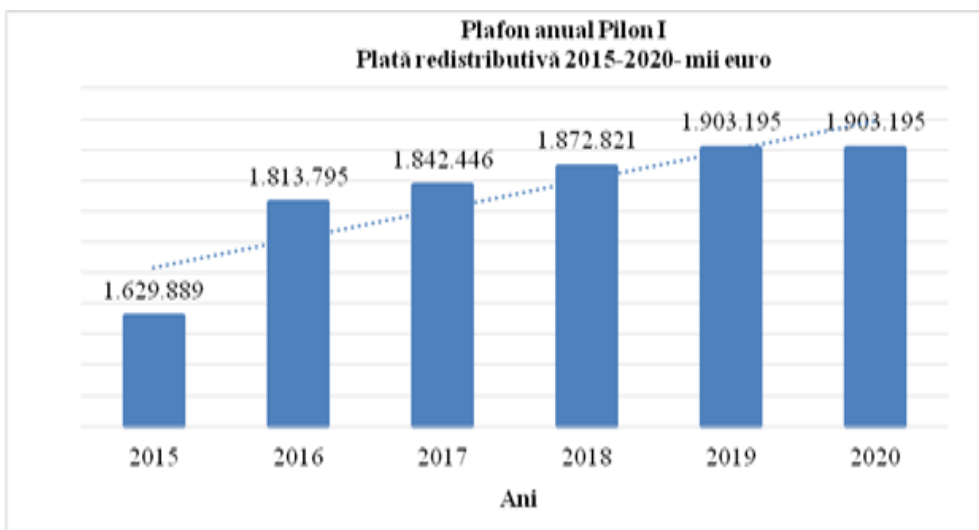

Figura 5.4. Valoarea plăților redistributive 2015-2020

Figure 5.4 The value of redistributive payments 2015-2020

Sursa: Prelucrare date APIA http://www.apia.org.ro/files/pages_files/15-04-10-12-13-28PAC_2015-2020²³

În ceea ce privește Pilonul II, România primește în perioada 2015-2020 un ajutor în valoare total de 8.127.996,402 mii euro, distribuția este prezentată în figura 5.5.

²³ ***Bugetul PAC 2015-2020, Pilon I, 2015, http://www.apia.org.ro/files/pages_files/15-04-10-12-13-28PAC_2015-2020, accesat la data de 12.07.2015

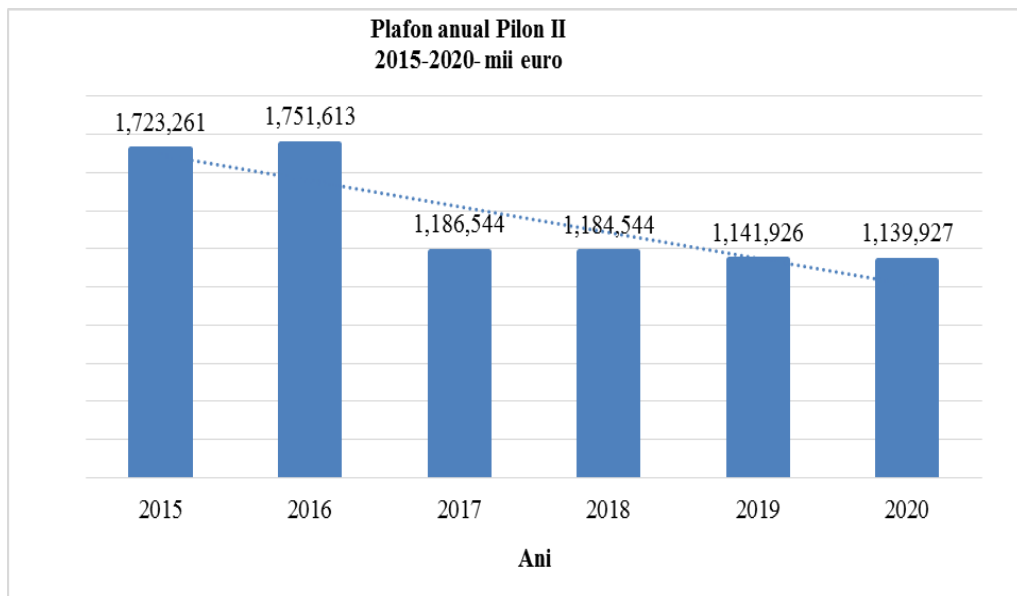

Figura 5.5 Plafonul anual aferent Pilonului II în perioada 2015-2020

Figure 5.5 The annual ceiling of Pillar II during the period 2015-2020

Sursa: Prelucrare după PNDR 2014-2020, versiunea aprobată mai 2015, 2015,

<http://www.pndr.ro/implementare-pndr-2014-2020/pndr-2014-2020-versiune-aprobata.html>²⁴

Datorită diferențelor care există între cele două scheme (tab. 5.19.), România, asemenea celorlalte state membre noi (exceptând Malta și Slovenia) a optat pentru implementarea plăților directe la hectar și pe animal și a stabilit dimensiunea minimă a exploatației agricole la 1 hectar, iar a parcelei la 0,3 ha, pe baza următoarele argumente:

- implică costuri mai mici și structuri mai puțin complexe, astfel încât România să poată să gestioneze fondurile comunitare sub formă de plăți directe;
- facilitează controlul plăților directe, suprafața totală agricolă utilizată fiind eligibilă și valoarea sprijinului fiind unică pentru întreaga țară;
- controlul nu se axează pe culturi specifice, iar verificările încrucișate presupun numai controlul respectării Bunelor Condiții Agricole și de Mediu;
- suprafața minimă a exploatației în cazul SAPS a fost stabilită la nivelul de 1 ha față de SPS care este de 0,3 ha. În cazul SAPS există aproximativ 1,5-1,8 milioane solicitări de sprijin care vor trebui să fie procesate în fiecare an. Dacă numărul de solicitanți ar fi foarte mare (suprafața minimă eligibilă ar fi sub un ha) valoarea sprijinului acordat pe hectar ar fi mai redusă;
- nu implică obligativitatea necultivării unui anumit *procent din suprafața exploatației*.

²⁴ ***PNDR 2014-2020, versiunea aprobată mai 2015, 2015, <http://www.pndr.ro/implementare-pndr-2014-2020/pndr-2014-2020-versiune-aprobata.html>, accesat la data de 12.07.2015

Comparația între SAPS și SPS
Comparison between SAPS and SPS

Schema de Plată Unică pe Suprafață (SAPS)	Schema Unică de Plată (SPS)
Sistem simplificat: plăți uniforme pe suprafața la hectar, incluzând toate suprafețele agricole, indiferent dacă sunt în producție sau nu	Odată ce au fost fixate, drepturile de plată ale fermierilor, acestea sunt dificil de modificat.
Bune condiții agricole și de mediu	Conformitate încrucișată: 18 cerințe statutare de management; condiții bune agricole și de mediu Schema de necultivat este obligatorie (10% din terenul agricol).
Toate culturile sunt eligibile.	Sunt excluse culturile permanente.
Valoarea unică pe suprafață	Suma variabilă pe suprafață (istoric/regional).
Acordarea de plăți directe sub forma de plată unică pe suprafață (la hectar), plata făcându-se uniform prin împărțirea plafonului național alocat la suprafața agricolă.	Acordarea de plăți directe pe suprafață, însă aceste plăți nu se acordă uniform, suma variază de la o regiune la alta.
Plăți decuplate de producție	Unele plăți pot fi menținute temporar cuplate de producție.
Suprafața minimă eligibilă a exploatației poate fi stabilită la 1 ha.	Suprafața minimă eligibilă a exploatației este de 0,3 ha.

Sursa: Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură

SAPS asigură fermierilor o plată uniformă pe hectar, o dată pe an, indiferent de culturile produse sau de existența acestora, singura condiție fiind menținerea terenului într-o stare bună din punct de vedere agricol și de mediu. Suma se calculează pe baza sumei totale de fonduri disponibile pentru plăți directe în anul calendaristic respectiv, împărțită la suprafața agricolă eligibilă (regionalizarea plăților) (tab. 5.20).

În cazul în care suprafața solicitată prin cererile de plată depășește suprafața eligibilă, se aplică reducerea liniară a sumei de plată.

Evoluția exploatațiilor agricole și a suprafețelor în perioada 2017-2020
The evolution of agricultural holdings and surfaces in the period 2017-2020

Anul	Număr exploatații (mii)	Suprafață (mii ha)	Suprafață utilizată, inclusiv teren în repaus (mii ha)	Suprafața care revine în medie pe exploatație (ha)	Nr. de persoane care au lucrat în agricultură (fără lucrători temporari) (mii)
Exploatații fără personalitate juridică					
2017	3914	9591	8966	2,29	6398
2020	3825	8488	7445	1,95	7048
(+/-) față de 2017 -%	-2,27	-11,50	-16,96	-14,85	10,16
Exploatații cu personalitate juridică					
2017	17	5674	4787	270,45	70
2020	31	7379	5853	190,84	111
(+/-) față de 2017 -%	82,35	30,05	22,27	-29,44	58,57
TOTAL					
2017	3931	15265	13753	3,50	6468
2020	3856	15867	13298	3,45	7159
(+/-) față de 2017 -%	-1,91	3,94	-3,31	-1,43	10,68

Sursa: date prelucrate după Institutul Național de Statistică - Recensământul General Agricol 2020, date provizorii

Implementarea PAC în România – perioada 2014-2020. Bugetul PAC pentru perioada de programare 2014-2020, ca de altfel întregul buget al Uniunii, a suscitat vii și contradictorii poziții din partea țărilor membre (opiniile statelor membre privind bugetul PAC pentru perioada 2014-2020 sunt, în general, împărțite între nordul și sudul UE). Cât privește strict bugetul PAC, acesta a vizează, în esență, două aspecte esențiale, și anume: bugetul ce a fost alocat de către UE pentru PAC în următoarea perspectivă financiară și forma viitoarei PAC²⁵.

Concomitent eforturilor de consolidare a fermelor angajarea forței de muncă în sectorul non-agricol a avut o importanță crescută în absorbția forței de muncă care rezultă din economia agrară. Crearea oportunităților de utilizare a surplusului de forță de muncă în activitățile non-agricole a asigurat restructurarea și modernizarea sectorului agricol, fiind totodată o cale de eliminare a sărăciei în zonele rurale.

²⁵ O foarte interesantă analiză este prezentată de Irimescu Achim în teza de doctorat *Efectele mecanismelor comunitare asupra gestiunii piețelor agricole și a dezvoltării durabile a zonelor rurale din România*, ASE, 2011.

Un rol important a avut promovarea grupurilor de producători, a formelor asociative/parteneriatelor, precum și adaptarea structurii producției la cerințele pieței.

De asemenea, o importanță deosebită urmează să se acorde îmbunătățirii prelucrării și marketingului produselor agricole și piscicole prin creșterea performanțelor producției agroalimentare, având ca obiectiv înlăturarea unor disfuncționalități ce se manifestă în prezent pe piața agricolă.

Referitor la forma viitoarei PAC, opiniile converg către menținerea celor trei componente definitorii ale actualei PAC, și anume:

➤ Instrumentele actuale de susținere a pieței, cu rol de plasă de siguranță în situațiile de criză.

➤ Plățile directe - care au fost însă decuplate integral de producție. În general se acceptă ideea că plățile directe să constituie pe viitor un mijloc de remunerare a serviciilor publice furnizate de fermieri societății. Opiniile converg în general spre necesitatea echilibrării nivelului acestora între statele membre și între regiuni. Comisia propune stabilirea unui nivel de echilibru în jurul valorii de 270 euro/ha, or aceasta ar presupune o reducere substanțială a subvențiilor directe pentru fermierii din majoritatea statelor UE27, ceea ce ar fi dificil de acceptat de către aceștia. Există posibilitatea introducerii unor coeficienți de corecție, care să permită în final o adaptare acceptabilă pentru fermierii din UE27 (un astfel de coeficient ar putea fi, spre exemplu, stabilit pe baza costului vieții în statele membre)²⁶.

➤ Pilonului II (dezvoltare rurală) - toate statele membre sunt adepte ale menținerii acestui pilon al PAC, multe dintre ele fiind chiar pentru creșterea substanțială a rolului și bugetului acestei componente.

O altă modificare propusă se referă la necesitatea realizării unor proiecte pentru accesarea fondurilor de dezvoltare rurală, care pune probleme complexe, inclusiv de: birocratie exagerată; cofinanțarea privată, cu 50% în general, a proiectelor, care descurajează mulți potențiali beneficiari care au dificultăți în a obține credite în condiții acceptabile și cofinanțarea din bugetul național, cu 18-20%, a componentei publice, care în perioadele de criză economico-financiară pune dificultăți.

Ținând cont de procesul de creștere graduală a plăților directe (până la 100% în 2020) și conform estimărilor privind bugetul și viitoarea Politică Agricolă Comună ar rezulta că România a beneficiat, în perioada de programare financiară multianuală viitoare (2014 – 2020), de fonduri europene pentru agricultură și dezvoltare rurală destul de consistente (tab. 5.21).

Din analiza datelor tabelului și luând în calcul bugetul alocat țării noastre în perioada 2007-2014, se constată o creștere substanțială a finanțării agriculturii românești (de la circa 13 miliarde Euro la peste 20 miliarde Euro), care ar trebui să determine schimbări majore în agricultura și dezvoltare rurală din România, inclusiv a structurilor agrare.

²⁶ Irimescu – idem.

Tabelul 5.21 / Table 5.21

Nivelul bugetului european alocat României pentru agricultură și dezvoltare rurală, în perioada 2014-2020

The level of the European budget allocated to Romania for agriculture and rural development, in the period 2014-2020

EXPLICAȚII/ ANII	2014 (80%)	2015 (90%)	2016 (100%)	2017	2018	2019	2020	Total 2014-2020 (mil. Euro)
Plata directă (Euro/ha)	162,2	182,5	202,8	202,8	202,8	202,8	202,8	
Suma anuală totală a plăților directe (milioane Euro)	1.576	1.774	1.971	1.971	1.971	1.971	1.971	13.205
Măsuri de piață (milioane Euro)	100	100	100	100	100	100	100	700
Dezvoltare rurală (milioane Euro)	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160	1.160	8.120
Total finanțare Politica agricolă comună 2014 – 2020 (milioane Euro)	2836	3034	3231	3231	3231	3231	3231	20.025

Sursa: Comisia Europeană

Principalul impact al finanțării europene pentru perioada 2014-2020, l-a avut creșterea plăților directe la 100% din suma stabilită în procesul negocierilor de aderare (care sau realizat din anul 2018) și va crește de la circa 183 euro/ha la 203 euro/ha; aceasta va conduce la alocarea de fonduri suplimentare de aproape 7 miliarde euro, sumă ce echivalează practic cu mai mult decât dublul fondurilor alocate pentru plățile directe în perioada de programare financiară precedentă (2007–2014).

În noul cadru financiar, pentru următorii 7 ani, se va pune accent pe inovare în sectorul digital, securitate și apărare, mediu și politici climatice.

În figura 5.6. este prezentat cadrul financiar multianual realizat în perioada 2014-2020.

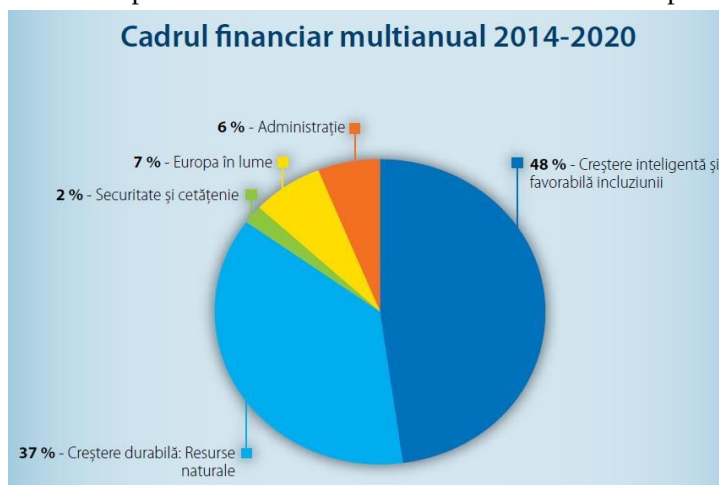

Figura 5.6 Cadrul financiar multianual (CFM) 2014 – 2020

Figure 5.6 The multiannual financial framework (CFM) 2014-2020

Sursa: Comisia Europeană, 2011, Propunerea Comisiei Europene privind cadrul financiar multianual 2014 - 2020

S-a urmărit, în principiu, alinierea plăților directe în toate statele membre la un anumit nivel, raportat la media actuală, care se cifrează la 270 euro/hectar. În ce privește situația României, nivelul plăților directe a atins 100% (circa 180-190 euro/ha, în funcție de suprafață utilizată, care este apreciată la circa 8,9 milioane ha) în 2016, după încheierea perioadei de tranziție și ar putea câștiga 10% față de situația actuală. Creditele inițiale de angajament pentru FEAGA disponibile pentru exercițiul financiar au fost de 43191947000 euro.

Pentru exercițiul financiar 2019, suma creditelor de angajament utilizate efectiv a fost de 43 962 411 116,0 EUR, în timp ce suma corespunzătoare creditelor de plată a fost de 43 869 014 488,7 EUR. Tabelul 5.22 prezintă detalii suplimentare privind utilizarea creditelor în cadrul gestiunii partajate.

Tabelul 5.22 / Table 5.22

Alocare publică PNDR 2014-2020 La nivelul Regiunii NE
Public allocation PNDR 2014-2020 At the level of the NE Region

Submăsura	Alocare publică PNDR 2014-2020	Cereri de finanțare depuse		Cereri de finanțare selectate	
		Nr.	Valoare	Nr.	Valoare
Submăsura 1.1 “Sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe”	657	53	4189	29	2322
Submăsura 1.2 “Sprijin pentru activități demonstrative și de informare”	40	6	191	6	178
Submăsura 2.1 “Sprijin pentru ajutorul în vederea beneficiarii de utilizarea serviciilor de consiliere”	408	0	0	0	0
Submăsura 3.1 “Sprijin pentru participarea pentru prima dată la schemele de calitate”	56	0	0	0	0
Submăsura 3.2 “Sprijin pentru activitățile de informare și de promovare desfășurate de grupurile de producători în cadrul pieței interne”	620	0	0	0	0

Evaluarea efectului subvențiilor asupra rentabilității fermelor. Datorită condițiilor pedo-climatice foarte bune, România are un avantaj semnificativ pentru a putea obține producții agricole de calitate și cu producții mari și astfel să poată acoperi un segment important în ceea ce privește cererea internă de produse agro-alimentare.

În ultimii ani, datorită fenomenelor meteorologice periculoase s-au înregistrat pierderi foarte mari în agricultură, atât populației din spațiul rural, dar și economiei naționale în general. Aceste pierderi au stat la baza abordării domeniului intervențiilor active în atmosferă. Din acest punct de vedere, România va încerca să își consolideze

capacitatea de a putea preveni în domeniul riscurilor asupra activităților agricole, printr-o promovare a sistemelor bazate pe intervenție ex-ante și nu ex-post.

Ponderea suprafeței agricole utilizate cultivată de exploatații viabile economic (a căror Producție Standard e mai mare sau egală cu 2.000 de euro) a fost în anul 2010 de 77,4 (%), pentru anul 2020 ținta fiind de 83% iar pentru anul 2030 de minim 90% (tab 5.23).

Prin Agenda 2000 (iulie 1997, completată în 1998, adoptată în 1999 și aplicabilă începând cu anul 2000) s-a întreprins o reformă profundă a Politicii Agricole Comune, menită să facă față recentelor evoluții și provocări apărute în acest domeniu, globalizarea comerțului internațional, exigențele sporite ale consumatorilor privind calitatea produselor agroalimentare și procesul de extindere a Uniunii Europene.

Tipurile de mecanisme și produsele la care se referă organizarea comună de piață pot fi: plăți unice pe exploatație, ajutoare suplimentare, intervenții și ajutoare de producție sau măsuri de protecție vamală (tab. 5.24).

Tabelul 5.23 / Table 5.23

Indicatori ai productivității și raportul între VAB ind alimentară și VAB agricultura
Productivity indicators and the ratio between GVA in food and GVA in agriculture

Indicator	Valoare de referință (2010)	Țintă 2020	Țintă 2030
Ponderea suprafeței agricole utilizate cultivată de exploatații viabile economic (a căror Producție Standard e mai mare sau egală cu 2.000 de euro) (%)	77,4	83	min 90
Productivitatea muncii în agricultură (lei/pers)	13343,7	+	++
Proprietăți imobiliare înregistrate în cartea funciară și cadastru (%)	<50	70	100
SAU/exploatație (ha/expl)	3,45	4,0	4,5
Nr. grupuri și organizații de producători	162	+	++
Ponderea în SAU a suprafețelor agricole exploatate conform practicilor prietenoase cu mediul (plăți de agromediu) (% din SAU)	13,8	25	35
Ponderea în SAU a suprafețelor folosite de agricultori tineri (sub 40 de ani) (% din SAU)	23	27	35
Soldul balanței comerciale agroalimentare atât pentru materiile prime agricole, cât și pentru produsele agricole procesate, pentru 3-4 ani consecutiv (milioane euro)	-746	+	+
Ponderea valorică a produselor procesate/finite în exportul agro-alimentar (%)	30	54	60
Raportul între VAB ind alim./VAB agricultura	0,907	1,15	1,25

Tipurile de mecanisme și produsele la care se referă organizarea comună de piață
The types of mechanisms and products to which the common market organization refers

Tipuri de mecanisme	Produse la care se referă
Plăți unice pe exploatație	Toate produsele cuprinse în Organizarea comună a pieței unice
Ajutoare suplimentare	Grâu dur, plante proteice, orez, fructe cu coajă tare, cartofi pentru fecule
Intervenții și ajutoare de producție	Lapte și produse din lapte, carne de vită, orez, ulei de măsline, cereale, carne de ovine, oleaginoase, stafide
Intervenții	Zahăr, lapte și produse din lapte, vin, carne de porc, fructe și legume proaspete
Ajutoare de producție	în și cânepă, produse transformate pe bază de fructe și legume (compot de pere William, bulion de tomate)
Protecție vamală	Carne de pasăre, ouă, plante și produse floricole, produse care nu fac obiectul organizării comune de piață specifice

Sursa: Comisia Europeană

De asemenea, pentru diferitele organizări de piață se stabilesc prime de producție și se pune în practică un sistem simplu de intervenție; pentru altele nu se prevăd ajutoare de producție, sau se asigură numai protecția vamală.

Încă din anul 1988, politica de dezvoltare rurală a fost considerată o problemă specific europeană, când Comisia Europeană a prezentat documentul său “Viitorul societății rurale” (COM (88)501, 28.07.1988, Comisia U.E., Bruxelles). Prin intermediul acestui document s-a stabilit necesitatea de a sprijini modificările structurale care erau în curs de desfășurare în Europa rurală și s-a propus modul în care acestea ar trebui realizate. În același timp, a fost aprobată de către Consiliul de Miniștri reforma globală a fondurilor structurale.

Bazele legale ale politicii de dezvoltare rurală a U.E. se regăsesc în cadrul Tratatului de la Maastricht (1993), U.E. fiind ferm ancorată în eforturile de realizare a coeziunii economice și sociale. În mod expres, în Tratat se preconizează că politica urmată de Comunitate trebuie să contribuie la reducerea disparităților dintre nivelul de dezvoltare al diferitelor regiuni și înapoierea regiunilor defavorizate, inclusiv a zonelor rurale ale U.E. (articolul 130b, așa cum a fost amendat prin articolul G(38) al Tratatului Uniunii Europene).

În tabelul 5.25 sunt prezentate cheltuielile realizate prin Fondul European de Garantare Agricolă la nivelul UE.

Cheltuielile FEGA pentru intervențiile pe piețele agricole
(milioane de euro — prețuri curente)
FEGA expenditure for interventions on Agricultural markets
(millions of euros - current prices)

Specificare	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Depozitare	- 194,6	17,4	25,1	5,1	18,4	52,4	27,6	182,3	3,0
Restituiri la export	179,4	146,7	62,4	4,5	0,3	0,6	0,0	0,2	1,1
Alte măsuri de piață	3 428,3	3 344,5	3 217,2	2 579,6	2 698,0	3 185,2	3 061,1	2 544,6	2 427,8
Total	3 413,1	3 508,6	3 304,7	2 589,2	2 716,7	3 238,2	3 088,7	2 727,1	3 431,9

Sursa: Rapoartele financiare ale Comisiei către Parlamentul European și către Consiliu

5.4 Analiza performanțelor economice a exploatațiilor agricole în România

Instrumentele disponibile la nivelul UE pentru măsurarea veniturilor fermierilor sunt conturile economice pentru agricultură și Rețeaua de Informații Contabile Agricole (RICA). CEA reprezintă principala sursă statistică utilizată de Comisie pentru monitorizarea globală a veniturilor fermierilor la nivel macroeconomic. Cu toate acestea, potențialul acestor conturi nu este încă pe deplin valorificat și ele nu oferă suficiente informații cu privire la factori importanți care sunt relevanți pentru veniturile fermierilor, precum și pentru valoarea economică a sectorului agricol în ansamblu. RICA este un instrument important de evaluare a politicii agricole comune, dar prezintă unele limitări, deoarece acoperă doar exploatațiile agricole comerciale, iar informațiile privind veniturile sunt incomplete.

Pentru a putea vedea cât mai bine diferențele asupra performanței agriculturii în vechile și în noile state membre, s-au analizat unii factori economici cu ajutorul datelor puse la dispoziție de Rețeaua de Informații Contabile Agricole (RICA). Datele au fost preluate și apoi procesate prin metoda de eșantionare, reprezentativă pentru exploatațiile comerciale.

Cu ajutorul informațiilor ce se regăsesc în baza de date RICA, s-au putut analiza și compara performanțele economice ale exploatațiilor, pe baza mai multor indicatori, atât într-o manieră directă (prin comparația mărimilor absolute, acestea nefiind exprimate în euro), cât și prin comparații relative, care pot analiza mai bine structura fiecărei agriculturi.

Un indicator de productivitate a muncii care asigură comparația între toate tipurile de agricultură (indiferent de proveniența factorilor de producție) este Valoarea Adăugată Netă Agricolă pe unitatea anuală de forță de muncă (FNVA/AWU, Farm Net Value Added/Annual Work Units).

RICA nu a fost concepută să fie reprezentativă pentru beneficiarii PAC. Ancheta care stă la baza RICA urmărește să reprezinte o proporție cât mai mare posibil din producția agricolă, din suprafața agricolă și din forța de lucru ale acestor exploatații. În acest scop, toate exploatațiile sunt clasificate în funcție de valoarea producției standard, care reflectă, în termeni generali, valoarea producției lor agricole. Cu toate acestea, pragul minim al producției standard care este utilizat variază de la un stat membru la altul, la fel ca și gradul

de acoperire a populației agricole totale și a beneficiarilor de sprijin din partea UE (Tabelul 5.26).

Tabelul 5.26 / Table 5.26

Gradul de acoperire în RICA a populației agricole și a beneficiarilor PAC
The degree of coverage in the RCIA of the agricultural population and PAC beneficiaries

Stat membru	Exploatațiile din ancheta	Pragul național pentru RICA	% din exploatațiile acoperite în	% din neneficiarii
Belgia	42 850	25 000	72 %	30 %
Bulgaria	370 500	2 000	31 %	12 %
Republica Cehă	22 870	8 000	65 %	39 %
Danemarca	42 120	15 000	68 %	51 %
Germania	299 150	25 000	65 %	47 %
Irlanda	139 900	8 000	74 %	36 %
Grecia	723 010	4 000	44 %	Nu există date
Spania	989 810	4 000	53 %	61 %
Estonia	19 620	4 000	41 %	55 %
Franța	516 110	25 000	57 %	28 %
Italia	1 620 900	8 000	49 %	38 %
Cipru	38 860	4 000	26 %	Nu există date
Letonia	83 400	4 000	26 %	67 %
Lituania	199 930	4 000	27 %	69 %
Luxemburg	2 210	25 000	73 %	20 %
Ungaria	576 840	4 000	18 %	45 %
Malta	12 540	4 000	24 %	37 %
Țările de Jos	72 320	25 000	71 %	25 %
Austria	150 160	8 000	62 %	26 %
Polonia	1 506 620	4 000	48 %	50 %
Portugalia	305 260	4 000	36 %	53 %
România	3 859 030	2 000	27 %	25%
Slovenia	74 640	4 000	54 %	33 %
Slovacia	24 460	25 000	18 %	79 %
Finlanda	63 880	8 000	61 %	38 %
Suedia	71 100	15 000	39 %	57 %

În ceea ce privește România, pe baza aceluiași indicator, în anul 2009, valorile cele mai mare ale productivității muncii se regăsesc la exploatațiile între 16 și 40 ESU. Totuși, în anii 2008 și 2009, la fermele de peste 100 ESU, se regăsește cea mai mare valoare a productivității muncii (tab. 5.27).

Din punctul de vedere al specializării exploatațiilor, dar și modelul în care performează diferitele tipuri de ferme, conform clasificării RICA, se pune accent pe un punct comun între vechile și noile state membre (tab. 5.28) - o productivitate care depășește media în cadrul exploatațiilor specializate în culturi de câmp în anul 2009.

Tabelul 5.27 / Table 5.27

Raportul procentual dintre indicatorul de productivitate a muncii (FNVA/AWU) al exploatațiilor de sub 100 ESU față de exploatațiile de peste 100 ESU, în diferite state membre UE (anul 2009)

The percentage ratio between the labor productivity indicator (FNVA/AWU) of farms under 100 ESU compared to farms over 100 ESU, in different EU member states (year 2009)

Statul	Sub 4 ESU	4-8 ESU	8-16 ESU	16-40 ESU	40-100 ESU	Peste 100 ESU
Bulgaria	19,83	32,60	37,57	52,08	57,90	100,00
Cehia	-	48,31	51,33	84,30	128,67	100,00
Germania	-	-	-	40,31	81,08	100,00
Franța		-	28,07	42,10	65,25	100,00
Ungaria	23,95	32,99	46,98	72,24	106,08	100,00
Polonia	13,33	20,76	30,66	58,52	98,14	100,00
România	21,27	40,74	59,17	105,09	94,28	100,00
Slovacia (2008)	-	-	74,56	108,77	118,15	100,00
Regatul Unit	-	-	33,45	54,66	69,47	100,00

Sursa: Prelucrarea informațiilor din baza de date RICA.

Tabelul 5.28 / Table 5.28

Raportul procentual dintre indicatorul de productivitate a muncii (FNVA/AWU) al exploatațiilor cu diferite specializări față de totalul exploatațiilor, în diferite state membre UE (anul 2009)

The percentage ratio between the labor productivity indicator (FNVA/AWU) of farms with different specializations compared to the total of farms, in different EU member states (year 2009)

Statul	Tip 1	Tip 2	Tip 3	Tip 4	Tip 5	Tip 6	Tip 7	Tip 8
Bulgaria	143,39	67,72	46,76	68,72	64,38	52,21	59,16	77,82
Cehia	109,34	86,79	76,88	87,21	86,65	152,57	55,32	95,56
Germania	123,51	77,43	86,02	71,29	96,59	85,92	135,70	95,10
Franța	104,69	92,32	140,67	85,03	82,11	77,60	120,51	89,43
Ungaria	120,63	71,31	25,03	56,78	99,45	119,48	87,62	116,40
Polonia	113,41	149,17		72,63	101,89	82,12	208,64	72,84
România	122,78	89,36	157,18	143,06	104,28	125,16	155,67	58,69
Slovacia (08)	129,03				80,04	93,94		82,49
Regatul Unit	114,26	73,61		75,44	101,39	92,16	131,26	92,61

Sursa: prelucrarea informațiilor din baza de date RICA

Notă: Tip 1- Culturi de câmp; Tip 2- Horticultură; Tip 3- Vin; Tip 4- Alte culturi permanente; Tip

5- Lapte; Tip 6- Alte animale erbivore; Tip 7- Granivore; Tip 8- Mixte.

Pentru a putea compara pe baza nivelului profitului în cadrul diferitelor sisteme de exploatare agricolă (din punct de vedere al dimensiunii și a specializării), putem utiliza Venitul net agricol pe unitatea de suprafață agricolă utilizată (FNI/UAA, Farm Net Income/ Utilized Agricultural Area).

În cadrul tabelului 5.29 sunt prezentate valorile acestui indicator de rentabilitate pentru anul 2009, fiind raportat la terenul folosit pentru a evidenția modul de utilizare al resurselor naturale disponibile în toate exploatațile, indiferent de dimensiunea acestora.

Tabelul 5.29 / Table 5.29

Raportul procentual dintre indicatorul de rentabilitate (FNI/UAA) al exploatațiilor de diferite dimensiuni economice față de totalul exploatațiilor (2009)

The percentage ratio between the profitability indicator (FNI/UAA) of farms of different economic sizes compared to the total of farms (2009)

	Sub 4 ESU	4-8 ESU	8-16 ESU	16-40 ESU	40-100 ESU	Peste 100 ESU	Total
România	130,89	152,79	99,83	80,22	39,64	30,34	100,00
Polonia	81,14	99,05	104,21	126,58	146,61	49,57	100,00
Franța			83,16	94,03	91,31	112,45	100,00

Sursa: Prelucrarea informațiilor din baza de date RICA.

În tabelul 5.30 prezentăm producțiile medii la principalele culturi, grâu și porumb în unele țări europene cu suprafață agricolă mare, în 2009. Se poate observa că România are valori sub media Franței și Poloniei, atât la grâu, cât și la porumb, la exploatații de peste 100 ESU.

Tabelul 5.30 / Table 5.30

Producția medie la grâu și porumb, pe tipuri de exploatații, în unele state membre UE
Average wheat and corn production, by farm type, in some EU member states

Anul 2009	Toate exploatațiile			Exploatațiile specializate COP			Exploatații COP peste 100 ESU		
	Supr. medie (ha)	Rand. grâu (100 kg)	Rand. porumb (100 kg)	Supr. medie (ha)	Rand. grâu (100 kg)	Rand. porumb (100 kg)	Supr. medie (ha)	Rand. grâu (100 kg)	Rand. porumb (100 kg)
Franța	78	76	89	106	75	91	219	78	91
Polonia	18	51	76	43	54	73	780	60	74
România	12	31	44	41	30	43	1555	29	44

Sursa: prelucrarea informațiilor din baza de date RICA.

Exploatațiile foarte mari din România nu reușiseră să obțină performanțele tehnice așteptate la nivelul anului 2009: o exploatație medie de 1.500 ha obținea doar 3,10 t/ha de grâu și 4,40 t/ha de porumb. Situația era diferită în Polonia și Franța nu atât prin diferențele dintre exploatațiile de diferite dimensiuni, cât prin nivelul randamentelor pe total exploatații, net superior.

Analizând datele din tabelul 5.31 rezultă că, dacă, pentru o țară dată, specializarea și dimensiunea exploatației nu sunt determinante în ce privește producțiile medii la culturile de cereale, tehnologia poate fi determinantă. Aproximând acest indicator prin nivelul capitalului de lucru pe hectar și pe lucrător, obținem explicația diferențelor dintre România și celelalte două țări cu care am comparat-o anterior.

Tabelul 5.31 / Table 5.31

Capitalul pe hectar și pe lucrător, pe tipuri de exploatații, în unele state membre UE
Capital per hectare and per worker, by types of holdings, in some EU member states

Anul 2009	Toate exploatațiile			Exploatațiile specializate COP			Exploatații COP peste 100 ESU		
	Supr. medie (ha)	Capital/ ha (euro)	Capital/ AWU (euro)	Supr. medie (ha)	Capital/ ha (euro)	Capital/ AWU (euro)	Supr. medie (ha)	Capital/ ha (euro)	Capital/ AWU (euro)
Franța	78	3917	160664	106	2057	163160	219	2202	244500
Polonia	18	3686	38545	43	1848	56879	780	1243	107759
România	12	2285	17470	41	862	22697	1555	527	55125

Sursa: prelucrarea informațiilor din baza de date RICA.

Concluzia preliminară a analizei datelor privind performanțele exploatațiilor mari specializate în cereale din România este că până în 2009 nu se dotaseră cu tehnologie la niveluri comparabile cu exploatațiile din țările cu performanțe superioare în producție.

Performanța economică a micilor exploatații agricole. La nivel regional, în anul 2019, valoarea producției vegetale a fost preponderentă în majoritatea regiunilor iar față de anul 2007 s-au înregistrat însă scăderi ale importanței producției vegetale în regiunile Sud-Vest și București-Ilfov (fig. 5.7).

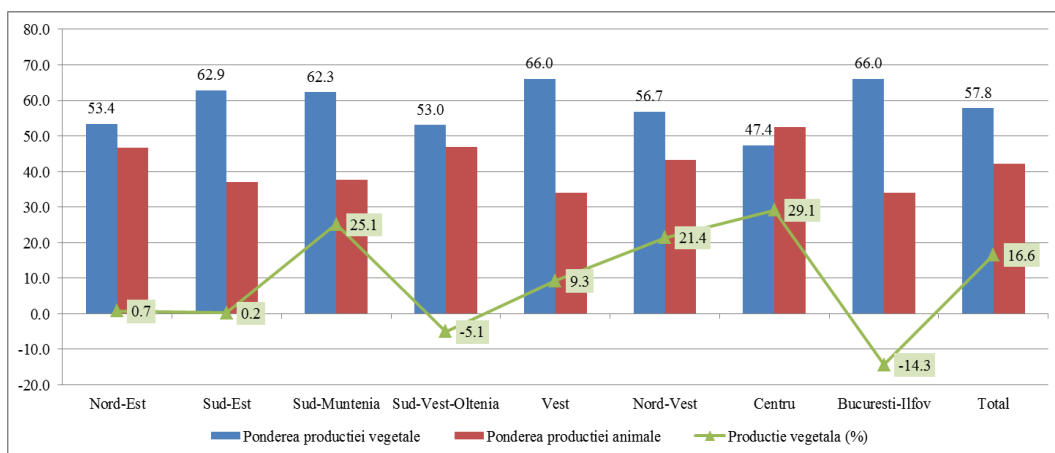

Figura 5.7 Structura și dinamica producției agricole în perioada 2014-2020

Figure 5.7 The structure and dynamics of agricultural production during the period 2014-2020

Sursa: prelucrări după FADN (RICA)

În anul 2019 regiunea Nord Est a înregistrat cea mai redusă valoare VAN pe hectar (1038,9 euro/ha), pe primul loc aflându-se Regiunea Vest cu valori mult mai mari (11383 euro/ha) (tab. 5.32). Productivitatea muncii, pe de altă parte, a fost foarte scăzută în Regiunea Nord-Est (4171,6 euro/AWU) și de aproape trei ori mai mare în regiunea Vest (11383 euro/AWU). Față de anul 2018 se constată o creștere însă a productivității în majoritatea regiunilor cu excepția regiunii București-Ilfov.

Tabelul 5.32 / Table 5.32

Evoluția valorii adăugate nete per hectar și productivitatea muncii în perioada 2014-2019
The evolution of net added value per hectare and labor productivity in the period 2014-2019

	2014		2019		2019/ 2014 (%)	
	VAN/ha	VAN/AWU	VAN/ha	VAN/AWU	VAN/ha	VAN/AWU
Sud-Muntenia	379,4	1649,5	533,5	4241,5	140,6	257,1
Nord-Est	532,6	1220,3	552,6	4171,6	103,8	341,9
Sud-Est	293,5	1985,6	708,0	6902,0	241,3	347,6
Centru	932,4	3825,4	723,4	6624,6	77,6	173,2
Bucuresti-Ilfov	1302,0	12787,0	772,2	8533,6	59,3	66,7
Vest	460,9	2457,9	774,5	11383,0	168,0	463,1
Nord-Vest	942,5	3050,0	797,2	4766,9	84,6	156,3
Sud-Vest-Oltenia	687,3	2126,3	1038,9	4617,4	151,2	217,2
Total	579,8	2221,5	704,9	5449,2	121,6	245,3

Sursa:prelucrări după FADN (RICA)

În ceea ce privește rentabilitatea exploatațiilor românești exprimată prin rata venitului (venit net raportat la total input-uri) se observă că în 2014, an foarte secetos din punct de vedere climatic, rentabilitatea a fost foarte scăzută în special în regiunile Sud-Est și Centru unde doar acordarea subvențiilor a permis obținerea unei rate de venit pozitive (tab. 5.33). Pe de altă parte, tot în acest an regiunea București-Ilfov a demonstrat o rentabilitate foarte ridicată. Situația este însă foarte diferită în anul 2019 când regiunea București-Ilfov a obținut cea mai scăzută rentabilitate. Cu toate acestea, în anul 2019, pe primul loc s-a situat tot Regiunea Nord - Est cu o rată a venitului de 83,2% fără subvenții. De asemenea, putem constata o îmbunătățire a rentabilității mai ales în Regiunea Sud-Est și Vest.

Tabelul 5.33 / Table 5.33

Evoluția ratelor de venit în perioada 2014- 2019
The evolution of income rates in the period 2014-2019

	2014		2019		2019/ 2014 (+/-) Puncta procentuale	
	Rata venit (%)	Rata venit fără subvenții (%)	Rata venit (%)	Rata venit fără subvenții (%)	Rata venit	Rata venit fără subvenții
Bucuresti-Ilfov	187,6	150,8	27,4	11,6	-160,2	-139,2
Sud-Muntenia	21,5	1,9	35,5	16,8	14,0	14,9
Nord-Est	52,3	38,0	53,9	32,7	1,6	-5,4
Centru	12,7	-5,6	67,3	42,4	54,7	48,0
Sud-Est	3,9	-15,6	81,6	54,9	77,7	70,5
Nord-Vest	31,2	9,5	81,3	57,2	50,1	47,8
Vest	30,9	14,2	88,4	63,3	57,5	49,1
Sud-Vest-Oltenia	67,2	49,4	102,6	83,2	35,4	33,8
Total	27,2	8,2	67,4	45,0	40,2	36,8

Sursa:prelucrări după FADN (RICA)

În ceea ce privește subvențiile dorim să menționăm că plățile directe pentru sectorul vegetal corespunzătoare anului 2014 au fost făcute relativ târziu, în perioada martie-septembrie 2015. Această întârziere a produs distorsiuni în activitatea exploatațiilor, iar seceta din anul 2014 a afectat funcționalitatea agriculturii românești introducându-se un ajutor nou sub forma de cupoane (notificat la CE) pentru combaterea efectelor secetei care se reflectă în ponderea mai ridicată a altor subvenții la nivelul unor regiuni. În aceste condiții putem observa că în anul 2014, în regiunile afectate de secetă (Nord-Est, Sud-Muntenia, Sud-Vest și București Ilfov) ponderea subvențiilor pentru consumuri intermediare și alte subvenții au trecut de 40%, în timp ce în regiunile Centru și Nord-Vest au fost majoritare măsurile de piață, respectiv plățile naționale complementare pentru sectorul animal. În anul 2019 plățile directe au fost majoritare, cu ponderi cuprinse între 52,8% în Regiunea Centru și 73,0% în Regiunea București-Ilfov.

În cadrul RICA exploatațiile sunt clasificate în funcție de următoarele criterii: valoarea standard a producției; sector; specializare.

Performanța economică a exploatațiilor agricole de mari dimensiuni. Performanța fermelor de mari dimensiuni a fost în creștere în perioada 2014- 2019 cu cca. 39-45%, dar valoarea adăugată netă per hectar a fost mult mai redusă decât cea înregistrată în firmele de mici dimensiuni economice (tab. 5.34). Pe de altă parte însă productivitatea muncii a atins valori foarte ridicate de cca. 20000-30000 euro/AWU, respectiv de cca. 3-7 ori mai mare decât în 2014, în timp ce în fermele de mici dimensiuni, deși în creștere, productivitatea muncii este de cca. 2700 euro/AWU.

Tabelul 5.34 / Table 5.34

Evoluția valorii adăugate nete per hectar și productivitatea muncii, pe categorii de valoare standard, în perioada 2014- 2019

The evolution of net added value per hectare and labor productivity, by standard value categories, in the period 2014-2019

	2014		2019		2019/ 2014 (%)	
	VAN/ha	VAN/AWU	VAN/ha	VAN/AWU	VAN/ha	VAN/AWU
(1) 2 000 - < 8 000 EUR	672.1	1502.2	783.6	2726.1	116.6	181.5
(2) 8 000 - < 25 000 EUR	753.2	2672.3	913.5	7578.7	121.3	283.6
(3) 25 000 - < 50 000 EUR	861.6	7234.7	718.4	15524.9	83.4	214.6
(4) 50 000 - < 100 000 EUR	360.6	5589.2	523.3	22924.4	145.1	410.2
(5) 100 000 - < 500 000 EUR	358.9	10137.5	498.5	32375.3	138.9	319.4
(6) >= 500 000 EUR	365.8	9474.1	767.3	37707.6	209.8	398.0

Sursa: prelucrări după FADN (RICA)

Analiza performanțelor economice reliefează că, în anul 2014, fără primirea subvențiilor majoritatea fermelor ar fi înregistrat pierderi, cu excepția fermelor de mici dimensiuni care un consum mai redus de input-uri (tab. 5.35).

Tabel 5.35 / Table 5.35

Evoluția ratelor de venit, pe categorii de valoare standard, în perioada 2014- 2019
The evolution of income rates, by standard value category, in the period 2014-2019

	2014		2019		2019/ 2014 (+/-) Puncta procentuale	
	Rata venit (%)	Rata venit fără subvenții (%)	Rata venit (%)	Rata venit fără subvenții (%)	Rata venit	Rata venit fără subvenții
2 000 - < 8 000 EUR	46.1	29.9	67.8	50.6	21.7	20.7
8 000 - < 25 000 EUR	12.1	-4.5	90.7	65.7	78.6	70.2
25 000 - < 50 000 EUR	19.9	1.2	84.5	56.7	64.7	55.5
50 000 - < 100 000 EUR	10.3	-11.3	70.3	38.8	60.0	50.2
100 000 - < 500 000 EUR	21.1	-6.2	54.1	25.6	33.0	31.8
>= 500 000 EUR	13.4	-11.7	54.1	30.3	40.7	41.9

Sursa: prelucrări după FADN (RICA)

În anul 2019, rata venitului a variat între 54,1% și 90,7%, în timp ce fără subvenții rata venitului atinge valori de doar 25,6-65,7%. Creșteri majore ale performanțelor economice față de anul 2014 au fost înregistrate în special în cadrul fermelor cu o valoare standard cuprinsă între 8000 și 100000 euro/expl. În 2019 cele mai importante subvenții au fost plățile directe, acestea fiind urmate de alte subvenții și de plățile naționale complementare (tab. 5.36).

Structura subvențiilor, pe categorii de valoare standard, în 2014 și 2019 %
Subsidy structure, by standard value categories, in 2014 and 2019 %

	Subvenții producție vegetală	Subvenții producție animală	Dezvoltare rurală	Subvenții consumuri intermediare	Plăți decuplate	Alte subvenții
2014						
(1) 2 000 - < 8 000 EUR	1.5	51.7	0.0	6.1	25.4	15.4
(2) 8 000 - < 25 000 EUR	1.4	74.0	0.0	6.3	12.6	5.8
(3) 25 000 - < 50 000 EUR	0.3	76.6	0.0	4.8	9.9	8.4
(4) 50 000 - < 100 000 EUR	1.5	46.3	0.0	12.4	18.0	21.8
(5) 100 000 - < 500 000 EUR	5.0	23.6	0.0	19.8	20.7	30.8
(6) >= 500 000 EUR	3.0	26.6	0.0	21.9	17.9	30.6
2019						
(1) 2 000 - < 8 000 EUR	0.3	2.1	16.4	0.1	64.0	17.1
(2) 8 000 - < 25 000 EUR	2.7	13.3	12.0	0.8	53.4	18.0
(3) 25 000 - < 50 000 EUR	0.5	11.0	5.2	1.6	62.6	19.0
(4) 50 000 - < 100 000 EUR	0.0	4.6	4.3	2.6	67.7	20.7
(5) 100 000 - < 500 000 EUR	0.4	1.6	5.3	4.3	67.1	21.2
(6) >= 500 000 EUR	0.6	7.4	7.8	4.0	51.5	28.7

Sursa: prelucrări după FADN (RICA)

Performanța exploatațiilor agricole în funcție de sector. Performanța fermelor din sectorul culturilor de câmp, culturilor permanente animalelor erbivore și ferme mixte a fost în creștere în perioada 2014- 2019, dar valoarea adăugată netă per hectar în sectorul vegetal a fost cea mai ridicată în sectorul horticola (tab. 5.37). Pe de altă parte însă productivitatea muncii a atins valori foarte ridicate în sectorul păsărilor (cca. 118 mii euro/AWU), cu 243,5% mai mult decât în 2014, și în sectorul culturilor de câmp (cca. 16 mii euro/AWU) unde creșterea a fost de 515,8%.

Analiza performanțelor economice reliefează că, în anul 2014, fără primirea subvențiilor fermele din sectorul culturilor de câmp și animalelor granivore ar fi înregistrat pierderi, în timp ce sectorul viticol a avut o rată a venitului negativă pe fondul condițiilor

climatice defavorabile (tab. 5.38). În anul 2019, rata venitului a variat între 26,5% în horticultură și 85,5% în sectorul vacilor de lapte, în timp ce fără subvenții rata venitului atinge valori de doar 22,1-62,6%. Creșteri majore ale performanțelor economice față de anul 2014 au fost înregistrate în special în cadrul sectorului păsărilor și în sectorul viticol.

Tabelul 5.37 / Table 5.37

Evoluția valorii adăugate nete per hectar și productivitatea muncii, pe sectoare, în perioada 2014- 2019- lei

The evolution of net added value per hectare and labor productivity, by sector, in the period 2014-2019 - lei

Specificare	2014		2019		2019/ 2014 (%)	
	VAN/ha	VAN/AWU	VAN/ha	VAN/AWU	VAN/ha	VAN/AWU
Culturi de câmp	312.1	3193.4	467.7	16473.0	149.9	515.8
Horticultura	5262.8	3359.2	2426.9	2804.8	46.1	83.5
Vin	1678.2	3018.7	1381.4	6041.9	82.3	200.1
Alte culturi permanente	1290.0	3853.8	1434.3	5446.6	111.2	141.3
Lapte	1023.9	2411.5	923.6	3944.1	90.2	163.6
Alte animale erbivore	565.6	1917.6	855.5	4669.4	151.3	243.5
Alte păsări	7774.5	5289.1	4498.7	11777.8	57.9	222.7
Mixte	499.8	1156.5	833.9	2911.7	166.9	251.8

Sursa: prelucrări după FADN (RICA)

Tabelul 5.38 / Table 5.38

Evoluția ratelor de venit, pe sectoare, în perioada 2014- 2019 %

The evolution of income rates, by sector, in the period 2014-2019 %

Specificare	2014		2019		2019/ 2014 (+/-) Puncta procentuale	
	Rata venit (%)	Rata venit fără subvenții (%)	Rata venit (%)	Rata venit fără subvenții (%)	Rata venit	Rata venit fără subvenții
Culturi de câmp	19.0	-5.6	56.7	28.1	37.7	33.7
Horticultura	55.1	49.1	26.5	22.1	-28.6	-26.9
Viță de vie	-9.2	-12.7	40.5	26.9	49.7	39.7
Alte culturi permanente	45.7	38.8	73.0	62.6	27.3	23.8
Lapte	85.5	65.6	85.5	60.8	0.0	-4.8
Alte animale erbivore	55.8	40.2	81.3	60.6	25.6	20.5
Alte păsări	7.8	-12.5	64.8	44.7	56.9	57.3
Mixte	42.9	30.8	69.1	52.1	26.1	21.3

Sursa: prelucrări după FADN (RICA)

Analiza structurii subvențiilor din 2019 (tab. 5.39) reliefează că cele mai importante subvenții au fost plățile directe pentru sectorul vegetal și sectorul animalelor erbivore, acestea fiind urmate suportul pentru dezvoltare rurală și alte subvenții, în timp ce în sectorul zootehnic au fost importante alte subvenții, plățile naționale complementare și sprijinul pentru dezvoltare rurală

Tabelul 5.39 / Table 5.39

Structura subvențiilor, pe sectoare, în 2014 și 2019 %
The structure of subsidies, by sector, in 2014 and 2019 %

Specificare	Subvenții producție vegetală	Subvenții producție animală	Dezvoltare rurală	Subvenții consumuri intermediare	Plăți decuplate	Alte subvenții
2014						
Culturi de câmp	5.2	1.0	0.0	26.7	29.1	37.9
Horticultura	48.0	0.0	0.0	9.2	13.2	29.6
Vin	11.9	0.0	0.0	17.7	37.4	33.1
Alte culturi permanente	24.5	0.0	0.0	22.6	41.1	11.6
Lapte	0.0	63.0	0.0	5.6	21.9	9.4
Alte animale erbivore	0.1	51.9	0.0	3.7	37.1	7.1
Alte animale granivore	0.0	98.2	0.0	0.1	0.6	1.1
Mixte	0.4	23.4	0.0	8.1	41.1	27.1
2019						
Culturi de câmp	0.3	0.0	2.7	3.7	71.6	21.7
Horticultura	1.1	0.0	27.8	0.5	54.3	16.2
Vin	30.7	0.0	11.6	7.8	49.0	0.9
Alte culturi permanente	0.0	0.1	15.7	2.8	72.7	8.7
Lapte	0.2	0.2	23.1	0.4	47.9	28.3
Alte animale erbivore	0.3	17.7	11.6	0.3	60.1	10.2
Alte animale granivore	1.7	20.9	27.7	1.7	10.2	37.8
Mixte	0.0	3.0	15.3	0.3	61.7	19.6

Sursa: prelucrări după FADN (RICA)

CAPITOLUL VI. ANALIZA DIAGNOSTIC A AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE SUSTENABILE ÎN PERIOADA 2014-2020 ÎN REGIUNEA NORD-EST

CHAPTER VI. DIAGNOSTIC ANALYSIS OF AGRICULTURE AND SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT IN THE 2014- 2020 PERIOD IN THE NORTH-EAST REGION

6.1 Contribuția agriculturii la dezvoltarea economiei Regiunii N-E

În Regiunea Nord Est, în anul 2019 descreșterea economică este cu 50% mai mare decât cea înregistrată la nivel național.

Unul dintre indicatorii care furnizează informații relevante despre situația economică unei regiuni este Produsul Intern Brut pe Locuitor. Deoarece nu există informații disponibile despre acest indicator la nivel județean, vom prezenta câteva date la nivel regional și național. Se constată că perioada 2016-2019 este marcată de recesiune atât la nivel regional cât și național, în care s-au făcut simțite efectele liberalizării cursului de schimb valutar cât și a programelor de restructurare în întreprinderile cu pierderi începute pe parcursul anului 2017.

Lipsa unei strategii de dezvoltare a companiilor, managementul defectuos, mecanismele de piață, aplicarea neadecvată a principiilor de marketing în promovarea produselor, împreună cu pierderea piețelor de desfacere tradiționale și reducerea nivelului de competitivitate a produselor au determinat o scădere industrial accentuată începând cu 1997, la nivel național, cu implicații grave asupra dezvoltării regiunii de nord-est în toate celelalte domenii. În regiunea Nord-Est, în anul 2019 rata de creștere a PIB-ului a fost de 5,73% în timp ce la nivel național această a fost de 8,32% (tab. 6.1).

Tabelul 6.1 / Table 6.1

Evoluția PIB regional și al României exprimat în miliarde lei prețuri curente Regional and Romanian GDP evolution expressed in billions of lei at current prices

Specificare	2016	2017	2018	2019
PIB Regiunea Nord Est	50,385.4	68,522.3	96,348.4	143.397,3
PIB Regiunea Nord Est (milioane €)	5,677	4,469	4,442	4934
Rata de creștere PIB NE (%) real	-	-7,98	-2,51	+8,32
PIB Național	373,798.2	545,730.2	803,773.1	1.167.687
PIB Național (milioane €)	42,118	35,594	37,054	40.180
Rata de creștere PIB Național real	-	-1,22	+2,06	+5,73

În anul 2019, contribuția Regiunii de Nord-Est la formarea PIB-ului național a fost de 10,2%. Dacă analizăm din punctul de vedere al fiecărei ramuri economice, cea mai mare

contribuție o are agricultura, cu un procent semnificativ de 16,1%, fiind urmată de serviciile publice în sănătate, învățământ și asistență socială, cu un procent de 14,7%.

La polul opus, indiferent de domeniul de activitate, nici o ramură economică nu mai iese în evidență, contribuția fiind sub media națională (tab. 6.2).

Tabelul 6.2 / Table 6.2

**Participarea la constituirea produsului intern brut pe domenii de activitate în 2019
(milioane lei)**

**Participation in the constitution of the gross domestic product by fields of activity in
2019 (millions of lei)**

Specificare	Romania	Nord-Est	Contributia PIBR la PIB RO (%)
Total	557348,2	57082,7	10,24
Agricultura, silvicultura și pescuit	36341,6	5848,5	16,09
Industrie	160643,4	13894,9	8,65
Construcții	44950,3	4520,4	10,06
Comerț, transport și depozitare, hoteluri și restaurante	63038,1	6596	10,46
Informații și comunicații	18975,9	773,8	4,08
Intermedieri financiare și asigurări	14010,7	419,7	3,00
Tranzacții imobiliare	46888,8	6237,3	13,30
Activități profesionale, de servicii administrative și servicii suport	31050,5	1702,1	5,48
Administrație publică și apărare, învățământ, sănătate și asistență socială	55872,5	8224,1	14,72
Activități culturale, alte servicii	15961,4	1706	10,69

Sursa: Baza de date TEMPO – online, INS

Descreșterea în anul 2019 a fost mult mai mică față de anul precedent, de 0,6%, în condițiile în care la nivel de țară a avut loc o creștere economică de 4,1%.

În anul 2013, Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Est a elaborat Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Nord-Est, care identifică 4 domenii/sectoare de specializare inteligentă: Confecții-Textile, IT&C și New Media, Agro-alimentar și Biotehnologii (fig. 6.1). Conform acestei strategii, municipiul Botoșani are potențialul de a contribui semnificativ la dezvoltarea și reconfigurarea sectoarelor Confecții-Textile, IT&C și Agro-alimentar. Principalul său avantaj competitiv este, în acest context, legat de disponibilitatea forței de muncă calificate și de existența unor agenți economici deja consacrați în domeniile respective.

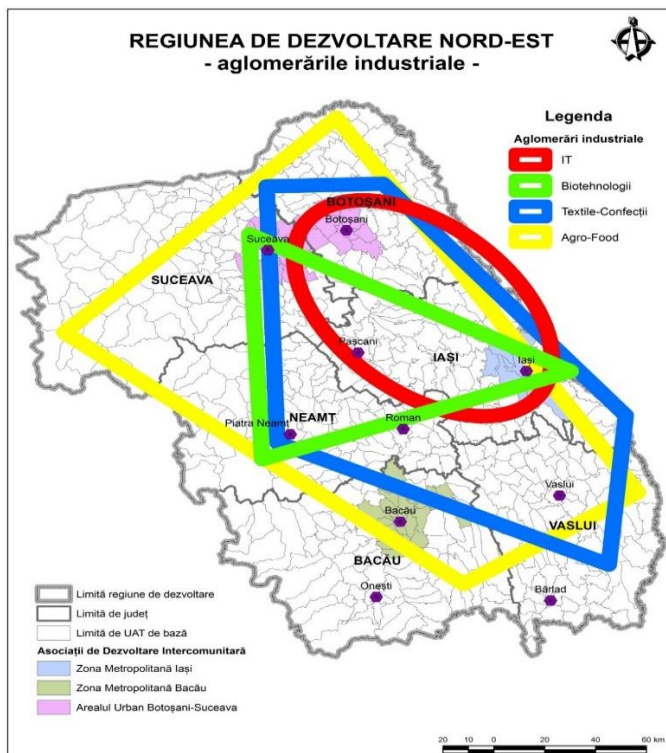

Figura 6.1 Aglomerările industriale din regiunea Nord-Est

Figure 6.1 Industrial agglomerations in the North-Eastern region

Sursa: ADR Nord-Est. Strategia de specializare inteligentă a regiunii Nord-Est

Întreprinderile mici și mijlocii fac parte dintr-un segment important al economiei regiunii, absorbind la nivelul anului 2016 o mare parte din numărul total al salariaților care activează în firme (37.70%).

Se constată la nivelul anului 2016 că cea mai mare pondere ca număr o dețin microîntreprinderile cu 86,00%, urmate de IMM-uri cu 13,10%. Deși au pondere de 0,8% din numărul total de firme, întreprinderile mari contribuie cu 42,20% din cifra de afaceri și dețin 47,80% din salariații din întreprinderi. Privind investițiile brute cea mai mare pondere 58,72% este realizată de întreprinderile mari (tab. 6.3).

Tabelul 6.3
Repartiția firmelor în cadrul regiunii Nord Est, precum și participarea acestora la cifra de afaceri și investițiile brute în perioada 2010-2016

Mărimi număr salariați		0 - 9		10 - 49		50 - 249		Peste 249		Total	
		2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016
Număr unități	Număr unități	31.666	32.007	3.721	3.845	994	1.045	307	302	36.688	37.199
Cifra de afaceri	Mld. Lei prețuri curente	18.989	31.354	29.200	35.519	21.887	36.906	48300	75.686	118.376	179.465
Cifra de afaceri	Mil. €	875	1.078	1.346	1.222	1.008	1.269	2.226	2.604	5.457	6.175
Personal	Număr persoane	64.575	71.493	76.450	74.802	105.209	110.623	241.195	235.421	487.429	492.339
Investiții brute	Mld. Lei prețuri curente	1.152	2.044	2.321	2.947	2.647	3.812	8.245	12.521	14.365	21.324
Investiții brute	Mil. EURO	50,95	8,65	83,59	54,98	119,73	107,71	1.196,41	1.300,15	1.450,68	1.471,49
% nr. unități în total regiune	%	86,30	86,00	10,10	10,30	2,70	2,80	0,80	0,80	100	100
% cifra afaceri în total regiune	%	16,00	17,50	24,70	19,80	18,50	20,60	40,80	42,20	100	100
% salariați în total regiune	%	13,20	14,50	15,70	15,20	21,60	22,50	49,50	47,80	100	100
% investiții brutei în total regiune	%	8,02	9,59	16,16	13,82	18,43	17,88	57,40	58,72	100,00	100,00

Sursa: Anuarul statistic al României 2010/2016

Comparând perioada 2010-2016 se constată că cifra de afaceri și salariații înregistrează creșteri la nivelul microîntreprinderilor, întreprinderilor medii și mari și descreșteri la nivelul întreprinderilor mici.

Din punct de vedere a identificării celor mai oportune soluții de finanțare a activității economice, fondurile europene rămân cea mai atractivă sursă, deoarece acestea sunt nerambursabile. Proiectele de finanțare nerambursabilă în perioada 2014-2020 urmează să fie lansate, însă pentru maximizarea șanselor de accesare, trebuie ca fiecare investiție să fie încadrată în prioritățile de finanțare ale fiecărui program. Aceste priorități, pentru mediul de afaceri, sunt legate de principalele documente strategice de dezvoltare analizate în cadrul prezentei lucrări de cercetare: Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020; Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020; Acordul de Parteneriat 2014-2020 cu România. Alocările financiare ale Uniunii Europene pentru România în perioada 2014 – 2020 sunt următoarele (tab. 6.4):

Tabelul 6.4 / Table 6.4

Defalcarea bugetelor pe tematici pentru perioada 2014-2020
Breakdown of budgets by theme for the period 2014-2020

Tematică	Total Euro
1. Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării	1,066,927,655
2. Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și o administrație publică eficientă	797,021,277
3. Sporirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (pentru FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru EMFF)	3,116,885,497
4. Investiții în educație, instruire și învățământ vocațional pentru competențe și învățare pe tot parcursul vieții	1,654,073,699
5. Sprijinirea trecerii la o economie cu emisii reduse de carbon în toate sectoarele	3,897,186,096
6. Promovarea adaptării la schimbările climatice, precum și a prevenirii și gestionării riscurilor	2,014,946,099
7. Conservarea și protejarea mediului și promovarea eficienței resurselor	4,971,125,541
8. Promovarea unui transport durabil și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore	6,132,463,679
9. Promovarea sustenabilității și a calității locurilor de muncă și sprijinirea mobilității lucrătorilor	2,228,599,960
10. Îmbunătățirea accesului la tehnologiile informației și comunicațiilor, precum și îmbunătățirea utilizării și a calității acestora	531,914,894
11. Promovarea incluziunii sociale, precum și combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare	3,408,091,244
Asistență tehnică	799,962,726
TOTAL	30,619,198,367

Sursa: Acordul de Parteneriat pentru România 2014-2020

În tabelul. 6.5 este prezentată evoluția bugetului european alocat la nivelul regiunii NE. Sunt considerate prioritare domenii ca turismul, industria ușoară, industria auto și TIC.

Tabelul 6.5 / Table 6.5

Evoluția bugetului european alocat la nivelul Regiunii NE - mii euro

The evolution of the European budget allocated to the NE Region - thousands of euros

Regiunea NORD-EST	2014	2015	2016	2017	2018	2019	(+/-%) 2019 față de 2014
Total regiune	117281,1	138159,7	138405,3	137977,7	139979,4	140086,4	19,4
Bacău	15013,3	17326,9	17348,4	17662,7	17555,1	17559,2	17,0
Botoșani	26674,7	30872,8	33947,7	31382,0	31279,4	34360,0	26,1
Iași	22737,5	25932,7	26076,4	26750,0	26274,2	26393,2	22,6
Neamț	15052,6	17789,3	17106,1	17709,0	18023,6	17313,8	18,0
Suceava	17473,8	22050,8	20149,1	20557,4	22341,2	20393,8	15,3
Vaslui	20329,2	24187,3	23777,6	23916,7	24505,9	24066,4	14,3

În perioada 2014-2020, în cadrul PNDR, la nivelul Regiunii Nord Est au fost depuse spre finanțare 115058 de cereri de finanțare pentru subvențiile la ha, lucru care arată interesul pentru îmbunătățirea activității exploatațiilor agricole prin investiții în inputuri în cadrul acestei măsuri. În anul 2019 ea mai mare pondere în cadrul valorii bugetului alocat regiunii Nord-Este este deținută de județul Botoșani cu 24,5% (tab.6.6).

Tabelul 6.6 / Table 6.6

Evoluția bugetului european alocat la nivelul Regiunii NE in mii euro și %

The evolution of the European budget allocated to the NE Region - thousands of euros and %

Regiunea N-E/ Județul	2014	2015	2016	2017	2018	2019	(+/-%) 2019 față de 2014
Total regiune	1172810,6	138159,7	138405,3	137977,7	139979,4	140086,4	19,4
% din total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Bacău	15013,3	17326,9	17348,4	17662,7	17555,1	17559,2	17,0
% din total	12,800	12,5	12,5	12,8	12,5	12,5	
Botoșani	26674,7	30872,8	33947,7	31382,0	31279,4	34360,0	26,1
% din total	22,7	22,3	24,5	22,7	22,3	24,5	
Iași	22737,5	25932,7	26076,4	26750,0	26274,2	26393,2	22,6
% din total	19,4	18,8	18,8	19,4	18,8	18,8	
Neamț	15052,6	17789,3	17106,1	17709,0	18023,6	17313,8	18,0
% din total	12,8	12,9	12,4	12,8	12,9	12,4	
Suceava	17473,8	22050,8	20149,1	20557,4	22341,2	20393,8	15,3
% din total	14,9	16,0	14,6	14,9	16,0	14,6	
Vaslui	20329,2	24187,3	23777,6	23916,7	24505,9	24066,4	14,3
% din total	17,33	17,51	17,18	2,67	2,59	2,69	

6.2 Caracteristici socio-economice a Regiunii N-E în perioada 2014-2020

Regiunea Nord-Est a României este o parte a provinciei istorice Moldova, în care tradiția, istoria, cultura și frumusețile naturale se completează armonios creînd potențial pentru dezvoltarea turismului, a spațiului rural, a infrastructurii și a resurselor umane. Cea mai mare regiune de dezvoltare a României sub aspectul numărului de locuitori, dar și a suprafeței deținute (36.850 km², respectiv, 15,5 % din suprafața totală a țării) este Regiunea Nord-Est (fig. 6.2):

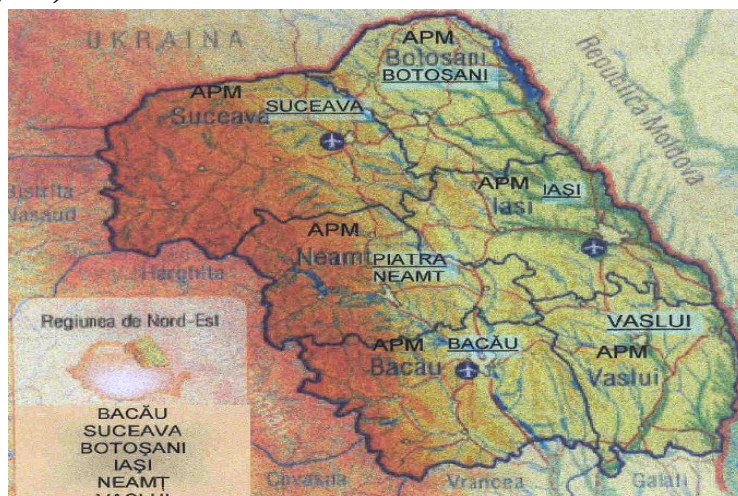

Figura 6.2 Harta administrativă a Regiunii NORD-EST

Figure 6.2 Administrative map of the NORTH-EASTERN region

Regiunea Nord-Est are ca vecini la Nord Republica Ucraina, la Sud județele Galați și Vrancea (Regiunea Sud-Est), la Est Republica Moldova, iar la Vest județele Maramureș și Bistrița-Năsăud (Regiunea Nord-Vest) și județele Mureș, Harghita și Covasna (Regiunea Centru) (fig. 6.3). Acest lucru demonstrează importanța dezvoltării infrastructurii de transport pentru creșterea mediului de afaceri.

Figura 6.3 Regiunile de dezvoltare din România

Figure 6.3 Development regions in Romania

Analizată din punct de vedere economic, se arată că regiunea Nord-Est este cea mai slab dezvoltată regiune a României, în anul 2019, PIB/loc. fiind la nivelul de 70% din media națională. Printre zonele cele mai sărace se pot aminti: sudul județului Iași, sud-estul județului Neamț, estul județului Bacău și județele Botoșani și chiar județul Vaslui în întregime (fig. 4.6).

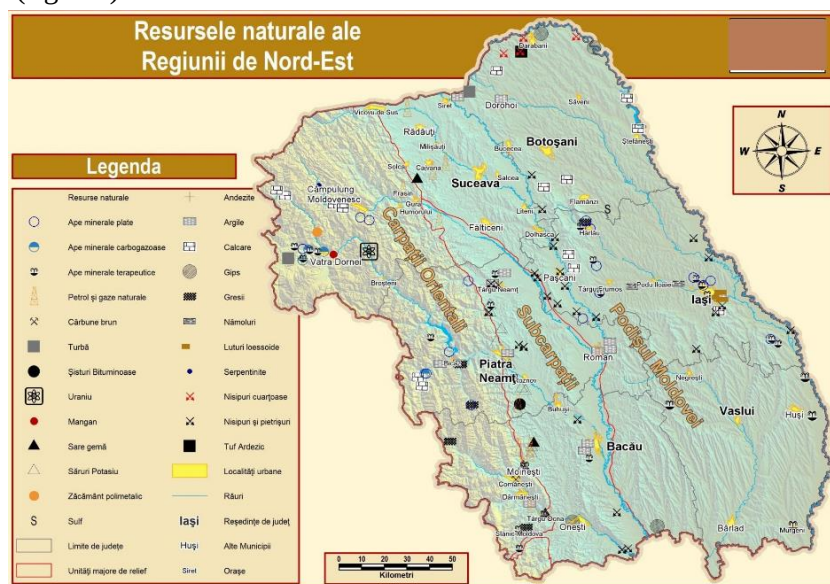

Figura 6.4 Resurse naturale ale Regiunii NE
Figure 6.4 Natural resources of the NE Region

În 2019, indicele atractivității a fost calculat pe baza unor indicatori privind mediul de afaceri (mediul politic și administrativ, piața muncii și salariile, mediul economic, sectorul privat și competiția de piață, investiții străine, comerț extern, infrastructura și prețul pământului) și standardul de viață (telecomunicații, sănătate, educație, sistem bancar, utilizarea internetului, dotări edilitar gospodărești, folosirea timpului liber, prețurile medii la produsele de bază), având valori de 19,7.

Atractivitatea scăzută se manifestă și în volumul mic al investițiilor străine directe: 292 milioane euro în 2019, reprezentând 1,3 % din totalul investițiilor străine directe realizate în România.

Regiunea Nord-Est deține 14,47 % suprafață agricolă totală a țării și 18,26 % din fondul forestier. Județele din regiune cu cele mai întinse suprafețe de terenuri agricole sunt Vaslui, Botoșani și Iași, iar cele mai întinse suprafețe împădurite sunt Suceava, Bacău și Neamț.

La nivelul Regiunii de NE se poate spune că o mare parte a teritoriului este format din versanții cu condiții mai puțin prielnice culturilor. În multe locuri au fost folosiți abuziv pentru pășunat. La creșterea suprafețelor degradate a contribuit mult și vechiul sistem de tip răzeșesc de lotizare a teritoriului, transversal pe văi, de pe culmea dealului până la pârâu.

În mediul rural, nivelul educational al populației ocupate, la nivelul anului 2016, poate fi caracterizat astfel: 17% - fără studii sau studii primare; 53% - nivel scăzut de

instruire (gimnaziu, primar sau fără studii); 15% - studii liceale; 1,3% - școală de maistri, postliceală de specialitate. Probleme sistemului educațional rural: lipsa liceelor în mediul rural; lipsa cadrelor didactice; mijloace materiale familiale reduse; alocații reduse; infrastructură educațională necorespunzătoare (lipsa încălzirii termice, siguranța redusă a clădirolor, etc.), ec.

Evaluarea dezvoltării durabile a mediului rural este o problemă importantă în elaborarea și implementarea de strategii de dezvoltare regională orientate spre asigurarea unei creșteri inteligente, creșteri durabile și creșteri favorabile incluziunii. Productivitatea scăzută a sectoarelor economiei rurale, scăderea populației ocupate, șomajul ridicat în rândul tinerilor, creșterea numărului persoanelor ce suferă de sărăcie și excluziune socială, lipsa locurilor de muncă, infrastructura redusă și slabă calitativ, etc. sunt doar câteva din problemele cu care se confruntă mediul rural românesc. Aceste probleme reprezintă adevărate fenomene ce caracterizează mediul rural, iar strategiile din ultimele decenii s-au concentrat spre ameliorarea acestora ca suport pentru asigurarea unei dezvoltării rurale durabile și creșterea economiilor locale.

Populația și forța de muncă. Populația rurală reprezenta 56,35% din populația totală a regiunii (cca 2,1 mil locuitori), din care 49,56% erau femei. Cca 47% din populația ocupată se regăsea în mediul rural, majoritatea ocupându-se cu agricultura și silvicultura. La nivelul regiunii s-a înregistrat un proces accentuat de îmbătrânire a populației, mai ales în condițiile în care natalitatea a scăzut și migrația populației mature a crescut. Lipsa ocupațiilor neagricole și a locurilor de muncă a determinat o reducere a numărului tinerilor stabiliți în mediul rural, astfel încât, statistic, peste 30% din populația de peste 50 de ani și peste 50% din persoanele de peste 65 de ani se ocupă cu agricultura. De asemenea, în anul 2016, în categoria de vârstă 25-54 ani, cca 54,60% erau persoane ocupate în agricultură și silvicultură. Problemele principale privind resursele umane din mediul rural sunt: forță de muncă necalificată, sistem educațional profesional deficitar, etc.

Zonele rurale din regiunea Nord-Est prezintă o infrastructură rutieră nemodernizată, cu sisteme de utilități deficitare, cele mai multe localități din zona montată neavând acces la energie electrică, apă potabilă sau energie termică. În anul 2016, infrastructura de transport rutier din mediul rural era încadrată în clasele III și IV de exploatare, doar cca 8,1% din lungimea totală a drumurilor fiind modernizate. Ponderea drumurilor județene și comunale era de 16,5% în județul Suceava, 11,6% în județul Vaslui și de doar cca 2% în județul Botoșani. Problemele din infrastructura rutieră au fost: fonduri reduse, lucrări necalitative, neadaptarea la schimbările climatice, etc. Sintetic, în anul 2016, regiunea prezenta următoarele statistici:

- Rețeaua electrică – 4% din populația rurală nu era racordată la rețeaua electrică, în special în zonele de munte;
- Rețeaua de apă potabilă – doar 9,28% din localități erau conectate la rețeaua de apă potabilă; este subdimensionată; utilizarea fântânilor și izvoarelor contribuie la deteriorarea stării de sănătate a populației;
- Rețeaua de canalizare publică – 3,29% din localități erau conectate la rețeaua de canalizare;

- Rețeaua de distribuție energie termică – doar câteva comune mari au propria rețea de distribuție;

Rețeaua de gaze naturale – 1,75% din comune sunt conectate la sisteme de distribuție a gazelor.

O abordare practică a dezvoltării durabile presupune utilizarea resurselor regenerabile, în special dacă ele sunt sărace, în ritmuri mai mici sau egale cu viteza naturală de regenerare, iar utilizarea resurselor neregenerabile trebuie optimizată prin intermediul tehnologiilor (Nicolescu și colab., vol 4, 2003). Bibliografie mai nouă!

Orice proces strategic, indiferent de natura sa, presupune, din punct de vedere metodologic, parcurgerea unor etape principale, precum și folosirea de instrumente adecvate de culegere, prelucrare, analiză și interpretare a informațiilor (Brezuleanu S., 2009).

Studiul mediului ambiant și identificarea principalelor oportunități care-i sunt accesibile, trebuie să răspundă la două obiective:

1. diagnosticarea tehnico-economică de ansamblu în vederea stabilirii punctelor „forte” și „slabe”
2. identificarea principalelor oportunități ce pot fi luate în considerare, respectiv a amenințărilor.

În cadrul regiunilor de dezvoltare economică din țara noastră, este necesară analiza punctelor tari, punctelor slabe, a oportunităților și amenințărilor din cadrul fiecărui areal, pentru stabilirea obiectivelor și măsurilor de lucru în cadrul strategiilor de dezvoltare regionale.

Analiza punctelor tari și a punctelor slabe, respectiv, a oportunităților și a amenințărilor din regiunea Nord – Est, au dus la concluzionarea următoarelor aspecte:

Proiectele de investiții propuse și realizate în județul Iași, vor constitui punctul de plecare în dezvoltarea teritoriului, reducând spre minim punctele slabe evidențiate în analiza SWOT și utilizând cât mai eficient oportunitățile existente. Dacă pentru Pilonul II, România poate susține menținerea actualului sistem de repartizare a fondurilor europene, pe baza celor două criterii (ponderea populației ocupate în agricultură și suprafața agricolă), care ne avantajează pentru negocierea unei sume consistente, pentru Pilonul I, țara noastră trebuie să găsească argumente viabile și să formuleze poziții cu care să-și poată susține mult mai în avantaj propriile interese.

Integrarea dezvoltării rurale în Cadrul Strategic Comun (de finanțare) al Strategiei 2020. În anul 2006, OECD²⁷ lansat pentru prima dată “The New Rural Paradigm” (Noua paradigmă rurală) (tabelul 6.7).

²⁷ OECD, 2006, *Reinventing Rural Policy*, accesibil online la <http://www.oecd.org/gov/regional-policy/37556607.pdf>

Noua paradigmă rurală
The new rural paradigm

	Abordare veche	Abordare nouă
Obiective	Egalitate, venitul exploatațiilor, competitivitatea exploatațiilor	Competitivitatea zonelor rurale, valorizarea activelor locale, exploatarea resurselor neutilizate
Sectoare cheie	Agricultura	Sectoriale: turism rural, meșteșuguri, comunicații, etc.
Instrumente principale	Subvenții	Investiții
Actori implicați	Guverne, fermieri	Toate nivelele de guvernare (supra naționale, naționale, regionale și locale), parteneri din mediul public și privat, ONG

Sursa: OECD

Ideea de bază era de a adapta strategiile rurale (axate de obicei pe sectoare) la diferitele nevoi de dezvoltare ale arealelor rurale adaptabile resurselor locale, avansându-se ideea politicii rurale integrate. OECD a realizat această nouă abordare pornind de la inconsistența între politicile de dezvoltare rurală, de coeziune și sectoriale (transport, educație, etc.). Aceasta a recomandat aplicarea unei politici rurale teritoriale și nu sectoriale, recomandând: “includerea unei abordări de guvernare pe mai multe nivele. Structurile administrative ierarhice tradiționale nu sunt adecvate pentru a administra politicile în mod eficient și sunt necesare ajustări ale dimensiunilor cheie de guvernare: orizontal atât la nivel central și local și vertical de-a lungul nivelelor de guvernare”.

În aceste condiții, obținerea durabilității în dezvoltarea unei națiuni necesită o abordare strategică, pe termen lung și integrată, care să urmărească: corelarea viziunii pe termen lung cu obiectivele pe termen mediu și acțiunile pe termen scurt; formarea de legături orizontale între sectoare pentru a se asigura o abordare coordonată a dezvoltării; formarea de legături verticale între politicile regionale, naționale și globale, eforturile de dezvoltare și măsurile de guvernare; crearea de parteneriate între guverne, mediul de afaceri, comunitate și ONG-uri²⁸.

. Deoarece dezvoltarea durabilă implică cadre temporale intergeneraționale și un corelare complexă a obiectivelor sociale, abordarea comprehensivă pe termen lung a planificării integrate în procesul național strategic este foarte importantă. Strategiile oferă o oportunitate pentru crearea de stocuri și stabilirea priorităților. Ele oferă o ocazie de a

²⁸ Dalal-Clayton B., Bass S., 2002, *Sustainable Development Strategies: A Resource Book*, accesibil online la <http://www.sd-network.eu/pdf/resources/Dalal-Clayton,%20Bass%20%282002%29%20-%20Sustainable%20Development%20Strategies%20-%20A%20Resource%20Book.pdf>

focaliza discuții, a construi consensuri, a examina căi de implementare și de a face alegeri”²⁹.

6.3. Analiza diagnostic a evoluției sectorului agricol în perioada 2014-2020

6.3.1 Evoluția fondului funciar și a resursele de muncă în Regiunea N-E

Regiunea Nord Est deține 14,30% din totalul suprafeței agricole a țării (tab. 6.8) și 18,70% din totalul suprafeței acoperite de păduri. În ceea ce privește județele din regiune cu cele mai întinse suprafețe de terenuri agricole, acestea sunt Vaslui, Botoșani și Iași, iar cele la care regăsim cele mai întinse suprafețe împădurite sunt Suceava, Bacău și Neamț.

Tabelul 6.8 / Table 6.8

Repartiția suprafețelor agricole și pădurilor în anul 2019 în ha
Distribution of agricultural and forest areas in 2019 in ha

Unitate teritorială	Suprafața totală	Suprafața agricolă	Păduri
România	23.839.071	14.852.341	6.605.690
Regiunea Nord Est	3.684.983	2.130.720	1.232.070
Bacău	6.621	323.478	279.048
Botoșani	4.986	392.860	57.194
Iași	5.476	380.810	99.022
Neamț	5.896	283.803	261.330
Suceava	8.553	349.131	456.579
Vaslui	5.318	400.538	78.897

Sursa : Anuarul Statistic al României, 2019.

Deși regiunea Nord-Est deține o mare suprafață de teren agricol – 14.30% din suprafața agricolă totală a țării, această resursă nu poate fi eficient valorificată, productivitatea fiind scăzută la toate tipurile de culturi, datorită influenței următorilor factori: relieful, gradul de capitalizare scăzut al proprietarilor de teren și fărâmițarea excesivă a terenurilor productive.

Fondul funciar agricol, la nivelul anului 2019, pentru regiune Nord-Est avea o suprafață de 2132400 ha (tab. 6.9), iar dacă analizăm categoriile de folosință a terenului agricol putem observa că terenul agricol cu suprafața cea mai mare se înregistrează la județul Vaslui cu peste 402 mii ha, iar cea mai mică la județul Neamț, cu aproximativ 284 mii ha

²⁹ Meadowcroft J., 2007, *National Sustainable Development Strategies: Features, Challenges and Reflexivity*, European Environment 17(3), pp.: 152-163

Tabelul 6.9 / Table 6.9

Fondul funciar după modul de folosință la 31 decembrie 2019 - mii hectare
The land fund according to the mode of use on December 31, 2019 - thousands of hectares

Județul	Bacău	Botoșani	Iași	Neamț	Suceava	Vaslui	Reg. NE
Supr.totală	662,0	498,5	547,5	589,6	855,3	531,8	3.684,9
Supr.agric.	323,5	392,7	380,6	283,7	349,5	402,2	2.132,4
Din care: sector privat	320,1	388,1	371,5	277,5	340,3	397,3	2.095,2
Arabil	184,6	297,8	351,6	170,3	178,4	283,9	1.366,9
Pășuni	87,6	75,6	88,1	69,2	93,7	90,3	504,7
Fânețe	40,2	14,2	20,3	40,1	74,0	7,3	196,3
Vii	7,6	2,0	12,1	1,0	-	16,4	39,3
Livezi	3,4	2,9	8,4	2,9	3,2	3,9	25,0
Păduri	226,5	57,2	96,8	260,4	434,8	70,4	1.186,4
Ape	14,6	13,8	12,7	10,3	13,6	8,2	73,4
Alte suprafețe	57,2	34,8	57,1	35,0	57,3	50,9	292,5
Irigat total	20,9	20,3	51,7	10,5	3,7	29,9	137,3
Agricol-irigat	20,9	20,2	50,4	10,4	3,7	29,6	135,4
Arabil-irigat	19,7	19,7	42,1	10,4	3,5	29,1	124,8

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2019

Livezile ocupă suprafețe mai mari doar în județul Iași (5980 ha), dar din analiza pe ani a suprafeței alocate livezilor în județul amintit se remarcă o scădere de 26%.

La nivelul anului 2019 contribuția agriculturii la PIB-ul regional este de 16% valoare superioară celei la nivel național (10,60%). Se observă că la nivelul anului 2019, regiunea Nord Est contribuie la nivelul producției agricole naționale în cea mai mare pondere (18,10%) exprimând caracterul încă agricol al economiei regionale (tab. 6.10). La celălalt pol se află așa cum era de așteptat Regiunea București Ilfov cu numai 1,39%.

Tabelul 6.10 / Table 6.10

Situația comparativă între regiunea Nord Est și celelalte regiuni la nivelul anului 2019 privind valoarea producției agricole

The comparative situation between the North-Eastern region and the other regions at the level of 2019 regarding the value of agricultural production

Agricultura	Total	Nord-Est	Sud-Est	Sud	Sud-Vest	Vest	Nord-Vest	Centru	București
Miliarde lei	85.100	15.403	12.832	13.192	10.089	8.488	12.655	11.252	1.187
Pondere regiune în total național	100	18,10	15,08	15,50	11,86	9,97	14,87	13,22	1,39

Sursa: CNS Anuarul Statistic al României 2016

Structura culturilor în terenul arabil (tab. 6.11) reprezintă un indicator calitativ care evidențiază calitatea organizării și conducerii agriculturii dintr-un anumit teritoriu. Asigurarea unei structuri optime a culturilor pentru teritoriul cercetat trebuie să țină seama

de necesitatea asigurării unei repartizări optime în funcție de nivelul anual al precipitațiilor, altitudine, tipurile de sol, panta terenului, gradul de eroziune, suma gradelor de temperatură, perioada de vegetație etc., astfel încât să se realizeze o anumită eficiență tehnico-ecologică.

Tabelul 6.11 / Table 6.11

Structura culturilor la nivelul regiunii NE - 2019
The structure of cultures at the level of the NE region -2019

Principalele culturi	Regiunea Nord-Est		
	Total	Sector privat	din care: exploatații agricole individuale
Total	1.162.811	1.157.324	838,843
Cereale pentru boabe	679213	676128	471569
Grau și secara	154846	153165	4912
Secara	2117	2067	1499
Grau - total	152736	151098	47,621
Orz și orzoaica	2998	25844	17997
Orz	7063	7014	2394
Ovaz	40454	40233	38374
Porumb boabe	453051	452108	36454
Sorg	2464	2408	457
Leguminoase pentru boabe	5335	5293	4892
Mazare boabe	905	881	647
Fasole boabe	4399	4382	4215
Soia boabe	168598	108957	54931
Sfecla de zahar	24,224	33,648	23,562

Analizând evoluția și suprafața culturilor din terenul arabil, putem spune că ponderea cea mai mare este deținută de culturile cerealiere, urmată de plantele pentru nutreț. Ponderea ridicată a suprafețelor ocupate cu cereale și a terenurilor necultivate este efectul situației actuale privind structura organizatorică a agriculturii care nu permite încă promovarea unor tehnologii performante în exploatațiile agricole. La nivelul județului Iași singura categorie de culturi care este în creștere în anul 2018 față de anul 2002 este pentru floarea soarelui (de la 19036 ha la 24848ha) (tab. 6.12).

**Evoluția suprafeței cultivate cu principalele culturi, în Regiunea de dezvoltare N-E,
pe județe, în perioada 2002-2018**

**The evolution of the area cultivated with the main crops, in the N-E Development
Region, by county, in the period 2002-2018**

Județul	Principalele culturi	2002	2003	2004	2005	2006	2015	2016	2017	2018
Bacău	Grâu si secara	21.813	19.151	22.927	22.950	13.823	15.030	17.371	13.343	15.719
	Cartofi	6.168	6.094	5.735	5.452	5.363	2.178	4.905	5.214	5.083
	Sfeclă de zahăr	924	498	25	374	642	845	119	102	137
	Floarea soarelui	4.133	5.055	4.198	6.189	4.443	4.196	3.054	3.428	4.264
	Legume	7.153	7.237	10.954	6.435	6.427	5.085	5.547	6.180	6.001
Botosani	Grâu si secara	27.910	16.534	29.429	30.163	22.362	23.766	27.512	27.014	30.952
	Cartofi	8.739	8.545	6.287	8.615	8.649	7.152	9.041	9.066	9.129
	Sfeclă de zahăr	4.768	3.573	1.522	2.269	3.852	2.239	1.486	1.844	1.420
	Floarea soarelui	23.918	28.615	32.842	35.65	29.727	30.401	28.623	28.184	27.706
	Legume	8.173	8.320	12.408	8.726	10.624	9.205	8.915	8.821	8.900
Iasi	Grâu si secara	46.409	25.466	39.461	39.129	33.298	42.194	35.845	32.655	42.730
	Cartofi	9.551	9.633	8.993	9.031	9.484	9.908	8.951	8.044	8.759
	Sfeclă de zahăr	3.303	3.333	1.111	1.661	4.299	2.910	2.423	2.379	2.115
	Floarea soarelui	19.036	26.995	25.067	29.210	20.916	28.243	25.390	25.607	24.484
	Legume	13.494	13.582	11.651	11.773	12.940	12.253	14.875	11.885	11.575
Neamt	Grâu si secara	33.677	25.715	30.184	29.742	22.639	20.067	23.879	23.390	24.980
	Cartofi	9.475	9.568	9.397	10.041	10.066	8.110	8.615	8.675	8.477
	Sfeclă de zahăr	3.297	2.148	478	1.092	3.132	3.036	2.235	2.098	2.651
	Floarea soarelui	5.102	7.462	6.146	7.405	7.384	6.235	6.758	7.770	9.412
	Legume	5.413	5.464	6.041	5.037	5.270	4.370	4.861	5.079	4.484
Suceava	Grâu si secara	26.615	24.111	35.970	32.754	27.021	24.026	26.030	25.658	21.378
	Cartofi	31.244	27.697	31.257	33.485	30.759	31.105	27.958	24.634	24.601
	Sfeclă de zahăr	5.422	5.027	2.137	2.395	2.033	1.909	1077	828	704
	Floarea soarelui	1.541	1460	1.740	2.308	1.864	1.895	882	944	1134
	Legume	6.347	6300	14.105	7.104	7.930	6.774	7.274	7.566	7.416
Vaslui	Grâu si secara	67.752	46.497	63.888	57.232	42.068	48.478	41847	45.436	24.295
	Cartofi	2547	2496	810	2.473	2.503	1.044	2558	2.455	2.467
	Sfeclă de zahăr	1634	1297	1.057	290	788	215	123	68	89
	Floarea soarelui	33.123	43.798	40.459	43.334	38.342	34.090	27.790	29.518	24.959
	Legume	5004	5.231	6.735	6.426	6.596	5.863	6.980	7.253	7.063

Sursa: Anuarul statistic al României

6.3.2 Analiza valorii producției agricole în Regiunea N-E

Producția totală realizată la principalele culturi în Regiunea de dezvoltare N-E evidențiază variații ale producției totale realizate (tab. 6.13) fapt determinat de condiții climatice diferite de la an la an sau de modificări în suprafețele cultivate.

Tabelul 6.13 / Table 6.13

**Producția totală realizată la principalele culturi în Regiunea de dezvoltare N-E,
pe județe (mii tone)**

**Total production of the main crops in the N-E Development Region, by county
(thousands of tons)**

Județul	Principalele culturi	2002	2003	2004	2005	2006	2015	2016	2017	2018
Bacău	Grâu si secara	60.380	25.388	68.734	69.732	37.878	27.696	53.570	30.401	42.673
	Cartofi	99.997	99.976	104.423	60.912	115.625	24.344	74.243	81.886	72.063
	Sfeclă de zahăr	16.793	9.483	621	7.689	18.432	10.261	2.644	2.246	3.831
	Floarea soarelui	5.990	7.292	5.917	6.921	6.807	3.039	4.747	5.253	5.969
	Legume	100.191	105.894	112.299	96.358	103.753	58.262	74.122	Nu este	Nu este
Botoșani	Grâu si secara	77.297	2.732	24.437	80.744	55.728	43.002	81.642	61.643	92.050
	Cartofi	123.019	117.891	76.936	119.329	132.624	88.039	135.541	112.150	131.159
	Sfeclă de zahăr	88.555	63.140	24.285	47.208	78.576	54.914	41.821	50.546	36.209
	Floarea soarelui	43.056	44.481	30.867	41.281	37.905	27.225	40.459	40.020	39.689
	Legume	92.927	100.403	131.487	87.495	114.744	112.043	105.451	Nu este	Nu este
Iași	Grâu si secara	133.453	12.483	68.510	120.573	89.701	54.246	107.117	66693	108243
	Cartofi	134.872	92.544	116.937	107.715	140.642	49.809	144.175	125876	113264
	Sfeclă de zahăr	70.725	53.055	29.673	40.010	133.642	64.930	90.537	76394	94670
	Floarea soarelui	28.599	35.978	36.809	39.705	36.329	17.525	39.396	34543	39965
	Legume	145.862	123.311	154.398	179.936	190.760	117.544	185.415	Nu sunt	
Neamț	Grâu si secara	98.785	26.246	83.823	89.248	60.842	40.633	77.320	65.768	72.441
	Cartofi	135.948	131.358	137.012	134.321	148.956	98.932	117.671	132.967	93.537
	Sfeclă de zahăr	67.845	36.034	8.979	27.444	95.291	51.744	65.017	74.888	85.246
	Floarea soarelui	7.579	12.699	10.411	8.629	12.768	6.588	12.440	14.754	13.177
	Legume	68.321	64.797	63.214	60.769	63.512	45.505	59.787	64.869	50.728
Suceava	Grâu si secara	79.272	31.743	106.724	79.691	73.697	69.477	74.781	74608	52811
	Cartofi	476.230	470.393	475.110	454.563	396.895	488.236	335.143	444975	310050
	Sfeclă de zahăr	119.450	95.981	61.248	47.483	45.610	43.088	18.908	19924	17867
	Floarea soarelui	2.223	2.131	2.630	3.363	2.818	2.540	1.195	1861	1746
	Legume	86.301	85.855	134.546	100.878	134.864	112.271	113.388	Nu sunt	
Vaslui	Grâu si secara	151.623	36.340	166.917	193.921	148.638	69.068	154.290	136.085	61.710
	Cartofi	24.095	22.012	7.885	35.053	27.270	13.839	22.946	17.844	27.025
	Sfeclă de zahăr	29.604	14.944	23.916	5.974	22.867	1.991	2.825	1569	5751
	Floarea soarelui	53.145	57.266	51.538	58.217	48.884	11.583	35.843	30.596	37.397
	Legume	41.450	57.468	77.696	84.682	78.847	52.787	85.951	Nu sunt	

Sursa: Anuarul statistic al României

Producția medie obținută la unitatea de suprafață reprezintă indicatorul care reflectă nivelul tehnologiilor aplicate, capacitatea de producție a soiului sau hibridului folosit, precum și influența factorilor pedoclimatici, care în regiunea de NE a României reprezintă unul dintre factorii hotărâtori ai realizării producțiilor agricole. Scăderile mari ale suprafețelor cultivate cu plante pentru industrializare, sfeclă de zahăr, cartofi timpurii și porumb se datorează în mare parte lipsei de măsuri stimulative pentru producătorii agricoli, dar și populației îmbătrânite pentru a cultiva plante agricole pretențioase. Cu toate că suprafața arabilă a crescut în intervalul 2002-2018, măsurile nestimulative, chiar distructive inițiate și finalizate în ultimii 3 ani cu privire la agricultura din sectorul privat au condus în mod constant la diminuarea producțiilor pentru cele mai multe culturi și a aportului agriculturii în economia județului, lucru evidențiat de cifrele prezentate în tabelul 6.14.

Producția medie la hectar realizată la principalele culturi în Regiunea de dezvoltare N-E, pe județe, în perioada 2002-2018 (Kg/ha)

The average production per hectare of the main crops in the N-E Development Region, by county, in the period 2002-2018 (Kg/ha)

Județul	Principalele culturi	2002	2003	2004	2005	2006	2015	2016	2017	2018
Bacău	Grâu si secara	2.768	1.326	2.986	6.039	4262	3176	4.989		2715
	Cartofi	16.212	16.406	18.208	11.026	20.778	10.130	14.670		13700
	Sfeclă de zahăr	18.174	19.042	24.840	20.559	28.710	12.143	22.218		27964
	Floarea soarelui	1.449	1.443	1.409	1.118	1.532	724	1.554		1400
	Legume									
Botoșani	Grâu si secara	2770	165	6.797	5041	4597	3667	5847	3939	
	Cartofi	14.077	13.796	12.237	13.837	15.049	11.951	14.741	12.122	
	Sfeclă de zahăr	18.573	17.671	15.956	20.806	20.399	24.526	28.143	27.411	
	Floarea soarelui	1.800	1.551	940	1.158	1.275	896	1.414	1.420	
	Legume									
Iași	Grâu si secara	2.876	490	1.738	5628	2.694	4507	2.988	2042	2543
	Cartofi	14.121	9.606	13.003	11.795	14.591	4.776	15.819	15362	12697
	Sfeclă de zahăr	21.412	15.918	26.708	24.088	31.087	22.313	37.366	32112	44761
	Floarea soarelui	1.502	1.333	1.468	1.359	1.737	621	1.552	1349	1632
	Legume									
Neamț	Grâu si secara	2.934	1021	2.803	3.039	2.703	2.026	6.498		
	Cartofi	14.215	13.729	14.580	13.365	14.349	11.938	13.437		
	Sfeclă de zahăr	20.578	16.776	18.785	25.132	30.425	17.043	29.090		
	Floarea soarelui	1.485	1.702	1.694	1.165	1.729	1.057	1.841		
	Legume									
Suceava	Grâu si secara	2.978	1.317	63.020	4538	9635	5315	5.193		2497
	Cartofi	15.242	16.984	15.200	13.575	12.362	15.617	11.897		12209
	Sfeclă de zahăr	22.031	19.093	28.661	19.826	22.435	22.571	17.556		25379
	Floarea soarelui	1.443	1.460	1.511	1.457	1.512	1.340	1.355		1540
	Legume									
Vaslui	Grâu si secara	2.238	782	2.613	4781	5249	3488	7.687	2995	2540
	Cartofi	9.460	8.819	9.735	14.074	10.431	12.012	8.513	6796	10687
	Sfeclă de zahăr	18.118	11.522	22.626	20.600	29.019	9.260	22.967	23074	64618
	Floarea soarelui	1.604	1.308	1.274	1.343	1.275	340	1.290	1037	1498
	Legume									

Sursa: Anuarul statistic al României, 2003-2019

În tabelul 6.15 sunt prezentate datele referitoare la evoluția sectorului zootehnic din regiune. Conform acestora, se poate observa că numărul capetelor de bovine rămâne neschimbat, numărul de familii de albine este în urcare, iar numărul de porcine scade foarte mult. În ceea ce privește numărul de ovine, cabaline și păsări, observăm că acesta a variat foarte puțin în perioada 2014-2016.

Tabelul 6.15 / Table 6.15

**Evoluția numărului de animale în Regiunea Nord-Est în perioada
2014 – 2016 (mii capete)**

**The evolution of the number of animals in the North-Eastern Region during the
period 2014 – 2016 (thousands of heads)**

		2014	2015	2016	+/-2016 /2014
Bovine	Total	653	664	664	11
	Din care: matca	395	384	382	-13
Porcine	Total	660	726	780	120
	Din care: matca			51	
Ovine si caprine	Total	1.453	1.543	1.577	0,124
	Din care: matca	.144	1.212	1.233	1,089
Cabaline	Total	203	196	187	-16
Pasari	Total	11.124	10.869	11.306	0,182
	Din care: ouatoare adulte	7.007	6.609	6.425	-0,582
Albine	Total (mii familii)	106	106	104	-2

Sursa: Anuarele Statistice ale Romaniei 2013/2016.

Având în vedere că peste 90% din efectivul de animale sunt deținute de către producătorii privați, sectorul de stat, care avea un sistem zootehnic industrial, este decimat din cauza desființării majorității complexelor avicole, crescătorilor de animale și fermelor.

Exploatarea forestieră are o contribuție însemnată prin volumul de masă lemnoasă extrasă din regiunea Nord-Est și prin marile suprafețe împădurite existente (Suceava 1433 mc, Bacău 694 mc, Neamț 854 mc), furnizând în anul 2019, 26.30% din cantitatea totală de masă lemnoasă a României (tab. 6.16).

Tabelul 6.16 / Table 6.16

Masa lemnoasă pusă în circuitul economic 2019 (mii mc)

Wood mass placed in the economic circuit 2019 (thousands of cubic meters)

Unitate teritoriala	Total	Rășinoase	Fag	Stejar	Diverse specii tari	Diverse specii moi
România	13.410	4.915	4.260	1.287	1.673	1.273
1. Nord – Est	3.521	1.852	909	114	349	296
Bacău	694	237	328	24	60	44
Botoșani	128	1	21	23	47	36
Iași	251	3.4	32	25	89	101
Neamț	854	480	274	17	50	33
Suceava	1433	1130	229	19	47	16
Vaslui	160	0	22	15	56	69

Sursa : Anuarul Statistic al României, 2019.

Din datele prezentate în tabelul 6.16 se poate vedea că județul Suceava a avut cea mai mare contribuție, având cea mai mare cotă din masa lemnoasă pusă în circuitul economic în anul 2019, respectiv 1433 mii mc.

Dacă analizăm sectorul industrial, din datele prezentate în tabelul 6.17, în anul 2016, se poate observa că regiunea de NE a României are un aport la nivelul producției industriale naționale de 11,65%. Contribuția industriei în PIB-ul regional este de 26,50%, fiind apropiată de contribuția sectorului în valoarea națională (27,30%).

Tabelul 6.17 / Table 6.17

**Situația comparativă între regiunea Nord Est și celelalte regiuni la nivelul
anului 2016**

**The comparative situation between the North East region and the other regions at
the level of 2016**

Industrie	Total	Nord- Est	Sud- Est	Sud	Sud- Vest	Vest	Nord- Vest	Centru	București
Miliarde lei	219.479	25.577	25.547	30.733	24.697	20.738	23.728	33.535	34.499
Pondere	100	11,65	11,64	14,00	11,25	9,45	10,81	15,28	15,72

Sursa: Anuarul Statistic al României 2016

Ponderea populației ocupate în acest sector, în anul 2016, la nivel regional este de 20.00%, ușor inferioară valorii naționale de 23.60%. După declinul industrial din 2009, similar cu trendul la nivelul național a avut loc o relansare a sectorului în 2014. Producția industrială a scăzut în decada 2010-2016 datorită următorilor factori:

- capacitatea scăzută de adaptare la modificările intervenite în sistemele piețelor de desfacere interne și externe;
- decapitalizarea intensă datorată creșterii inflației, devalorizării accentuate a monedei naționale, volumului redus al investițiilor;
- ritmul lent al privatizării și restructurării;
- cadrul legislativ instabil și incoerent, care nu a stimulat investițiile străine și autohtone de capital.

6.4. Indicatori de rezultate și eficiență a exploatațiilor individuale de diferite dimensiuni

În baza datelor furnizate de Ancheta structurală în agricultură din anul 2020 și a Recensământului General Agricol din anul 2011, în ceea ce privește evoluția distribuției exploatațiilor agricole pe clase de mărime fizică în România, caracteristică este ponderea mică a exploatațiilor agricole peste 50 ha (0,37 % în anul 2017 și 0,57 % în anul 2020) din totalul exploatațiilor agricole, față de ponderea mare a exploatațiilor sub 1 ha și a celor între 1 și 5 ha (43,76 % în anul 2017 și 54,21 % în anul 2020, la clasa de mărime fizică sub 1 ha, și 45,84 % în anul 2017 și 38,67 % în anul 2020, la clasa de mărime fizică sub 1-5 ha). Evoluția distribuției exploatațiilor agricole pe clase de mărime fizică este prezentată în tabelul 6.18.

Suprafața agricolă utilizată a crescut în perioada 2017-2020 la toate clasele de mărime fizică, cu excepția exploatațiilor agricole din clasa de mărime 5-10 ha, la care a scăzut în anul 2017, de la 15,10 % din totalul suprafeței agricole utilizate la 12,88 % în anul 2020 (tab. 6.19). Exploatațiunile peste 50 ha dețineau în anul 2017 42,86 % din totalul suprafeței agricole utilizate, în creștere în anul 2020 la 52,82 %. Exploatațiunile din clasa de mărime 1-5 ha, dețineau în anul 2020 24,36 % din suprafața agricolă utilizată, față de 30,39 % în anul 2017, respectiv o scădere în ponderea suprafeței agricole utilizate. Putem concluziona că în anul 2020 suprafața agricolă utilizată este polarizată în jurul celor trei tipuri de ferme: fermele “familiale” și fermele comerciale, care utilizează 52,82 %, și fermele de subzistență, care utilizează 24,36 %.

Tabelul 6.18 / Table 6.18

Evoluția distribuției exploatațiilor agricole pe clase de mărime fizică în România
The evolution of the distribution of agricultural holdings by physical size classes in Romania

Clasa de mărime (ha)	Exploatații					
	Număr		% din total		Mărimea medie (ha)	
	2017	2020	2017	2020	2017	2020
sub 1	1685500	2017632	43,76	54,21	0,15	0,35
1-5	1765660	1439398	45,84	38,67	2,37	2,25
5-10	299996	182218	7,79	4,90	6,73	6,63
10-50	86235	61434	2,24	1,65	16,30	18,20
>50	14399	21203	0,37	0,57	409,38	331,28
Total	3851790	3721885	100	100	3,57	3,57

Tabelul 6.19 / Table 6.19

Evoluția distribuției exploatațiilor agricole pe clase de mărime și suprafață utilizată în România

The evolution of the distribution of agricultural holdings by size class and used area in Romania

Clasa de mărime (ha)	Suprafață agricolă utilizată			
	hectare		% din total	
	2017	2020	2017	2020
sub 1	255530,35	707293,48	1,86	5,32
1-5	4179874,35	3239559,94	30,39	24,36
5-10	2017538,56	1208940,67	14,67	9,09
10-50	1405481,1	1118314,3	10,22	8,41
>50	5894622,13	7024081,91	42,86	52,82
Total	13753046,49	13298190,3	100	100

În ceea ce privește distribuția exploatațiilor agricole din regiunea NE pe clase de mărime fizică, este caracteristică ponderea mică a exploatațiilor agricole de peste 50 ha (0,83 % din totalul exploatațiilor agricole), față de ponderea mare a exploatațiilor sub 1 ha (74,94 %) (tab. 6.19). În regiunea NE a României se evidențiază ponderea de 86,27 % a

exploatațiilor din clasa de mărime sub 1 ha față de ponderea de 1,12 % a exploatațiilor din clasa de mărime 10-50 ha. Având în vedere criteriile de acordare a plăților directe și a plăților naționale direct complementare, respectiv suprafața minimă pe fermă de peste 1 ha, rezultă că un număr de 76.656 unități în anul 2017 și un număr de 69.207 unități în anul 2020 nu au putut beneficia de aceste plăți. Exploatațiile agricole din clasa de mărime sub 1 ha au utilizat 26,48 % din suprafața agricolă față de 20,62 % (media pe județ), iar exploatațiile agricole cu suprafețe agricole din clasa de mărime între 10 și 50 au utilizat 17,27 % din suprafața agricolă față de 11,84 % (media pe județ) (tab. 6.20).

Tabelul 6.20 / Table 6.20

Distribuția exploatațiilor agricole în diferite clase de mărime și suprafață utilizată în regiunea NE a României

Distribution of agricultural holdings in different size classes and used surface area in the NE region of Romania

Clasa de mărime (ha)	Suprafață agricolă utilizată			
	hectare		% din total	
	2017	2020	2017	2020
sub 1	75499	68490,91	22,73	20,62
1-3	27861,1	19865,76	8,39	5,98
3-5	16289,2	17283,45	4,90	5,20
5-10	12897,9	14827,89	3,88	4,46
10-50	39261,8	39331,78	11,82	11,84
≥ 50	160381	172394,95	48,28	51,90
Total	332190	332194,74	100	100

În anul 2020, caracteristic pentru regiunea NE este faptul că suprafața agricolă utilizată este distribuită între cele trei tipuri de ferme: *fermele "familiale"* și *fermele comerciale* (care utilizează 73,74 % în regiunea NE a României și 57,15 % în regiunea NE a României) și *fermele de subzistență* (care utilizează 20,26 % în regiunea NE a României și 26,48 % în regiunea NE a României).

Pentru evaluarea numerică și a suprafeței structurilor agricole sunt utilizate trei metode:

- dimensiunea medie a exploatațiilor agricole,
- coeficientul de concentrare Gini,
- coeficientul de concentrare a suprafeței în exploatațiile de mari dimensiuni.

Primele două metode sunt folosite ca metode complementare și numai a treia caracterizează gradul de modernizare a structurilor agricole într-un mod imparțial.

1. *Coeficientul Gini* poate fi obținut prin împărțirea zonei de concentrare a unei clase de mărimi la zona de concentrare maximă, după cum urmează:

$$C(x) = \frac{1/2 - \sum_{j=1}^k \frac{F'_{j-1} + F'_j}{2} \cdot (F_j - F_{j-1})}{1/2};$$

$$0 \leq C(x) \leq 1;$$

unde:

$F'j$ – frecvența cumulată a frecvențelor relative $f'j = x_{jn} / (\sum x_j * n_j)$

Fj – frecvența cumulată a frecvențelor relative $fj = n_j / n$

Acest coeficient prezintă valori în intervalul [0;1]; cu cât valorile sunt mai apropiate de zero, cu atât concentrarea este mai slabă și, invers, cu cât valorile sunt mai aproape de 1, cu atât concentrarea este mai puternică.

Din datele prezentate în tab. 6.21 rezultă pentru regiunea NE următoarele valori:

$$C(x)_{2017} = [(5000-1627,26)/5000]*100 = \mathbf{67,45 \%}$$

$$C(x)_{2020} = [(5000-1497,83)/5000]*100 = \mathbf{70,04 \%}$$

Coeficientul de concentrare are valoarea de 0,67 în anul 2017 și 0,70 în anul 2020, reprezentând un grad de concentrare mediu în ceea ce privește numărul de exploatații pe clase de mărime, influențat de gradul de concentrare redus, respectiv o dispersie mare a exploatațiilor din clasa de mărime sub 1 ha.

Acest indicator arată creșterea gradului de concentrare a suprafeței agricole utilizate, de la o medie de 48,28 % pe o exploatație agricolă în anul 2017 la o medie de 51,90 % pe o exploatație agricolă în anul 2020, în paralel cu creșterea numărului de exploatații agricole care au concentrat unități agricole mici, dar și cu creșterea suprafeței agricole utilizate cu 12.013,95 hectare.

Tabelul 6.21 / Table 6.21

Coeficientul de concentrare a exploatațiilor agricole în funcție de număr în regiunea NE

The concentration coefficient of agricultural holdings according to the number in the NE region

Clasa de mărime (ha)	Mărime medie (xi)	Număr (ni)	Număr cumulat (Ni)	Număr cumulat (%) Fj	xi*ni	xi*ni cumulat	xi*ni cumulat % (F'j)
2017							
sub 1	0,99	76656	76656	78,83	75889,44	75889,44	24,17
1-3	1,55	12369	89025	91,55	19171,95	95061,39	30,27
3-5	3,25	4017	93042	95,68	13055,25	108116,6	34,43
5-10	5,04	2202	95244	97,95	11098,08	119214,7	37,97
10-50	30,21	1310	96554	99,29	39575,1	158789,8	50,57
≥ 50	225,94	687	97241	100	155220,8	314010,6	100
2020							
sub 1	0,99	69207	69207	74,94	68514,93	68514,93	20,62
1-3	1,55	12829	82036	88,83	19884,95	88399,88	26,61
3-5	3,25	5310	87346	94,58	17257,5	105657,4	31,80
5-10	5,04	2942	90288	97,76	14827,68	120485,1	36,27
10-50	30,21	1302	91590	99,17	39333,42	159818,5	48,11
≥ 50	225,94	763	92353	100	172392,2	332210,7	100

Analizând datele prezentate în tab. 6.22 rezultă următoarea valoare pentru Regiunea NE a României:

$$C(x)_{2017} = [(5000-2044,35)/5000]*100 = \mathbf{59,11\%}$$

$$C(x)_{2020} = [(5000-1672,36)/5000]*100 = \mathbf{66,55\%}$$

Tabelul 6.22 / Table 6.22

**Coeficientul de concentrare a exploatațiilor agricole în funcție de număr
în regiunea NE a României**
**The concentration coefficient of agricultural holdings according to number in the NE
region of Romania**

Clasa de mărime (ha)	Mărime medie (xi)	Număr (ni)	Număr cumulat (Ni)	Număr cumulat (%) Fj	xi*ni	xi*ni cumulat	xi*ni cumulat % (F'j)
2017							
sub 1	0,96	27256	27256	89,52	26165,76	26165,76	34,56
1-3	2,69	1130	28386	93,23	3039,7	29205,46	38,57
3-5	4,92	845	29231	96,00	4157,4	33362,86	44,06
5-10	9,98	522	29753	97,72	5209,56	38572,42	50,94
10-50	39,32	306	30059	98,72	12031,92	50604,34	66,84
≥ 50	64,55	389	30448	100	25109,95	75714,29	100
2020							
sub 1	0,98	24669	24669	86,27	24175,62	24175,62	26,46
1-3	2,82	1723	26392	92,30	4858,86	29034,48	31,77
3-5	4,98	956	27348	95,64	4760,88	33795,36	36,98
5-10	9,83	543	27891	97,54	5337,69	39133,05	42,83
10-50	49,5	319	28210	98,66	15790,5	54923,55	60,11
≥ 50	94,93	384	28594	100	36453,12	91376,67	100

În regiunea NE a României s-a înregistrat o creștere a coeficientului de concentrare, de la valoarea de 0,59 în anul 2017 la valoarea de 0,66, reprezentând un grad de concentrare mediu în ceea ce privește numărul de exploatații pe clase de mărime, influențat de gradul de concentrare relativ redus al celorlalte clase de mărime.

2. *Coeficientul de concentrare a suprafeței* în exploatațiile de mari dimensiuni se calculează după relația:

$$CCS(x) = \frac{\bar{x}(E) - \bar{x}(m)}{\bar{x}(M) - \bar{x}(m)} \cdot 100$$

unde:

$\Sigma xi fi$ - valoarea medie a clasei de mărime

$x(m)$ - valoarea medie în ipoteza concentrării totale în exploatații de mici dimensiuni

$x(M)$ - valoarea medie în ipoteza concentrării totale în exploatații de mari dimensiuni

Din analiza datelor prezentate în tabelul 6.23., rezultă următoarele valori pentru regiunea Nord-Est:

$$CCS(x)_{2017} = [(162,33 - 0,98) / (233,45 - 0,98)] * 100 = \mathbf{69,49 \%}$$

$$CCS(x)_{2020} = [(144,56 - 0,99) / (225,94 - 0,99)] * 100 = \mathbf{63,82 \%}$$

Coeficientul de concentrare are valoarea de 0,69 în anul 2017 și 0,63 în anul 2020, reprezentând un grad de concentrare mediu în ceea ce privește concentrarea suprafeței în exploatațile de mari dimensiuni, pe clase de mărime.

Tabelul 6.23 / Table 6.23

Coeficientul de concentrare a suprafeței în exploatațile de mari dimensiuni în regiunea NE

The coefficient of concentration of the area in large holdings in the NE region

Clasa de mărime (ha)	Număr	Suprafață (ha)	Mărime medie (xi)	Frecvența suprafeței (fi)	xi*fi
2017					
sub 1	76656	75499	0,98	0,002869	0,002811
1-3	12369	27861,1	2,25	0,006586	0,014819
3-5	4017	16289,2	4,06	0,011885	0,048252
5-10	2202	12897,9	5,86	0,017154	0,100521
10-50	1310	39261,8	29,97	0,08773	2,629277
≥ 50	687	160381	233,45	0,683371	159,533
Mărimea medie a suprafeței					162,3287
2020					
sub 1	69207	68490,9	0,99	0,002752	0,002725
1-3	12829	19865,8	1,55	0,004309	0,006679
3-5	5310	17283,5	3,25	0,009035	0,029365
5-10	2942	14827,9	5,04	0,014012	0,070619
10-50	1302	39331,8	30,21	0,083986	2,537229
≥ 50	763	172395	225,94	0,628133	141,9203
Mărimea medie a suprafeței					144,5669

Cu privire la regiunea NE a României datele prezentate în tabelul 6.24 indică următoarele valori: $CCS(x)_{2017} = [(23,49 - 0,96) / (64,55 - 0,96)] * 100 = \mathbf{35,45 \%}$

$$CCS(x)_{2020} = [(36,26 - 0,98) / (94,93 - 0,98)] * 100 = \mathbf{37,55 \%}$$

Coeficientul de concentrare are valoarea de 0,35 în anul 2017 și 0,37 în anul 2020, reprezentând un grad de concentrare scăzut în ceea ce privește concentrarea suprafeței în exploatațile de mari dimensiuni, pe clase de mărime. Acest indicator arată un grad foarte redus al suprafețelor în exploatații de mari dimensiuni, fapt reliefat și prin mărimea medie de 64,55 ha în anul 2017, pe clasa de mărime peste 50 ha, față de 233,45 ha în regiunea NE. Creșterea acestui indicator la valoarea de 0,37 în anul 2020 a fost efectul creșterii mărimii medii a suprafeței agricole utilizate la 94, 93 ha, în regiunea NE a României.

Folosind **metoda seriilor paralele interdependente**, a fost determinată dimensiunea optimă a unei exploatații din regiunea NE a României, în condițiile de producție ale anului 2020. Pentru a evidenția influența politicilor agricole comune asupra

dimensiunilor optime ale exploatațiilor, au fost elaborat două variante: varianata I (în condițiile în care nu se acordă subvenție) și varianta a II-a (în condițiile acordării de subvenție) (tab. 6.24).

Tabelul 6.24 / Table 6.24

**Coefficientul de concentrare a suprafeței în exploatațiile de mari dimensiuni
în regiunea NE a României**

**The coefficient of concentration of the surface in large holdings in the NE region of
Romania**

Clasa de mărime (ha)	Număr	Suprafață (ha)	Mărime medie (xi)	Frecvența suprafeței (fi)	xi*fi
2017					
sub 1	27256	26213,9	0,96	0,003858	0,003704
1-3	1130	3034,11	2,69	0,010811	0,029083
3-5	845	4160,71	4,92	0,019774	0,097289
5-10	522	5207,6	9,98	0,040111	0,400306
10-50	306	12031,8	39,32	0,158032	6,213815
≥ 50	389	25109,7	64,55	0,259434	16,74649
Mărimea medie a suprafeței					23,49069
2020					
sub 1	24669	24205,9	0,98	0,003066	0,003004
1-3	1723	4865,32	2,82	0,008821	0,024876
3-5	956	4760,71	4,98	0,015578	0,077577
5-10	543	5337,6	9,83	0,030749	0,302262
10-50	319	15789,8	49,5	0,154839	7,664553
≥ 50	384	36451,7	94,93	0,296948	28,18924
Mărimea medie a suprafeței					36,26152

Calculul indicatorilor de rezultate și eficiență a exploatațiilor agricole s-a efectuat pe baza datelor furnizate de Direcția Județeană pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală Neamț. În urma prelucrării informațiilor, datele care au rezultat sunt prezentate și analizate mai jos.

1. *Exploatații individuale*. Datele folosite în analiză au fost furnizate de un număr de 15 exploatații agricole individuale (gospodării individuale) din regiunea NE a României, care utilizează o suprafață cuprinsă între 1 și 10 ha.

$$n = 15, x_{\max} = 10 \text{ ha}; x_{\min} = 1 \text{ ha}; h = 10 - 1 / 1 + 3,322 \log 15 = 1,8$$

Pentru facilitarea calculului s-a ales intervalul de 2 ha.

Din datele prezentate în tabelul 6.24 și 6.25 rezultă că dimensiunea optimă din punct de vedere economic este dimensiunea fizică între 6,10 și 8,00 ha, pentru varianta fără subvenție, și dimensiunea fizică între 4,10 și 6,0 ha, pentru varianta cu subvenție.

2. *Societăți agricole*. Analiza a fost efectuată pe un număr de 20 societăți agricole din regiunea NE a României, care utilizează o suprafață cuprinsă între 50 și 200 ha.

$$n = 20$$

$$x_{\max} = 200 \text{ ha};$$

$$x_{\min} = 50 \text{ ha};$$

$$h = 200 - 50 / 1 + 3,322 \log 20 = 28,18 \approx 30$$

Tabelul 6.25 / Table 6.25

Indicatori de rezultate și eficiență a “exploatațiilor individuale”, de diferite dimensiuni - varianta fără subvenție

Indicators of results and efficiency of "individual farms", of different sizes – the version without subsidy

Interval de dimensi. (ha) xi	Indicatori de rezultate și eficiență economică							
	Prod. brut (lei)	Subvenții (lei)	Chelt. totale (lei)	Chelt. variabile (lei)	Profit (lei)	MBS (lei)	MBS (€)	Clasa de dimensi. econ.
1 – 2	2170,05	-	2374,073	1362,513	-204,02	807,54	189,04	-
2,10- 4	4256,85	-	4427,14	2725,026	-170,29	1531,82	358,59	-
4,10 – 6	7078,1	-	7378,57	2198,2695	-300,47	4879,83	1142,34	-
6,10- 8	11007,5	-	10330,01	4087,539	677,49	6919,96	1619,92	I
8,10 – 10	11738,25	-	10109,42	6812,5651	1628,83	4925,68	1153,07	I

Tabelul 6.26 / Table 6.26

Indicatori de rezultate și eficiență a “exploatațiilor individuale”, de diferite dimensiuni - varianta cu subvenție

Indicators of results and efficiency of "individual holdings", of different sizes – the variant with subsidy

Interval de dimensi. (ha) xi	Indicatori de rezultate și eficiență economică							
	Prod. brut (lei)	Subvenții (lei)	Chelt. totale (lei)	Chelt. variabile (lei)	Profit (lei)	MBS (lei)	MBS (€)	Clasa de dimensi. econ.
1 – 2	2977,785	807,735	2374,073	1362,513	603,712	1615,27	378,12	-
2,10- 4	5872,32	1615,47	4427,14	2725,026	1445,18	3147,29	736,76	-
4,10 – 6	9770,55	2692,45	7378,57	2198,2695	2391,98	7572,28	1772,62	I
6,10- 8	14776,93	3769,43	10330,01	4087,539	4446,92	10689,39	2502,32	I
8,10 – 10	16584,66	4846,41	10109,42	6812,5651	6475,24	9772,09	2287,58	I

Din datele prezentate în tabelul 6.27 rezultă că dimensiunea optimă, din punct de vedere economic, este dimensiunea fizică între 110 și 140 ha, pentru varianta fără subvenție, și dimensiunea fizică între 50 și 80 ha, pentru varianta cu subvenție.

Problema dimensiunii unităților agricole constituie un element al „politicii structurilor,, urmând să rețină atenția și preocuparea celor care elaborează politica agrară, ale producătorilor, ale diferiților întreprinzători, care investesc în afaceri agricole. Aspectul

are legătură cu trecerea la practicarea unei agriculturi orientate către piață. În cazul exploatațiilor agricole familiale „mișcarea”, spre dimensiuni superioare depinde de un complex de factori, un rol aparte avându-l disponibilitățile de capital ale celor care vor să cumpere pământ, o eventuală politică de sprijin în acest domeniu, maniera de funcționare a pieței funciare, extinderea arendării etc.

Tabelul 6.27 / Table 6.27

**Indicatori de rezultate și eficiență a societăților agricole de diferite dimensiuni –
varianta fără subvenție**

**Indicators of results and efficiency of agricultural companies of different sizes –
the version without subsidy**

Interval de dimens. (ha) xi	Indicatori de rezultate și eficiență economică							
	Prod. brut (lei)	Sub- ven- ții (lei)	Chelt. totale (lei)	Chelt. variabile (lei)	Profit (lei)	MBS (lei)	MBS (€)	Clasa de dimens. econ.
50 – 80	101,73	-	99,13	91,65	2,59	10,07	2359,23	I
81- 110	146,11	-	140,19	129,43	5,92	16,67	3904,63	I
110 – 140	191,33	-	184,46	170,31	6,87	21,02	4921,14	II
141 - 170	242,93	-	228,73	211,18	14,19	31,74	7431,31	II
171 – 200	292,14	-	273,00	252,06	19,13	40,07	9382,39	II

La nivel regional, informațiile despre nivelul producției și alocarea de teren arabil pentru diferite culturi sunt de obicei mult mai exacte decât informațiile despre costul marginal al fiecărei culturi. În varianta cu subvenție se apreciază că dimensiunea optimă, din punct de vedere economic este între 50 și 80 de ha (tab. 6.28).

Tabelul 6.28 / Table 6.28

**Indicatori de rezultate și eficiență a societăților agricole de diferite dimensiuni –
varianta cu subvenție**

**Indicators of results and efficiency of agricultural companies of different sizes –
the variant with subsidy**

Interval de dimens. (ha) xi	Indicatori de rezultate și eficiență economică							
	Prod. brut (lei)	Sub- ven- ții (lei)	Chelt. totale (lei)	Chelt. variabile (lei)	Profit (lei)	MBS (lei)	MBS (€)	Clasa de dimens. econ.
50 – 80	136,73	35,00	99,13	91,65	37,60	45,08	10,55	III
81- 110	197,27	51,15	140,19	129,43	57,08	67,83	15,88	III
110 – 140	258,64	67,31	184,46	170,31	74,18	88,33	20,67	IV
141 - 170	326,40	83,46	228,73	211,18	97,66	115,21	26,97	IV
171 – 200	391,76	99,62	273,0	252,06	118,75	139,70	32,70	IV

3. *Societăți comerciale.* Analiza a fost efectuată pe un număr de 20 societăți comerciale din regiunea NE a României care utilizează o suprafață cuprinsă între 200 și 500 ha.

$$n = 20$$

$$x_{\max} = 500 \text{ ha};$$

$$x_{\min} = 200 \text{ ha};$$

$$h = 500 - 200 / 1 + 3,322 \log 20 = 56,36 \approx 60$$

O analiză a datelor prezentate în tab. 6.29 scoate în evidență faptul că, în cazul societăților comerciale, dimensiunea optimă din punct de vedere economic, este dimensiunea fizică între 261 și 320 ha, pentru varianta fără subvenție, și dimensiunea fizică între 200 și 260 ha, pentru varianta cu subvenție (tab. 6.30).

În acelaș sens, pentru ca o exploatație agricolă să aibă interesul să cumpere o unitate de resursă (un ha de teren; un kg de sămânță; etc) pe care apoi s-o alocă în procesul productiv trebuie ca valoarea sa de utilizare care rezultă direct din valoarea producției realizate să fie superioară valorii sale de schimb.

Tabelul 6.29 / Table 6.29

Indicatori de rezultate și eficiență a societăților comerciale, de diferite dimensiuni – varianta fără subvenție

Indicators of results and efficiency of commercial companies of different sizes – the version without subsidy

Interval de dimensi. (ha) și	Indicatori de rezultate și eficiență economică							
	Prod. brut (lei)	Subvenții (lei)	Chelt. totale (lei)	Chelt. variabile (lei)	Profit (lei)	MBS (lei)	MBS (€)	Clasa de dimensi. econ.
200 – 260	359,97	-	345,83	319,55	14,13	40,41	9,46	III
261- 320	446,04	-	427,95	395,12	18,08	50,91	11,91	IV
321 – 380	535,74	-	516,50	476,87	19,24	58,86	13,77	IV
381 - 440	642,60	-	605,04	558,63	37,55	83,97	19,65	IV
441 – 500	742,20	-	693,58	640,38	48,61	101,82	23,83	IV

Decizia de a cultiva o anumită cultură sau de a întreprinde o anumită activitate, rezultă din compararea efectuată între valoarea de utilizare a resurselor (sau costul de oportunitate al lor) și valoare de schimb a producției obținute. Altfel spus exploatația agricolă, prin decidentul său, va decide să cultive o anumită cultură „i” atâta timp cât venitul obținut din comercializarea unei tone din respectiva cultură depășește pierderile de venit determinate de producerea acestei tone în detrimentul alteia.

**Indicatori de rezultate și eficiență a societăților comerciale, de diferite dimensiuni –
varianta cu subvenție**

**Indicators of results and efficiency of commercial companies of different sizes - the
variant with subsidy**

Interval de dimens. (ha) xi	Indicatori de rezultate și eficiență economică							
	Prod. brut (lei)	Sub- ven- ții (lei)	Chelt. totale (lei)	Chelt. variabile (lei)	Profit (lei)	MBS (lei)	MBS (€)	Clasa de dimens. econ.
200 – 260	483,82	123,85	345,83	319,55	137,99	164,26	38,45	IV
261- 320	602,20	156,16	427,95	395,12	174,25	207,07	48,47	V
321 – 380	724,21	188,47	516,50	476,87	207,71	247,33	57,89	V
381 - 440	863,38	220,78	605,04	558,63	258,33	304,75	71,34	V
200 – 260	483,82	123,85	345,83	319,55	137,99	164,26	38,45	IV

Din punct de vedere economic, interesează o anumite dimensiune, în măsură să ofere condiții pentru punerea în valoare a celorlalte resurse existente, și un anumit nivel al venitului. O dimensiune mai mare favorizează creșterea gradului de folosire a forței de muncă, a capitalului fix și circulant etc., având, în condițiile practicării unei agriculturi comerciale, consecințe directe și benefice asupra viabilității economice și sociale a exploatațiilor agricole.

CAPITOLUL VII. CERCETĂRI PRIVIND MANAGEMENTUL MODERN AL EXPLOATAȚIILOR AGRICOLE DIN REGIUNEA NORD-EST ÎN CONTEXTUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2014-2020

CHAPTER VII. RESEARCH ON THE MODERN MANAGEMENT OF AGRICULTURAL FARMINGS IN THE NORTH-EAST REGION IN THE CONTEXT OF THE REGIONAL DEVELOPMENT STRATEGY 2014-2020

7.1 Studiu de caz privind sprijinul pentru fermierii din Regiunea Nord-Est

Acordarea plăților directe pentru agricultori în cadrul Politicii Agricole Aomune se realizează prin scheme și măsuri de sprijin direct în sectoarele vegetal și zootehnic, având obiective specifice și condiții de eligibilitate bine definite (tab. 7.1).

Tabelul 7.1 / Table 7.1

Scheme de sprijin direct Direct support schemes

0	1
Plată decuplată	- plată unică pe exploatație (SPS) - plată unică pe suprafață (SAPS) - plățile naționale directe complementare (PNDC) - plăților separate pentru sfeclă de zahăr și trestie de zahăr
Plată pe suprafață	- grâu dur^(*), plante proteaginoase, orez; fructe cu coajă tare, culturi energetice^(*), culturi arabile^(*), plantații de măslini^(*), hamei^(*), bumbac - plăți directe în temeiul măsurilor stabilite în programe
Ajutor pentru producție	- cartofi pentru amidon; semințe; tutun^(*) - sfeclă de zahăr și trestie de zahăr
Prime pentru oi și capre	- carne de oaie și carne de capră
Primă specială	- primă pentru vaci care alăptează (juninci și vaci care alăptează) - primă pentru sacrificare (carne de vită și mânzat)
Ajutor specific	- tipuri specifice de agricultură și producție de calitate - ajutor destinat să favorizeze creșterea animalelor - viermi de mătase
Plăți tranzitorii pentru fructe și legume	- fructe și legume livrate pentru procesare
Plata tranzitorie pentru fructe de tip bacă	- căpșuni și zmeură livrate pentru procesare

0	1
Plata separată pentru fructe și legume	- fructe și legume
Plăți directe în cadrul unor programe	- posei; insulele din Marea Egee
Scheme de sprijin complementare/compensatorii	
Zone defavorizate și zone caracterizate prin condiții de mediu restrictive	- sprijin pentru zona montană defavorizată - sprijin pentru zonele semnificativ defavorizate - sprijin pentru zonele defavorizate de condiții naturale
Măsuri care vizează utilizarea durabilă a terenurilor agricole	- plăți pentru agricultorii din zonele muntoase cu handicap natural - plăți acordate agricultorilor din regiunile cu handicap, altele decât cele muntoase - plăți de tip „Natura 2000” plăți legate de Directiva 2000/60/CE - plăți de agromediu
Măsuri care vizează utilizarea durabilă a terenurilor forestiere	- prima împădurire a terenului agricol - plăți de tip „Natura 2000” pe terenuri forestiere - plăți pentru silvomediu
Sectorul vie/vin	- restructurarea/reconversia plantațiilor viticole - defrișarea plantațiilor viticole

Reforma proporțională - simplificarea PAC vizează următoarele obiective: menținerea comunității între producători și exporturile de produse agricole prin creșterea competitivității acestora pe piețele naționale, regionale și internaționale; reducerea producției la nivelul cererii afișat pe piață - optimizarea echilibrului cerere / ofertă; concentrarea ajutoarelor pentru menținerea veniturilor asupra fermierilor care au într-adevăr nevoie de ajutor; încurajarea agriculturii să nu abandoneze terenurile agricole, în special în zonele dezavantajate în mod natural; protejează mediul și dezvoltă potențialul natural al satelor. Plata directă este legată de respectarea standardelor de mediu, siguranța alimentelor, sănătatea plantelor și animalelor și de păstrarea terenului în bune condiții agricole și de mediu „cross compliance”.

Tabelul 7.2 / Table 7.2

Obiective cheie în cadrul strategiei Europa 2020

Key objectives under the Europe 2020 strategy

2007-2014	2014-2020
Convergență	Investiții pentru creștere economică și creare de locuri de muncă
Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă	
Cooperare teritorială europeană	Cooperare teritorială europeană

Situația alocării plăților directe pe suprafață la nivelul Regiunii Nord-Est în perioada 2014-2020 Scheme de plăți finanțate din FEAGA. Prin Hotărârea Guvernului nr. 724/2019 au fost stabilite pentru anul 2019, cuantumul la hectar al plății unice pe suprafață, al plății redistributive (inclusiv intervalele de suprafață pentru care se acordă această plată), al plății pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu, plății pentru

tinerii fermieri și plafonului aferent schemei de sprijin cuplat pentru speciile ovine/caprine.

Plata redistributivă este oferită anul doar fermierilor care au dreptul la plata unică pe suprafață și este acordată gradual pentru primele 30 de ha ale exploatației agricole, indiferent de mărimea suprafeței. Cuantumul campaniei 2019 a fost de 5 euro/hectar pentru intervalele între 1- 5 hectare, respectiv, 48,7127 euro/hectar pentru intervalele între 5 - 30 de hectare

Suma totală autorizată în anul calendaristic 2019 a fost de 109.577.373,36 euro la nivelul României și de 15.956.657 euro la nivelul Regiunii NE.

Schema de Plată Unică Pe Suprafață (SAPS) (SAPS) presupune acordarea unei plăți unice pe hectarul eligibil declarat de fermier, decuplată total de producție. Cuantumul campaniei 2019: 102,6082 euro/hectar. Suma totală autorizată în anul calendaristic 2019 a fost de 1.045.477.723,12 euro la nivelul țării și de 159.226.257 euro la nivelul Regiunii de NE a României (tab. 7.3).

Tabelul 7.3 / Table 7.3

Schema de Plată Unică Pe Suprafață (SAPS) - 2019
Single Area Payment Scheme (SAPS) - 2019

Nr crt	Regiune și județe	Total sumă alocată la nivel de județ Euro	%
	Regiunea NORD-EST	159226257	100
1	Bacau	19.958.250,85	12,53
2	Botosani	39.054.602,05	24,53
3	Iasi	29.999.225,85	18,84
4	Neamt	19.679.397,29	12,36
5	Suceava	23.180.170,33	14,56
6	Vaslui	27.354.610,63	17,18

Plata pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu (plata pentru înverzire)

Fermierii eligibili pentru a primi plata unică pe suprafață, sunt obligați ca pe întreaga suprafață eligibilă să folosească următoarele practici agricole, în funcție de specificul exploatației și/sau structura culturilor, pentru a proteja clima și mediu înconjurător: diversificarea culturilor, menținerea pajiștilor permanente existente și prezența unei zone de interes ecologic pe suprafață agricolă (ZIE).

Această plată pentru practicile agricole care protejează clima și mediul înconjurător, denumită și plata pentru înverzire, se acordă fermierilor care aplică practicile mai sus menționate în funcție de specificul exploatației și/sau de structura culturilor.

Cuantumul campaniei 2019: 59,3201 euro/ hectar

Suma totală autorizată în anul calendaristic 2019 a fost de 603.786.086,36 euro.

Plata pentru tinerii fermieri. Plata pentru tinerii fermieri reprezintă acordarea unei plăți anuale tinerilor fermieri care au dreptul la plată unică pe suprafață și se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili.

Doar 11% dintre fermele din Uniunea Europeană (UE) sunt conduse de fermieri cu vârsta sub 40 de ani - și tinerilor le este greu să fie convinși să devină fermieri.

Dar pe măsură ce populația agricolă îmbătrânește, UE își intensifică eforturile pentru a atrage tineri în acest sector. Tinerilor fermieri li se oferă o mână de ajutor pentru a-și deschide afacerea: asistență pentru crearea de afaceri, asistență pentru venituri, formare etc.

Cuanticum campania 2019: 31,2477 euro/ hectar

Suma totală autorizată în anul calendaristic 2019 a fost de 25.221.278,84 euro, revenind o sumă de 1.576.330,0 euro pentru cele 6 județe ale regiunii NE.

AFIR Iași a transferat fonduri nerambursabile în conturile fermierilor pentru o sumă de 3 milioane de euro, în primele 3 luni ale anului 2021. Alte 5 milioane de euro au fost plătite beneficiarilor din județele Vaslui, Neamț, Botoșani, Suceava și Bacău. Fermierii din Iași au investit banii în livezi, sere de legume, utilaje agricole etc.

Fermierii din Iași au primit fonduri nerambursabile în valoare de 3 milioane EUR de la Agenția de Finanțare a Investițiilor Rurale (AFIR) pentru proiectele depuse în perioada 2018-2020, eligibile pentru finanțare. Beneficiarii regiunii Nord-Est au primit în perioada ianuarie-martie 2021 fonduri europene în valoare de 8 milioane de euro, potrivit specialiștilor de la Centrul Regional pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (CRFIR) Nord-Est, instituția care gestionează acordarea de fonduri europene fonduri pentru regiunea Nord-Est.

În Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020, s-au plătit fonduri nerambursabile în valoare de 7 milioane de euro pentru locuitorii din Iași care doreau să înlocuiască vechile utilaje agricole cu cele noi. Cea mai mare sumă acordată unui fermier din Iași, în 2020, în cadrul submăsurii 4.1- „Modernizarea exploatațiilor agricole”, este de 400.000 de euro. Alte proiecte aprobate pentru finanțare au o valoare nerambursabilă cuprinsă între 100.000 și 300.000 de euro. Anul acesta, AFIR Iași a plătit aproape 1 milion de euro beneficiarilor din mediul rural care au afaceri în sectorul agricol. Pentru tinerii fermieri județul Iași a avut o alocare de 18, 53 din total (tab. 7.4).

Tabelul 7.4 / Table 7.4

Sume alocate pentru “ Plata pentru tinerii fermieri” - euro
Amounts allocated for "Payment for young farmers" - euro

Regiune	Suma alocată	Bacău	Botoșani	Iași	Neamț	Suceava	Vaslui
N.E	1.576.330,0	212565	340800	292154	192862	205289	332835
% din total	100	13,48	21,62	18,53	12,23	13,02	21,11

7.2. Analiza implicațiilor comunitare asupra a exploatațiilor agricole din Regiunea Nord-Est

Efectele Politicii Agricole comune prin cei doi piloni și instrumentele de sprijin specifice (fonduri pentru proiectele de dezvoltare, subvenții ș.a) influențează semnificativ performanțele exploatațiilor agricole din regiune Nord-Est. Situația proiectelor contractate la nivelul Regiunii NE pe Priorități de investiții (tab. 7.5) identifică axele specifice și prioritățile de investiții.

Tabelul 7.5

**Situația proiectelor contractate la nivelul Regiunii NE pe Priorități de investiții și
Gradul de acoperire al bugetului alocat 30 septembrie 2020**

Axa prioritară	Prioritatea de investiții	Nr. Apel	Data închidere apel, LL/ZZ/AA	Nr	valoare totală, Mil LEI	valoare eligibilă, Mil LEI	valoare solicitată, Mil LEI	Alocare apel/regiune Mil euro	Alocare apel/regiune Mil LEI	% acoperire alocare apel/regiune
2	2.1A	2	08.11.2019	108	124,787	104,373	82,834	35,691	172,727	47,96
2	2.1B	1	09.07.2018	7	89,339	76,825	47,482	16,258	78,681	60,35
2	2,2	1	30.08.2017	139	749,852	623,625	414,059	74,278	359,468	115,19
3	3.1A	1	16.11.2016	1	0,639	0,5	0,3	50,35	243,669	0,13
3	3.1A Sisteme fotovoltaice	1	14.09.2019	1	74,124	71,965	70,525	14,842	71,828	98,19
3	3.1C	1	18.10.2018	11	132,266	126,848	124,311	11,054	53,496	232,38
3	4e/OS 3.2	1	21.06.2018	10	439,036	389,465	381,676	43,49	210,47	181,34
4	4,1	1	29.03.2019	24	1,173,197	1,048,150	1,027,187	143,4	693,984	148,01
4	4.4/OS 4.5	1	31.12.2018	6	54,246	39,517	36,758	3,056	14,79	248,54
5	5,1	1	25.11.2016	32	221,521	210,902	206,425	33,826	163,701	126,1
6	6,1	2	13.07.2017	10	1,170,343	1,154,417	1,131,329	109,84	531,571	212,83
6	6.1-nefin.	apel cu alocare națională	17.09.2018	7	85,609	84,102	82,42	162,443	786,143	10,48
7	7,1	1	02.12.2016	2	25,819	25,749	25,234	13,45	65,091	38,77
7	7,1	2	21.10.2017	5	60,422	60,013	58,812	11,86	57,396	102,47
8	8.1/8.1A	1	21.12.2018	16	160,551	148,76	145,785	22,696	109,837	132,73

Procentul aplicat nu trebuie să depășească intensitatea ajutorului regional stabilită în funcție de locul de implementare a proiectului (regiunea de dezvoltare pe teritoriul căreia se implementează proiectul finanțat), precum și de tipul solicitantului (respectiv încadrarea în categoria întreprinderilor mari, mijlocii sau mici/micro), după cum urmează (tab. 7.6):

Tabelul 7.6 / Table 7.6

Intensitatea ajutorului de stat regional aplicabilă în cadrul POR 2014-2020³⁰

Intensity of regional state aid applicable within the 2014-2020 ROP

Finanțarea nerambursabilă maximă, calculată ca procent din valoarea cheltuielilor eligibile finanțabile prin ajutor de stat regional aferente proiectului							
Categoria IMM/ Regiunea de dezvoltare	Nord-Est	Sud-Est	Sud-Muntenia	Sud-Vest Oltenia	Vest	Nord-Vest	Centru
Întreprinderi mijlocii	60%	60%	60%	60%	45%	60%	60%
Întreprinderi mici	70%	70%	70%	70%	55%	70%	70%

Sursa: Decizia Comisiei Europene C(2014)2240/09.04.2014

Investiția în cazul ajutoarelor regionale trebuie menținută în regiunea beneficiară pentru o perioadă de cel puțin cinci ani sau, în cazul IMM, de cel puțin trei ani de la finalizarea investițiilor. Această condiție nu împiedică înlocuirea unei instalații sau a unui echipament care a devenit depășit sau a fost distrus în această perioadă, cu condiția ca activitatea economică să fie menținută în regiunea în cauză pentru perioada minimă relevantă.

De-a lungul perioadei analizate au fost depuse 22.494 cereri de finanțare și contractate un număr de 12.979, plățile realizate în cadrul acestei măsuri se observă că au un trend crescător începând cu anul 2016 și până în anul 2019 (tab. 7.7).

³⁰ Decizia Comisiei Europene C(2014)2240/09.04.2014, <http://www.ajutordestat.ro/?pag=82#>

Tabelul 7.7

Situația proiectelor contractate la nivelul Regiunii NE pe Priorități de investiții și
Gradul de acoperire al bugetului alocat 30 septembrie 2020

Axa prioritară	Prioritatea de investiții	Nr. Apel	Data închidere apel, LL/ZZ/AA	Nr.	valoare totală, Mil LEI	valoare eligibilă, Mil LEI	valoare solicitată, Mil LEI	Alocare apel/regiune Mil euro	Alocare apel/regiune Mil LEI	% acoperire alocare apel/regiune
8	8.1/8.1A nefin.	apel cu alocare națională	07.09.2018	5	59,281	59,281	53,384	119,701	579,293	9,22
8	8.1/8.2B	apel cu alocare națională	18.04.2018	5	37,065	33,785	33,11	61,74	298,791	11,08
8	8.1/8.2B nefin.	apel cu alocare națională	07.09.2018	5	77,923	77,923	70,728	45	217,778	32,48
8	8.1/8.2./1-AMBULANTE	apel cu alocare națională	31.08.2018	1	87,23	87,23	61,061	94,906	459,298	13,29
8	8.1/8.3A	1	04.09.2017	9	24,799	23,487	23,017	3,703	17,921	128,44
8	8.1/8.3A	2	03.12.2018	4	13,642	13,28	11,492	3,703	17,921	64,13
8	8.3.C	apel cu alocare națională	01.07.2019	1	5,475	4,663	4,57	77,206	373,638	1,22
10	10.1-A	1	04.07.2018	31	98,699	66,984	65,637	11,809	57,15	114,85
10	10.1-B	1	09.07.2018	22	146,502	144,009	141,126	11,077	53,607	263,26
10	10.1-MEN	apel cu alocare națională	31.12.2020	1	48,405	45,577	39,698			
10	10,2	1	10.07.2018	2	47,972	39,95	39,151	2,643	12,791	306,09
10	10,3	1	24.07.2018	4	101,47	80,917	79,648	9,878	47,805	166,61
13	13,1	1	01.10.2018	10	187,516	170,768	167,353	26,315	127,351	131,41

<https://www.pndr.ro/situatia-proiectelor-depuse-2014-2020.html?start=30>

Execuția financiară aferentă Axei 1 pe parcursul perioadei 2008-2014 a avut o tendință crescătoare, corespunzătoare perioadei necesare implementării proiectelor pe măsuri. Astfel, în anul 2008 s-au făcut plăți totale în valoare de 1.747.946,54 euro, reprezentând 0,06% din total sumă alocată. Dintre acestea, 43.984 mii euro reprezintă plăți aferente Submăsurii 6.1.(tab. 7.8).

Tabel 7.8 / Table 7.8

Execuția financiară a PNDR în perioada 2014-2020
The financial execution of PNDR in the period 2014-2020

Submăsura	Alocare publică PNDR 2014-2020 mii euro	Proiecte depuse		Proiecte contractate						Plăți efectuate mii euro
				Proiecte contractate (în derulare și finalizate)		Proiecte finalizate		Proiecte reziliate		
		Nr.	Valoare mii Euro	Nr.	Valoare mii Euro	Nr.	Valoare mii Euro	Nr.	Valoare mii Euro	
Submăsura 6.1	466.754	14.173	582.910	10.027	411.550	852	350.280	15	610	395.860
Submăsura 6.1 Regiunea NE	58.344	1.575	52.992	1.114	37.414	95	31.844	2	55	43.984

<https://www.pndr.ro/situatia-proiectelor-depuse-2014-2020.html?start=30>

Sursă: Prelucrări după Rapoartele de progres anuale PNDR 2014-2020³¹

Scopul măsurii “Instalarea tinerilor fermieri” urmărește sprijinirea exploatațiilor agricole, care produc în principal produse agricole vegetale și animale (materie primă) pentru consum uman și hrana animalelor.

Pentru a putea primi sprijin în cadrul Măsurii 6.1, solicitantul sprijinului trebuie să îndeplinească următoarele **condiții principale**:

- ✓ vârsta sub 40 de ani;
- ✓ se instalează pentru prima dată în exploatația agricolă ca și conducător (șef) al acesteia;
- ✓ deține sau se angajează să dobândească competențe și calificări profesionale în raport cu activitatea pe care urmează să o desfășoare;
- ✓ prezintă un Plan de afaceri pentru dezvoltarea activităților agricole din cadrul exploatației agricole;
- ✓ are o dimensiune economică cuprinsă între 12000-50000 SO.

Pentru o mai bună ilustrare a strategiei de finanțare a fermelor din fondurile administrate de către FEADR, precum și a tendinței pe zone a beneficiarilor de a utiliza aceste resurse, vom analiza câteva date statistice referitoare la proiectele depuse până la nivelul lunii septembrie 2019.

³¹ Raport de progres anual PNDR (,2014,2015,206,2017,2018,2019), <http://www.madr.ro/pndr-2014-2020/raport-anual-pndr.html>,

Din analiza tabelului 7.9 se observă ponderea cea mai mare deținută de județul Iași, cu 36% și cea mai mică pondere, 5%, în județul Neamț.

Tabelul 7.9 / Table 7.9

Distributia pe județe a proiectelor depuse în cadrul Masurii 6.1 în anul 2019
Distribution by county of projects submitted under Measure 6.1 in 2019

Măsura 6.1	Județul	Nr. proiecte	Valoarea eligibilă (EURO)
	BACĂU	22	466.000
	BOTOȘANI	22	507.000
	IAȘI	58	1.237.000
	NEAMȚ	8	160.000
	SUCEAVA	23	493.000
	VASLUI	25	488.000
	TOTAL	158	3.351.000

Analizând tabelul 7.10, observăm că numărul de proiecte care se datorează mai multor factori, dintre care amintim: promovarea la nivel regional, județean și local, câștigarea încrederii beneficiarilor în Programul F.E.A.D.R., simplificarea procedurii, acumularea experienței de către consultanți, înlesnirea accesului la resurse financiare prin Programul Fermierul, Fondul de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii și, nu în ultimul rând, datorită necesității de absorbire a fondurilor europene.

Tabelul 7.10 / Table 7.10

Situația comparativă a măsurii 4.1, pe județe, după numărul și valoarea proiectelor în 2018

The comparative situation of measure 4.1, by county, according to the number and value of projects in 2018

Nr. crt.	Județul	Număr proiecte	Valoare	%
1.	Iași	123	28.887.839	23,92
2.	Bacău	52	13.640.958	10,11
3.	Botoșani	107	25.168.231	20,81
4.	Neamț	70	16.494.295	13,61
5.	Suceava	82	16.478.193	15,95
6.	Vaslui	80	22.540.320	15,56
	Total	514	123.209.836	100

Contribuții proprii

Conform situației prezentate județului Iași îi revine cel mai mare număr de proiecte depuse (123), dar și valoarea cea mai mare. O parte dintre argumentele care conduc la această situație în județul Iași sunt:

- ✓ are cel mai mare număr de locuitori din Regiunea 1 Nord Est;
- ✓ are cea mai mare suprafață agricolă;
- ✓ au fost depuse proiecte cu valoare mare.

Pe locurile imediat următoare s-au clasat: județul Botoșani cu 107 proiecte și o valoare de 25,168,231 lei, respectiv județul Suceava cu 82 de proiecte și o valoare de 16.478.193 lei.

Conform situației prezentate în *tabelul 7.11* județului Iași îi revine cel mai mare număr de proiecte depuse (25), dar și valoarea cea mai mare. O parte dintre argumentele care conduc la această situație în județul Iași sunt:

- are cel mai mare număr de locuitori din Regiunea Nord Est;
- are cea mai mare suprafață agricolă;
- au fost depuse proiecte cu valoare mare.

Tabelul 7.11 / Table 7.11

Distribuția pe județe a proiectelor depuse în cadrul Măsurii 4.1 în anul 2019
Distribution by county of projects submitted under Measure 4.1 in 2019

	Județul	Nr. proiecte	Valoarea eligibilă (EURO)
Măsura 121	BACĂU	13	14.416.930
	BOTOȘANI	8	7.739.616
	IAȘI	25	27.572.508
	NEAMȚ	5	5.571.619
	SUCEAVA	9	11.809.486
	VASLUI	7	6.141.775
	TOTAL	67	73.251.934

Agricultura și dezvoltarea rurală în cadrul regiunii Nord-Est constituie elemente esențiale caracterizate de puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări (riscuri) (tab. 7.12).

Tabelul 7.12.a / Table 7.12.a

Analiza SWOT agricultura și dezvoltare rurala (I)
SWOT analysis of agriculture and rural development (I)

Puncte tari	Referința
Aport ridicat al regiunii la formarea valorii adăugate brute naționale în agricultură	Contribuția regională în 2018 – 14,7%
Ponderea ridicată a suprafeței agricole a Regiunii din total suprafață nivel național	2013 – 14,52% din suprafața totală agricolă a României
Nivele ridicate ale producției la hectar pentru o serie de culturi agricole: grâu, porumb, secară, lucernă	Nivelele înregistrate în perioada 2010-2013 în Regiune sunt superioare valorilor medii naționale
Aport ridicat și constant al Regiunii la valoarea totală a producției agricole naționale	17% pentru valoarea producției agricole totale, 15% pentru valoarea producției vegetale și 19% pentru valoarea producției animale - 2012
Potențial ridicat în creșterea și valorificarea ciupercilor de pădure, fructelor de pădure, produselor apicole și piscicole	În total național, 20% din cantitatea totală de fructe de pădure și 35% din cea de ciuperci de pădure, este asigurată de Regiune. 70% din cifra de afaceri a firmelor ce

	valorifică produse apicole este asigurată de firmele din Regiune
Cel mai mare furnizor de masă lemnoasă din România	Regiunea asigură mai mult de un sfert din masa lemnoasă recoltată a României (2018)

Tabelul 7.12.b / Table 7.12.b

Analiza SWOT - agricultură și dezvoltare rurală (II)
SWOT analysis of agriculture and rural development (II)

Puncte slabe	Referinta
Existența Băncii de Resurse Genetice Vegetale din județul Suceava (unică în România)	Unicitate
Existența zonelor geografice rurale lipsite de orașe pe o rază de 25-30 km - accesibilitatea scăzută la serviciile publice	Sud-estul jud. Botoșani – nord-estul jud. Iași, nord-estul jud. Botoșani, sudul și sud-estul jud. Iași, estul jud. Bacău - vestul jud. Vaslui, zona central-estică a jud. Vaslui, nord-vestul jud. Suceava, nord-vestul jud. Neamț, nord-vestul jud. Bacău – aproximativ 144 mii persoane
Efectivul numeros al persoanelor vârstnice ce activează în agricultură	32% din persoanele ocupate în agricultură au vârste de peste 55 de ani; o treime dintre cei peste 65 de ani sunt persoane active ocupate
Gradul scăzut de echipare cu infrastructură tehnică-edilitară în mediul rural	Analiza economico-socială
Accesul scăzut al populației din mediul rural la rețelele de internet și aplicațiile aferente TIC	¾ din gospodarii din mediul rural nu au în dotare echipamente PC și acces la internet
Nivelul redus al suprafețelor agricole ce au amenajate lucrări de irigații	6,47% din totalul suprafeței agricole beneficiază de sisteme de irigații
Capacitatea de producție insuficientă pentru procesarea materiilor prime din agricultură	Rezultatele din întâlnirile de lucru - parteneriatul regional
Oportunități	
Realizarea cu cofinanțare din fonduri comunitare a Parcului Agroindustrial Transagropolis din Lețcani-Iași (25 ha)	
Potențial turistic ridicat al zonelor rurale; capacitate de cazare și agrement ridicată și diversificată	
Introducerea în perioada de programare 2014-2020 a instrumentului de dezvoltare teritorială – Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității locale	
Riscuri	

Migrația tinerilor din mediul rural către alte state membre UE, în căutarea unui loc de muncă
Mentținerea la un nivel ridicat al ratei mortalității infantile
Mentținerea gradului ridicat de fărâmițare a suprafețelor agricole
Mentținerea la nivele ridicate a sărăciei în mediul rural

7.3. Analiza performanțelor exploatațiilor agricole din regiunea Nord-Est (studii de caz)

Studiile de caz au beneficiat pe lângă suportul specific din Pilon II (în special plăți directe) de fonduri europene finanțate din FEADR prin PNDR 2014-2019, Măsura 4.1- Modernizarea exploatațiilor agricole.

Investițiile realizate de către exploatațiile agricole luate drept studii de caz au avut în vedere dezvoltarea și re tehnologizarea sectorului de mecanizare a activității, prin dotarea cu utilaje agricole de mare capacitate, cu un nivel tehnic ridicat, caracterizate printr-o productivitate marită și un randament superior. Investițiile efectuate prin Măsura 4.1 au avut la bază în principal necesitatea îmbunătățirii activității economico-financiare a societății, natura evolutivă a proceselor economice presupunând înnoirea permanentă a mijloacelor fixe astfel încât activitatea curentă să aibă un randament crescut și costuri scăzute. Totodată s-a urmărit și asigurarea unui grad de tehnologizare cu mașini și utilaje agricole la standardele Uniunii Europene, pentru a se oferi societăților șanse reale de concurență în piața produselor agricole.

Studiile de caz utilizate în vederea analizării implicațiilor comunitare asupra agriculturii, pot fi împărțite în trei categorii de exploatații agricole, după dimensiunea suprafeței utilizate astfel: exploatații agricole cu suprafață sub 500 hectare, exploatații agricole cu suprafață cuprinsă între 500-1000 hectare; exploatații agricole cu suprafață peste cu suprafață cuprinsă între 1000-1500 hectare, exploatații agricole cu suprafață peste cu suprafață cuprinsă între 1500-2000 hectare și exploatații agricole cu suprafață peste cu suprafață peste 2000 hectare.

7.3.1. Exploatații agricole între 100 și 500 ha (S.C AGROMAX DELENI S.R.L.)

S.C AGROMAX DELENI S.R.L. situată în județul Iași, este o unitate agricolă cu profil vegetal, ce cultivă 420 de ha cu grâu, porumb, floarea soarelui, soia, mazăre și lucernă. Societatea agricolă poartă numele de Agromax Deleni și are sediul în satul Maxut, comuna Deleni, județul Iași și are ca obiect de activitate: executarea de prestări servicii, creșterea animalelor, prelucrarea și industrializarea produselor agricole, depozitarea și valorificarea producției și de asemenea alte activități care să asigure folosirea la maximum de eficiență a pământului, animalelor și celelalte capacități de producție și obținerea de profit.

Capitalul social este de 672000 lei, reprezentând valoarea mijloacelor de producție, altele decât pământul, pe care asociații îl vor aduce în folosința societății, după primirea acestora în proprietate.

Societate agricolă funcționează potrivit statutului societății care a fost înscris la data de 26 martie 1993 la Judecătoria orașului Pașcani, județul Iași și care are o durată de

funcționare de 20 de ani cu posibilitatea de a negocia prelungirea acesteia. Societatea agricolă este formă de asociere în care producătorii agricoli, prin liber consimțământ care au hotărât să-și exploateze pământul, animalele, investițiile, celelalte bunuri, în scopul folosirii acestora cu maximă eficiență și obținerea de profit, care să contribuie la dezvoltarea și întărirea gospodăriilor țărănești.

Obiectul de activitate îl constituie exploatarea în comună a pământului, creșterea animalelor, prelucrarea și industrializarea produselor agricole, depozitarea și valorificarea producției și de asemenea alte activități care să asigure folosirea la maximum de eficiența a pământului, animalelor și celelalte capacități de producție și obținerea de profit.

Societatea a obținut în anul 2019 o cifră de afaceri de 1,4 mil lei. Această cifră de afaceri a fost constituită în proporție de 91,8% din venituri obținute prin vânzarea producției (cultură mare) și 8,2% din venituri obținute prin vânzarea mărfurilor (activitatea de vânzare a îngrășămintelor organice). Analiza elementelor de activ la SA Agromax Deleni se bazează pe folosirea datelor extrase din bilanțurile contabile și pe calculul ratelor de structură ale bilanțului (tab. 7.13).

Tabelul 7.13 / Table 7.13

Activul SA Agromax Deleni
Active SA Agromax Deleni

Specificație	Perioada de analiză			Dinamica	
	2017 - lei -	2018 - lei -	2019 - lei -	2018/2017 %	2019/2017 %
Imobilizări corporale	10195	250459	676787	2456,68	6638,42
Active imobilizate – total	10195	250459	676787	2456,68	6638,42
Stocuri	4127	60541	15550	1466,95	376,78
Creanțe	67957	74553	82329	109,70	121,14
Clienți și conturi asimilate	67957	74553	82329	109,70	121,14
Disponibilități și plasamente	111532	27612	178499	24,75	160,04
Conturi la bănci în lei	109342	26615	151325	24,34	138,39
Casa în lei	2190	995	27174	45,43	1240,82
Active circulante - total	183616	162706	276378	88,61	150,52
Conturi de regularizare și asimilate - total	1416	1416	1416	100	100
Total activ	195227	414581	954581	212,35	488,9

Sursa : situații financiare anuale și calcule proprii

În perioada analizată, activul patrimonial a înregistrat o creștere puternică, de aproape 200 % în anul 2018 față de 2017, acest lucru s-a realizat prin faptul că societatea agricolă a achiziționat imobilizări corporale, valoarea acestora crescând cu peste 200 % în găsirea de clienți solvabili. De asemenea în 2019 față de 2017 activul patrimonial a

înregistrat o creștere și mai puternică de peste 400 %, această creștere datorându-se tot prin achiziționarea de imobilizări corporale, valoarea lor crescând de patru ori față de anul 2017 (fig. 7.1).

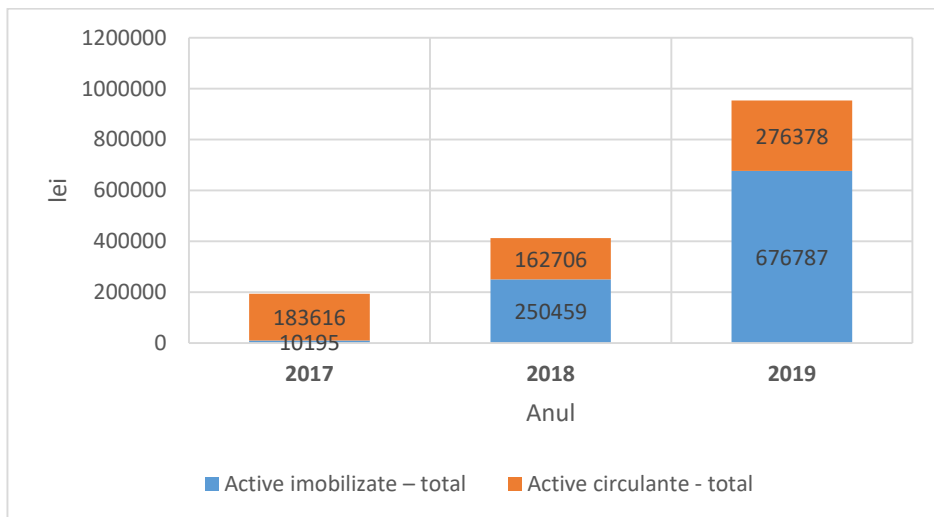

Figura 7.1 Evoluția valorică elementelor de activ la SA Agromax Deleni
Figure 7.1 Value evolution of assets at SA Agromax Deleni

În ceea ce privește structura activului patrimonial, analiza efectuată a evidențiat ponderea activelor imobilizate în totalul activului de 5,22 % în 2017, 60,41 % în 2018, și de 70,89 % în 2019. O astfel de proporție a activelor fixe în structura activului total poate fi apreciată ca fiind necorespunzătoare dacă se are în vedere ponderea mică care-i revine activelor circulante în totalul activului patrimonial.

Analiza structurii activelor permanente. Rata activelor imobilizate (Rai) reflectă indirect, intensitatea capitalistică (prin ponderea imobilizărilor corporale) și exprimă gradul de investire a capitalului în cadrul firmei. Rata activelor imobilizate este prezentată în tabelul 7.14:

Tabelul nr. 7.14 / Table 7.14

Gradul de imobilizare a activului total la SA Agromax Deleni
The degree of immobilization of the total asset at SA Agromax Deleni

Nr. crt.	Specificație	UM	Perioada de analiză			Simbol
			2017	2018	2019	
1	Active imobilizate	Lei	10195	250459	676787	Ai
2	Activ total	Lei	195227	414581	954581	At
3	Rata activelor imobilizate	%	5,22	60,41	70,89	Rai = Ai / At
4	Valoarea maxim acceptabilă	%	60	60	60	Max

Mintenica Mariana CIUȘTEA (BUTNARU)

5	Indicele de creștere a activelor imobilizate	-	-	24,56	66,38	$IcAin = Ai_n / Ai_0$
6	Indicele de creștere a activelor totale	-	-	2,12	4,88	$IcAt = At_n / At_0$

Sursa : Situații financiare anuale și calcule proprii

Valoarea ratelor activelor imobilizate în ultimii doi ani poate fi considerată anormală, aceasta se prezintă peste nivelul maxim admis, crescând cu 65,67 % față de 2017 ca efect al modificării într-o proporție mai mare a valorii imobilizărilor fixe în raport cu valoarea activului total. Indicatorul înregistrează o tendință oscilantă pe perioada analizată. Acest lucru înseamnă că ponderea ratelor activelor imobilizate crește ca urmare a modificării valorii lor într-o proporție mai mică decât cea a activelor circulante

Rata imobilizărilor corporale (Ric) arată ponderea valorii activelor corporale în total imobilizări și măsoară capacitatea întreprinderilor de a rezista în cazul unei crize, de a se adapta la schimbarea bruscă a tehnicii sau a cerințelor pieței. Rata imobilizărilor corporale în total activ este prezentată în tab 7.15 :

Tabelul nr. 7.15 / Table 7.15

Rata imobilizărilor corporale la SA Agromax Deleni
The rate of tangible fixed assets at SA Agromax Deleni

Nr.crt.	Specificație	UM	Perioada de analiză			Simbol
			2017	2018	2019	
1	Imobilizări nete corporale	Lei	10195	250459	676787	Ic
2	Active imobilizate nete	Lei	10195	250459	676787	Ain
3	Rata imobilizărilor corporale	%	100	100	100	$Ric = Ic / Ain$
4	Valoarea minim acceptabilă	%	85	85	85	Min
5	Indicele de creștere a imobilizărilor corporale	-	-	24,56	66,38	$IcIc = Ic_n / Ic_0$
6	Indicele de creștere a activelor imobilizate nete	-	-	24,56	66,38	$IcAin = Ain_n / Ai_0$

Sursa : situații financiare anuale și calcule proprii

Valoarea ratei pe toată perioada analizată este de 100 %, ea situându-se peste valoarea minimă acceptată (85%). Rata imobilizărilor corporale are un trend constant, situație considerată favorabilă.. Societatea agricolă nu prezintă imobilizări financiare și ca atare nu a mai fost calculat rata imobilizărilor financiare.

Analiza gradului de finanțare curentă. Rata resurselor curente (Gfc), adică gradul de finanțare curent, reflectă măsura în care resursele curente participă la formarea resurselor totale și la activități (tab. 7.16) :

Tabelul 7.16 / Table 7.16

Gradul de finanțare curent la SA Agromax Deleni
Current funding level at SA Agromax Deleni

Nr. crt.	Specificație	UM	Perioada de analiză			Simbol
			2017	2018	2019	
1	Datorii pe termen scurt	Lei	9977	122113	170323	Dts
2	Pasiv total	Lei	195227	414581	954581	$Pt = Cpm + Dts$
3	Gradul de finanțare curent	%	5,11	29,45	17,84	$Gfc = Dts / Pt$
4	Valoarea maxim acceptată	%	50	50	50	Max

Sursa : situații financiare anuale și calcule proprii

Pe întreaga perioadă analizată gradul de finanțare a activității din resurse curente a fost destul de oscilant (fără să depășească însă nivelul maxim admis), dar a înregistrat o reducere la nivelul primului și ultimului an de analiză, datorată în general scăderii mai rapide ca ritm a resurselor curente față de cele permanente. Principalul motiv al acestei scăderi în anul 2017 și în 2019 îl constituie reducerea creditelor bancare pe termen scurt, finanțându-și activitatea în proporție de 5 % în 2017 surse ciclice, în 2018 de aproximativ 30 % și în 2019 cu 18 %.

Structura resurselor pe surse de proveniență. Autonomia financiară pune în evidență măsura în care sursele de finanțare aparțin proprietarului. Cu cât sursele proprii dețin o pondere mai mare în totalul surselor de finanțare cu atât autonomia financiară a întreprinderii este mai ridicată. Rata autonomiei financiare globale (Rafg) arată cât din patrimoniul firmei este finanțat pe baza resurselor proprii (tab. 7.17).

Tabelul 7.17 / Table 7.17

Autonomia financiară la SA Agromax Deleni
Financial autonomy at SA Agromax Deleni

Nr. crt.	Specificație	UM	Perioada de analiză			Simbol
			2017	2018	2019	
1	Capital propriu	Lei	126993	165847	261493	Cp
2	Indicele de creștere a capitalului propriu	-	-	1,3	2,05	$IcCp = Cp_n / Cp_0$
3	Pasiv total	Lei	195227	414581	954581	$Pt = Cp + Dtml + Dts$
4	Indicele de creștere a pasivului	-	-	2,12	4,88	$IcPt = Pt_n / Pt_0$

Mintenica Mariana CIUȘTEA (BUTNARU)

5	Autonomia financiară globală	%	65	40	27	$Rafg = C_p / P_t$
6	Valoarea minim acceptabilă	%	50	50	50	Min

Sursa : situații financiare anuale și calcule proprii

Societatea a depus un proiect de finanțare pe măsura 4.1. Modernizarea exploatațiilor agricole prin îsi finanțează activitățile în proporție de 27%. Finanțarea datoriilor din capitaluri proprii a societății agricole este prezentată în calculele efectuate în tabelul 7.18 :

Tabelul 7.18 / Table 7.18

Indicele autonomiei financiare globale la SA Agromax Deleni
Global financial autonomy index at SA Agromax Deleni

Nr. crt.	Specificație	UM	Perioada de analiză			Simbol
			2017	2018	2019	
1	Capital propriu	Lei	126993	165847	261493	C_p
2	Indicele de creștere a capitalului propriu	-	-	1,3	2,05	$IcC_p = C_{p_n} / C_{p_0}$
3	Datorii totale	Lei	68234	248734	693088	$D_t = D_{tml} + D_{ts}$
4	Indicele de creștere a datoriilor	-	-	3,64	10,15	$IcD_t = D_{t_n} / D_{t_0}$
5	Indicele autonomiei globale	%	186,11	66,67	37,72	$Iafg = C_p / D_t$
6	Valoarea minim acceptabilă	%	50	50	50	Min

Sursa : situații financiare anuale și calcule proprii

Ponderea capitalului propriu, respectiv a obligațiilor în totalul pasivului diferă de la un caz la altul, în funcție de politica financiară a întreprinderii, respectiv, de condițiile în care își desfășoară activitatea întreprinderile. Cu toate acestea specialiștii recomandă ca satisfăcătoare pentru echilibrul financiar existența unui capital propriu egal sau mai mare de o treime din pasivul firmei. Societatea agricolă dispune de o autonomie financiară bună pe întreaga perioadă analizată chiar dacă datoriile totale (ca urmare a investițiilor realizate) au crescut constant (fig. 7.2).

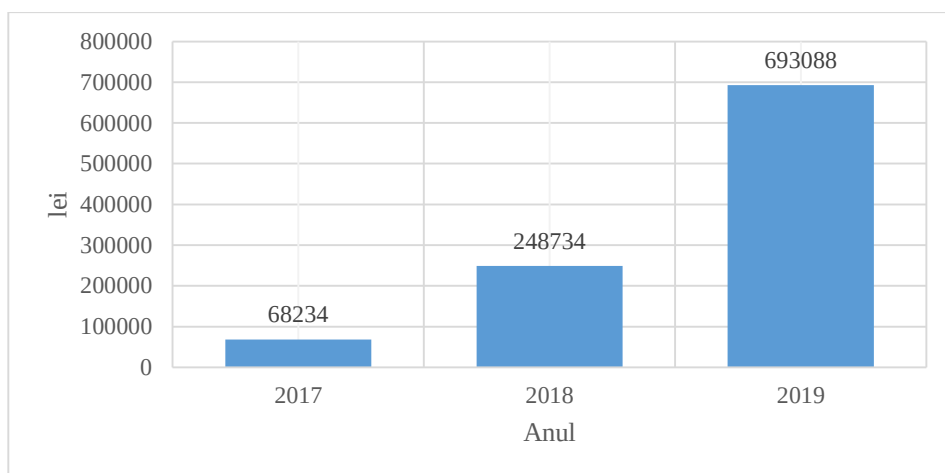

Figura 7.2 Evoluția datoriilor totale la SA Agromax Deleni

Figure 7.2 Evolution of total debts at SA Agromax Deleni

În primul an societatea agricolă este capabilă să-și acopere mai mult decât integral datoriile totale pe seama capitalurilor proprii. Capitalurile proprii au fost cu 86,11 % mai mari decât cele împrumutate și atrase, această situație nu se menține și în următorii ani astfel în 2018 și în 2019 societatea agricolă nu poate să-și acopere datoriile din capitaluri proprii prezentând o diminuare a capitalului cu 33,33% în 2018 și cu 62,28 % în 2019. Indicele de autonomie globală s-a diminuat semnificativ (până la 37,72% în anul 2019) ca urmare a creșterii datoriilor totale (fig. 7.3)

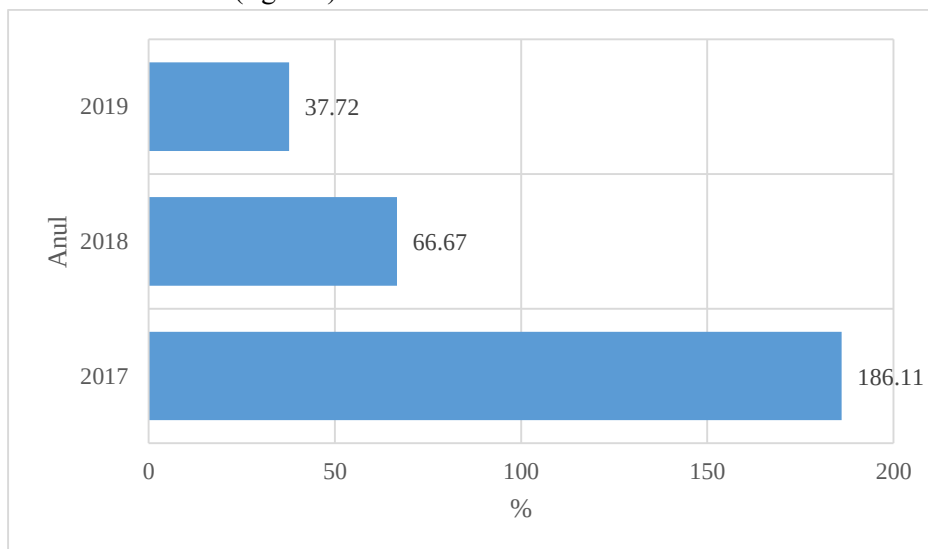

Figura 7.3 Evoluția indicelui autonomiei globale la SA Agromax Deleni

Figure 7.3 The evolution of the global autonomy index at SA Agromax Deleni

Calculul autonomiei financiare la termen este prezentat în tabelul 7.19.

Autonomia financiară la termen la SA Agromax Deleni
Financial autonomy in the term at SA Agromax Deleni

Nr. crt.	Specificație	UM	Perioada de analiză			Simbol
			2017	2018	2019	
1	Capital propriu	Lei	126993	165847	261493	Cp
2	Indicele de creștere a capitalului propriu	-	-	1,3	2,05	$IcCp = Cp_n / Cp_0$
3	Capital permanent	Lei	127403	166257	656298	$Cpm = Cp + Dtml$
4	Indicele de creștere a capitalului permanent	-	-	1,3	2,05	$IcCpm = Cpm_n / Cpm_0$
5	Autonomia financiară la termen	%	99,67	99,75	39,84	$Raft = Cp / Cpm$
6	Valoarea minim acceptabilă	%	50	50	50	Min

Sursa : situații financiare anuale și calcule proprii

Societatea agricolă nu dispune de o autonomie financiară globală foarte bună pe întreaga perioadă analizată, excepție făcând anul de bază al analizei, deoarece prezintă o tendință de creștere datorată lipsei resurselor împrumutate și atrase.

Specialiștii în domeniu apreciază că, pentru asigurarea autonomiei financiare, capitalul propriu trebuie să reprezinte cel puțin jumătate din cel permanent.

La societatea agricolă, în primii doi ani ai analizei, rata autonomiei este foarte mare, apropiată de 100 %, iar în ultimul an de analiză nu este asigurată autonomia financiară la termen fiind mai mică de 50 %. creșterii capitalurilor proprii dar într-un ritm inferior față de alte resurse. În concluzie am prezentat în tabelul 7.20 ratele de structură ale activului și pasivului patrimonial în perioada 2017 - 2019 (%).

Tabelul 7.20 / Table 7.20

Ratele de structură ale activului și pasivului patrimonial în perioada 2017 – 2019
The structure rates of the patrimonial asset and liability in the period 2017 – 2019

Nr.crt.	Indicatori	Perioada de analiză		
		2017 %	2018 %	2019 %
1	Rata activelor imobilizate	5,22	60,41	70,89
2	Rata imobilizărilor corporale	100	100	100
3	Rata activelor circulante	94,05	39,24	28,95
4	Rata stocurilor	2,24	37,2	5,62
5	Rata creanțelor	37,01	45,82	29,95
6	Rata disponibilităților	60,74	16,97	64,58
7	Rata stabilității financiare	65	40	27

8	Rata autonomiei financiare	65,25	40,10	68,75
9	Rata datoriilor totale	34,95	59,99	72,6

Sursa : calcule proprii

Autonomia financiară este primordială pentru o întreprindere deoarece îi dă posibilitatea de a decide în toată libertatea și totodată de a găsi și contracta noi împrumuturi.

Din acest punct de vedere societatea agricolă analizată se afla în siguranță, doar în primii ani de analiză aflându-se sub valoarea maxim admisă a indicatorului iar în ultimul an de analiză manifestând o creștere datorită scăderii mai rapide a capitalurilor proprii față de datoriile totale.

Creșterea acestui indicator la nivelul celor trei ani de analiză se datorează în principal creșterii datoriilor totale, rata datoriilor totale ajung în anul 2029 la 72, 60% (fig. 7.4).

Referitor la disponibilitățile bănești, ponderea lor a evoluat în funcție de dinamică ponderii stocurilor și a creanțelor. Ponderea mare a imobilizărilor corporale a făcut ca societatea agricolă să opereze mai greu o conversie a activelor în disponibilități pe parcursul perioadei analizată.

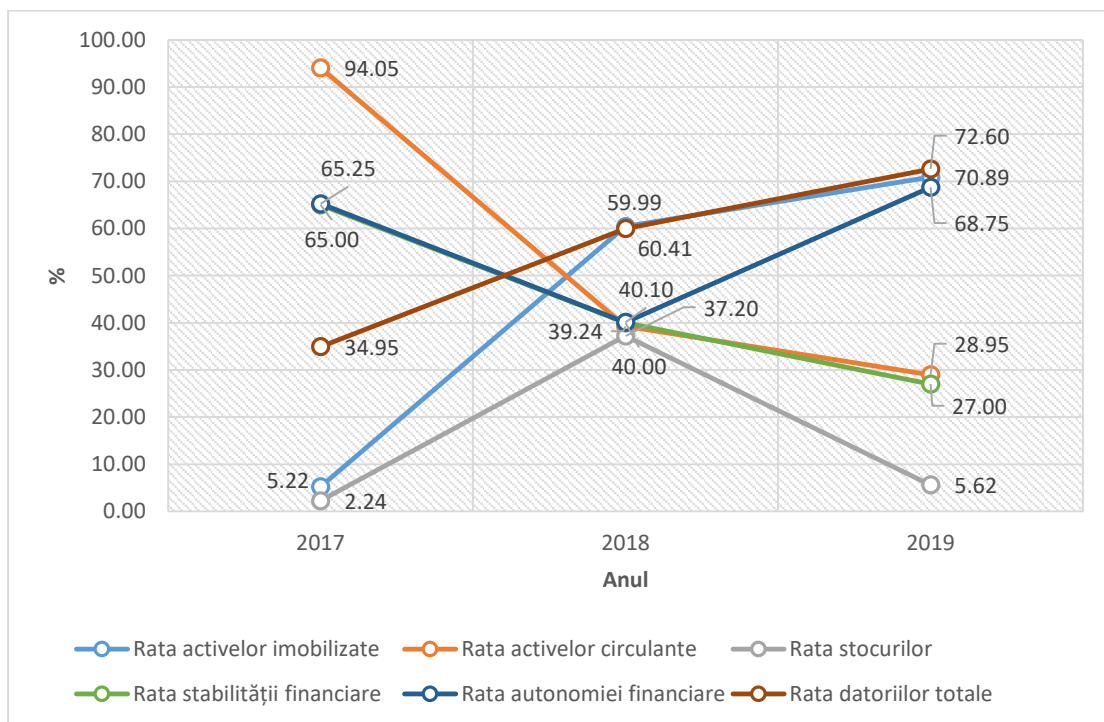

Figura 7.4 Evoluția principalelor rate de structură în perioada 2017 – 2019 la SA Agromax Deleni

Figure 7.4 The evolution of the main structural rates in the period 2017-2019 at SA Agromax Deleni

7.3.2 Exploatații agricole între 500-1000 hectare (S.C CLOROFILA S.R.L)

SC Clorofila SRL s-a înființat cu scopul de a efectua activități lucrative, având ca domeniu principal de activitate: Cultivarea plantelor, nepermanente, cod CAEN 0111,

Activitate principală – Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe oleaginoase.

Prin același contract a mai luat în comodat și o magazie pentru cereale în sat Gherăești, comuna Gherăești. Structura organizatorică de producție este constituită din totalitatea subdiviziunilor organizatorice ale exploatațiilor agricole, în cadrul cărora se desfășoară activități de producție și de servire a producției, din modul de organizare în spațiu a acestora precum și din formele cooperării între ele. Structura culturilor din societatea agricolă este specifică zonei de câmpie, societatea cultivând doar culturi de câmp. Suprafața totală a societății agricole este de 605 ha pe care se cultivă grâu, orzoaică, porumb boabe, floarea-soarelui, soia, rapiță, cartofi, sfeclă, plante nutreț. În perioada analizată cele 450 ha teren arabil de care dispune societatea au fost structurate astfel în (tabelul 7.21).

Tabelul 7.21 / Table 7.21

Situația fondului funciar în cadrul SC CLOROFILA SRL Neamț
The situation of the land fund within SC CLOROFILA SRL Neamț

Specificare			U.M	Valoare
Total suprafață			ha	605
Agricol	Total		ha	600
	% din total		%	99,17
Din care	Arabil	Total	ha	450
		% din total	%	74,38
	Vii și livezi	Total	ha	0.0
		% din total	%	0.0
	Pășuni și fânețe	Total	ha	150
		% din total	%	24,79
Neagricol	Total		ha	5
	% din total		%	0,83

Sursa: SC CLOROFILA SRL -2020

Suprafața de teren aflat în proprietate este de 150 de ha iar terenul deținut în arendă 450 de ha. Teren total a fost de 605 de ha, din care: arabil 450 de ha, pășune 150 de ha și neagricol 5 ha. Productivitatea maximă a muncii a fost înregistrată în anul 2019 (2700 lei/pers.) (tab. 7.22)

Tabelul 7.22 / Table 7.22

Productivitatea muncii și corelații de eficiență
Labor productivity and efficiency correlates

Indicator	U.M.	2016	2017	2018	2019	2020
Cifra de afaceri	lei	230.049	200.050	218.748	235.950	260.544
Număr mediu personal	pers.	18	18	18	20	18
Fond salarii	lei	105.447	109.080	120.009	133.750	110.500

Salariu mediu anual	lei	1000	1070	1150	1300	1180
Productivitatea muncii	Lei/ pers.	2000	2200	2370	2700	2400

Sursa: Date interne SC Clorofila SRL

Structura de producție a societății este extensivă predominând mai mult culturile cerealiere dar acest fapt este în curs de schimbare deoarece în perioada următoare societatea va efectua investiții considerabile în sectorul zootehnic ceea ce va schimba raportul de forțe în favoarea structurii de producție intensive.

Structura organizatorică ce caracterizează SC Clorofila SRL este una de tip funcțional în care activitățile “cheie” sunt bine definite prin scopuri și arii de specializare. SC Clorofila SRL este integrată vertical și este dominant orientată spre producție.

Structura culturilor s-a stabilit pe baza unui studiu al dorinței proprietarilor coroborat cu cererea existentă pe piață, în condițiile date, care pot asigura venituri ridicate și folosirea la maximum a resurselor pedoclimatice. Principalele plante cultivate sunt grâul, porumbul, floarea soarelui și rapița la care se adaugă grâul și floarea soarelui de sămânță. Suprafețele specifice fiecărei culturi și structura acestora sunt prezentate în tabelul 7.23.

Tabelul 7.23 / Table 7.23

Evoluția structurii culturilor 2018-2020
Evolution of the crop structure 2018-2020

Cultura	U. M	2018	% din total	2019	% din total	2020	% din total
Grâu comun	ha	161,74	41,51	169,95	42,28	178,16	44,33
Orzoiacă	ha	15,5	3,98	15,5	3,86	15,57	3,87
Floarea soarelui	ha	76	19,51	76	18,91	76,07	18,93
Porumb	ha	43,74	11,23	43,74	10,88	31,29	7,78
Rapiță	ha	82,8	21,25	86,9	21,62	91	22,64
Plante nutreț	ha	44	2,53	44	2,45	44	2,45
Total	ha	389,62	100,00	401,93	100	401,93	100

Sursa: Date interne SC Clorofila SRL

Procentul cel mai mare este deținut de cultura de grâu cu 41% (fig. 7.5). Sistemul de producție proiectat asigură performanțe ridicate în sectorul vegetal, ca urmare a tehnologiilor moderne propuse și a producțiilor medii obținute. Combinația factorilor naturali și umani permite creșterea productivității agricole și dezvoltarea firmei.

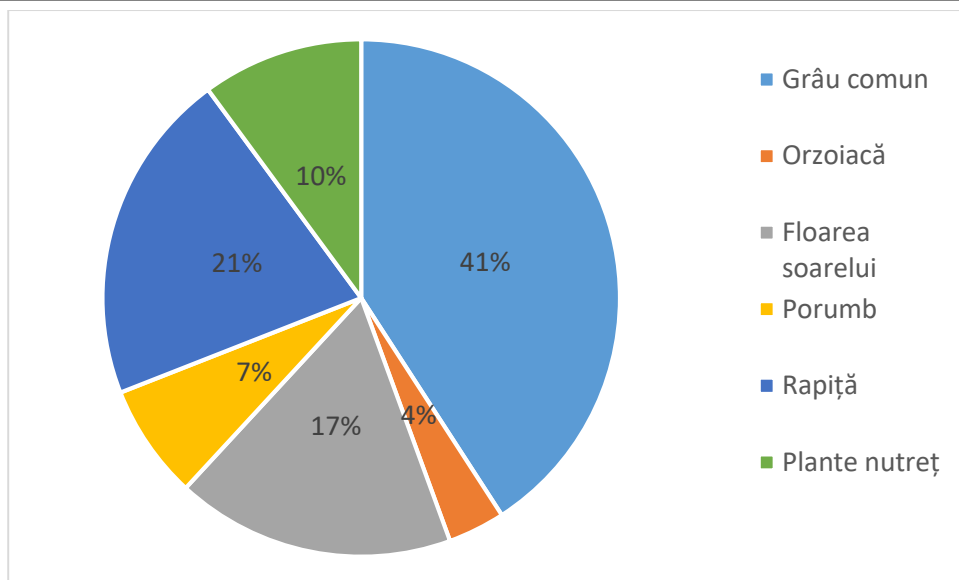

Figura 7.5 Structura culturilor în anul 2020 la SC Clorofila S.R.L.

Figure 7.5 Crop structure in 2020 at SC Clorofila S.R.L.

Analiza evoluției veniturilor și rezultatului financiar. Ferma analizată concentrează o complexitate de operații economice și financiare, care se reflectă în documentele contabile. Fluxurile economice, respectiv veniturile și cheltuielile perioadei de gestiune, sunt generate, în principal, de trei domenii de activitate:

- ✓ de exploatare – este activitatea dominantă ce vizează realizarea profitului fermei din sectoarele comercial și prestări servicii;
- ✓ financiară – privește participațiile la capitalurile altor societăți și alte acțiuni de plasament. Aceste două activități (exploatare și financiară) formează activitatea curentă a fermei;
- ✓ excepțională – se referă la operațiile de gestiune și operațiile de capital care nu sunt legate de activitatea curentă.

Fiecare tip de activitate degajă un anumit rezultat (profit sau pierdere) stabilit ca diferență între veniturile și cheltuielile perioadei de gestiune reflectate în cadrul contului de profit și pierdere pe cele trei domenii de activitate. Drept urmare analiza rezultatelor fermei se va realiza pe baza contului de profit și pierdere (tab. 7.24).

Tabelul 7.24 / Table 7.24

Indicatori din contul de profit și pierdere
Indicators from the profit and loss account

Nr. crt.	Indicator	U. M.	2018	2019	2020
1	Cheltuieli pentru exploatare		854128	924323	1444674
2	Venituri din exploatare		856387	1057164	1902943
3	Rezultatul din exploatare		2259	132841	458269
4	Cheltuieli financiare		538	0	25628

5	Venituri financiare	lei	1690	1070	401
6	Rezultatul financiar		1151	1070	-25226
7	Rezultatul curent al exercițiului		3411	133912	433043
8	Cheltuieli excepționale		13666	43656	3553
9	Venituri excepționale		9711	0	0
10	Rezultatul excepțional		-3955	-43656	-3553
11	Cheltuieli totale		868332	967979	1473854
12	Venituri totale		867787	1058235	1903344
13	Rezultatul brut al exercițiului		-545	90256	429490
14	Impozit pe profit		3286	15875	94501
15	Rezultatul net al exercițiului		-3831	74380	335989

Profitul net la SC Clorofila SRL fost reinvestit în firmă în fiecare an de la intrarea în funcțiune a firmei, deci profitul net a constituit sursa de autofinanțare generat de însăși activitatea fermei. În anul 2020 rezultatul net al exercițiului la SC Clorofila SRL fost de 335989 lei.

În cadrul cheltuielilor de exploatare (tab. 7.25) se constată următoarele modificări:

Tabelul 7.25 / Table 7.25

Cheltuieli de exploatare

Operating expenses

Nr. crt.	Specificare	2018		2019		2020	
		lei	%	lei	%	lei	%
	Cheltuieli de exploatare – total din care:	854128	100	1057164	100	1444674	100
1	Cheltuieli privind mărfurile	285884	33,47	195795	18,52	225796	15,63
2	Cheltuieli materiale	87428	10,24	461306	43,64	0	0,00
3	Lucrări, servicii executate de terți	256779	30,06	203317	19,23	536500	37,14
4	Impozite, taxe și vărsăminte asimilate	1939	0,23	52345	4,95	61345	4,25
5	Cheltuieli cu personalul	2476	0,29	11560	1,09	16698	1,16
6	Alte cheltuieli de exploatare	0	0,00	0	0,00	0	0,00
7	Amortismente și provizioane	0	0,00	0	0,00	75352	5,22

Dinamica cifrei de afaceri. Cifra de afaceri (tab. 7.26) reprezintă suma totală a veniturilor din operațiuni comerciale efectuate de o întreprindere într-o perioadă de timp determinată. Acest indicator nu include veniturile financiare și excepționale.

Tabelul 7.26 / Table 7.26

Cifra de afaceri (lei)

Turnover (lei)

Nr. crt.	Specificație	2018	2019	2020
----------	--------------	------	------	------

1	Cifra de afaceri în prețuri curente	810386	866357	1722523
2	Cifra de afaceri în prețuri comparabile	810386	664894	1163081
3	Rata inflației	3,8	3,3	3,14

Interesul oricărei întreprinderi vizează o creștere a cifrei de afaceri pentru obținerea unui profit cât mai mare sau a unuiuia moderat dar cu un grad de certitudine mare în viitor. Principalele aspecte vizate de analiza diagnostic a cifrei de afaceri sunt legate de : analiza dinamicii și structurii cifrei de afaceri, analiza factorială a cifrei de afaceri, analiza cifrei de afaceri în corelație cu capacitatea de producție și cerere etc. Rata inflației în anul 2019 a fost de 3,3 % iar în anul 2020 a fost de 3,14 % conform INS (Institutului Național de Statistică).

Căile principale de creștere a veniturilor SC Clorofila SRL sunt:

- creșterea productivității muncii;
- promovarea metodelor moderne de management și producție;
- mărirea producției livrate;
- încasarea la timp a creanțelor;
- promovarea metodelor moderne de transport;
- creșterea veniturilor financiare.

7.3.3. Exploatații agricole între 1.000 -1500 ha (S.C. CDM AGRO S.R.L.)

În anul 2007, ia naștere S.C. CDM AGRO S.R.L., înregistrată în registrul comerțului prin numărul de ordine J27/1644/2007. Activitatea principală a firmei este constituită de activități mixte: cultura vegetală și creșterea animalelor. S.C. CDM AGRO S.R.L. Secuieni are în prezent, o suprafață totală de 941 ha, din care suprafață agricolă este de 1041 ha. Situația fondului funciar din cadrul S.C. CDM AGRO S.R.L. Secuieni este prezentată în tabelul 7.27.

Obiectul de activitate al societății cuprinde o gamă de activități specifice zonei de câmp din județul Neamț : producerea de cereale, plante tehnice, furaje și legume, prestări servicii în domeniul transport cereale, efectuarea de lucrări agricole, comerț cu produse agricole boabe.

Tabelul 7.27 / Table 7.27

Situația fondului funciar în cadrul S.C. CDM AGRO S.R.L. Neamț The situation of the land fund within S.C. CDM AGRO S.R.L. Neamț

Specificare			U.M.	Valoare
Total suprafață			ha	1041
Agricol	Total		ha	1029
	% din total		%	98.72
Din care	Arabil	Total	ha	890
		% din total	%	94.58
	Vii și livezi	Total	ha	0.0
		% din total	%	0.0
	Pășuni și fânețe	Total	ha	39

		% din total	%	4.14
Neagricol	Total		ha	12
	% din total		%	1.27

Sursa: S.C. CDM AGRO S.R.L -2019

Cea mai mare parte a fondului funciar aparține unității administrative Neamț (tab. 7.28)

Tabelul 7.28 / Table 7.28

Situația fondului funciar al S.C. CDM AGRO S.R.L. Neamț repartizat pe unități administrativ-teritoriale

The situation of the land fund of S.C. CDM AGRO S.R.L. Neamt, divided into administrative-territorial units

Nr. crt.	Unitatea administrativă	Mod de folosință	
		Pășuni	Arabil
1	Neamț		410
2	Secuieni	100	175
3	Butnărești		356

Sursa: S.C. CDM AGRO S.R.L-2019

Structura culturilor din societatea agricolă este specifică zonei de câmpie, societatea cultivând doar culturi de câmp. În perioada analizată cele 928,95 ha teren arabil de care dispune societatea au fost repartizate astfel în (tabelul 7.29).

Tabelul 7.29 / Table 7.29

Structura culturilor exploatației agricole S.C. CDM AGRO S.R.L. Neamț

The structure of the crops of the agricultural holding S.C. CDM AGRO S.R.L. Neamț

Cultura	U.M	Suprafața					
		2017	% din total	2018	% din total	2019	% din total
Grâu	ha	130	23,42	115	20,72	292,15	28.39
Orz	ha	50	9,01	60	10,81	-	0.00
Orzoaică	ha	10	1,80	15	2,70	99,53	9.67
Ovăz	ha	20	3,60	15	2,70	-	0.00
Floarea soarelui	ha	110	19,82	130	23,42	236,81	23.01
Soia	ha	100	18,02	100	18,02	8	0.78
Porumb	ha	80	14,41	60	10,81	143,8	13.98
Rapiță	ha	35	6,31	40	7,21	212,85	20.69
Sfeclă	ha	20	3,60	20	3,60	2,5	0.24
Pl. nutret	ha	-	0	-	0	31,69	3.08
Cartof	ha	-	0	-	0	1,62	0.16
Total	ha	555	100,00	555	100,00	1028,95	100,00

Sursa: S.C. CDM AGRO S.R.L 2017-2019

În anul 2019, culturile de cereale ocupă 535,48 de hectare din suprafața agricolă a exploatației agricole, totalizând o pondere de 55,87%. Cea mai importantă cultură din această grupă agrobiologică este grâul care ocupă în acest an 192,15 de hectare, respectiv 20,69% (fig. 7.6). Grupa plantelor uleioase deține o suprafață cultivată cu 457,66 hectare (49%), în cadrul căreia cultura de rapiță ocupă 212,85 hectare, respectiv (20,69%).

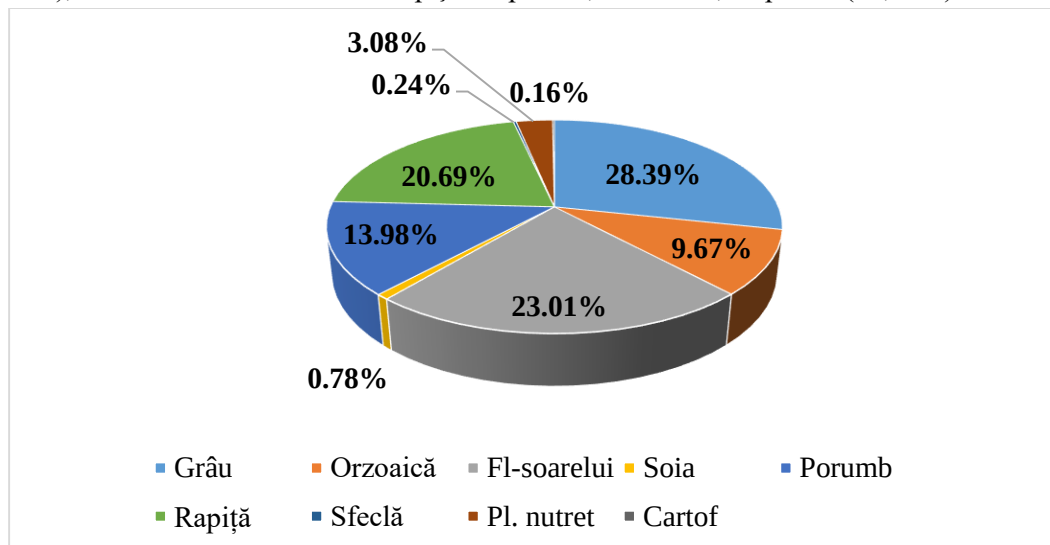

Figura 7.6. Structura culturilor în anul 2019 la S.C. CDM AGRO S.R.L

Figure 7.6 Crop structure in 2019 at S.C. CDM AGRO S.R.L.

Societatea Comercială SC CDM Agro SRL, pentru a ține pasul cu strategia de dezvoltare a agriculturii românești, și a fixat ca obiectiv în Programul de dezvoltare și de modernizare al exploatației, o creștere a producției totale, a calității și a eliminării tuturor cheltuielilor și activităților care influențează indicatorii economici și tehnici (independența totală din punct de vedere al dotării cu mijloace tehnice).

Achiziționarea acestei combine și a utilajelor agricole se face cu scopul de:

- completarea, modernizarea și înlocuirea actualei tehnici cu o alta care să permită realizarea obiectivelor propuse la nivel de societate și care să permită adaptarea fermei pentru apropiata integrare a țării noastre în UE atât din punct de vedere al calității lucrărilor executate, cât și al eficientizării din punct de vedere economic și productiv;

- diminuare a cheltuielilor de producție;
- creștere a productivității muncii;
- îmbunătățirea condițiilor de muncă;
- modernizarea tehnologiilor de cultură și reducerea costurilor de producție pentru eficientizarea societății agricole și îmbunătățirea veniturilor societății.

Cu utilajele din dotarea societății se execută întreaga gamă de lucrări agricole și anume: arat, discuit, pregătit pat germinativ, fertilizat, erbicidat, prașile mecanice, recoltat, transportat, iar forța de muncă este asigurată de 5 persoane cu caracter permanent și alte 5 persoane cu caracter temporat. Serviciul de pază este asigurat 24 de ore din 24, de către 3

angajați ce lucrează în schimb de 12 ore cu 24.

Societatea urmărește creșterea competitivității exploatației printr-o utilizare mai bună a factorilor de producție și a resurselor umane, creșterea productivității muncii, ridicarea calității lucrărilor efectuate, obținerea unui profit mai mare, obiective care sunt în conformitate cu Obiectivul General al Măsurii 4.1.

În cadrul acestui obiectiv se va realiza un parc de mașini agricole în urma achiziționării de utilaje noi, performante, care să fie în concordanță cu potențialul agricol al zonei. Prin această investiție se urmărește modernizarea tehnologiilor de cultură și reducerea costurilor de producție prin diminuarea cheltuielilor cu piesele de schimb, cheltuieli cu combustibili și lubrifianți, creșterea rentabilității exploatației, a viabilității economice și a productivității, utilizarea optimă a factorilor de producție, mai ales a forței de muncă, asigurarea unor standarde de viață ridicate pentru membrii asociației.

Datele privind activitatea financiară a S.C. CDM AGGRO S.R.L. sunt prezentate în tabelul 7.30.

Din tabel se observă o creștere a capitalului societății în anul 2019 cu un procent de 15% față de anul 2018, iar față de anul 2017 cu un procent de 72%.

Tabelul 7.30 / Table 7.30

Date privind activitatea financiară a societății
Data regarding the company's financial activity

Indicatori	Valoare		
	2017	2018	2019
Active imobilizate			
Imobilizări necorporale	0	0	0
Imobilizări corporale	837233	856365	984819.75
Imobilizări financiare	0	0	0
Active imobilizate-Total	837233	856365	984819.75
Active circulante			
Stocuri	462710	597822	687495.3
Creanțe	350546	279934	321924.1
Investiții pe termen scurt	0	0	0
Casa și conturi la bănci	9256	181699	208953.85
Active circulante-Total	822512	1059455	1218373.25
Total active	1659745	1915820	2203193
Pasive curente	733546	719338	827238.7
Pasive pe termen lung	623838	743618	855160,7
Total datorii	1357384	1462956	1682399,4
Capitaluri proprii	302361	452864	520793,6
Patrimoniul public	0	0	0
Total	302361	452864	520793,6

Sursa: S.C. CDM AGRO S.R.L. 2017-2019

Veniturile exploatației. Veniturile sunt avantaje economice obținute în cursul perioadei de gestiune sub forma de creșterii de active sau diminuării de pasive, care au ca rezultat sporirea capitalurilor proprii.

Tabelul 7.31 / Table 7.31

Veniturile din exploatare la S.C CDM AGRO S.R.L.**Operating income at S.C CDM AGRO S.R.L.**

Venituri	2017	2018	2019
Cifra de afaceri netă	1031785	1252845	2114067
Producția vândută	1134070	994420	1143583
Venituri din vânzarea mărfurilor	2706	6424	7387
Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri nete	115958	353311	133351,7
Variația stocurilor de produse finite	287228	151863	38642,45
Alte venituri din exploatare	16640	27397	19136
Total venituri din exploatare	1585492	1741663	1971518

Sursa: S.C CDM AGRO S.R.L 2017-2019

Cifra de afaceri a fermei a înregistrat creșteri succesive, ajungând în anul 2019 la o valoare de 2114067 lei (fig. 7.7).

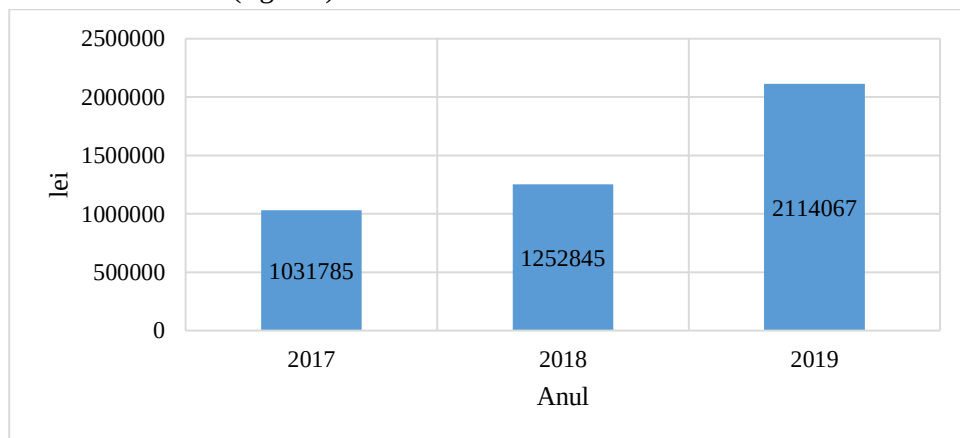

Figura 7.7 Evoluția cifrei de afaceri nete în perioada 2017 – 2019 la S.C. CDM AGRO S.R.L.

Figure 7.7 The evolution of the net turnover in the period 2017-2019 at S.C CDM AGRO S.R.L.

Cheltuielile exploatației. Cheltuielile sunt definite ca diminuări de avantaje economice în cursul unui exercițiu, sub forma scăderii activelor sau creșterii pasivelor și care conduc, în general la o diminuare de capitaluri proprii. Cheltuielile de exploatare (tab. 7.33) au fost previzionate a păstra ritmul de creștere impus veniturilor, deoarece studiul a vizat stabilirea exactă a imputurilor pe fiecare hectar cultivat, în funcție de temporizarea pe fluxurile tehnologice specifice fiecărei culturi câmp.

Tabelul 7.32 / Table 7.32

Cheltuielile din exploatare la S.C CDM AGRO S.R.L.

Operating expenses at S.C CDM AGRO S.R.L.

Cheltuieli	2017	2018	2019
Cheltuieli material total	453684,7	1957305	1030350,6
Cheltuieli cu materiile prime și material consumabile	434251,3	1876761,25	1006970,4
Alte cheltuieli materiale	639,2	35668	1368
Alte cheltuieli externe	20624,4	32583,25	22012,2
Cheltuieli privind mărfurile	25931,8	12820,5	9500,4
Cheltuieli cu personalul	110319,8	165357,5	57948
Salarii și indemnizații	84911,6	129424,75	104306,4
Cheltuieli cu asigurările și protecția socială	25408,2	35932,75	15856,2
Ajustări de valoare privind imobilizările corporale și necorporale	165933,6	193061,75	180981
Cheltuieli	165933,6	193061,75	180981
Alte cheltuieli de exploatare	1142677	640003	407426,4
Cheltuieli privind prestațiile externe	1072730,6	606740,75	316121,4
Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte	15920,5	19671,75	46697,4
Cheltuieli cu despăgubiri, donații și activele cedate	54026	13590,5	44607,6
Total cheltuieli din exploatare	1490792	1703426	1778450

Sursa: S.C. CDM AGRO S.R.L. 2017-2019

Conform tabelului cheltuielile totale din exploatare cresc din 2017 în 2018 cu 12.49%, iar din anul 2018 în 2019 cresc cu un procent de 4,22%.

Profitul exploatației. Prețurile de vânzare a producției obținute pe toată durata de desfășurare s-au menținut constant, producția totală a rămas relativ constantă pentru perioada 2017-2019;

Costurile fixe au căpătat o pondere tot mai mică pe ansamblul activității, astfel încât marja profitului a crescut de la an la an. În concluzie putem estima că din punct de vedere al veniturilor, creșterile luate în considerare au fost minime, respectând principiul financiar după care veniturile se previzionează la valoarea lor minimă, iar cheltuielile la valoarea lor maximă..

Datorită schimbărilor manageriale și a cheltuielilor reduse se observă o creștere a profitului în anul 2019 cu un procentaj de 41,72%, față de anul 2018, iar față de anul 2017 cu un procentaj de 67,81% (tab. 7.33). Planificarea profitului este necesară mai ales pentru nevoia minimă de profit mai mult decât pentru acea sintagmă „maximizarea profitului”. Minimumul necesar poate deveni o afacere mai bună decât scopul profitului multor exploatații agricole, lăsând la o parte actualele rezultate legate de profit.

Tabelul 7.33 / Table 7.33

Profitul și pierderea exploatației S.C. CDM AGRO S.R.L.
The profit and loss of the exploitation S.C. CDM AGRO S.R.L.

Denumire	2017	2018	2019
Cifra de afaceri	1031785	1252845	2114067
Variația stocurilor	287228	151863	38642,45
Alte venituri din exploatare	16640	27397	19136

Mintenica Mariana CIUȘTEA (BUTNARU)

Venituri din exploatare	1585492	1741663	1971518
Cheltuieli material- total	453684,7	1957305	1006970,4
Cheltuieli cu personalul	110319,8	165357,5	57948
Ajustări de valoare privind imobilizările corporale și necorporale	97608	110321	115454
Alte cheltuieli de exploatare	672163	365716	614523
Cheltuieli de exploatare	1490792	1703426	1778450
Rezultatul din exploatare	41603	50935	117891
Venituri din dobânzi	43	56	626
Alte venituri financiare	794	1574	0
Venituri financiare	837	1630	626
Cheltuieli privind dobânzile	8006	14139	6356
Alte cheltuieli financiare	0	0	0
Cheltuieli financiare	8006	14139	6356
Rezultatul financiar	-7169	-12509	-5731
Venituri totale	1585492	1741663	1971518
Cheltuieli totale	1490792	1703426	1778450
Profitul sau pierderea brută	94700	38426	111161
Impozit pe profit	94700	38237	193068
Profitul exploatației	76432	31893	112708

Sursa: S.C. CDM AGRO S.R.L. - 2019

Pe ansamblu se observă o creștere a veniturilor totale dar și a cheltuielilor totale înregistrate care au ajuns la o vloare de 1778450 în anul 2019 (fig. 7.8).

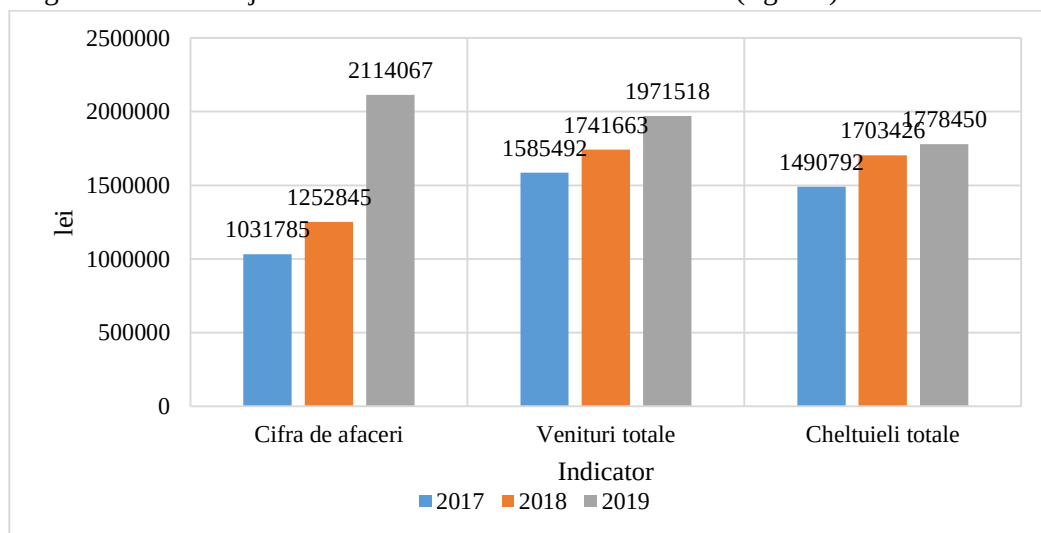

Figura 7.8 Evoluția principalilor indicator în perioada 2017 – 2019 la S.C. CDM AGRO S.R.L
Figure 7.8 The evolution of the main indicators in the period 2017-2019 at S.C. CDM AGRO S.R.L.

Rata rentabilității (tab 7.34) alături de profitul unitar și total reprezintă principalii indicatori economici de eficiență. Rata rentabilității se calculează făcând raportul procentual între profitul net și cheltuielile de exploatare: $Rr \% = \frac{\text{profitul net}}{\text{cheltuieli totale}} \times 100$

Rata rentabilității exploatației S.C. CDM AGRO S.R.L.**Rate of return on exploitation S.C. CDM AGRO S.R.L.**

Indicator	Anii		
	2017	2018	2019
Rata profitului (%)	5.12	1.87	6.33

Folosind această formulă, se obțin datele care scot în evidență faptul că în cei 3 ani analizați, rata rentabilității la ferma S.C. CDM AGRO S.R.L. a fost variabilă, ajungând de la 5,12% în 2017 la 6,33% în 2019.

7.3.4. Exploatații între 1.500 - 2000 ha (S.C. AGRICOLA BEERSARSEN S.R.L.)

S.C. Agricola Beersarsen S.R.L. își desfășoară activitatea în comuna Dochia, la 60 Km de orașul Neamț, unde administrează o fermă mixtă (vegetală și zootehnică). Suprafața fermei este de 1500 hectare.

În luna decembrie 2015 a accesat prin programul FEADR o finanțare europeană nerambursabilă în valoare totală de 1.778.169 lei, având ca obiect “Modernizare dotare cu mașini agricole fermă mixtă – comuna Dochia, județ Neamț”. În anul 2016a trecut la etapa a II a prin care a accesat fonduri pe linia FEADR 2011 pentru achiziția de tractoare, combină și alte mașini agricole cu proiectul “Introducere de tehnologie performantă în cadrul fermei ecologice AGRICOLA BEERSARSEN, Dochia, județul Neamț” a cărui valoare totală a fost de 4.352.462,47 lei, din care fonduri nerambursabile în sumă de 2.176.231,23 lei. Proiectul a fost finalizat în anul 2018 realizându-se o dotare importantă cu echipamente, utilaje și mijloace de transport pentru agricultură.

Activitatea principală a societății o reprezintă cultivarea cerealelor, a plantelor leguminoase și a plantelor oleaginoase pentru semințe (cod CAEN - 0111) pe o suprafață de 1311 hectare arendate.

Structura culturilor cuprinde: 254 ha grâu, 242 ha rapiță, 273 ha orz de toamnă, 123 ha orzoaică, 363 ha floarea soarelui, 46 ha porumb, 10 ha lucernă.

Principalele active fixe aflate în patrimoniul S.C. Agricola Beersarsen S.A. Echipamente tehnologice și alte active fixe: 4 tractoare, 2 combine, 6 grape, 2 semănători, mașini de administrat amendamente, mașini de erbicidat, cultivatoare, bancuri de probe, 3 autoturisme etc. În cadrul S.C. Agricola Beersarsen S.A. activează 3 salariați. Acestia au o bună pregătire profesională, participând activ la executarea și realizarea lucrărilor agricole de bună calitate și la timp, contribuind astfel la obiectivul stabilit de societate – dezvoltarea continuă și adaptarea la noile cerințe de calitate și producție.

În structura personalului societății întâlnim un complex de specializări, în special datorită diversităților de activități care sunt practicate în cadrul societății, așa cum este activitatea agricolă, mecanică, contabilă. În timp, s-a realizat selecția salariaților în funcție de performanță, ajungându-se ca în acest moment societatea să se ghideze după dictonul “omul potrivit la locul potrivit” și salarizat în funcție de munca prestată.

Societatea a depus proiectul de investiții în anul 2015 și a finalizat investiția în anul 2018. În ceea ce privește investiția (2625812 lei), efortul investițional mediu pentru firmă a fost de 2269,5 lei/ha, în timp ce veniturile obținute în perioada de implementare (producție agricolă și subvenții Pilon I) au adus în medie 3198,0 lei/ha. În condițiile în care activele imobilizate reprezintă 0,77 lei la 1 leu investit, profitul mediu obținut a fost de 0,11 lei la 1 leu investit.

Dacă privim rezultatele economico-financiare, se observă că, după obținerea investiției societatea a reușit să-și îmbunătățească performanțele economice și financiare mai ales în 2017 și 2020, menținând valori ridicate ale indicatorilor față de anul 2015 (tab. 7.35).

Tabel 7.35 / Table 7.35

Indicatori de performanță pre și post-proiect S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.

Pre- and post-project performance indicators S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.

Specificare	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020/ 2015
Suprafața	1005	1005	1160	1160	1200	1500	255.0
Rata rezultatului din exploatare (%)	-0.42	3.39	13.76	9.55	7.19	17.21	17.63
Rata profitului (%)	2.77	1.45	8.78	6.97	5.72	17.89	15.12
Rata rentabilității economice (%)	-0.27	2.57	11.29	9.33	6.75	18.41	18.68
Rentabilitatea financiară (%)	12.97	11.22	30.10	21.51	18.17	36.82	23.85

Sursa: prelucrări proprii

Unul dintre cei mai dificili factori de sporire a eficienței economice a sectorului agricol continuă a fi mecanizarea proceselor de munca și utilizarea eficientă a tehnicii. Gospodăriile și majoritatea societăților agricole dispun de posibilități insuficiente pentru a procura tehnica agricolă de care au stringentă nevoie. Gradul scăzut de înzestrare tehnică a acestora, coordonat cu starea fizică a mijloacelor tehnice, impune crearea pieței factorilor de producție, inclusiv a tractoarelor și mașinilor agricole pentru prestarea serviciilor mecanizate agenților economici din agricultură.

Mecanizarea oferă posibilitatea efectuării lucrărilor agricole în cadrul perioadelor agrotehnice optime și la un nivel calitativ ridicat.

Nevoia de servicii de mecanizare este determinată de: gradul de încărcare pe fiecare tractor și combină, gradul de uzură al tractoarelor și mașinilor agricole, existența unui mare dezechilibru între ofertanții și solicitanții de servicii de mecanizare, existența unor mari decalaje între randamentele fizice obținute în producția vegetală din țara noastră față de țările Uniunii Europene, nivelul productivității muncii în agricultură etc. În ceea ce privește rata rezultatului din exploatare, menționăm că ținta a fost de 17,21% în 2020. Exploatarea a reușit depășirea acestei valori, ceea ce demonstrează eficiența activității de exploatare.

În condițiile în care, în perioada 2015-2020, rata profitului a crescut cu 15,12% (fig. 7.9), rata rentabilității economice cu 18,68% și rata rentabilității financiare cu 23,85% putem afirma că în perioada post-proiect exploatarea și-a îmbunătățit performanțele economice, mai ales rentabilitatea financiară.

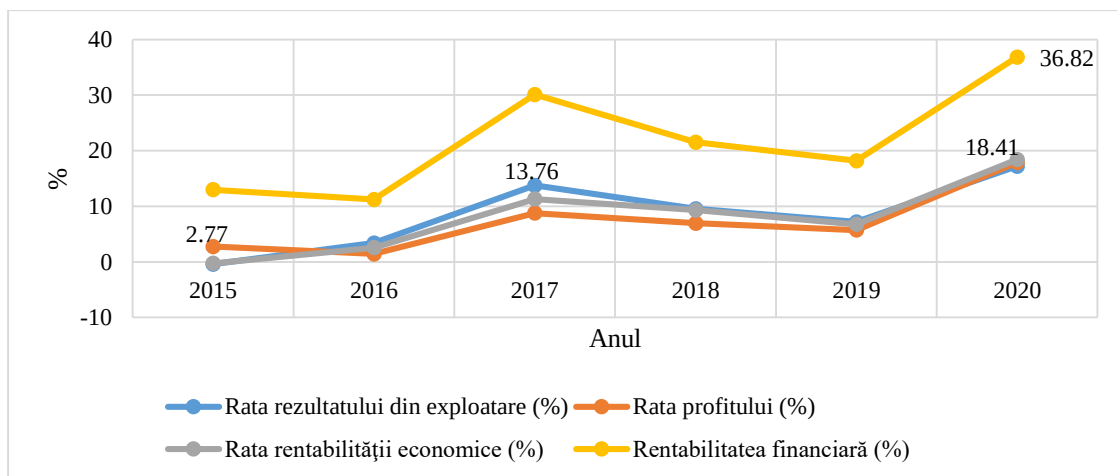

Figura 7.9 Evoluția indicatorilor de performanță în perioada 2015 – 2020 la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.

Figure 7.9 The evolution of performance indicators during 2015-2020 at S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.

Cifra de afaceri, veniturile totale, cheltuielile și rezultatul exercițiului. Cifra de afaceri reprezintă suma totală a veniturilor totale înregistrate de către o exploatare agricolă (agent economic) în perioada respectivă, provenite atât din activitatea principală, cât și din activitățile secundare exercitate de aceasta. Acest indicator nu include veniturile financiare și excepționale. Obiectivul oricărei exploatare agricole este acela de a obține o cifră de afaceri cât mai mare sau a unuia moderat dar cu un grad de certitudine cât mai mare pe viitor. Calcularea cifrei de afaceri la nivelul exploatareilor agricole este o acțiune complexă ce presupune luarea în considerare a mai multor elemente în evoluția lor cum ar fi: venituri din vânzarea producției, venituri din servicii prestate la diverși terți, venituri din dobânzi etc (tab. 7.36).

Tabelul 7.36 / Table 7.36

Evoluția cifrei de afaceri, a veniturilor, a cheltuielilor și a rezultatului exercițiului la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț

The evolution of turnover, income, expenses and the result of the year at S.C.

Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț

Specificare	Exercitiul financiar - mii lei			2016/ 2015	2017/ 2015
	2017- mii lei	2018 – mii lei	2019 – mii lei	%	%
CIFRA DE AFACERI NETĂ	2453,6	2857,1	3697,9	116,44	129,43
Producția vândută	1418,3	1866,0	2874,7	131,57	154,06
Venituri din subvenții de expl.	1035,3	991,1	823,3	95,73	83,07
Sold creditor	666,8	1019,7	863,1	152,93	84,64
Alte venituri din exploatare	104,2	82,3	448,5	78,98	544,96
VENITURI DIN EXPLOATARE	3224,6	3959,1	5009,6	122,78	126,53
Cheltuieli mat.prime și materiale	1168,7	1335,2	1532,6	114,24	114,78

Pentru aprecierea performanțelor firmei s-au utilizat următorii indicatori : marja comercială, cifra de afaceri, producția exercitiului, valoarea adăugată.

Cifra de afaceri reprezintă volumul total al afacerilor firmei și în cazul de față se compune din valoarea producției vândute, la care se adaugă subvențiile pentru exploatare. În anul 2019, cifra de afaceri a atins un nivel de 73,82 % din veniturile din exploatare, acestea din urmă fiind influențate și de producția pe stoc și de veniturile din subvențiile pentru investiții (tab. 7.37).

Tabelul 7.37 / Table 7.37

Evoluția cifrei de afaceri, a producției vândute și a veniturilor la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț
The evolution of turnover, sold production and income at S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț

Indicatorii	U.M.	Perioada analizată		
		2015	2016	2017
Cifra de afaceri	mii lei	2453,6	2857,1	3697,9
Producția vândută	mii lei	1418,3	1866,0	2874,7
Indicele de creștere a cifrei de afaceri	%/2016	100,00	116,44	150,71
Indicele de creștere a producției vândute	%/2016	100,00	131,57	202,69
Venituri din exploatare	mii lei	3224,6	3959,1	5009,6
Ponderea cifrei de afaceri în veniturile din exploatare	%	76,09	72,16	73,82
Venituri totale	mii lei	3224,6	3959,2	5020,6
Ponderea cifrei de afaceri în veniturile totale	%	76,09	72,16	73,66

Cifra de afaceri înregistrează în perioada acestor trei exerciții financiare un trend ascendent, anul 2019 fiind caracterizat cu o majorare de peste 50 % a cifrei de afaceri față de anul 2017, chiar și în condițiile reducerii subvențiilor, dar pe baza creșterii de peste două ori a nivelului producției vândute (tab. 7.38).

Tabelul 7.38 / Table 7.38

Evoluția producției exercițiului la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț
The evolution of the production of the exercise at S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț

Indicatorii	U.M.	Perioada analizată			%
		2015	2016	2017	2017/2015
Producția vândută	mii lei	1418,3	1866,0	2874,7	202,69
Producția stocată	mii lei	666,8	1019,7	863,1	129,44
Producția exercițiului	miilei	2085,1	2885,7	3737,8	179,26
Indicele de creștere a producției vândute	%	100,00	131,57	154,05	Diferență: +54,05
Indicele de creștere a producției stocate	%	100,00	152,93	84,64	-15,36

Indicele de creștere a producției exercițiului	%	100,00	138,40	129,53	+29,53
Gradul de valorificare a producției exercițiului	%	68,02	64,66	76,91	+8,89

Producția exercițiului înregistrează o tendință de creștere în fiecare an din perioada analizată, astfel că, în anul 2019 s-a înregistrat un spor de 79,26 % față de anul 2015.

Referitor la producția realizată de unitate, este foarte importantă capacitatea acesteia de a valorifica întreaga producție obținută, iar nivelul acestui indicator este în creștere ajungând în anul 2019 la 76,91 %, dar va trebui ameliorat până spre 90 %.

Marja comercială, valoarea adăugată și indicatorii de rentabilitate. Valoarea adăugată ilustrează creșterea de valoare obținută din utilizarea factorilor de producție prin valorificarea potențialului uman. Se determină pornind de la producția exercițiului majorată cu marja comercială, din care se scad consumurile de bunuri și servicii furnizate de terți (consumurile intermediare).

Indicele de creștere a valorii adăugate trebuie să-l depășească pe cel al producției exercițiului și să fie într-o creștere continuă. Rezultatul brut al exercițiului este un sold intermediar care reflectă sintetic eficiența întregii activități desfășurate pe parcursul exercițiului financiar. Se compune din rezultatul exploatării, cumulat cu rezultatul financiar.

Rezultatul exploatării reprezintă performanța obținută în activitatea de exploatare de bază a firmei și se determină ca diferență între veniturile exploatării și cheltuielile implicate de exploatarea curentă. Acest indicator măsoară performanța productivă independent de politica financiară, fiscală și de distribuire a dividendelor ținând cont de deprecierea capitalului (amortizări și provizioane).

Din tabelul 7.39 se remarcă următoarele aspecte : rezultatul exploatării se menține relativ constant (cu o scădere în anul 2016), dar este influențat într-o măsură foarte mare de rezultatul negativ al activității financiare. Costurile îndatorării foarte mari au crescut foarte mult în anul 2018 când aproape s-au dublat și continuă cu același trend și în anul 2017.

Tabelul 7.39 / Table 7.39

Evoluția marjei comerciale și a valorii adăugate la

S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț

The evolution of the production of the exercise at S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț

Indicatorii	U.M.	Perioada analizată			% / 2019 față de 2017
		2017	2018	2019	
Marja comercială	mii lei	-	-12,1	-	-
Producția exercițiului	mii lei	2085,1	2885,7	3737,8	179,26
Consumuri intermediare	mii lei	1670,6	2226,6	2504,0	149,88
Nr. mediu de salariați	nr.pers	27	27	36	133,3
Valoarea adăugată	mii lei	414,5	647,0	1233,8	297,65

Mintenica Mariana CIUȘTEA (BUTNARU)

Indicele de creștere a valorii adăugate	%	100,00	156,11	190,70	+90,70
Rata valorii adăugate	%	16,89	22,65	33,37	+16,48
Valoarea adăugată la un leu producție realizată	lei	0,20	0,22	0,33	165,00
Valoarea adăugată pe salariat	mii lei	15350,4	23963,2	34272,8	223,27

Dintre indicatorii de rentabilitate menționăm pe următorii (tab. 7.40):

a) rata rentabilității economice, care reprezintă remunerarea brută a capitalurilor investite iar rezultatul trebuie să fie la nivelul ratei minime de randament din economie, respectiv, rata medie a dobânzii (5-6 %);

b) rata rentabilității economice brute, care arată cât excedent brut de exploatare revine unei unități de capital investit și a cărei valoare optimă este de 25 %;

c) rata rentabilității economice nete, care exprimă cât profit brut din exploatare revine la o unitate de capital investit în cadrul activității de exploatare iar rezultatul trebuie să fie cel puțin la nivelul ratei medii a dobânzii;

d) rata rentabilității financiare, care măsoară capacitatea firmei de a obține profit net pe seama capitalurilor proprii.

La nivelul anului 2019 ratele de rentabilitate erau ameliorate față de exercițiul anterior, dar cu valori sub nivelul minim recomandat. Valorile cele mai bune au fost în zona rentabilității economice brute și nete, adică în partea de exploatare unde s-a creat valoarea adăugată, dar pe palierul rezultatului net, rentabilitatea a scăzut din cauza deficitului financiar determinat de costurile mari ale îndatorării financiare. Resultatul din exploatare a scăzut ușor de la 627,5 mii lei în anul 2017 la 624,4 în anul 2019 (fig. 7.10).

Tabelul 7.40 / Table 7.40

Evoluția indicatorilor de rentabilitate la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.

The evolution of profitability indicators at S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.

Indicatorii	U.M.	Perioada analizată		
		2017	2018	2019
Rezultatul brut al exercițiului	mii lei	358,1	28,7	83,3
Cifra de afaceri	mii lei	2453,6	2857,1	3697,9
Valoarea adăugată	mii lei	414,5	647,0	1233,8
Subvenții de exploatare	mii lei	1035,3	991,1	823,3
Impozite, taxe	mii lei	16,5	35,0	19,1
Cheltuieli de personal)	mii lei	374,5	492,8	825,5
Rezultatul din exploatare	mii lei	627,5	543,6	624,4
Capitaluri investite (active fixe nete)	mii lei	2590,1	7676,3	6778,2
Rezultatul net al exercițiului	mii lei	300,7	20,6	68,0
Capitalul propriu	mii lei	1025,9	1046,6	1114,5
Rata rentabilității economice	%	14,59	1,00	2,25
Rata rentabilității economice brute	%	0,95	4,17	10,53
Rata rentabilității economice nete	%	24,23	7,08	9,21

Marja profitului din exploatare	%	25,58	19,03	16,88
Marja profitului net	%	12,25	0,72	1,84
Rata rentabilității financiare	%	29,31	1,97	6,10

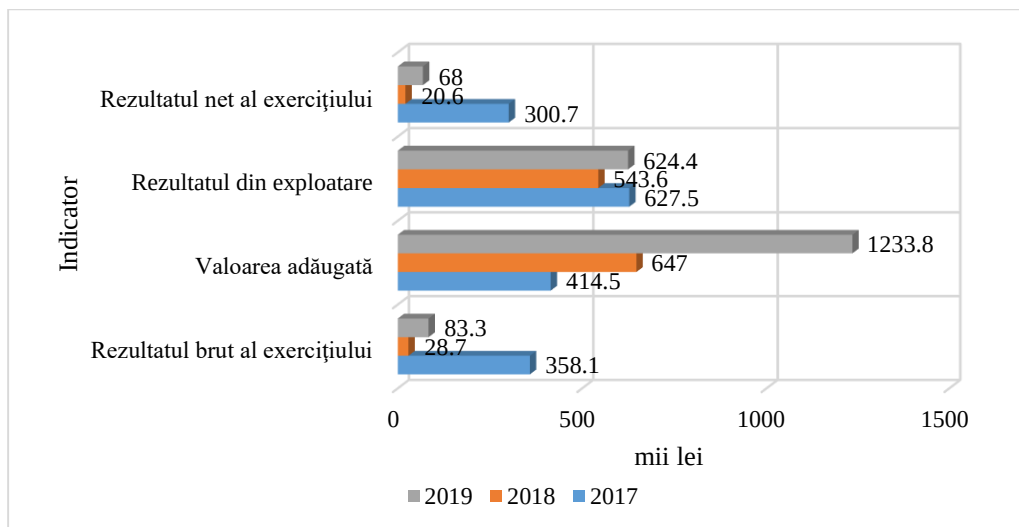

Figura 7.10 Evoluția indicatorilor de rentabilitate în perioada 2017 – 2019 la
S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.

Figure 7.10 The evolution of profitability indicators in the period 2017-2019 at
S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.

Rentabilitatea capitalului permanent calculată asupra profitului brut este cu atât mai redusă, cu cât cheltuielile financiare au crescut foarte mult (tab. 7.41):

Tabelul 7.41 / Table 7.41

**Evoluția rentabilității capitalului angajat și a celui permanent
la S.C. Agricola Beersarsen Complex**

**The evolution of the return on employed and permanent capital at S.C. Agricola
Beersarsen Complex**

Indicatorii	U.M.	Perioada analizată		
		2017	2018	2019
Profit brut	mii lei	358,1	28,7	83,3
Cheltuieli cu dobânzile	mii lei	269,5	481,8	527,2
Capital permanent	mii lei	2733,8	8794,5	6522,7
Profitul înainte de dobânzi și impozit	mii lei	627,6	510,4	610,5
Rentabilitatea capitalului angajat	%	22,96	5,80	9,36

Indicatorii de risc și indicatorii îndatorării. După analiza efectuată asupra structurii activului patrimonial se impune analiza structurii pasivului și a surselor de finanțare de care dispune unitatea, din punct de vedere:

- a termenelor de exigibilitate (analiza stabilității financiare, analiza gradului de finanțare curentă, analiza structurii finanțării);
- a structurii acestora pe surse de proveniență (analiza autonomiei financiare și analiza îndatorării).

Analiza structurii pasivului bilanțier prezintă interes mai ales în ceea ce privește identificarea factorilor și a zonelor de risc și de aceea este foarte importantă analiza indicatorilor îndatorării (tab. 7.42).

Tabelul 7.42 / Table 7.42

**Evoluția indicatorilor de îndatorare și a stabilității financiare la S.C. Agricola
Beersarsen S.R.L., jud. Neamț**
**The evolution of debt indicators and financial stability at S.C. Agricola Beersarsen
S.R.L., jud. Neamț**

Indicatorii	U.M.	Perioada analizată			Valoare optimă
		2017	2018	2019	
Datorii pe termen scurt	mii lei	2793,7	3723,4	3238,4	
Datorii pe termen lung (inclusiv subv.invest.)	mii lei	1707,9	7747,9	5408,2	
Datorii totale	mii lei	4501,6	11471,3	8646,6	
Capital propriu	mii lei	1025,9	1046,6	1114,5	
Capital permanent	mii lei	2733,8	8794,5	6522,7	
Pasiv total	mii lei	5527,5	12517,9	9761,1	
Rata stabilității financiare	%	49,46	70,26	66,82	< 34%
Gradul de finanțare curentă	%	50,54	29,74	33,18	
Indicatorul structurii finanțării pe termene	%	102,19	42,34	49,65	
Rata autonomiei financiare globale	%	18,56	8,36	11,42	min.33% Rec. 50%
Rata autonomiei financiare la termen	%	37,53	11,90	17,09	min. 50%
Gradul de îndatorare		4,39	10,96	7,76	RL< 0,5
Rata îndatorării globale	%	81,44	91,64	88,58	max. 66% Rec.50%
Rata îndatorării la termen	%	62,47	88,10	82,91	max. 50%

Indicatorii îndatorării cuantifică măsura în care sunt utilizate capitalurile proprii în comparație cu cele împrumutate :

- coeficientul îndatorării globale, calculat prin raportarea datoriilor totale la pasivul total sau numai la capitalurile proprii;
- coeficientul îndatorării la termen, calculat prin raportarea datoriilor la termen, la valoarea capitalurilor proprii sau la valoarea capitalurilor permanente.

Referitor la structura resurselor de finanțare pe termene de exigibilitate la 2019, se observă următoarele:

- unitatea dispune de resurse financiare cu caracter permanent față de totalul resurselor în proporție de 66,82 %. În cadrul resurselor permanente capitalurile proprii reprezintă doar 17,09 % iar datoriile pe termen lung ocupă 82,91 % din acestea;

- gradul de finanțare curentă arată că firma finanțează activitatea curentă în proporție de 33,18 %, indicator situat la un nivel normal iar resursele curente (datoriile pe termen scurt) sunt la un nivel de 49,65 % din resursele permanente.

Analiza structurii resurselor pe surse de proveniență, pe baza indicatorilor de autonomie și îndatorare, la sfârșitul exercițiului financiar 2017 scoate în evidență următoarele aspecte :

- patrimoniul firmei este finanțat din resurse proprii, conform ratei autonomiei financiare globale, în proporție de numai 11,42 %, diferența de 88,58 % fiind asigurată din datorii – surse atrase (cu pondere masivă din datoriile pe termen lung); indicatorul are o valoare situată la 1/3 din nivelul minim;

- îndatorarea globală situată la un nivel de 88,58 % depășește nivelul maxim admis de 66 % iar o rată a îndatorării la termen de 82,91 % indică un posibil pericol de insolvabilitate, atenuat în situația de față prin faptul că sunt incluse în datoriile pe termen lung și subvențiile pentru investiții.

7.3.5. Exploatații agricole peste 2000 ha (SC AGROIULIA S.R.L.)

În vederea realizării analizei economico-financiare s-a procedat la un studiu de caz la Societatea Comercială AGROIULIA S.R.L. Strunga, din județul Iași. Studiul se bazează pe un set de date și informații din documentele oficiale ale unității (bilant, cont de profit si pierderi, dări de seamă, ș.a.) întocmite în formă simplificată și vizează ultimele trei exerciții financiare încheiate : 2018, 2017 si 2016.

Obiectul principal de activitate îl reprezintă „cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase si a plantelor producatoare de seminte oleaginoase”, cod CAEN 0111.

Analiza asupra patrimoniului unității ce face subiectul acestui studiu de caz se bazează pe un set de date și informații din documentele oficiale ale unității și anume bilanțul din situațiile financiare anuale întocmite în formă simplificată și depuse pentru trei exerciții financiare relevante: 2017, ca an de referință inițial în procesul implementării proiectelor finanțate din fonduri europene, raportate la 2009 și 2014, începutul perioadei de după implementare și respectiv, cel mai recent exercițiu financiar încheiat.

Situația patrimoniului unității pe structura bilanțieră se prezintă în tabelul 4.15. În perioada analizată valoarea patrimoniului societății și a resurselor controlate de societate a înregistrat o majorare consistentă (cu 58,7 % în 2018, față de 2016), iar diferența față de 2017 a fost de 6 % la încheierea exercițiului financiar 2018, cu 1.586.182 lei mai mare.

Imobilizările corporale au înregistrat o majorare a valorii nete cu 58,7 % la finele anului 2014 raportat la anul 2016, ca urmare a faptului că societatea a achiziționat în această perioadă terenuri–amenajări de terenuri și echipamente tehnologice (tab. 7.43).

Tabelul 7.43 / Table 7.43

Situația patrimoniului S.C. AgroIulia S.R.L. la sfârșitul exercițiilor 2016 – 2018
The situation of S.C. heritage AgroIulia S.R.L. at the end of the exercises 2016 – 2018

Specificare	Sold la (mii lei):			Variație		
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	% 2017/ 2016	% 2018/ 2017	% 2018/ 2016
1	2	3	4			
ACTIVE IMOBILIZATE						
Active imobilizate-total	1.671,3	2.490,4	2.652,4	149,0	106,5	158,7
ACTIVE CIRCULANTE						
Stocuri	1.3621	1.070,2	2.045,9	78,6	191,2	150,2
Creanțe	332,3	1.518,3	629,8	456,9	41,5	189,5
Investiții financiare pe termen scurt	114,1	-	-	-	-	-
Casa și conturi la bănci	46,4	13,6	265,5	29,3	1950,6	572,2
Active circulante-total	1.854,9	2.602,1	2.941,2	140,3	113,0	158,6
Cheltuieli în avans	481,2	-	-			
Datorii pe termen scurt	882,4	1.454,4	1.015,9	164,8	69,9	115,1
Active circulante nete	1.453,7	1.147,7	1.925,3	79,0	167,8	132,4
Total active minus datorii curente	3.125,0	3.638,1	4.577,7	131,7	141,3	186,0
Datorii pe termen lung	1.622,7	2.400,1	1.165,4	147,9	48,6	71,8
Venituri în avans, din care:	849,4	641,7	345,2	75,5	53,8	40,6
-subvenții pentru investiții	849,4	641,7	345,2	75,5	53,8	40,6
CAPITAL ȘI REZERVE						
CAPITAL, din care:	550,2	550,2	550,2	100,0	100,0	100,0
-capital subscris vărsat	550,2	550,2	550,2	100,0	100,0	100,0
REZERVE	14,6	14,6	14,6	100,0	100,0	100,0
Rezultatul reportat creditor	43,0	-	796,2	-	-	-
-Debitor	-	479,0	-	-	-	-
Rezultatul exercițiului -Creditor	45,1	510,5	1.706,1	1131,9	334,2	3783,0
Capitaluri proprii- total	652,9	596,3	3.067,1	91,3	514,4	469,8
Active/pasive - total	4.007,4	5092,5	5593,6	127,1	109,8	39,6
Datorii totale	3.354,6	4.496,2	2.526,5	134,0	56,2	75,3
Situația netă	-196,6	- 45,4	2.721,9	23,1	-5991,4	-1384,5
Raportul contabil net	16,3		11,7	54,8		

Sursa: S.C. AgroIulia S.R.L

Patrimoniul societății s-a îmbogățit direct ca urmare a investițiilor create pe seama finanțării accesate în anul 2017 și a creditelor angajate pe termen lung. Cu acest capital fix sporit s-a eficientizat activitatea de exploatare și s-au obținut rezultate financiare superioare, care au majorat și valoarea capitalurilor proprii.

Valoarea totală a imobilizărilor corporale în cadrul societății (tab. 7.44) a înregistrat o creștere semnificativă în anul 2018 raportat la anul 2016 (de 58,7%).

Tabelul 7.44 / Table 7.44

Dinamica valorii imobilizărilor corporale
The dynamics of the value of tangible assets

Indicatorii	Perioada analizată (mii lei)			Dinamica - %		
	2016	2017	2018	2016/ 2017	2017/ 2018	2016/ 2018
Imobilizări corporale - total, din care :	1.671,3	2.490,4	2.652,4	149,0	106,5	158,7
-terenuri și amenajări terenuri	3,3	3,3	722,5	100,0	218,9 ori	218,9 ori
-construcții	4,3	88,4	-	2071,9	-	-
-instalații și mașini	1.662,3	2.397,9	1.927,8	144,3	80,4	116,0
-alte instalații, utilaje, mobilier	1,4	0,7	2,0	53,7	274,3	147,4

Sursa: S.C. AgroIulia S.R.L

Structura imobilizărilor corporale (tab. 7.45) indică faptul că terenurile la nivelul anului 2018 reprezentau 27,24% din total (tab. 7.45).

Tabelul 7.45 / Table 7.45

Analiza structurii imobilizărilor corporale
Analysis of the structure of tangible assets

Indicatorii	Pondere (%)		
	2016	2017	2018
Imobilizări corporale (IC) - total, din care:	100,0	100,0	100,0
-terenuri și amenajări terenuri	0,20	0,13	27,24
-construcții	0,25	3,55	-
-instalații și mașini	99,46	96,29	72,68
-alte instalații, utilaje, mobilier	0,09	0,03	0,08

Sursa: S.C. AgroIulia S.R.L

Analiza structurii activului total utilizat de societate în activitatea sa economică se realizează prin structura activelor permanente și a activelor curente cu ajutorul ratelor, a ponderilor deținute de acestea în total active și a fiecărui element în cadrul categoriilor de active (tab 7.46).

Ratele principalelor categorii de active
The rates of the main asset categories

Indicatorii	Perioada analizată				
	2014	2015	2016	2017	2018
Active imobilizate - total (mii lei), din care:	1.671,3	2.490,4	3.514,2	3.000,3	2.652,4
-imobilizări corporale – (mii lei)	1.671,3	2.490,4	3.514,2	3.000,3	2.652,4
Active circulante, total (mii lei), din care:	1.854,9	2.602,1	1.987.352	1.792,5	2.941,2
-stocuri (mii lei)	1.362,1	1.070,2	827,2	1.241,9	2.045,9
-creanțe (mii lei)	332,3	1.518,3	1.156,2	450,8	629,8
-disponibilități și investiții pe termen scurt (mii lei)	160,5	13,6	4,0	99,8	265,5
Active - total (mii lei)	4.007,4	5.092,5	5.501,6	4.792,7	5.593,6
Rata activelor imobilizate- %	41,7	48,9	63,9	62,6	47,4
Rata imobilizărilor corporale - %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Rata activelor circulante - %	46,3	51,1	36,1	37,4	52,6
Rata stocurilor - %	73,4	41,1	41,6	69,3	69,6
Rata creanțelor - %	17,9	58,4	58,2	25,2	21,4
Rata disponibilităților - %	8,7	0,5	0,2	5,6	9,0

Sursa: S.C. AgroIulia S.R.L

În structura activelor circulante ponderea cea mai mare o dețin stocurile (73,43 % în 2017), cu o normalizare a nivelului în perioada 2009 – 2010 (41,13 % și 41,62 %) și 69,56 % la 31.12.2018 (fig. 7.11). Rata stocurilor a fost destul de mare, peste un nivel maxim recomandat de 50 %, în detrimentul creanțelor și disponibilităților, influențând negativ indicatorii de lichiditate.

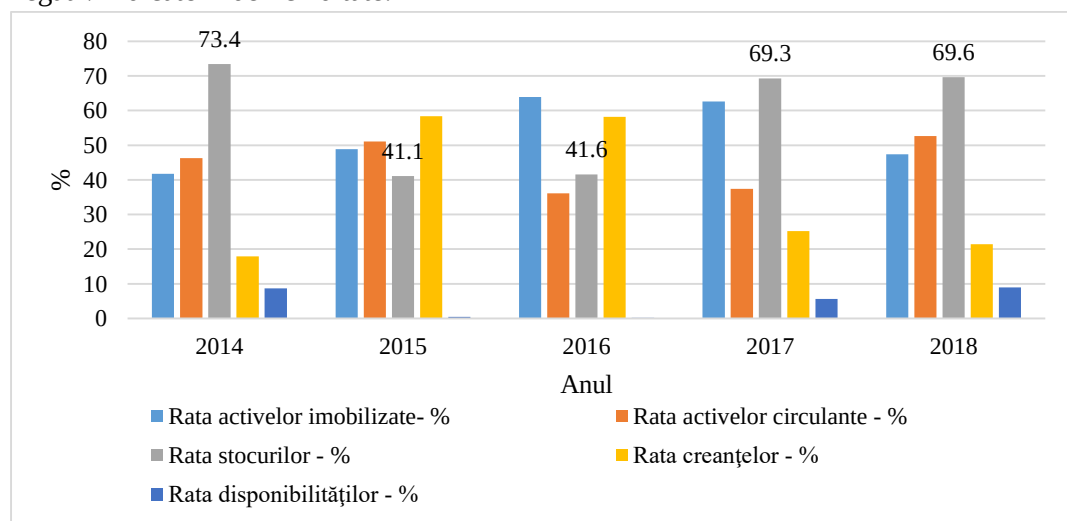

Figura 7.11 Evoluția ratele principalelor categorii de active

Figure 7.11 The evolution of the rates of the main asset categories

Din analiza datelor prezentate s-au constatat că în anul 2014 activele imobilizate reprezentau 41,7 % din total active iar prin eforturile investiționale finanțate din fonduri nerambursabile cât și din credite s-a ajuns în anul 2017 la o rată de 62,6 %, după un maxim de 63,9 % înregistrat în anul 2016. Ponderea activele circulante în total active a oscilat de la 46,3 % în anul 2014, până la 51,1 %, în anul 2015 și 52,6 %, la finele 2018.

Incepând cu anul 2016, Agro Iulia aplica agricultura ecologica, 2016 si 2017 fiind in conversie iar din 2018 obținând produse certificate ecologic.

Dacă suprafețele cultivate și structura culturilor a oscilat fără variații prea mari, în schimb, valoarea producției marfă a cunoscut un ritm ascendent ajungând în anul 2014 la o dublare a valorii înregistrate în anul de referință 2017 (5130,7 mii lei, față de 2335,3 mii lei).

Acțiunea de arendare continuă, până în prezent dispunând de o suprafață agricolă totală de 2783 ha. Urmărind evoluția producției raportate și vândute în anii 2018 și 2016 se observă o creștere a producției obținute ca o consecință a suprafeței totale (+8,0%).

Această creștere a fost determinată de o majorare a unor suprafețe cultivate, de diversificarea culturilor și obținerea unor cantități mai mari de producție marfă (+ 20 % pe total producție fizică) și ca urmare a creșterii prețurilor de vânzare în anul 2018 față de anul 2016 (tab. 4.19.).

Tabelul 7.47 / Table 7.47

Principalii indicatori tehnico-economici realizați de S.C. AgroIulia S.R.L în perioada 2016-2018

The main technical-economic indicators achieved by S.C. AgroIuliaS.R.L in the period 2016-2018

Cultura	Supra- fața-ha	Producția totală - tone	Cost unitar (lei/Kg)	Preț de vânzare (lei/Kg)	Cheltuieli totale - lei	Valoarea producției marfă - lei
2016						
Rapiță	430	606	0.42	0.5	184920	303147
Grâu	861	1643	0.59	0.55	569414	903832
Sfeclă zahăr	689	19015	0.07	0.08	1140900	1521200
Soia	517	530	1.2	0.8	232993	423624
Porumb	86	259	0.43	0.5	62072	129317
Total	2583	-	-	-	2190300	3281121
2018						
Grâu	1033	1611	0.79	0.7	733138	1127904
Rapiță	344	314	1.4	0.8	158029	250839
Soia	456	296	2.2	1.2	209783	355564
Fl. soarelui	119	182	0.88	1.15	115147	209357
Sfeclă zahar	689	21696	0.08	0.082	1014090	1779105
Porumb	141	270	0.8	0.75	103142	202239
Total	2783	-	-	-	2333327	3925009
% 2018 față de 2017	108 (+8%)				107 (+7%)	120 (+20%)

Sursa: S.C. AgroIuliaS.R.L

În perioada 2016 – 2018 producția totală a oscilat, în primul rând, ca structură a culturilor și ca suprafață cultivată (cu influență directă asupra producției fizice obținută și a valorii producției marfă). Cheltuielile totale înregistrate în această perioadă au cunoscut o evoluție pozitivă.

Astfel, dacă în perioada 2016 – 2018 costurile totale depășeau valoarea producției vândute (120%), în perioada 2016 – 2018, producția s-a realizat cu cheltuieli mult mai reduse, aceasta și datorită exploatării în condiții tehnologice superioare ca urmare a investițiilor realizate cu fondurile structurale accesate.

Obținerea unor producții superioare în perioada 2015 – 2018 raportată la anul de referință 2014 a presupus și efectuarea unor cheltuieli totale și de exploatare majorate corespunzător.

Concomitent cu majorarea volumului și valorii producției obținute și vândute are loc și o ascensiune firească a valorii cheltuielilor de exploatare (+ 7 % în anul 2018 față de anul 2016) dar și a valorii producției marfă (+ 20 %), aceasta în contextul majorării cheltuielilor financiare de aproape 3 ori în anul 2018 față de exercițiul anului 2016 (tab. 7.48).

Tabelul 7.48 / Table 7.48

**Evoluția cheltuielilor de exploatare, a cheltuielilor financiare și a cheltuielilor totale
în perioada 2014-2018 (mii lei)**

**Evolution of operating expenses, financial expenses and total expenses in the period
2014-2018 (thousand lei)**

Indicatorii	Perioada analizată				
	2014	2015	2016	2017	2018
Cheltuieli de exploatare , din care :	3975,5	4234,3	7430,8	5972,1	7279,4
Cheltuieli cu materii prime și materiale, din care:	1959,6	2982,2	3414,1	3542,5	4834,7
- chelt.cu mat.prime și mat.consumabile	1954,2	2978,8	3384,4	3533,5	4823,4
- chelt.cu alte chelt.materiale	5,6	3,2	9,6	9,0	11,3
Alte chelt.materiale din afară	5,3	4,6	8,7	13,0	9,6
Cheltuieli privind mărfurile	500,8	155,2	2079,3	541,5	135,7
Cheltuieli cu personalul, din care:	181,8	129,7	195,1	270,3	408,5
- chelt.cu salarii brute și tichete masă	142,6	102,7	154,2	213,7	322,9
- chelt.cu asig.sociale și protecția socială	39,1	27,0	40,9	56,6	85,6
Ajustare imobilizări totale	435,1	301,5	456,5	670,1	947,4
Ajustare active circulante	0,2	-	-	26,3	231
Alte cheltuieli de exploatare, din care:	892,6	661,2	1277,0	908,8	943,1
- chelt. cu prestații externe	758,5	534,1	683,0	890,0	895,4
- chelt. cu impozite și taxe	125,4	80,9	78,3	14,2	14,6
- chelt.cu amortizari	8,7	46,2	515,7	4,6	33,1
Cheltuieli financiare, din care:	238,2	279,2	338,9	220,0	272,5
Cheltuieli privind dobânzile	208,1	279,2	320,2	214,9	161,2
Alte cheltuieli financiare (dif.de curs val.)	30,1	-	18,7	5,1	111,3
Cheltuieli totale	4213,7	4513,5	7769,7	6192,1	7551,9

Sursa: S.C. AgroIulia S.R.L

În același timp, structura cheltuielilor înregistrate nu prezintă modificări semnificative: cheltuielile de exploatare gravitează în jurul a 95 %, iar diferența de cca 5 % reprezintă cheltuielile financiare (cu dobânzi bancare și diferențe de curs valutar), așa cum se poate observa din datele prezentate în tabelul 4.6.

Referitor la evoluția structurii cheltuielilor de exploatare se observă, mai ales în ultimii doi ani, 2017 și 2018, o pondere mai mare a cheltuielilor materiale (9,00 % și 11.3 %, față de 3,2 %, în 2015) precum și a cheltuielilor cu salariile și cele cu amortizarea imobilizărilor aferente societății analizate (tab. 7.49).

Tabelul 7.49 / Table 7.49

Evoluția structurii cheltuielilor totale în perioada 2014-2018
Evolution of the structure of total expenses in the period 2014-2018

Indicatorii	Structura (%)					% categ. în total cheltuieli
	2014	2015	2016	2017	2018	
Cheltuieli de exploatare, din care:	94,35	93,81	95,64	96,45	96,39	*
Cheltuieli cu mat. prime și materiale, din care:	49,30	70,43	45,95	59,31	66,42	***
- chelt.cu mat.prime și mat.consumabile	49,16	70,35	45,55	59,16	66,26	***
- cheltuieli cu alte cheltuieli materiale	0,14	0,08	0,40	0,15	0,16	**
Cheltuieli privind mărfurile	12,60	3,67	27,98	9,07	1,86	***
Cheltuieli cu personalul, din care:	4,57	3,06	2,63	4,53	5,61	***
Ajustare imobilizări totale	10,94	7,12	6,14	11,22	13,02	***
Alte cheltuieli de exploatare, din care:	22,45	15,61	17,19	15,22	12,96	***
- cheltuieli cu prestații externe	19,08	12,61	9,19	14,90	12,30	**
- cheltuieli cu impozite și taxe	3,16	1,91	1,05	0,24	0,20	***
Cheltuieli financiare, din care:	5,65	6,19	4,36	3,55	3,61	*
Cheltuieli privind dobânzile	87,37	100,00	94,50	97,69	59,15	***
Alte cheltuieli financiare (diferențe de curs valutar)	12,63	0,00	5,50	2,31	40,85	***
Cheltuieli totale	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	

* se calculează ponderea categoriilor în total cheltuieli (de ex. Chelt expl/total chelt x 100)

** se calculează ponderea elementelor în total categorie (de ex.chelt mat/chelt.expl x 100)

Veniturile totale și cifra de afaceri. În anul de referință 2017, veniturile totale obținute de unitate au fost în creștere, cu un spor de peste 96,79 % în anul 2018 față de 2016 și continuând cu o creștere de aproape 10 % în anul următor. Evoluția comparativă a cifrei de afaceri din perioada analizată se poate efectua calculând ritmul de creștere a cifrei de afaceri cu bază fixă sau în lanț, observând modificările survenite în fiecare an față de exercițiul anului precedent sau calculând ritmul de creștere a cifrei de afaceri cu bază fixă, pentru a observa modificarea survenită în fiecare an din perioada 2015 – 2018, față de anul de referință 2014.

În prezent, veniturile totale se realizează în proporție de peste 99 % din activitatea de exploatare (tab. 7.50).

Tabelul 7.50 / Table 7.50

Evoluția cifrei de afaceri ai a veniturilor totale în perioada 2016-2018

The evolution of turnover and total revenues in the period 2016-2018

Indicatorii	U.M.	Perioada analizată			
		2016	2017	2018	% 2018 față de 2016
Cifra de afaceri, din care :	lei	8408913.2	9336323.3	9111137.44	108.35
Venituri din vânzarea marfurilor	lei	3661121.7	3707788.5	2270376.93	62.01
Venituri din subvenții de exploatare	lei	1466670.9	2914821.5	2692600.37	183.59
Producția vândută (marfă)	lei	3281120.6	3313713.3	4148160.13	126.43
Indicele de creștere a cifrei de afaceri	%	100	153.32	104.44	104.44
Indicele de creștere a producției vândute (marfă)	%	100	101.0	126.4251044	126.43
Venituri din exploatare	lei	3281120.6	3313713.3	4148160.13	126.43
Ponderea veniturile din exploatare din cifra de afaceri	%	17.44	24.79	29.55	169.44
Venituri totale	lei	5127792.6	6022610	4962977.30	96.79
Ponderea cifrei de afaceri în veniturile totale	%	79.9	77.64	48.22	60.35

Sursa: S.C. AgroIulia S.R.L

Cifra de afaceri înregistrează valoarea maximă în anul 2017 ca urmare a majorării în acel an a subvențiilor pentru exploatare. În anul 2018, valoarea veniturilor din exploatare a crescut la 126.43 % față de anul 2016, cifra de afaceri reprezentând în acest an (2018 față de 2016) 108.35% față de 2016, diferența reprezentând venituri din producția stocată. Veniturile din vânzarea mărfurilor au înregistrat o scădere de la 3661121,7 lei în anul 2016 la 2270376,93 în anul 2018 (fig. 7.12).

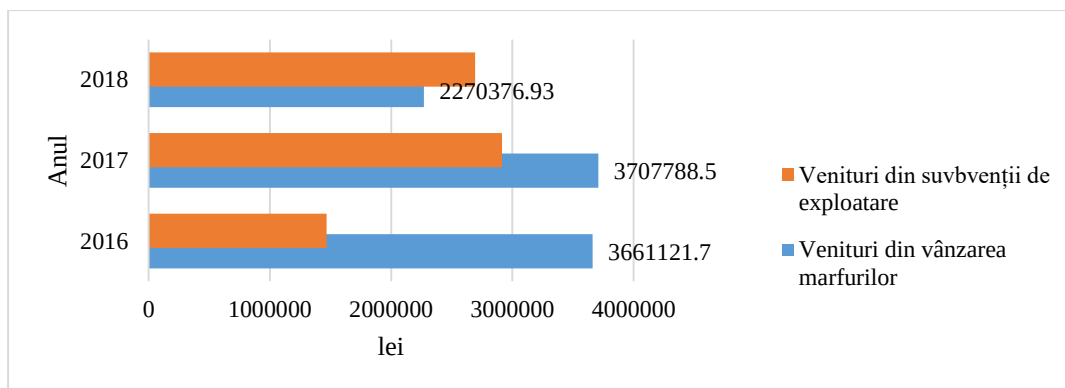

Figura 7.12 Evoluția cifrei de afaceri și a veniturilor totale la S.C. AgroIulia S.R.L.

Figure 7.12 The evolution of turnover and total income at S.C. AgroIulia S.R.L.

Față de perioadele precedente se observă o creștere semnificativă, la 126.43 % a Indicele de creștere a producției vândute (marfă), precum și o variație acidentă a subvențiilor, în timp ce valoarea indicelui de creștere a cifrei de afaceri s-a menținut constant 104,44 %.

Valoarea adăugată, rezultatul din exploatare, ratele de rentabilitate. Rezultatul gestiunii financiare pe fiecare treaptă de acumulare este reflectat de soldurile intermediare de gestiune, stabilite pentru perioada analizată, după cum urmează (tab. 7.51).

Evoluția acestor indicatori de acumulare din anul 2014 până în anul 2017 a fost ascendentă, observându-se la nivelul anului 2017 o creștere a valorii rezultate din utilizarea factorilor de producție (în special a factorilor legați de forța de muncă și capital), îndeosebi prin creșterea valorii producției exercițiului fără o majorare excesivă și a consumurilor intermediare.

Tabelul 7.51 / Table 7.51

Evoluția valorii adăugate și a excedentului brut din exploatare în perioada 2015-2018

The evolution of the added value and the gross operating surplus in the period 2015-2018

Indicatorii	U.M.	Perioada analizată		
		2015	2016	2017
Marja comercială	mii lei	206,0	109,3	112,2
Producția exercițiului	mii lei	1141,0	1638,3	2863,3
Consumuri intermediare	mii lei	1313,3	2390,5	2723,5
Impozite, taxe și vărsămante asimilate	mii lei	33,8	89,6	125,4
Cheltuieli de personal	mii lei	108,6	149,4	181,8
Amortizări și provizioane calculate	mii lei	92,4	217,2	435,3
Nr. mediu de salariați	nr.pers.	21	25	25
Valoarea adăugată	mii lei	33,7	-643,0	252,0
Indicele de creștere a valorii adăugate	%	100,0	-1907,8	1947,0
Valoarea adăugată la un leu producție realizată	lei	0,03	-0,39	0,09
Valoarea adăugată pe salariat	lei	1604,9	-25719,7	10080,5
Excedentul brut din exploatare	mii lei	-12,8	243,3	571,9

Sursa: S.C. AGROMECA S.R.L

Astfel, valoarea adăugată atinge valori pozitive față de anul precedent, cu o evoluție bună a indicatorului “Valoarea adăugată pe salariat”. Pornind de la o valoare satisfăcătoare a valorii adăugate rezultă și un indicator al excedentului brut din exploatare în anul 2018 cu o creștere de 2,35 ori față de exercitiul precedent al anului 2014. În situația în care extindem analiza în perioada 2015 – 2018 raportată la anul de referință 2014 se observă un traseu sinuos înregistrat de valoarea adăugată (tab. 7.52).

În exercițiile financiare 2015–2018, creșterea veniturilor și a cifrei de afaceri a necesitat consumuri intermediare foarte mari, care au generat valoare adăugată negativă (-643 mii lei, în 2016), condiții în care s-a înregistrat excedent brut din exploatare doar din influența subvențiilor substanțiale de exploatare, care au acoperit excedentul de costuri.

Pentru perioada următoare (2016–2018), situația s-a schimbat, valoarea adăugată înregistrând în anul 2017 un reviriment bun (+500,7 mii lei) iar în anul 2018 această valoare a ajuns la un nivel foarte bun (1880,4 mii lei), astfel că și excedentul brut din exploatare pentru anii 2017 și 2018 a înregistrat valori foarte bune.

Tabelul 7.52 / Table 7.52

Evoluția valorii adăugate și a excedentului brut din exploatare în perioada 2017-2014
The evolution of the added value and the gross operating surplus in the period 2017-2014

Indicatorii	U.M.	Perioada analizată				
		2014	2015	2016	2017	2018
Marja comercială	mii lei	112,2	88,9	-1042,0	62,9	64,8
Producția exercițiului	mii lei	2863,3	2723,0	4887,9	4883,3	7555,4
Consumuri intermediare	mii lei	2723,5	3520,9	4105,8	4445,5	5739,7
Impozite, taxe și vărsămante asimilate	mii lei	125,4	80,9	78,3	14,2	14,6
Cheltuieli de personal	mii lei	181,8	129,7	195,1	270,3	408,5
Amortizări și provizioane calculate	mii lei	435,3	301,5	456,5	696,4	947,7
Nr. mediu de salariați	nr.pers	25	18	18	25	26
Valoarea adăugată	mii lei	252,0	-708,9	-259,9	500,7	1880,4
Indicele de creștere a valorii adăugate	%	1947,0	-281,3	36,7	-192,7	375,5
Valoarea adăugată la un leu producție realizată	lei	0,09	-0,26	-0,05	0,10	0,25
Valoarea adăugată pe salariat	mii lei	10.080,5	-39384,9	-14436,8	20028,7	72323,6
Excedentul brut din exploatare	mii lei	571,9	996,3	677,1	1952,1	3392,4

Sursa: S.C. AgroIulia S.R.L

Pentru S.C. AgroIulia S.R.L cheltuielile totale pe perioadă luată în studiu au înregistrat o creștere cu aproximativ 58% în anul 2018 raportat la anul 2016 (fig.7.14).

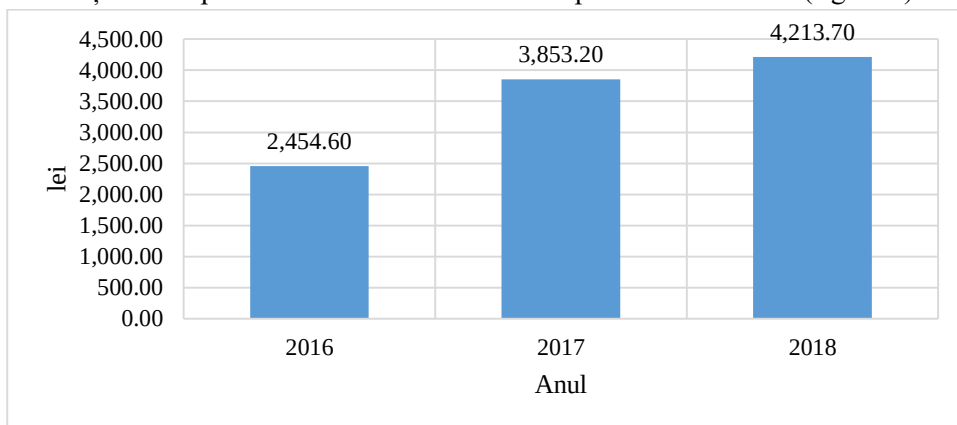

Figura 7.13 Dinamica cheltuielilor totale în perioada 2016-2018

Figure 7.13 Dynamics of total expenses in the period 2016-2018

Structura cheltuielilor (tab. 7.53) identifică ponderea ridicată a cheltuielilor cu materiile prime, materiale consumabile și materialelor.

Tabelul 7.53 / Table 7.53

Dinamica și structura cheltuielilor totale în perioada 2016-2018 – mii lei
Dynamics and structure of total expenses in the period 2016-2018 - thousands of lei

Indicatorii	Perioada analizată			Structura (%)		
	2016	2017	2018	2016/ 2017	2017/ 2018	2016/ 2018
Cheltuieli de exploatare, din care:	2.402,9	3.772,8	3.975,5	97,89	97,91	94,35
Chelt.cu materii prime și mat., din care:	1.042,3	1.680,2	1.959,7	43,38	44,53	49,30
- chelt.cu materii prime	1.038,8	1.677,6	1.954,2	43,23	44,46	49,16
- alte cheltuieli materiale	3,5	2,6	5,6	0,15	0,07	0,14
Alte chelt.materiale din afara unității	3,4	2,5	5,3	0,14	0,07	0,13
Cheltuieli privind mărfurile	782,5	891,8	500,8	32,56	23,64	12,60
Cheltuieli cu personalul, din care:	108,6	149,4	181,8	4,52	3,96	4,57
- chelt.cu salarii brute și tichete de masă	82,1	117,7	142,6	3,42	3,12	3,59
- chelt.cu asig.sociale și protecția socială	26,5	31,7	39,1	1,10	0,84	0,98
Ajustare imobilizări totale	92,4	209,1	435,1	3,85	5,54	10,94
Alte cheltuieli de exploatare, din care:	373,7	831,8	892,6	15,55	22,05	22,45
- chelt. cu prestații externe	267,6	707,9	758,5	11,14	18,76	19,08
- chelt. cu impozite și taxe	33,8	89,6	125,4	1,41	2,37	3,16
- chelt.cu amortizări	72,3	34,3	8,7	3,01	0,91	0,22
Cheltuieli financiare	51,7	80,4	238,2	2,11	2,09	5,65
Cheltuieli privind dobânzile	51,1	62,4	208,1	98,78	77,60	87,37
Alte chelt. financiare (diferențe de curs)	0,6	18,0	30,1	1,22	22,40	12,63
Cheltuieli totale	2.454,6	3.853,2	4.213,7	100,0	100,0	100,0

Sursa: S.C. AgroIulia S.R.L

După cum reiese din analiza făcută, firma poate fi caracterizată prin următoarele puncte tari și puncte slabe :

- puncte tari: dezvoltarea evidentă a firmei (cu accent pe sporirea activelor fixe) prin accesarea surselor străine de finanțare pe termen lung (subvenții și credite financiare);
- puncte slabe : în perioada 2016-2018, indicatorii de lichiditate, solvabilitate și îndatorare au prezentat un nivel de risc destul de ridicat, situație în care orice fluctuație nefavorabilă a pieței, a mediului de afaceri (reducere a subvențiilor de exploatare, întârzieri în plata acestora etc) poate influența desfășurarea normală a activității. Tocmai de aceea, s-a impus aplicarea unui plan de măsuri de redresare și consolidare a poziției și a echilibrului financiar a firmei; viteza de rotație a stocurilor destul de redusă iar viteza de rotație a creanțelor oscilantă, fapt ce necesită o analiză aprofundată și măsuri de ameliorare; indicatorii de rentabilitate s-au situat sub nivelul optim și cu tendință de scădere, având efect negativ direct, atât în asigurarea de surse proprii de finanțare, cât și în atragerea de surse de finanțare străine.

Analizând valorile obținute din calculul principalilor indicatori se observă următoarele:

- valoarea capitalului de lucru, a valorii cu care activele circulante utilizate exced valoarea datoriilor curente, a fost în creștere continuă spre momentul 2017, creștere influențată, în primul rând, de majorarea semnificativă a valorii stocurilor (de 3,27 ori în 2017 fata de 2006);
- viteza de rotație a activelor circulante a fost foarte mică în anul 2017: o rotație completă la 329 zile, deci puțin peste o rotație într-un an calendaristic, fapt ce relevă o eficiență foarte scăzută a activelor circulante utilizate în obținerea veniturilor;
- viteza de rotație a stocurilor a fost deficitară, fiind influențată, în primul rând, de specificul activității (ciclul lung de producție și fabricație), dar și de valoarea foarte mare a stocurilor;
- în anul 2017, viteza de rotație a creanțelor a fost de 59 zile, fiind îmbunătățită față de exercițiile precedente: de aici reiese faptul că, unitatea își încasează creanțele în medie la 59 zile, un termen relativ satisfăcător;
- din valorile înregistrate de indicatorul viteza de rotație a furnizorilor reiese faptul că, firmele își achită furnizorii în medie la 105 zile: dispune de termene favorabile prin contractele cu aceștia (beneficiind de credit-furnizor) sau înregistrează întârzieri la plata datoriilor către furnizori.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

CONCLUSIONS AND PROPOSALS

Studiu realizat a relevat faptul că problematica dezvoltării durabile reprezintă o prioritate la nivel mondial și european, realizarea strategiilor de dezvoltare durabilă naționale fiind asumată încă din anul 2000 de peste 145 de țări la inițiativa Organizației Națiunilor Unite. Dezvoltarea durabilă implică mai mult decât procesul politic și necesită schimbări profunde în gândire, precum și în structurile economice, sociale, de consum și de producție. Dezvoltarea durabilă este un model de dezvoltare ce urmărește asigurarea unui echilibru între creșterea economică, calitatea vieții și conservarea mediului pe termen mediu și lung, astfel încât să se satisfacă nevoile generației actuale fără a compromite capacitatea de satisfacere a nevoilor generațiilor viitoare. Astfel, dezvoltarea durabilă ia în considerare capitalul economic, uman, ecologic și social, în condiții de echitate, abordare pe termen lung și într-o gândire sistemică.

Pentru a răspunde scopului menționat, principalele obiective ale lucrării au fost: delimitarea conceptuală a dezvoltării durabile în context mondial, european și național; evaluarea dimensiunii fenomenului de dezvoltare durabilă la nivel mondial, european și național; evaluarea intercorelației între obiectivele strategice regionale și obiectivele de dezvoltare durabilă pentru Regiunea Nord-Est (2017-2013 și 2014-2020); analiza evoluției indicatorilor de rezultat ai strategiei regionale pentru perioada 2007-2013 care reliefează contribuția la asigurarea dezvoltării durabile regionale și rurale, comparativ cu trendul evolutiv din perioada 2000-2006; proiecția evoluției indicatorilor de rezultat ai strategiei regionale pentru perioada 2014-2020 (cu indicatori țintă pentru 2022) care reliefează contribuția la asigurarea dezvoltării durabile regionale și rurale, comparativ cu trendul evolutiv din perioada 2000-2013 și 2007-2013; identificarea de propuneri strategice pentru asigurarea dezvoltării durabile regionale și rurale.

Abordarea indicatorilor specifici dezvoltării durabile, ca instrumente de monitorizare a strategiilor regionale, pe care o propunem urmărește să se concretizeze într-un model de evaluare a modului de stabilire și de implementare a obiectivelor strategice regionale.

Proiectarea evoluției indicatorilor strategici selectați, pentru perioada 2014-2022, având la bază trendul perioadelor 2000-2013 și 2007-2013, ne-a permis compararea rezultatelor obținute cu indicatorii de rezultat propuși în cadrul Strategiei de Dezvoltare Regională a Regiunii Nord-Est.

Concluziile extrase din această analiză ne-au permis să observăm că pentru perioada 2014-2020, obiectivele de dezvoltare durabilă sunt urmărite parțial în implementare, prin indicatori de rezultat selectivi. În acest context, am propus indicatori de rezultat realizabili conform trendului anterior al regiunii, pentru toate prioritățile strategice 2014-2020, care se

pot concretiza în implementarea de proiecte cu impact major asupra dezvoltării durabile atât la nivel regional, cât și a mediului rural.

Prin intermediul studiilor de caz a fost evidențiată influența semnificativă a suportului specific din pilonii I și II ai PAC (plăți directe și fonduri europene finanțate din FEADR prin PNDR 2014-2020, mai ales Măsura 4.1-Modernizarea exploatațiilor agricole și măsura 6.1 – Instalarea tinerilor fermieri) asupra eficienței economice a fermelor agricole din Nord-Estul României. Investițiile realizate de către exploatațiile agricole luate drept studii de caz au avut în vedere dezvoltarea și re tehnologizarea sectorului de mecanizare a activității, prin dotarea cu utilaje agricole de mare capacitate, cu un nivel tehnic ridicat, caracterizate printr-o productivitate marită și un randament superior.

Dezvoltarea rurală sustenabilă constituie o direcție foarte importantă în contextul strategiei de dezvoltare regionale 2014-2020 și alinierea României la această orientare aduce beneficii atât uniunii europene ca organism colectiv cât și țării noastre ca entitate de sine stătătoare în vederea dezvoltării economice responsabile și protecției mediului ambiant.

Managementul modern al sistemelor agricole și abordarea strategică a organizării activităților specifice reprezintă elemente concrete de abordare a acestui sector de activitate reprezentând un factor esențial în creșterea performanței unităților agricole și în crearea unei structuri agricole solide la nivel regional și național.

Sunt relevante concret implicațiile susținerii comunitare asupra rezultatelor, performanțelor și eficienței tehnice a exploatațiilor agricole din România, și în mod deosebit asupra Regiunii Nord-Est. Instrumentele de sprijin influențează la nivel macroeconomic și microeconomic performanța sectorului și permite orientarea resurselor astfel încât să conducă la dezvoltarea pe termen lung a agriculturii românești.

Ca urmare a studiului realizat se recomandă:

- analiza continuă a corelației dintre sprijinul acordat prin intermediul instrumentelor PAC asupra rezultatelor fermelor la nivel regional și local
- încurajarea susținerii micilor fermieri prin acordarea unui nivel minim al sprijinului: lucru esențial și foarte important pentru România
- pledarea pentru simplificarea unor reguli, ca de pildă cele privind eco-condiționalitatea pentru facilitarea activității producătorilor
- susținerea menținerii plăților directe cuplate în unele sectoare sensibile pentru încurajarea activității agricole în diferite sectoare agricole.

BIBLIOGRAFIE

BIBLIOGRAPHY

1. Alexandri C., 2015 – *România și reforma PAC*, Economie Agrară și Dezvoltare Rurală, vol. 5.3-4, pp.161-180.
2. Andronic R.L., 2010 – *Development strategies in rural areas*, Lucrări Științifice, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară” Ion Ionescu de la Brad” Iași, Seria Agronomie, volumul 53(2), seria Agronomie, pp. 266-269.
3. Barbier E. B., 1987, *The Concept of Sustainable Economic Development*, Environmental Conservation, 14(2), pp. 101–110.
4. Barrow C.J., 2006 – *Management for Sustainable Development* Second Edition, Routledge Introductions to Environment Environmental, 270 Madison Ave, New York.
5. Beciu S., Popa O., Nistor S., 2012 – *Development opportunities for the North-East Region - Romania*, Lucrări Științifice, Seria I, Vol XIV (1), Timișoara.
6. Bologa C. G., 2013 – *Dezvoltarea rurală durabilă în România*, Editura: Pro Universitaria, București.
7. Borza Mioara, Brezuleanu S., Vîntu C. R., Robu A. D., Costuleanu Carmen Luiza, 2016 – *The sustainable development: conceptual and implementing barriers in east-european countries. ecology, economics, education and legislation conference proceedings*, SGEM, VOL III, Book Series: International Multidisciplinary Scientific GeoConference-SGEM, Albena Bulgaria, pp. 645-652.
8. Brezuleanu S., 2004 – *Management agricol – teorie și practică*. Ed. Performantica, Iași.
9. Brezuleanu S., 2008 – *Sisteme de producție în agricultură*, Editura Alfa, Iași.
10. Brezuleanu S., 2009 – *Management în agricultură*, Editura Tehnopress, Iași.
11. Brezuleanu S., Brezuleanu Carmen Olguța, Iașco C, Ungureanu G., 2011 – *Management diagnosis-method of increasing the viability potential of agricultural farms from the Central Moldavian Plateau*, Management of technological changes. Proceedings of the 8th International Conference on Management of Technological Changes, 2011, Alexandroupolis Greece, Book 2, pp. 625-628, ISBN 978-960-99486-3-0.
12. Brezuleanu S., și colab., 2011 – *Management diagnosis-method of increasing the viability potential of agricultural farms from the Central Moldavian Plateau*, Management of Technological Changes. Proceedings of the 8th International Conference on Management of Technological Changes, Book 2, Alexandroupolis, Greece.
13. Brezuleanu S., Viziteu Șt., Robu A.D., 2017 – *Management în agricultură - îndrumar pentru lucrările practice și ghid de proiect*, Editura Ion Ionescu de la Brad, Iași.
14. Brezuleanu S., Mereuță Nicoleta, 2002 – *Aspects du développement rurale du departement de Bistrița-Năsăud*, Lucrări Științifice – vol. 45(1), seria Agronomie.

15. Bruckmeier K., Tovey Hilary, *Rural Sustainable Development in the Knowledge Society. Perspectives on Rural Policy and Planning*, Ashgate Publishing Limited, Trinity College Dublin, Ireland, Farnham, Burlington.
16. Bucur S.I., 2020 – *Dezvoltarea durabila complexă în spațiul rural românesc. Studiu de caz: Regiunea Sud-Muntenia*, Editura Universitară, București.
17. Burja V., 2011 – *Regional disparities of agricultural performance in Romania*. Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, No. 13 (1), București.
18. **BUTNARU (CIUȘTEA) Mintenica. Stejarel BREZULEANU.** The sustainable rural development strategies of the NORTH-EAST REGION OF ROMANIA. 39th IBIMA Conference: 30-31 May 2022, Granada, Spain. 30-31 May 2022. Granada, Spain. IBIMA
19. Constantinescu Ileana, Moțatu Adriana, Ionașcu G., 2019 – *Dezvoltare durabilă și civilizație*, Editura Milena Press, București.
20. Chirică C., Tesliuc D.E., 1999 – *De la sărăcie la dezvoltarea rurală*, Studiul Băncii Mondiale și al Comisiei Naționale pentru Statistică
21. Ciani A., Porcellati Pazzaglia L., Acatrini, et al, 2011 – *Sustainable management and promotion of territory: A challenge for the rural areas in the world*, *Lucrări Științifice, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară” Ion Ionescu de la Brad” Iași*, Seria Agronomie, volumul 54(2), seria Agronomie, pp. 42-43.
22. Ciurea I. V. et al., 2001 – *Management- Aplicații practice în fermele agricole vegetale*. Ed. Ion Ionescu de la Brad, Iași.
23. Ciurea I.V., Chiran A., Brezuleanu S., Ungureanu G., 2009 – *Study diagnosis regarding the natural economic and social potential of Oituz commune for establishing the strategies of durable rural development*, *Lucrări Științifice – vol. 52(1)*, seria Agronomie, pp. 247-253.
24. **Ciuștea (Butnaru) Mintenica Mariana**, Brezuleanu S., 2019 – *Rural development approach in Romania's sustainable development strategy 2014-2020*, *Lucrări Științifice – vol. 62(2)*, seria Agronomie, pp. 51-56
25. **Ciuștea (Butnaru) Mintenica Mariana**, 2019 - *Research on the implementation of sustainable rural development strategies of North-East region of Romania*, *Journal of International Scientific Publications, Agriculture & Food*, ISSN 1314-8591, Volume 7, 2019, pag 119-127
26. **Ciuștea (Butnaru) Mintenica Mariana**, 2020 – *Opportunities for the development of agricultural farms in ne region by attracting european funds*, *Lucrări Științifice – vol. 63(1)*, seria Agronomie, pp. 181-186
27. **Ciuștea (Butnaru) Mintenica Mariana**, 2020 – *Approaching sustainable and rural development in the NE region of Romania in a strategic context*, *Lucrări Științifice – vol. 63(2)*, seria Agronomie, pp. 175-180
28. Cole G.A 2003, *Strategic Management: Theory and Practice*, Second edition, Publisher: Cengage Learning EMEA,

29. Dalal-Clayton B., Bass S., 2002 – *Sustainable Development Strategies: A Resource Book*, accesibil online la <http://www.sd-network.eu/pdf/resources/Dalal-Clayton,%20Bass%20%282002%29%20-%20Sustainable%20Development%20Strategies%20-%20A%20Resource%20Book.pdf>
30. Dalal-Clayton D. B. et al., 1994 – *National Sustainable Development Strategies: Experience and Dilemmas*, Environmental Planning Issues no 6, IIED, London
31. Daly H. E., 1990 – *Toward Some Operational Principles of Sustainable Development*, Ecological Economics, 2 (1):1–6.
32. Davidovici I., Gavrilescu D., 2003 – *Politica agricolă și de dezvoltare rurală în dezvoltarea economică a României*, Ed. Academiei Române, pp.525-545
33. Dona I, Toma E., Dobre C., Roman, L., 2014 – *Political agreement on new direction for the Common Agricultural Policy (CAP) post-2013*, Analele Universității din Oradea, Fascicula : Exotoxicologie, Zootehnie și Tehnologii de Industrie Alimentară, Vol, XIII/A;
34. Dona I., 2007 – *Dezvoltare rurală (Note de curs; Sinteze)*, accesibil online la <http://www.managusamv.ro/fisiere/file/dezvoltare%20rurala%20draft%20ide.pdf>
35. Dona I., Dobre Carina, Gergely Silvia, 2005 – *Dezvoltare Rurala, Note de curs, sinteze*, USAMV București.
36. Dumitru D., Ionescu L., Popescu M., Toderoiu F., 1999 – *Agricultura României-tendințe pe termen mediu și lung*, Editura Expert, București.
37. Dumitru M., Dimitrescu D., Lazea V., 2004 – *Dezvoltarea rurală și reforma agriculturii românești*. CEROP, București.
38. Emerson H.J., Gillmor D.A., 1999 – *The rural environment protection scheme of the Republic of Ireland*, Land Use Policy, 16, pg. 235–245.
39. Filho W. L., Pociovalisteanu Diana-Mihaela, Al-Amin A.Q., 2017 – *Sustainable Economic Development.Green Economy and Green Growth*, Springer International Publishing Switzerland.
40. Fîntîneru, G., Dona, I., Fîntîneru, A., 2010 – *The flexible approach of the second pillar on CAP to maximize advantages for EU farmers-Romania case*. Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, 10(3), 143-146;
41. Gîndu Elena, Chiran A., Mălășinc J., 2005 – *Organizarea producției agricole în sistem integrat (studiu de caz în arealul rural Vetrișoia-Berezeni-Fălciu)*, Lucr.șt. USAMV Iași, vol. 48, seria Agronomie.
42. Giurcă Daniela, Alexandri Cecilia, Rusu Marioara, 2012 – *Reforma Politicii Agricole Comune în contextul perspectivei bugetare post 2013*, Institutul European din România, București.
43. Green G. P., 2013 – *Handbook of Rural Development*, University of Wisconsin–Madison, Edward Elgar Publishing Limited, UK – Northampton

44. Goodland R, Herman D, 1996, *Environmental Sustainability: Universal and Non-Negotiable*, Ecological Applications, Vol. 6, No. 4 (Nov., 1996), pp. 1002-1017 (16 pages), Published By: Wiley
45. Hodas, David, 2010. *International Law and Sustainable Energy: A Portrait of Failure*. Widener Law School Legal Studies Research Paper, No. 10-21.
46. Iosif B., 2015 – *Forme de sprijin acordate sistemului agroalimentar*, Tribuna Economică, accesibil online la http://www.tribunaeconomica.ro/index.php?id_tip_categorie=1&id_categ=9&id_revista=15787&id_nr_revista=444&mod=arhiva
47. Khor, Martin, 1997. *Effects of Globalization on Sustainable Development after UNCED*. Penang: Third World Network.
48. Lafferty W. M., Langhelle O., 1999 – *Towards sustainable development : on the goals of development- and the conditions of sustainability I*, Macmillan Press LTD, Houndmills, Basingstoke, Hampshire.
49. Ladislaw, Sarah O. and Nitzan Goldberger, 2010. *Assessing the Global Green Stimulus. Commentary*. Washington, D.C.: Centre for Strategic and International Studies.
50. Manole V. et al, 2001 – *Managementul fermei*, Editura Economică, București.
51. Mănescu Camelia, Mateoc-Sîrb Nicoleta, Otiman P. I., 2008 – *Cercetări de dezvoltare rurală în localitatea Ghioroc, județul Arad*, Lucrări Științifice, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară” Ion Ionescu de la Brad” Iași, Seria Agronomie, volumul 51(3), pp. 148-153.
52. MacNeill, Jim, 2007. *Our Common Future: Advance or Retreat? Sustainable Development: A New Urgency*. Geneva: EcoLomics International.
- Mathur, Swati, 2010. “US to World Bank: Don’t fund coal-fired plants.” Times of India. 24 January. Accessed at: <http://timesofindia.indiatimes.com/india/US-to-World-Bank-Dont-fund-coal-firedplants/articleshow/5493089.cms>.
53. Matthews, Richard A., and Anne Hammill, 2010. “Sustainable Development and Climate Change.” *International Affairs* 85(6), pp. 1117-1128.
54. Mateoc-Sîrb Nicoleta, Ungureanu G., 2010 – *Dezvoltare regională și rurală - Evoluții și tendințe*, Editura Mirton, Timișoara.
55. Moya D 2015
56. Nedelea A, Dolipschi O, 2004 – *Administrația publică, turismul și dezvoltarea durabilă*, Revista Transilvană de Științe Administrative, 1(10), pg. 107-110
57. Najam, Adil, 1999. ‘*World Business Council for Sustainable Development: The Greening of Business or a Greenwash?*’ In Helge Ole Bergesen, Georg Parmann, and Øystein B. Thommessen (eds.), *Yearbook of International Co-operation on Environment and Development 1999/2000*. London: Earthscan Publications, pp. 65–75.
58. Nuthall, P.L., 2011 – *Farm business management: analysis of farming systems*, CABI, Nosworthy Way 875 Massachusetts Avenue, Wallingford 7th Floor, Oxfordshire
59. Otiman P. I., 2006, *Dezvoltarea rurală durabilă în România*, Editura Academiei Romane, București.

60. Otiman P. I., 2007, *Donceptul de economie și dezvoltare rurală durabilă*, Journal: Anale. Seria Științe Economice. Timișoara, Issue Year: III/2007, pag 7-11
61. Popa Ana, Vasilescu Giurcă Laura, 2007 - *Romanian rural development between the european union financing supply and the possibilities of the local economy*, Lucrări Științifice, Universitatea de Științe Agricole Și Medicină Veterinară” Ion Ionescu de la Brad” Iași, Seria Agronomie, volumul 50(3), pp. 258-263.
62. Pretty Jules, 2008 – *Sustainable Agriculture and Food*, Volume I, published by Earthscan, Biddles Ltd, King’s Lynn, Norfolk.
63. Redclift M., Springett D., 2015 – *Routledge international handbook of sustainable development*, Published by Routledge, 711 Third Avenue, New York.
64. Robins, Nick, Robert Clover and D. Sarawanan, 2010. *Delivering the Green Stimulus*. HSBC Global Research. Runnalls, David, “Our Common Inaction: Meeting the Call for Institutional Change.” *Environment Magazine*, 50 (6), pp. 19-28.
65. Rusu T., Moraru Paula, Cacovean H., 2011 – *Dezvoltare rurală*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca.
66. Sathaye, Jayant., Adil Najam, Christopher Cocklin, Thomas Heller, Franck Lecocq, Juan Llanes-Regueiro, Jiahua Pan, Gerhard Petschel-Held , Steve Rayner, John Robinson, Roberto Schaeffer, Youba Sokona, Rob Swart and Harald Winkler, 2007. “*Sustainable Development and Mitigation*.” In Bert Metz, Ogunlade R. Davidson, Peter R. Bosch, Rutu Dave and Leo A. Meyer (eds), *Climate Change 2007: Mitigation. Contribution of Working Group III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge and New York: Cambridge University Press.
67. Singh K., 2009 – *Rural Development. Principles, Policies and Management*, Third Edition, SAGE Publications Inc, 2455 Teller Road Thousand Oaks, California.
68. Sîmbotin L. *et al*, 1997 – *Ghidul managerului agricol*, Editura Agroprint, Timișoara.
69. Speth, James Gustave, 2010. “*Towards a New Economy and a New Politics*.” *Solutions for a sustainable and desirable future*, Issue 5, 28 May. Accessed at: <http://www.thesolutionsjournal.com/node/619>.
70. Snapp S., Pound B., 2017 – *Agricultural Systems Agroecology and Rural Innovation for Development*, Academic Press, Kidlington, Oxford OX5 1GB, United Kingdom.
71. Timbur Margareta & Pralea Spiridon, 2013. “***Relationship In The Context Of Sustainable Development***,” CES Working Papers, Centre for European Studies, Alexandru Ioan Cuza University, vol. 5(2), pages 279-299.
72. Ukaga O., Maser C., Reichenbach M., 2010 – *Sustainable development: principles, frameworks, and case studies*, CRC Press Taylor & Francis Group 6000 Broken Sound Parkway NW.
73. Ungureanu G., Chiran A., Brezuleanu S., Gîndu Elena, Boghiță E., 2012 – *The impact of Common Agricultural Policy on farmers income in Romania*. Lucrări Științifice,

Universitatea de Științe Agricole Și Medicină Veterinară” Ion Ionescu de la Brad” Iași, Seria Agronomie, 55(2), 417-421.

74. Ungureanu G. et al. , 2016, *Studies regarding the development of agricultural production in the NE region of Romania*, Lucrări Științifice – vol. 59(1)/2016, seria Agronomie, pp. 255-260.

75. Ungureanu G., Costuleanu Carmen Luiza, Leonte Elena, Ignat Gabriela, Ungureanu Bianca Antonela, 2021 – *Aspects regarding system optimization of crosscompliance in single payments for farmers*, Lucrări Științifice – vol. 64(1), seria Agronomie, pp. 193-198.

76. Van Zeijl-Rozema A., Cörvers R., Kemp R., Martens P., 2008 – *Governance for sustainable development: a framework*, Sustainable Development 16, pp. 410-421

77. Zaman Gh. 2003 – *Dimensiuni ale dezvoltării durabile*, în vol. Dezvoltarea economică a României, Editura Academiei Române, București

78. *** *A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, 2010, COM, 2020, EUROPE 2020, accesibil online la <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%2-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>

79. *** *A sustainable Europe for a better world: A European strategy for Sustainable Development*, 2001, COM 264 final, Comisia Comunităților Europene, 2001, accesibil online la http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2001/com2001_0264en01.pdf

80. *** *Achieving Sustainable Development and Promoting Development Cooperation. Dialogues at the Economic and Social Council*, 2008 United Nations Department of Economic and Social Affairs, New York.

81. *** *Concept and Issues of Sustainability in Countries in Transition*, Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), accesibil online la ftp://ftp.fao.org/seur/New_SEUR/ceesa/concept.htm

82. *** *Draft Declaration on Guiding Principles for Sustainable Development*, 2005, COM 0218 final, accesibil online la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52005DC0218>

83. *** *European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing*, European Comission, accesibil online la http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=active-healthy-ageing

84. *** Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) 2008, *Aspects of FAO's Policies, Programmes, Budget and Activities Contributing to Sustainable Development*, Report of the Director General FAO, presented to the FAO Council FAO, Rome

85. *** H.G. 741/2011 privind reorganizarea Comitetului interministerial pentru coordonarea integrării domeniului protecției mediului în politicile și strategiile sectoriale la nivel național.

86. *** *Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului*, 2014, Ministerul Afacerilor Externe (MAE), accesibil online la <http://www.mae.ro/node/1399>

87. *** *Progress Report on the Sustainable Development Strategy*, 2007, COM, 642 final, , accesibil online la http://www.sd-network.eu/pdf/resources/EU-SDS-Progress_Report__com_2007_642_en.pdf.
88. *** *Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD)* 2011, COM, 627 final/2 accesibil online la http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/com627/627_en.pdf
89. *** *Proposals of the Committee of the Regions for the new European Union legislative mandate*, 2014 Committee of the Regions, (25-26 iunie), , accesibil online la <http://pes.cor.europa.eu/NEWS/Documents/Resolution2014-2020.pdf>
90. *** *Quarterly Report December 2007, Objectives and Indicators of Sustainable Development in Europe: A Comparative Analysis of European Coherence* European Sustainable Development Network (ESDN), accesibil online la http://www.sd-network.eu/quarterly%20reports/report%20files/pdf/2007-December-Objectives_and_Indicators_of_Sustainable_Development_in_Europe.pdf
91. *** *Quarterly Report N° 29 – National Sustainable Development Strategies in Europe 2013. Taking stock and exploring new developments*, 2013, European Sustainable Development Network (ESDN), accesibil online la http://www.sd-network.eu/quarterly%20reports/report%20files/pdf/2013-July-National_Sustainable_Development_Strategies_in_Europe_2013.pdf
92. *** *Review of the EU Sustainable Development Strategy: Initial Stocktaking and Future Orientations*, 2005, COM() 37 final, accesibil online la http://europa.eu/legislation_summaries/environment/sustainable_development/l28117.htm
93. *** *Review of the EU sustainable development strategy – Presidency Report*, 2009, COM, 0400 final, accesibil online la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52009DC0400>
94. *** *Roadmap to a Single European Transport Area — Towards a competitive and resource efficient transport system*, 2011, COM, 144 final, , accesibil online la http://ec.europa.eu/transport/themes/strategies/doc/2011_white_paper/white_paper_com%282011%29_144_en.pdf
95. *** *Rural Development 2014-2020*, 2015, accesibil online la <http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/country-files/>.
96. *** *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030* 2018 Editura Paideia, București, ISBN 978-606-748-261-4.
97. *** *Studiul III – Direcții Strategice ale dezvoltării durabile în România*, 2006, Institutul European din România (IER), accesibil online la http://www.ier.ro/webfm_send/5080
98. *** *The sustainable development timeline*, 2009, International Institute for Sustainable Development (IISD), accesibil online la https://www.iisd.org/pdf/2009/sd_timeline_2009.pdf

99. *** *The World Summit on Sustainable Development one year on: implementing our commitments*, 2003, COM 829 final, accesibil online la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0829:FIN:EN:PDF>

100. *** *Together for Health*, 2007, COM, 630 final, accesibil online la http://ec.europa.eu/health-eu/doc/whitepaper_en.pdf

101. *** *Towards a global partnership for Sustainable Development*, 2002, COM 82 final, accesibil online la http://europa.eu/legislation_summaries/external_trade/l28015_en.htm

102. *** *Towards a job-rich recovery*, 2012, COM173 final, accesibil online la <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0173:FIN:EN:PDF>

103. *** *What is sustainable development?*, 2014, International Institute for Sustainable Development (IISD), accesibil online la <https://www.iisd.org/sd/>

104. *** *World Conservation Strategy: Living Resource Conservation for Sustainable Development*, 1980, International Union for Conservation of Nature (IUCN), (Gland, Switzerland: International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, United Nations Environment Program and World Wildlife Fund).

105. *** *Cadrul Național Strategic pentru Dezvoltarea Durabilă a Sectorului Agroalimentar și a Spațiului Rural în perioada 2014-2020-2030*, accesibil online la <http://www.presidency.ro/static/Cadrul%20National%20Strategic%20Rural.pdf>

LISTA FIGURILOR

LIST OF FIGURES

Figura 1.1 Dezvoltarea susținută sau durabilă (Pralea C. L., 2001)	29
Figura 1.2. Definirea conceptului dezvoltării durabile – DD Sursa: (Daly H. E., 1990)	31
Figura 1.3 Dezvoltarea durabilă (contribuție proprie)	32
Figura 1.4 Conceptul dezvoltării durabile	36
Figura 1.5 Dezvoltarea susținută sau durabilă	41
Figura 1.6 Modelul general al fluxurilor economice și de mediu	42
Figura 1.7 Graficul funcție scop a agriculturii ecologice	43
Figura 1.8 Sistemul dezvoltării durabile	48
Figura 2.1 Activitățile componente ale spațiului rural ²⁰	53
Figura 5.1 Analiza mecanismelor de susținere specifice Pilonului I și II	69
Figura 5.2 Aplicarea plăților directe pe suprafață la nivelul UE (harta SPS/SAPS)	70
Figura 5.3 Prezentare de ansamblu a măsurilor de sprijin ale UE pentru tinerii fermieri în perioada 2007-2020	84
Figura 5.4 Valoarea plăților redistributive 2015-2020	89
Figura 5.5 Plafonul anual aferent Pilonului II în perioada 2015-2020	90
Figura 5.6 Cadrul financiar multianual (CFM) 2014 – 2020	94
Figura 5.7 Structura și dinamica producției agricole în perioada 2014-2020	102
Figura 6.1 Aglomerările industriale din regiunea Nord-Est	111
Figura 6.2 Harta administrativă a Regiunii NORD-EST	115
Figura 6.3 Regiunile de dezvoltare din România	115
Figura 6.4 Resurse naturale ale Regiunii NE	116
Figura 7.1 Evoluția valorică elementelor de activ la SA Agromax Deleni	151
Figura 7.2 Evoluția datoriilor totale la SA Agromax Deleni	154
Figura 7.3 Evoluția indicelui autonomiei globale la SA Agromax Deleni	155
Figura 7.4 Evoluția principalelor ratele de structură în perioada 2017 – 2019 la SA Agromax Deleni	156
Figura 7.5 Structura culturilor în anul 2020 la SC Clorofila S.R.L.	159
Figura 7.6. Structura culturilor în anul 2019 la S.C. CDM AGRO S.R.L	163
Figura 7.7 Evoluția cifrei de afaceri nete în perioada 2017 – 2019 la S.C. CDM AGRO S.R.L.	166
Figura 7.8 Evoluția principalilor indicator în perioada 2017 – 2019 la S.C. CDM AGRO S.R.L	168
Figura 7.9 Evoluția indicatorilor de performanță în perioada 2015 – 2020 la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.	170
Figura 7.10 Evoluția indicatorilor de rentabilitate în perioada 2017 – 2019 la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.	174
Figura 7.11 Evoluția ratele principalelor categorii de active	179
Figura 7.12 Evoluția cifrei de afaceri și a veniturilor totale la S.C. AgroIulia S.R.L.	184

LISTA TABELELOR**LIST OF TABLES**

Tabelul 1.1 Eroziunea solului la nivelul României	29
Tabelul 5.1 Potențialul agricol al României în context central și est-european -2018	65
Tabelul 5.2 Potențialul agricol al României în contextul UE - 2018	66
Tabelul 5.3 Situația fondului funciar în România comparativ cu unele țări din UE –2018	67
Tabelul 5.4 Evoluția suprafețelor cultivate producțiile totale obținute la culturile vegetale	67
Tabelul 5.5 Evoluția efectivelor de bovine total -mii capete-	68
Tabelul 5.6 Obiectivele 2020 ale PAC	71
Tabelul 5.7 Nivelul bugetului european alocat României pentru agricultura și dezvoltare rurală, în perioada 2014-2020	72
Tabelul 5.8 Cheltuielile PAC în perioada 2014-2020 (euro)	73
Tabelul 5.9 Cadrul financiar multianual (CFM) 2021-2027 și PAC: propuneri de negociere	77
Tabelul 5.10 Evoluția Valorii Adăugate Nete per hectar și productivitatea muncii, pe sectoare (2014- 2019) - lei	78
Tabelul 5.11 Evoluția ratelor de venit, pe sectoare, în perioada 2014- 2019 %	78
Tabelul 5.12 Priorități pentru politica de dezvoltare rurală și domeniile de intervenție asociate, în perioada 2014-2020 (I)	79
Tabelul 5.13 Scheme și măsuri de sprijin pentru agricultura Regiunii Nord-Est în perioada 2014-2020	81
Tabelul 5.14 Schemele aferente fondurilor FEAGA și FEADR la nivelul României și regiunii NE	82
Tabelul 5.15 Plățile efectuate și declarate la Comisia Europeană	83
Tabelul 5.16 Cuantumul schemele de sprijin cuplat în sectorul vegetal aferente cererilor de plată depuse în Campania 2018	86
Tabelul 5.17 Stadiul absorbției pentru programele finanțate din Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI), Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane (FEAD) și al plăților efectuate din Fondul European de Garantare Agricolă (FEAGA) la data de 2 octombrie 2020	87
Tabelul 5.18 Distribuirea alocării Fondurilor Europene aferente FEADR 2014-2020, la nivelul UE	88
Tabelul 5.19 Compararea între SAPS și SPS	91
Tabelul 5.20 Evoluția exploatațiilor agricole și a suprafețelor în perioada 2017-2020	92
Tabelul 5.21 Nivelul bugetului european alocat României pentru agricultura și dezvoltare rurală, în perioada 2014-2020	94
Tabelul 5.22 Alocare publică PNDR 2014-2020 La nivelul Regiunii NE	95

Tabelul 5.23 Indicatori ai productivității și raportul între VAB ind alimentară și VAB agricultura	96
Tabelul 5.24 Tipurile de mecanisme și produsele la care se referă organizarea comună de piață	97
Tabelul 5.25 Cheltuielile FEAGA pentru intervențiile pe piețele agricole (milioane de euro — prețuri curente)	98
Tabelul 5.26 Gradul de acoperire în RICA a populației agricole și a beneficiarilor PAC	99
Tabelul 5.27 Raportul procentual dintre indicatorul de productivitate a muncii (FNVA/AWU) al exploatațiilor de sub 100 ESU față de exploatațiile de peste 100 ESU, în diferite state membre UE (anul 2009)	100
Tabelul 5.28 Raportul procentual dintre indicatorul de productivitate a muncii (FNVA/AWU) al exploatațiilor cu diferite specializări față de totalul exploatațiilor, în diferite state membre UE (anul 2009)	100
Tabelul 5.29 Raportul procentual dintre indicatorul de rentabilitate (FNI/UAA) al exploatațiilor de diferite dimensiuni economice față de totalul exploatațiilor (2009)	101
Tabelul 5.30 Producția medie la grâu și porumb, pe tipuri de exploatații, în unele state membre UE	101
Tabelul 5.31 Capitalul pe hectar și pe lucrător, pe tipuri de exploatații, în unele state membre UE	102
Tabelul 5.32 Evoluția valorii adăugate nete per hectar și productivitatea muncii în perioada 2014-2019	103
Tabelul 5.33 Evoluția ratelor de venit în perioada 2014- 2019	103
Tabelul 5.34 Evoluția valorii adăugate nete per hectar și productivitatea muncii, pe categorii de valoare standard, în perioada 2014- 2019	104
Tabelul 5.35 Evoluția ratelor de venit, pe categorii de valoare standard, în perioada 2014- 2019	105
Tabelul 5.36 Structura subvențiilor, pe categorii de valoare standard, în 2014 și 2019 %	106
Tabelul 5.37 Evoluția valorii adăugate nete per hectar și productivitatea muncii, pe sectoare, în perioada 2014- 2019- lei	107
Tabelul 5.38 Evoluția ratelor de venit, pe sectoare, în perioada 2014- 2019 %	107
Tabelul 5.39 Structura subvențiilor, pe sectoare, în 2014 și 2019 %	108
Tabelul 6.1 Evoluția PIB regional și al României exprimat în miliarde lei prețuri curente	109
Tabelul 6.2 Participarea la constituirea produsului intern brut pe domenii de activitate în 2019 (milioane lei)	110
Tabelul 6.3 Repartiția firmelor în cadrul regiunii Nord-Est, precum și participarea acestora la cifra de afaceri și investițiile brute în perioada 2010-2016	112
Tabelul 6.4 Defalcarea bugetelor pe tematici pentru perioada 2014-2020	113
Tabelul 6.5 Evoluția bugetului european alocat la nivelul Regiunii NE - mii euro	114
Tabelul 6.6 Evoluția bugetului european alocat la nivelul Regiunii NE în mii euro și %	114
Tabelul 6.7 Noua paradigmă rurală	119

Tabelul 6.8 Repartiția suprafețelor agricole și pădurilor în anul 2019 în ha	120
Tabelul 6.9 Fondul funciar după modul de folosință la 31 decembrie 2019 - mii hectare	121
Tabelul 6.10 Situația comparativă între regiunea Nord Est și celelalte regiuni la nivelul anului 2019 privind valoarea producției agricole	121
Tabelul 6.11 Structura culturilor la nivelul regiunii NE - 2019	122
Tabelul 6.12 Evoluția suprafeței cultivate cu principalele culturi, în Regiunea de dezvoltare N-E, pe județe, în perioada 2002-2018	123
Tabelul 6.13 Producția totală realizată la principalele culturi în Regiunea de dezvoltare N-E, pe județe (mii tone)	124
Tabelul 6.14 Producția medie la hectar realizată la principalele culturi în Regiunea de dezvoltare N-E, pe județe, în perioada 2002-2018 (Kg/ha)	125
Tabelul 6.15 Evoluția numărului de animale în Regiunea Nord-Est în perioada 2014 – 2016 (mii capete)	126
Tabelul 6.16 Masa lemnoasă pusă în circuitul economic 2019 (mii mc)	126
Tabelul 6.17 Situația comparativă între regiunea Nord Est și celelalte regiuni la nivelul anului 2016	127
Tabelul 6.18 Evoluția distribuției exploatațiilor agricole pe clase de mărime fizică în România	128
Tabelul 6.19 Evoluția distribuției exploatațiilor agricole pe clase de mărime și suprafață utilizată în România	128
Tabelul 6.20 Distribuția exploatațiilor agricole în diferite clase de mărime și suprafață utilizată în regiunea NE a României	129
Tabelul 6.21 Coeficientul de concentrare a exploatațiilor agricole în funcție de număr în regiunea NE	130
Tabelul 6.22 Coeficientul de concentrare a exploatațiilor agricole în funcție de număr în regiunea NE a României	131
Tabelul 6.23 Coeficientul de concentrare a suprafeței în exploatațiile de mari dimensiuni în regiunea NE	132
Tabelul 6.24 Coeficientul de concentrare a suprafeței în exploatațiile de mari dimensiuni în regiunea NE a României	133
Tabelul 6.25 Indicatori de rezultate și eficiență a “exploatațiilor individuale”, de diferite dimensiuni - varianta fără subvenție	134
Tabelul 6.26 Indicatori de rezultate și eficiență a “exploatațiilor individuale”, de diferite dimensiuni - varianta cu subvenție	134
Tabelul 6.27 Indicatori de rezultate și eficiență a societăților agricole de diferite dimensiuni – varianta fără subvenție	135
Tabelul 6.28 Indicatori de rezultate și eficiență a societăților agricole de diferite dimensiuni – varianta cu subvenție	135
Tabelul 6.29 Indicatori de rezultate și eficiență a societăților comerciale, de diferite dimensiuni – varianta fără subvenție	136

Tabelul 6.30 Indicatori de rezultate și eficiență a societăților comerciale, de diferite dimensiuni – varianta cu subvenție	137
Tabelul 7.1 Scheme de sprijin direct	138
Tabelul 7.2 Obiective cheie în cadrul strategiei Europa 2020	139
Tabelul 7.3 Schema de Plată Unică Pe Suprafață (SAPS) - 2019	140
Tabelul 7.4 Sume alocate pentru “ Plata pentru tinerii fermieri” - euro	141
Tabelul 7.5 Situația proiectelor contractate la nivelul Regiunii NE pe Priorități de investiții și Gradul de acoperire al bugetului alocat 30 septembrie 2020	142
Tabelul 7.6 Intensitatea ajutorului de stat regional aplicabilă în cadrul POR 2014-2020	143
Tabelul 7.7 Situația proiectelor contractate la nivelul Regiunii NE pe Priorități de investiții și Gradul de acoperire al bugetului alocat 30 septembrie 2020	144
Tabelul 7.8 Execuția financiară a PNDR în perioada 2014-2020	145
Tabelul 7.9 Distribuția pe județe a proiectelor depuse în cadrul Măsurii 6.1 în anul 2019	146
Tabelul 7.10 Situația comparativă a măsurii 4.1, pe județe, după numărul și valoarea proiectelor în 2018	146
Tabelul 7.11 Distribuția pe județe a proiectelor depuse în cadrul Măsurii 4.1 în anul 2019	147
Tabelul 7.12.a Analiza SWOT agricultura și dezvoltare rurala (I)	147
Tabelul 7.12.b Analiza SWOT - agricultură și dezvoltare rurală (II)	148
Tabelul 7.13 Activul SA Agromax Deleni	150
Tabelul 7.14 Gradul de imobilizare a activului total la SA Agromax Deleni	151
Tabelul 7.15 Rata imobilizărilor corporale la SA Agromax Deleni	152
Tabelul 7.16 Gradul de finanțare curent la SA Agromax Deleni	153
Tabelul 7.17 Autonomia financiară la SA Agromax Deleni	153
Tabelul 7.18 Indicele autonomiei financiare globale la SA Agromax Deleni	154
Tabelul 7.19 Autonomia financiară la termen la SA Agromax Deleni	155
Tabelul 7.20 Ratele de structură ale activului și pasivului patrimonial în perioada 2017 – 2019	156
Tabelul 7.21 Situația fondului funciar în cadrul SC CLOROFILA SRL Neamț	158
Tabelul 7.22 Productivitatea muncii și corelații de eficiență	158
Tabelul 7.23 Evoluția structurii culturilor 2018-2020	159
Tabelul 7.24 Indicatori din contul de profit și pierdere	160
Tabelul 7.25 Cheltuieli de exploatare	161
Tabelul 7.26 Cifra de afaceri (lei)	161
Tabelul 7.27 Situația fondului funciar în cadrul S.C. CDM AGRO S.R.L. Neamț	162
Tabelul 7.28 Situația fondului funciar al S.C. CDM AGRO S.R.L. Neamț repartizat pe unități administrativ-teritoriale	162
Tabelul 7.29 Structura culturilor exploatației agricole S.C. CDM AGRO S.R.L. Neamț	163
Tabelul 7.30 Date privind activitatea financiară a societății	165
Tabelul 7.31 Veniturile din exploatare la S.C CDM AGRO S.R.L.	165
Tabelul 7.32 Cheltuielile din exploatare la S.C CDM AGRO S.R.L.	166

Tabelul 7.33 Profitul și pierderea exploatației S.C. CDM AGRO S.R.L.	167
Tabelul 7.34 Rata rentabilității exploatației S.C. CDM AGRO S.R.L.	168
Tabel 7.35 Indicatori de performanță pre și post-proiect S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.	169
Tabelul 7.36 Evoluția cifrei de afaceri, a veniturilor, a cheltuielilor și a rezultatului exercițiului la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț	171
Tabelul 7.37 Evoluția cifrei de afaceri, a producției vândute și a veniturilor la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț	171
Tabelul 7.38 Evoluția producției exercițiului la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț	172
Tabelul 7.39 Evoluția marjei comerciale și a valorii adăugate la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț	173
Tabelul 7.40 Evoluția indicatorilor de rentabilitate la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L.	174
Tabelul 7.41 Evoluția rentabilității capitalului angajat și a celui permanent la S.C. Agricola Beersarsen Complex	175
Tabelul 7.42 Evoluția indicatorilor de îndatorare și a stabilității financiare la S.C. Agricola Beersarsen S.R.L., jud. Neamț	175
Tabelul 7.43 Situația patrimoniului S.C. AgroIulia S.R.L. la sfârșitul exercițiilor 2016 – 2018	177
Tabelul 7.44 Dinamica valorii imobilizărilor corporale	178
Tabelul 7.45 Analiza structurii imobilizărilor corporale	178
Tabelul 7.46 Ratele principalelor categorii de active	179
Tabelul 7.47 Principalii indicatori tehnico-economici realizați de S.C. AgroIulia S.R.L în perioada 2016-2018	180
Tabelul 7.48 Evoluția cheltuielilor de exploatare, a cheltuielilor financiare și a cheltuielilor totale în perioada 2014-2018 (mii lei)	181
Tabelul 7.49 Evoluția structurii cheltuielilor totale în perioada 2014-2018	182
Tabelul 7.50 Evoluția cifrei de afaceri ai a veniturilor totale în perioada 2016-2018	183
Tabelul 7.51Evoluția valorii adăugate și a excedentului brut din exploatare în perioada 2015-2018	184
Tabelul 7.52 Evoluția valorii adăugate și a excedentului brut din exploatare în perioada 2017-2014	185
Tabelul 7.53 Dinamica și structura cheltuielilor totale în perioada 2016-2018 – mii lei	186